

Univerzita Karlova

Filozofická fakulta

Ústav pro archeologii

Bakalářská práce

Jan Volf

**Mikroregion středního toku Výrovky v době římské na
základě starých i nových archeologických nálezů**

Microregion of Middle-Výrovka river flow in the Roman Period on
account of old and new archaeological finds

Poděkování

Rád bych v první řadě poděkoval Mgr. Zdeňku Benešovi, který mě k tomuto tématu přivedl a díky němuž se mi podařilo obsah této práce přivést do konečné podoby. Dokumentace dochovaných nálezů z mikroregionu by nebyla možná bez navštívení sbírek Národního muzea a Polabského muzea v Poděbradech. Na tomto místě bych chtěl poděkovat Mgr. Danielu Bursákovi a Mgr. Kateřině Lorencové za ochotnou pomoc při návštěvách depozitáře Národního muzea a Mgr. Andreji Lamprechtovi a Bc. Jakubu Citterbardovi za poskytnutí nálezů uložených v Polabském muzeu v Poděbradech a za možnost nahlédnout do dokumentů týkajících se sbírek muzea v Pečkách. Za přínosnou konzultaci o nálezech z hrobů z Plaňan a Radimi velmi děkuji doc. PhDr. Lubomíru Košnarovi, CSc. K vytvoření obrazu mikroregionu v době římské jsem kromě nálezů potřeboval také znát aspoň přibližnou polohu lokalit, z kterých pocházejí. Mnoho z nich je ovšem určeno pouze dle starých domovních čísel a jmen majitelů pozemků. Za poskytnutí informací a dokumentů umožňujících tato místa identifikovat a ve velké části případů i zanést na mapu chci poděkovat Ing. Václavu Zavřelovi.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, že jsem řádně citoval všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze, dne

.....

Abstrakt

Práce shrnuje doklady osídlení z doby římské v mikroregionu středního toku Výrovky vymezeného územími obcí Dobřichov, Chotutice, Pečky, Plaňany, Radim, Ratenice, Velké Chvalovice a Vrbčany. Představuje nejen známé lokality, ale i nepublikované nálezové soubory a ojedinělé nálezy uložené dnes většinou v Národním muzeu a v Polabském muzeu v Poděbradech, kde se také nachází dochovaná část archeologické sbírky původně umístěná v muzeu v Pečkách. Jako zdroj k poznání těchto archeologických nálezů byly kromě odborné literatury použity poznámky správců sbírek tří výše uvedených muzeí a záznamy v inventárních knihách. Shromážděné informace slouží k představení celkového obrazu mikroregionu v průběhu doby římské a k vytvoření mapy všech známých archeologických lokalit z tohoto období.

Klíčová slova

doba římská; mikroregion; sídliště; vývoj osídlení; archeologický výzkum

Abstract

This thesis reviews the surveys of the settlements from the Roman period in the microregion of the Middle Section of Výrovka river. This area belongs to the Kolín district and consists of municipalities Dobřichov, Chotutice, Pečky, Plaňany, Radim, Ratenice, Velké Chvalovice and Vrbčany. The thesis presents described archaeological sites as well as unpublished find assemblages and isolated finds deposited in Národní muzeum and Polabské muzeum v Poděbradech, where also the previous collection of Pečky museum is currently held. In addition to scientific literature, the notes of curators of three above mentioned museums and the records in inventory books were used as a source of data. Gathered information served to create the broad picture of microregion during the Roman period and to draw the map of all known archaeological sites of this period.

Keywords

Roman Period; microregion, settlement site; settlement development; archaeological excavations

Obsah

1. Úvod.....	9
2. Lokalizace.....	10
3. Přírodní prostředí	11
4. Osídlení oblasti kromě doby římské	15
4.1 Doklady osídlení okolo středního toku Výrovky v době kamenné.....	15
4.2 Doklady osídlení okolo středního toku Výrovky v době bronzové	17
4.3 Vývoj osídlení okolo středního toku Výrovky v době železné.....	20
4.4 Doklady osídlení v době stěhování národů.....	23
4.5 Vývoj osídlení od raného středověku do moderní doby	24
5. Vývoj osídlení v době římské	29
5.1 Nálezy z doby římské na katastrálním území Dobřichova	29
5.1.1 Nejstarší zprávy o nálezech žárových hrobů	29
5.1.2 Žárové pohřebiště z mladší doby římské v poloze Třebická	29
5.1.3 Archeologické výzkumy v poloze Pičhora	30
5.1.3.1 Žárové pohřebiště ze starší doby římské.....	30
5.1.3.2 Výzkum V. Sakaře v roce 1988.....	31
5.1.4 Sídliště v poloze Pod Pičhorou	32
5.1.4.1 Keramický materiál ze sídliště z polohy Pod Pičhorou	33
5.1.4.2 Rozbor nekeramických nálezů z polohy Pod Pičhorou	36
5.1.5 Sídliště v Macháckově cihelně	37
5.1.6 Sídliště v poloze Na Přední obci.....	37
5.1.7 Mincovní a nelokalizované nálezy	38
5.2 Nálezy z doby římské na katastrálním území Chotutic	38
5.2.1. Poloha Ve Slínech	38
5.3 Nálezy z doby římské na katastrálním území Peček.....	38
5.3.1 Žárový hrob z pozemku továrny Bruno Bauer	38
5.3.2 Nálezy z pozemku p. Vrby.....	39
5.3.3 Žárové hroby nalezené v roce 1935	39
5.3.4 Žárový hrob z pozemku továrny Tona	41
5.3.4.1 Rozbor nálezů z hrobu	41
5.3.5 Žárový hrob z parcely 162/6.....	42
5.3.6 Žárový hrob a depot nalezené severovýchodně od továrny Tona.....	42
5.3.6.1 Rozbor nálezů z hrobu a z depotu.....	43
5.3.7 Žárový hrob od domu č. p. 779.....	45
5.3.8 Kostrový hrob od rafinerie cukru.....	45

5.3.9 Žárový hrob od domu č. p. 300.....	46
5.3.10 Ojedinělý nález od domu č. p. 542	47
5.3.11 Sídliště z pískovny p. Horáčka.....	47
5.3.12 Další lokalizovaná sídliště	48
5.3.12.1 Polozemnice z polohy Kandie	48
5.3.13 Sídlištní keramika postrádající bližší lokalizaci	49
5.3.14 Mincovní nálezy	49
5.4 Nálezy z doby římské na katastrálním území Plaňan	50
5.4.1 Nádoba nalezená při stavbě cukrovaru	50
5.4.2 Kulturní jáma ze dvora cukrovaru	50
5.4.3 Žárové hroby z mladší doby římské	51
5.4.3.1 Rozbor nálezů z 1. hrobu	52
5.4.3.2 Rozbor nálezů z 2. hrobu	53
5.4.3.3 Rozbor nálezů ze 3. hrobu	53
5.4.3.4 Rozbor nálezů ze 4. hrobu	54
5.4.4 Nálezy z polohy Na Skřipci	55
5.4.5 Nálezy z polohy U silnice	55
5.4.6 Další nálezy z doby římské	56
5.4.7 Mincovní nálezy	56
5.5 Nálezy z doby římské na katastrálním území Radimi	57
5.5.1 Rozrušené hroby z polohy Viselec	57
5.5.2 Rozrušené hroby z polohy u nádraží.....	58
5.5.2.1 Rozbor nálezů	59
5.5.3 Žárový hrob z písečníku	61
5.5.4 Nálezy z nelokalizovaných hrobů.....	62
5.5.5 Poloha Šance.....	63
5.5.5.1 Rozbor nálezů	63
5.5.6 Nálezy z polohy Na ohrádkách.....	64
5.5.7 Sídliště ze dvora radimské školy	65
5.5.8 Sídliště na východě Radimi	65
5.5.9 Poloha V cihelně	66
5.5.9.1 Rozbor keramiky.....	66
5.5.10 Předměty odevzdané J. Waňkem v roce 1900.....	67
5.5.11 Tři bronzová nákončí bez známých nálezových okolností	67
5.5.12 Mincovní nálezy	68
5.6 Nálezy z doby římské na katastrálním území Ratenic	68
5.6.1 Žárové hroby z parcely 400/1	68

5.6.2 Žárové hroby ze zahrady p. Švestáka	69
5.6.3 Sídliště v poloze Nad Loučkama	69
5.6.4 Sídliště na pozemku bývalého JZD	70
5.6.5 Sídlištní nálezy od domu č. p. 3	71
5.6.6 Sídliště na východním okraji obce	71
5.6.7 Sídlištní nálezy od domu č. p. 31	72
5.6.8 Sídlištní nálezy od domu č. p. 2	73
5.6.9 Keramika postrádající nálezové okolnosti	73
5.6.10 Mincovní nálezy	73
5.7 Nálezy z doby římské na katastrálním území Velkých Chvalovic	74
5.7.1 Detektorové nálezy z Velkých Chvalovic	74
5.7.2 Nádoba s neznámými nálezovými okolnostmi	75
5.8 Nálezy z doby římské na katastrálním území Vrbčan	75
5.8.1 Ojedinělý nález z lomu Velká Stráž	75
5.8.2 Nelokalizovaný žárový hrob	75
5.8.3 Sídlištní objekt z parcely 421/1	76
5.8.4 Keramický zlomek bez známých nálezových okolností	76
6. Zhodnocení nálezů	77
7. Závěr	82
8. Zdroje	83
8. 1 Zdroje map	96
8. 2 Zdroje obrázků	96
9. Seznam lokalit z doby římské vyobrazených na mapě	98
10. Seznam nálezů vyobrazených na tabulkách	100
I. Mapová příloha	I
II. Obrazová příloha	V

Seznam zkratk

d.	Délka
dn.	Průměr dna
Lit.	Literatura
Lok.	Lokalita
M Poděbrady	Polabské muzeum v Poděbradech
max. š.	Maximální šířka
max. t.	Maximální tloušťka
max. v.	Maximální zachovaná výduť (šířka) nádoby
NM	Národní muzeum
o.	Průměr okraje
Roz.	Rozměry
š.	Šířka
t.	Tloušťka
Tab.	Tabulka
Ulož.	Uložení
v.	Výška

1. Úvod

Mikroregion středního toku Výrovky, levého přítoku Labe, je územím kontinuálně obývaným od neolitu. Archeologické nálezy z povrchových sběrů pak dokládají osídlení i ve středním a mladším paleolitu. Z následujících období pravěku a raného středověku se ke zkoumanému území váže rozsáhlý soubor archeologických nálezů shromažďovaných již od 2. poloviny 19. století především díky činnosti J. Waňka, J. L. Píče a v 1. polovině 20. století J. Hellicha, F. Dvořáka a dalších profesionálních i amatérských archeologů. Část nálezů, především těch, které byly učiněny už v 19. století, ovšem postrádá bližší lokalizaci a/nebo nálezové okolnosti a v některých případech je navíc dnes nezvěstná.

V okolí středního toku Výrovky se nicméně nachází řada lokalizovaných a popsaných archeologických nalezišť, z nichž je nejvýznamnější žárové pohřebiště ze starší doby římské v Dobřichově v poloze Pičhora. K dalším známým lokalitám z doby římské na zkoumaném území patří žárové pohřebiště z mladší doby římské v Dobřichově v poloze Třebická a kulturní jáma z nejstarší fáze starší doby římské ze dvora cukrovaru v Plaňanech. Na území mikroregionu středního toku Výrovky se nalézají i další lokality z doby římské a jsou odsud také známy artefakty z tohoto období postrádající bližší nálezové okolnosti. Cílem této práce je zhodnocení archeologických nálezů z doby římské ze zkoumaného území a výsledné vytvoření obrazu mikroregionu v průběhu doby římské.

Tato práce se zabývá především lokalitami a nálezy z nich, které byly dosud nepublikovány, nebo pouze krátce uvedeny bez podrobnějšího rozboru. Stručně jsou zde například popsány lokality Pičhora a Třebická v Dobřichově a kulturní jáma z cukrovaru v Plaňanech. Menší pozornost je také věnována nálezům z katastrálního území Ratenic uvedeným již v diplomové práci M. Šálové *Sídliště a nálezy z doby římské v Ratenicích*.

2. Lokalizace

Zkoumaná oblast se nachází ve středních Čechách v okrese Kolín. Její osu tvoří tok řeky Výrovky a je vymezena katastrálními územími obcí Dobřichov, Chotutice, Pečky, Plaňany, Radim, Ratenice, Velké Chvalovice a Vrbčany o celkové rozloze 5 461 hektarů. Pečky leží přibližně 15 kilometrů severozápadně od Kolína, 8 kilometrů jihozápadně od Poděbrad, 10 kilometrů severovýchodně od Českého Brodu a 8 kilometrů jižně od Nymburka (Obr. 1). Na severozápadním okraji Peček se nalézají Velké Chvalovice vzdálené cca dva kilometry od Výrovky. Na jihu na Pečky navazuje ves Dobřichov ležící na obou stranách Výrovky stejně jako dále proti proudu ves Radim vzdálená vzdušnou čarou 700 metrů od Peček. Jeden kilometr východně od města Pečky a 500 metrů od pravého břehu Výrovky se pak nachází obec Ratenice. Přibližně jeden a půl kilometru jihozápadně od Peček leží ves Chotutice. O dva kilometry jižněji se nalézá ves Vrbčany a na východ od Vrbčan tři kilometry jižně od Peček městys Plaňany (Obr. 2).

3. Přírodní prostředí

Mikroregion středního toku Výrovky se nachází v prostoru České křídové tabule, soustavy geomorfologických celků náležících ke geomorfologické provincii Česká vysočina, která je součástí západoevropské platformy, jejíž podoba byla stabilizována během Hercynského vrásnění v karbonu v prvohorách (*Demek a kol. 1987*, 11). Dnešní vzhled České vysočiny ovlivnily především neotektonické pohyby. Důležitou roli při vzniku jejího reliéfu hrála také různá odolnost hornin vůči erozi, což se projevilo především na České křídové tabuli (*Demek a kol. 1965*, 22). Tu tvoří sedimenty svrchní křídý dosahující mocnosti až 700 metrů. Její povrchové tvary formovaly mladotřetihorní a čtvrtohorní denudační, akumulární a erozní procesy. Výsledkem je struktura říčních teras, plošin a údolí (*op. cit.*, 175).

Zkoumané území se nalézá na rozhraní dvou podsoustav geomorfologických celků. Na jihu a jihozápadě se jedná o Českobrodskou tabuli a na severu a severovýchodě o Nymburskou kotlinu. Českobrodská tabule je plochá pahorkatina s průměrnou nadmořskou výškou 243 metrů. Utváří ji křídové pískovce a slínovce permských sedimentů, horniny proterozoika a také kutnohorského krystalinika. Jsou pro ni typické rozsáhlé denudační plošiny, hřbety, svahová údolí menších přítoků Labe a útvary na sprašových pokryvech (*Demek a kol. 1987*, 148). Rozsáhlé říční terasy kryté vrstvou spraše lze nalézt okolo Labe i Výrovky. Nad úroveň staropleistocenních teras se zvedají ortorulové a amfibolitové kamýky, například Bedřichov (279 m n. m.) a Velká Stráž (272 m n. m.); (*Demek a kol. 1965*, 195). Nymburská kotlina pak představuje rozsáhlou denudační sníženinu o průměrné nadmořské výšce 195 metrů uzavřenou Železnými horami na jihozápadě a z dalších stran staropleistocenními terasami Jizery, Cidliny a Labe (*op. cit.*, 204). Jsou pro ni typické nízké říční terasy, údolní nivy, pokryvy navátých písků, zarovnané slínovcové povrchy a vzácné vrchy (*Demek a kol. 1987*, 379).

Mikroregionem procházejí hranice dvou geomorfologických celků těchto podsoustav. Jde o Kouřimskou plošinu, střední a jihovýchodní část Českobrodské plošiny, a o Sadskou rovinu, střední a jižní část Nymburské kotliny. Hranice prochází Dobřichovem a nachází se na sever od Chotutic, Radimi, Plaňan a Vrbčan a na jih od Peček, Ratenic a Velkých Chvalovic. Plochá pahorkatina Kouřimské plošiny vznikla na spodně turonských slínovcích, písčitých slínovcích a jílovcích zakrývajících svory, svorové ruly, ortoruly a amfibolity, které vycházejí na povrch v údolních zářezech a elevacích (*Demek a kol. 1987*, 287). Sadská rovina uzavřená

na severu a východě labskou nivou byla utvářena erozně akumulární činností Labe a jeho přítoků. Leží na turonských a písčitých slínovcích zakrytých kvartérními říčními sedimenty. Vyznačuje se nízkými středopleistocenními a mladopleistocenními říčními terasami a širokými nivami s pokryvy a přesypy navátých písků (*op. cit.*, 451). Výrazné tvary eolické akumulace pocházejí především ze sklonku posledního glaciálu (*Demek a kol. 1965*, 204). Přímou ve zkoumané oblasti tvoří výběžky krystalinika v údolí Výrovky až po Radim řadu skalních výchozů. Dále směrem k Pečkám převládají slínovce a slíny středního a spodního turonu a dochází ke zjemňování hornin spodního turonu a jejich noření pod horniny středního turonu. Ve vápnitých pískovcích v okolí Plaňan, Vrbčan a Radimi se nacházejí zkameněliny, například amonitů (*Ziegler 1974*, 100).

Na spraších na jih od nivy Labe převažují černozemě a na svažitéch polohách hnědozemě (*Ložek a kol. 2005*, 211). Na terasových šterkopiscích převládají arenické kambizemě, na vátých písčích málo vyvinuté půdy a podél bočních přítoků Labe černice (*Culek a kol. 1996*, 54). Převážně jde o hlinité půdy s velkým zastoupením prachu (*Tomášek 2000*, Mapová příloha). K říční nivě se váží torza mokřadů a luk s periodickými tůněmi (*Culek a kol. 1996*, 55).

Na tvarování terénu zkoumané oblasti se podílela řeka Labe. Zdejší povrchové tvary byly formovány změnami tvaru jeho řečiště, ke kterým docházelo především během čtvrtohor (*Demek a kol. 1987*, 481). Už na konci staršího pleistocénu se tok Labe přesunul k severu. Dnes jsou labské staropleistocenní terasy většinou zakryty sprašemi (*Demek a kol. 1965*, 196). Doklady osídlení labské nivy pocházejí například z doby římské a raného středověku a mohly by být důkazem, že v této době bylo klima příhodné pro její osidlování. Absence nálezů z halštatu by pak ukazovala na studenější klima s více srážkami. Osídlení se v okolí nivy nejčastěji koncentrovalo na písčitých dunách vysokých až 20 metrů. (*Dreslerová 1995*, 128). V těchto místech byly zakládány i dnešní vesnice, například Ratenice založené na protáhlé vyvýšenině tvořené vrstvami šterku a písku zanesenými sem Labem a Výrovkou.¹ Tok středního Labe ovlivnily v 16. století úpravy pro lepší přepravu dřeva a v 19. a 20. století pak regulace, během které byl tok Labe zkrácen (*op. cit.*, 106).

Řeka Výrovka dlouhá 60,3 km pramení v Kochánově v okrese Kutná Hora

¹ Ratenický zpravodaj, číslo 4-9, strana druhá.

ve 487 m n. m. a ústí zleva do Labe u Kostomlátek v okrese Nymburk ve 178 m n. m. (*Vlček a kol. 1984*, 302). V horní části toku je Výrovka nazývána Vavřinecký potok a od Kouřimi po ústí potoka Bečvářky pak Kouřimka. V jejím povodí se nalézají hluboká erozní údolí epigenetického původu odkrývající křídové a krystalinické podloží (*Demek a kol. 1987*, 287). V oblasti Kouřimska je uzavřena v údolí, za Dobřichovem pak vtéká do Labské roviny. V písemných pramenech se poprvé objevuje v roce 1472, kdy Hynek z Poděbrad přenechal Zikmundu Bítovi dvůr v Pečkách spolu s okolními vrbinami a potoky s právem lovit v nich ryby. I ve starších pramenech se setkáváme s více označeními pro Výrovku. V popisu sekce Josefského mapování z roku 1781 u ní byly uvedeny kupříkladu názvy Jalová, Vírovka, Vírová a také označení Falešný potok související s hlubokými dírami v jejím dně a častými záplavami. Kvůli nim bylo v roce 1890 ustanoveno Regulační a meliorační družstvo a roku 1893 pak započala úprava řečiště Výrovky a jeho přítoků (*Pokorný 1989*, 50-54).

Dalšími vodními toky v okolí jsou potok Bečvářka pramenící u Miletína a po 1390 m směrem na sever ústící zprava do Výrovky jižně od Plaňan v nadmořské výšce 214 m, potok Blinka pramenící mezi Libodřicemi a Polními Voděrady vlévající se po 23 kilometrech na severozápad zprava do Výrovky v Plaňanech ve 212 m n. m. (*Vlček a kol. 1984*, 63), Chvalovický potok pramenící na jih od Velkých Chvalovic, poté tekoucí přibližně 3600 m na severozápad a vlévající se zprava do Milčického potoka a Ratenický potok tekoucí z Ratenic na sever a po 3860 m se zleva vlévající do náhonu Káča. Umělý vodní tok představuje mlýnský náhon oddělující se od Výrovky v Radimi a vlévající se zpět do Výrovky nad Pečkami. Náhon dříve napájely dnes zaniklé rybníky, například na katastru Ratenic rybníky Tetřev a Husínek. K oběma rybníkům chybí bližší historické údaje, ale hráz Tetřeva je zakreslena na plánu polí a luk cerhenického panství z let 1718/1719 a vyznačena i na vojenské mapě z roku 1781. V soupisech polí a luk z konce 17. a z 18. století se pak vyskytují názvy poloh Na Tetřevě, U Tetřeva nebo také Na Tetřevě u Husánku. Na východ od Dobřichova se nacházel rybník Klenot založený v roce 1512 Mikulášem Cerhenským z Dražovic. V josefském mapování z roku 1781 je označen jako rybník Domek. V roce 1841 byl při katastrálním mapování rybník už zaniklý, jeho plocha rozparcelována a jméno Domek vstoupilo do traťových názvů (*Pokorný 1989*, 55-60). Dnes se na západ od Peček na jih od železniční trati nalézá rybník Benešák.

Zkoumaná oblast leží v Polabském bioregionu vyznačujícím se převládající teplomilnou květenou. Polabský bioregion se nachází v Hercynské biogeografické podprovincii v provincii střeoevropských listnatých lesů. Hercynská podprovincie je ovlivněna Českým masivem budovaným především krystalickými kyselými břidlicemi a hlubinnými vulkanity (Culek a kol. 1996, 19). Potencionální přirozenou vegetaci představuje černýšová dubohabřina s dubem zimním, habrem, příměsí lípy a s dobře vytvořeným keřovým patrem, která se vyskytovala na rovinách nebo mírných svazích. Oblast jejího výskytu byla odlesňována a zemědělsky využívána už od neolitu (Neuhäuslová a kol. 1998, 86-87). V nivách potoků je potencionální přirozenou vegetací střemchová jasanice s dominantním javorem, olší a lípou srdčitou s častou příměsí dubu letního a s pestrým keřovým a bylinným patrem. Střemchové jasanice byly lidmi často odvodňovány a poté přeměněny na louky (op. cit., 62-63). Hlavně na jihu oblasti se pak dříve vyskytovala druhově chudší lipová doubrava s dubem zimním, řidčeji dubem letním, významným zastoupením lípy srdčité a se světlejším keřovým a bylinným patrem (op. cit., 90-91).

Mikroregion se nachází v mírném podnebném pásu v klimatické oblasti T2 charakteristické teplým a suchým létem a krátkou zimou (op. cit., 21-23). Průměrné teploty se pohybují okolo 9 °C a roční srážky okolo 560 mm (Ložek a kol. 2005, 211).

4. Osídlení oblasti kromě doby římské

4.1 Doklady osídlení okolo středního toku Výrovky v době kamenné

Osídlení okolí středního toku Výrovky v paleolitu dokládají nálezy z Radimi, Plaňan a Vrbčan. Na území Radimi v poloze Na Bojišti probíhaly už v 50. letech povrchové sběry pod vedením K. Žebery. Nálezy tvoří soubor kamenné industrie, drasadla, klínky a trojúhelníkovité hroty ze středního paleolitu (*Vencel 1978*, 24). Do středního paleolitu patří i několik křemenných artefaktů nalezených u Vrbčan na temeni Velké Stráže v 60. letech během povrchových sběrů vedených S. Venclem (*op. cit.*, 32). Kamenné nástroje objevené jihozápadně od plaňanského cukrovaru 100 m od soutoku Výrovky a Bečvářky poté náleží do mladšího paleolitu (gravettien). Z mladšího paleolitu jsou také pazourkové nástroje nalezené v poloze Na Šutru severně od Plaňan (*op. cit.*, 24). Během povrchových sběrů vedených S. Venclem v okolí Radimi pak byla v roce 1968 nalezena štípaná industrie ze středního paleolitu a keramické zlomky nádob z neolitu (*Vencel 1968a*, 135).

Další neolitické nálezy v okolí středního toku Výrovky pocházejí z výzkumu z roku 1988 vedeného V. Salačem. Podnětem k výzkumu byl dálkový výkop směřující od Ratenic k Cerhenicím. Pět poloh v jeho trase bylo archeologicky zkoumáno. Na první poloze ležící jižně od Ratenic s názvem Nad Loučkama bylo nalezeno 17 sídlištních objektů z mladších období a dále pak zlomky keramiky a štípaná a broušená kamenná industrie kultury s lineární keramikou, kultury s keramikou vypíchanou a z eneolitu. Na třetí poloze s názvem Za Stodolama byl poté zachycen sídlištní objekt a zlomky keramiky z nádob patřících kultuře s lineární keramikou (*Salač 1988*, 136-137). Nálezy přiřazené kultuře s lineární keramikou jsou známy i z dalších lokalit v okolí. V roce 2001 proběhl v kamenolomu Plaňany pod vedením Z. Mazače plošný odkryv na severní straně těžebního prostoru, při němž byla nalezena sloupová jamka, hliník, štípaná a broušená kamenná industrie, zvířecí kosti a keramické zlomky z nádob kultury s lineární keramikou (*Mazač 2001*, 177). Ke kultuře s lineární keramikou náleží i zlomky sídlištní keramiky z Vrbčan (*Rulf 1983*, 86) a sídlištní jáma na západě Radimi objevená v roce 2008 při výstavbě rodinného domku (*Vávra 2008a*, 280).

Fragmenty keramických nádob kultury s vypíchanou keramikou a dále z eneolitu pocházejí například z povrchového sběru z roku 1968 vedeného S.

Venclem na mírném svahu severně od nádraží v Radimi. Nálezy představuje mazanice, zvířecí kosti a keramické zlomky (*Vencl 1968b*, 135). Střepy ze sídlištní keramiky kultury s vypíchanou keramikou byly objeveny také ve Vrbčanech (*Rulř 1983*, 84-86) a na poli u Dobřichova (*Dvořák 1936*, 129). Další nálezy z neolitu přinesl v roce 2007 záchranný výzkum pod vedením M. Vávry a D. Šťastného před pokládáním kanalizačních trubek v rámci výstavby rodinných domů v poloze Kandie ležící v Pečkách mezi Palackého a Dobřichovskou ulicí. K nálezům patřily tři kostrové hroby lengyelské kultury s keramickými nádobami a kamenným korálkem (*Vávra 2007*, 181). Další dva kostrové hroby lengyelské kultury narušila během též stavby rýha pro elektrický kabel. Hroby kromě lidských koster obsahovaly keramické nádoby, broušenou a štípanou kamennou industrii, kamenné korálky, stopy červeného barviva a zvířecí kosti (*Vávra 2010*, 999). Šestý kostrový hrob lengyelské kultury byl v poloze Kandie ppč. 1468/97 nalezen v roce 2011 (*Šťastný 2012*, 1038-1039). K lengyelské kultuře se řadí i sídliště a hroby v cihelně a na poli p. Klabzuby ve Vrbčanech (*Rulř 1983*, 86).

Z eneolitu je kupříkladu kamenná sekyrka nalezená při výzkumu J. Vávry v roce 1995 na jižním návrší v poloze Nad Loučkama na území Dobřichova společně s kostmi, keramikou, mazanicí, sloupovou jamkou, žlábkem a příkopem. Některé z nálezů však souvisely s halštatskou polozemnicí (*Vávra 1996*, 40-41). Další nález řazený do eneolitu představuje mísovitá jáma s uhlíky, zvířecími kostmi a střepy objevená v hloubce 70 cm v Pečkách při stavbě odbočky trati ČSD v roce 1968 (*Vencl 1972*, 492). Blíže bylo možné určit sídlištní nálezy z Radimi přiřazené ke kultuře jordanovské (*Rulř 1983*, 85).

Kulturně určeným nálezem z eneolitu je také kamenný sekeromlat s oblým týlem náležící kultuře s nálevkovitými poháry, který v roce 1855 na poli u Vrbčan objevil rolník p. Stejskal a daroval ho do NM (*Sklenář 2011*, 359-360). Ke kultuře s nálevkovitými poháry dále patří hroby objevené u Skořepovy stodoly ve Vrbčanech (*Rulř 1983*, 86). Doklady sídliště kultury s nálevkovitými poháry v okolí středního toku Výrovky pak přinesl výzkum v Cerhenicích vzdálených přibližně tři kilometry jihovýchodně od Peček. Roku 1976 zde v pískovně JZD ležící na jihovýchodním okraji obce proběhl záchranný výzkum muzea v Kolíně a AÚČSAV, při kterém byly nalezeny zbytky jámy s keramickými zlomky z nádob kultury s nálevkovitými poháry a dále pak zvířecí kosti, kostěné nástroje a uhlíky (*Sedláček 1976b*, 32-34). Mladší archeologické nálezy z Cerhenic patří ke kultuře s

nálevkovitými poháry představují jámy narušené stavbou probíhající v letech 2009-2010 na severovýchodním okraji obce ppč. 338/18 (*Vávra – Šťastný 2011a*, 1155).

Z období eneolitu jsou i nálezy ze záchranného výzkumu vedeného J. Vaňkem při hloubení výkopu pro ropovod podél silnice z Prahy do Českého Brodu v roce 1970. Výkop jihozápadně od Vrbčan narušil 35 sídlištních objektů, z nichž bylo 23 prozkoumáno. Do eneolitu patřily keramické zlomky z nádob řivnáčské kultury (*Vaněk 1970c*, 170-171), brousek a drtidlo (*Vencl 1972*, 493). Ke kultuře řivnáčské kromě toho náleží fragmenty keramiky z výkopu pro trať v Pečkách z roku 1968 objevené společně s kamennými nástroji a zvířecími kostmi (*Vencl 1968c*, 94). Sídlištní keramika řivnáčské kultury byla nalezena i v Plaňanech v okolí nádraží a v Radimi na svahu na sever od nádraží a podél trati. Z druhé uvedené lokality také pocházejí zlomky keramických nádob kultury kulovitých amfor (*Rulf 1983*, 84-86). Ke kultuře s kulovitými amforami dále patří tři obdélné žlabovité objekty s kamenným závalem s ostatky minimálně dvou lidí nalezené v roce 2009 během druhé etapy výzkumu v poloze Kandie v Pečkách (*Hložek 2009*, 179-180).

Doklady hrobů kultury se zvoncovitými poháry jsou známy z více lokalit ve zkoumané oblasti. V Chotuticích jde o kostrový hrob na poli p. Holoubka. V této obci se kromě něj nacházely hroby kultury se šňůrovou keramikou v obecním písečníku (*Rulf 1983*, 81). Hrob kultury se zvoncovitými poháry byl objeven i v Radimi v cihelně p. Dlabače (*op. cit.*, 85) a dvojhrob též kultury pak u cesty do Chotutic (*Hájek 1960*, 107). Ke kultuře se zvoncovitými poháry také náleží hroby z Vrbčan z polohy Na Kubšovce (*Rulf 1983*, 86), ženský hrob z Peček z polohy Kandie (*Hložek 2009*, 179-180), žárový hrob nalezený při budování domu č. p. 550 v téže obci (*Hájek 1960*, 83), dále hrob z Dobřichova objevený při regulaci Výrovky (*op. cit.*, 19-20), hrob z Ratenic (*op. cit.*, 107-108) a sídlištní jáma z Plaňan z polohy Na Skřípci (*Dvořák 1936*, 144). Ojedinelý nález kamenného sekeromlatu z území Radimi z polohy U Háje pak patří ke kultuře se šňůrovou keramikou (*op. cit.*, 146).

4.2 Doklady osídlení okolo středního toku Výrovky v době bronzové

Z přelomu eneolitu a doby bronzové pochází hrob muže ve skrčené poloze nalezený Z. Mazačem během záchranného výzkumu 400 m od intravilánu obce Plaňany u východní hrany plaňanského kamenolomu. Výzkum kromě hrobu zachytil deset sídlištních objektů. Dva byly datovány do doby bronzové, ostatní zůstaly neurčeny. Další nálezy z výzkumu představují zlomky keramických nádob,

zvířecí kosti, mazanice a struska (*Mazač 1998*, 140).

Sídliště a pohřebiště ze starší doby bronzové z katastrálních území obcí ležících v okolí středního toku Výrovky uvedl už F. Dvořák. Jednalo se o lokality únětické kultury. Pohřebiště se nacházela u Chotutic u silnice do Vrbčan (*Dvořák 1936*, 129), v Radimi na panských pozemcích východně od železnice (*op. cit.*, 146), ve Vrbčanech na poli p. Klabzuby spolu se sídlištěm téže kultury (*Dvořák 1936*, 152), v Cerhenicích v poloze Za Šraňkama (*op. cit.*, 127) a dále kupříkladu v Cerhýnkách vzdálených přibližně 700 m jihozápadně od Cerhenic a 2,5 kilometrů jihovýchodně od Peček (*op. cit.*, 128). Mladší nález patřící únětické kultuře představuje hrob s pozůstatky několika jedinců a se zlomky keramiky nalezený v roce 2005 v Dobřichově při stavbě domu č. p. 266 (*Tvrdlík 2005*, 49). Dva až tři kostrové hroby únětické kultury byly také narušeny stavbou probíhající v letech 2009-2010 na severovýchodě Cerhenic ppč. 338/18 (*Vávra – Šťastný 2011a*, 1155). Nálezy přiřazené ke kultuře únětické přinesl i výzkum V. Salače z roku 1988 na jih od Ratenic v poloze Nad Loučkama. Ze stejného výzkumu a polohy jsou známy i sídlištní objekty ze střední doby bronzové. Do tohoto období se kromě toho řadí kotlovitá jáma se zlomky keramiky z páté lokality tohoto výzkumu nejbližší k Cerhenicím v poloze V Lánech (*Salač 1988*, 136-137). Sídlištní objekty ze starší doby bronzové byly také nalezeny v poloze Za štěpnicí na katastrálním území Cerhenic během archeologického výzkumu v roce 2015 (*Beneš 2016*, 903).

Starým nálezem patřícím nejspíše do střední doby bronzové je depot bronzových předmětů uložených v nádobě objevené poblíž Peček v roce 1844 během stavby železnice z Olomouce do Pardubic. V depotu se nacházely dva hroty šípů s křídélky a další blíže neurčené bronzové artefakty (*Sklenář 2011*, 221). V cerhenické pískovně pak roku 1973 výzkum Z. Sedláčka zachytil jeden kostrový hrob ze střední doby bronzové (*Sedláček 1976b*, 34). K nálezům ze střední doby bronzové z cerhenické pískovny se dále řadí zlomky keramických nádob objevené roku 1984 v poloze Beránek (*Sedláček – Veselý 1984*, 25). Mladšími nálezy ze střední doby bronzové jsou sídlištní jámy nalezené v Pečkách v poloze Kandie během záchranného výzkumu z roku 2007 vedeného M. Vávrou (*Vávra 2007*, 181). K mladší etapě výzkumu v poloze Kandie v roce 2009 se pak váže nález další sídlištní jámy se zlomky keramických nádob také ze střední doby bronzové (*Hložek 2009*, 179-180). V roce 2015 poté bylo během pravidelných kontrol při stavbě kanalizace v Ratenicích dokumentováno 23 sídlištních objektů ze střední až mladší

doby bronzové (*Beneš – Chlup 2016*, 916).

K mladší době bronzové v okolí středního toku Výrovky náleží více lokalit než k předchozím obdobím. Už roku 1844 narušila stavba železnice poblíž Peček urnový hrob z mladší doby bronzové s třemi nádobami (*Sklenář 2011*, 221-222). Další staré nálezy hrobů z mladší doby bronzové uvedl F. Dvořák. Pohřebiště lužické kultury se nacházela v Cerhenicích v poloze Na Horkách (*Dvořák 1936*, 127), okolo Chotutic (*op. cit.*, 132), u cesty z Plaňan do Cerhýnek, v Plaňanech na zahradě p. Váni (*op. cit.*, 144) a ve Vrbčanech v cihelně u kostela (*op. cit.*, 152). Hroby knovízské kultury pak F. Dvořák uvedl v Plaňanech na zahradě p. Brunse (*op. cit.*, 144). Také zaznamenal nález svitků zlatého drátku v okolí Chotutic (*op. cit.*, 132).

K mladším nálezům lužických hrobů patří hrob objevený roku 1965 v Pečkách při hloubení příkopu pro kanalizaci v prostoru bývalé rafinerie a později továrny na výrobu krmiv Kooperativa (*Justová 1965b*, 26), dále hroby narušené u zdi téže továrny při pokládání inženýrské sítě v roce 1968 (*Klötzerová 1968*, 94) a sedm hrobů z výzkumu H. Sedláčkové z roku 1971 na poli 400/1 v Ratenicích (*Sedláčková 1971*, 127-128). Zlomky sídlištní keramiky lužické kultury pocházejí z cerhenické pískovny z roku 1969 (*Křepelková 1969*, 23) a z výzkumu V. Salače z roku 1988 na jih od Ratenic z první polohy Nad Loučkama, kde byly nalezeny i sídlištní objekty, a ze třetí polohy Za Stodolama (*Salač 1988*, 136-137).

Knovízská sídliště F. Dvořák uvedl v polohách u Chotutic u silnice do Vrbčan (*Dvořák 1936*, 132), v Plaňanech na poli p. Kolenského, p. Skály a u cukrovaru v poloze Za Sokolovnou (*op. cit.*, 144), v Radimi u silnice do Chotutic (*op. cit.*, 146-147) a v Dobřichově v cihelně směrem k Cerhýnkám (*op. cit.*, 129). Poslední uvedenou lokalitu lze, dle Z. Sedláčka, spojit s mladším nálezem zlomků keramických nádob, uhlíků a mazanice během záchranného výzkumu na trase plynovodní přípojky pro sklárny Bohemians n. p. v roce 1975 jihozápadně od silnice do Cerhenic (*Sedláček 1975*, 21). Další nálezy patřící kultuře knovízské představuje kupříkladu dílna na výrobu parohové industrie objevená v Pečkách v roce 1964 K. Pošívalem na parcele č. 150/11 v Dobřichovské ulici ve výkopu základů domu. Jáma obsahovala kromě mazanice téměř 300 kusů jeleních parohů v podobě neopracované suroviny, polotovaru, odpadu i výsledných destiček. Okolo se nacházely ještě další sídlištní objekty určené, kromě jednoho s raně středověkou keramikou, jako knovízské (*Justová 1965a*, 790-794).

Zlomky sídlištní keramiky kultury knovízské spolu se zlomky keramiky kultury štítarské pocházejí ze záchranného výzkumu J. Vaňka z roku 1970 na území Vrbčan ve směru výkupu pro ropovod podél silnice z Prahy do Českého Brodu (*Vaněk 1970c*, 170-171). Ke kultuře knovízské náleží také pět hrobů z výzkumu Z. Sedláčka z roku 1973 u Cerhenic v tehdejší pískovně JZD (*Sedláček 1976b*, 34) a ke kultuře štítarské sídlištní objekty narušené v roce 1976 v Cerhýnkách při skrývce v poloze Na Chmelnici ppč. 145/1 na jihovýchodním okraji obce (*Sedláček 1976a*, 18). K blíže neurčeným nálezům z mladší doby bronzové patří zlomky sídlištní keramiky nalezené spolu s částí lastury v Pečkách roku 2008 během pokládání kabelu na parcele 1449/198 jižně od ulice Fr. Voláka (*Vávra 2008b*, 194) a žárový hrob narušený výkopem pro plynovod a kanalizaci na východě obce ppč. 242/2 v témže roce (*Vávra – Šťastný 2010b*, 979). Žárové hroby z mladší doby bronzové byly nalezeny i na východě Cerhenic v poloze Za štěpníci ppč. 246/1 během stavby probíhající v letech 2009-2010 (*Vávra – Šťastný 2011b*, 1155). V této poloze proběhl v roce 2015 další archeologický výzkum. Nálezy z něj, mimo jiné představuje dalších 7 žárových hrobů patřících kultuře lužické (*Beneš 2016*, 903).

4.3 Vývoj osídlení okolo středního toku Výrovky v době železné

K blíže neurčeným nálezům z doby halštatské se řadí kostrový hrob se soudkovitou nádobou a dvě sídlištní jámy s popelovitou výplní a bronzovou struskou objevené roku 1968 při kopání základových spár tří domu v ulici Antonína Zápotockého v Pečkách (*Vaněk 1969*, 105-106), dále sloupová jamka, žlábek a příkop nalezené spolu se zvířecími kostmi, keramickými zlomky a mazanicí v roce 1996 při výzkumu M. Vávry na jižním svahu návrší Nad Loučkama jižně od centra Ratenic (*Vávra 1996*, 40-41), sídlištní jáma s keramikou a zvířecími kostmi z výzkumu Z. Mazače na severní hraně plaňanského kamenolomu z roku 2001 (*Mazač 2001*, 177) a sídlištní jáma z roku 2009 z druhé etapy výzkumu na lokalitě Kandie v Pečkách (*Hložek 2009*, 179-180). V Pečkách bylo kromě toho téhož roku při budování vodovodního řadu v Nymburské ulici objeveno pět halštatských sídlištních objektů (*Šťastný – Vávra 2009*, 179).

Zlomky sídlištní keramiky ze starší doby halštatské, konkrétně kultury bylanské, pocházejí z výzkumu H. Sedláčkové z roku 1972 v Ratenicích na poli kat. 374 na východním okraji obce z objektu č. 1 (*Sedláčková 1972a*, 155), stejně jako ze dvou polozemnic nalezených během záchranného archeologického výzkumu Z.

Sedláčka v roce 1973 v tehdejší pískovně JZD na jihovýchodním okraji Cerhenic (*Sedláček 1976b*, 34), ke kterému se váží, mimo jiné nálezy fragmentů měsícovitých idolů (*Sedláček 1980*, 148). Sídlištní keramiku kultury bylanské zachytil i záchranný archeologický výzkum V. Salače z roku 1988 v trase dálkového výkopu mezi Ratenicemi a Cerhenicemi v poloze Nad Loučkama. Na třetí zkoumané ploše v poloze Za Stodolama byl pak objeven jeden bylanský komorový hrob (*Salač 1988*, 136-137).

Velký komorový hrob bylanské kultury našel ve zkoumané oblasti již v roce 1931 F. Dvořák spolu s dalšími osmi hroby u Plaňan na poli p. Kolenského. Obdélný hrob č. 5 o rozměrech 428x320x100 cm orientovaný od severu k jihu obsahoval v severní části kostru muže orientovanou hlavou k jihu s bronzovým mečem po pravé straně a na levé straně se železnou sekerkou a dvěma železnými noži. Na jihu hrobu ležela zuhelnatělá prkna z vozu spolu se jhem pobitým bronzovými destičkami, třemi železnými udidly a dalšími částmi koňského postroje. Na jihu se také nacházely dva bronzové náramky, zlomek spony a nádoba na vysoké nožce. V jihozápadním rohu hrobu byly dvě zásobnice (*Koutecký 1968*, 421). F. Dvořák uvedl i další staré nálezy pohřebišť a sídlišť bylanské kultury. Jednalo se o žárový hrob v poloze Na Viselci u Chotutic (*Dvořák 1936*, 132), sídliště v plaňanském cukrovaru (*op. cit.*, 144), sídliště u Ratenic u cesty do Chotutic (*op. cit.*, 146-147) a žárový hrob na zahradě Ing. Uhra a sídliště v cihelně na katastrálním území Vrbčan (*op. cit.*, 152).

Zlomky sídlištní keramiky z pozdní doby halštatské a rané doby laténské tvoří například část nálezů ze záchranného archeologického výzkumu J. Vaňka z roku 1970 v trase výkopu pro ropovod podél silnice z Prahy do Českého Brodu na území Vrbčan (*Vaněk 1970c*, 170-171). Sídliště z této doby bylo také doloženo během záchranného výzkumu Z. Sedláčka v roce 1975 na trase plynovodní přípojky pro sklárny Bohemians n. p. u Dobřichova sto metrů jihozápadně od silnice do Cerhenic (*Sedláček 1975*, 21) a během výzkumu V. Salače z roku 1988 na území Ratenic z první zkoumané plochy v poloze Nad Loučkama a ze čtvrté zkoumané plochy v poloze U Kříže (*Salač 1988*, 136-137). Sídlištní keramika ze stupně LT A se vyskytla i západně od Plaňan na levém břehu Výrovky v poloze Na Skřipci (*Rybová 1968*, 37). U Radimi v poloze Šance se pak v místech pozdějšího raně středověkého hradiště nacházelo hradiště už v pozdní době halštatské (*Sklenář – Sklenářová – Slabina 2002*, 300).

Do doby laténské v okolí středního toku Výrovky patří především hrobové nálezy. Již v roce 1844 stavba železnice narušila poblíž Peček kostrový ženský hrob ze střední doby laténské (*Sklenář 2011*, 221). V květnu roku 1904 pak bylo při odebírání písku na jihozápadě nádraží v Pečkách odkryto pět kostrových hrobů. Další kostrové hroby se nacházely na pozemku bývalé rafinerie naproti nádraží a na náměstí. Celkově z této doby pochází z Peček dvanáct hrobových celků, z nichž nejstarší se řadí do stupně LT B1b a nejmladší do stupně LT C1 (*Sedláčková – Waldhauser 1987*, 150-152). Mezi staré nálezy hrobů z doby laténské patří i kostrový hrob nalezený v Macháckově cihelně v Dobřichově a ženský hrob s bronzovým nákrčníkem, náramkem, sponou a lignitovým kruhem ze sklepa domu č. p. 119 objevený v roce 1935 v téže obci (*Filip 1956*, 340-341). F. Dvořák uvedl také jeden kostrový hrob v písečníku v Chotuticích (*Dvořák 1936*, 132), v Plaňanech v cukrovaru a u Sokolovny (*op. cit.*, 144), pohřebiště pak v Radimi v obecním písečníku a v cihelně (*op. cit.*, 146-147) a sídliště na poli p. Klabzuby u Vrbčan (*op. cit.*, 152). Zlomky sídlištní keramiky z doby laténské našel během svého výzkumu kostela sv. Václava ve Vrbčanech v letech 1935-1936 také V. Budaváry (*Waldhauser 2001*, 523). Na území Vrbčan byla kromě toho u osady Kubšovka objevena dnes nezvěstná stříbrná makedonská mince uvedená už F. Dvořákem (*Militký 2013*, 166).

Z mladší doby laténské pochází sídliště nalezené při výzkumu H. Sedláčkové na poli na východním okraji Ratenic. Kromě již výše uvedené zahloubené chaty (objekt č. 1) kultury bylanské a objektů z doby římské byla během výzkumu nalezena v roce 1972 část zahloubené chaty (objekt č. 2) z mladší doby laténské (*Sedláčková 1972a*, 155). Výzkum pokračoval v roce 1973 směrem na východ a na západ a odhalil další sídlištní objekty, mimo jiné druhou část objektu č. 2 a objekty č. 12, 14 a 16 (*Sedláčková 1973*, 146). Do mladší doby laténské na lokalitě patřily objekty č. 2, 12, 14, 15 a 16. S výjimkou objektu č. 15. šlo o zahloubené chaty (*Sedláčková 1975*, 19). Mladší archeologické nálezy z doby laténské pocházejí z jihozápadu Cerhýnek ppč. 112/1, kde stavba narušila čtrnáct sídlištních objektů datovaných do doby halštatské, laténské a hradištní (*Vávra – Šťastný 2011c*, 1156). V roce 2016 pak v Pečkách v ulici K. H. Borovského výkop narušil kúlovou jamku a větší objekt neurčitelné funkce se zlomky keramiky z

pozdní doby laténské.²

4.4 Doklady osídlení v době stěhování národů

Do doby stěhování národů náleží keramická nádoba z pískovny v Radimi, kterou roku 1896 J. Waněk daroval do NM. Měla baňaté tělo se zaobleným vysoko položeným lomem a nálevkovitě se rozšiřující hrdlo (*Svoboda 1965, 271*). K pískovně v Radimi se dále váže nález merovejského kostrového hrobu (*Dvořák 1936, 147*). Roku 1897 pak J. Waněk na území Dobřichova prozkoumal kostrový hrob z doby stěhování národů s železným nožem a s bronzovou obloukovitě vyklenutou pinzetou, v horní části s otvorem pro zavěšení a s dvojnásobnou klikátkou.³ V Pečkách byla poté roku 1923 při kladení vodovodu nalezena drobná lahvovitá nádoba s hlazeným povrchem, se spodní baňatostí a obvodovou linií na přechodu, těla a hrdla datovaná do doby stěhování národů.⁴ Kromě hrobů z Radimi a Dobřichova patří do doby stěhování národů také tři hroby z polohy Na Horkách na území Cerhenic s hliněnými nádobami, z nichž se ale pouze jedna dochovala. Je zdobená šikmými žlábkami a rýhami (*Svoboda 1965, 239*). Další hrobový nález z doby stěhování národů představuje kostrový hrob s bronzovým kroužkem a pásovou přezkou narušený při těžbě písku v písečníku mezi Chotuticemi a Radimi v poloze Na Skále na parcele 344/3 (*Svobodová 1968, 136*). V roce 2015 pak proběhl archeologický výzkum v poloze Za štěpníci na katastrálním území Cerhenic, který zachytil 6 kostrových hrobů z doby okolo přelomu 5. a 6. století (*Beneš 2016, 903*).

K ojedinělým nálezům z doby stěhování národů se řadí například stříbrná spona s polokruhovitou destičkou a jedním malým knoflíkem objevená za nádražím v Plaňanech před rokem 1936 a uložená dnes v Regionálním muzeu v Kolíně (*Droberjar 2002, 242*). K Ratenicím se pak váže detektorový nález z roku 2003 na poli za hřbitovem. Jde o fragment horní části stříbrné zlacené spony s polokruhovitou záhlavní destičkou a se třemi členěnými knoflíky. Záhlavní destičku zdobí dvě závěsné voluty a lučík podélná žebra. Zlomek spony má nejbližší k typu spon Weimar/Arcy-Sainte-Restitu rozšířenému především ve druhé polovině 5. století v Durynsku a jako cizorodý prvek také v severní Galii (*Droberjar – Stolz*

² Ústní sdělení Mgr. Z. Beneše (Ústav archeologické památkové péče středních Čech)

³ Hlášení ARÚ č. j. 2249/58

⁴ Hlášení ARÚ č. j. 1776/46

2005, 523). Do 5. století patří i nález z Velkých Chvalovic v podobě zlatého drátěného nákrčníku a polotovaru zlatého předmětu (*Droberjar 2013, 294*).

Znamé římské mince z doby stěhování národů pocházejí kupříkladu z území Plaňan. Jde o barbarskou napodobeninu solidu Theodosia II. (441-450) nalezenou v roce 1902 při orbě a dnes nezvěstný solidus Honorio z doby po roce 408 objevený roku 1916 (*Militký 2013, 156*). K Dobřichovu náleží dnes nezvěstný solidus Theodosia II. (430-440) nalezený roku 1892 v cihelně p. Macháčka (*op. cit., 140-141*) a k Vrbčanům mince Valentiana III. (426-430) z pole p. Tučka poblíž Výrovky (*op. cit., 166*) a solidus téhož panovníka z let 425-455 z pole p. Klabzuby (*Pochitonov 1955, 188*).

4.5 Vývoj osídlení od raného středověku do moderní doby

Pražský typ je v okolí středního toku Výrovky zastoupen žárovým hrobem z cihelny ve Vrbčanech (*Zeman 1978, 163*), náhodným nálezem žárového hrobu z roku 1969 ve výkopu kanalizace na školní zahradě v Radimi (*Vaněk 1970b, 130*) a dále pak vázovitým hrncem pražského typu v inventáři NM, který pochází z polohy ležící severozápadně od Plaňan na mírném svahu cca 750 m od Výrovky (*Zeman 1978, 132*).

Dlouho známou lokalitu z raného středověku představuje ve zkoumané oblasti hradiště u Radimi, o kterém je záznam už v roce 1861 u F. Petery, který se o něm dozvěděl od obyvatel okolních vsí (*Sklenář 2011, 280*). Hradiště se nachází v poloze Na Šancích (260 m n. m.) západně od obce na terénním bloku nad pravým břehem Výrovky a má dvoudílný půdorys. (*Lutovský 2001, 278-279*). Ještě v 19. století byl val na severu hradiště vysoký ode dna příkopu až osm metrů. Při jeho rozvážení v témže století údajně zdejší obyvatelé narazili na kamennou zeď (*Čtverák a kol. 2003, 269*). Na lokalitě byly nalezeny zlomky nádob ze střední a mladší doby hradištní (*Kudrnáč 1963, 188*). Letecké snímkování Kolínska v roce 1975 zachytilo na jihovýchodě lokality val probíhající od jihozápadu k severovýchodu a také vnitřní val. Předhradí se nacházelo na sever od hradiště (*Sedláček – Vencel 1975, 154*). V roce 2002 pak proběhl pod vedením R. Křivánka mezi vysílačem a opevněním hradiště v poloze Na Bojišti a dále na vnitřní části ostrohu západně od hradiště v poloze V Cihelně povrchový sběr ve směru předpokládaného příčného příkopu objeveného M. Gojdou. Šlo lineární útvar zjištěný díky půdním příznakům během leteckého archeologického průzkumu

(*Gojda 1997*, 94). Střepey z povrchového sběru pocházely z nádob z raného středověku a ze zemědělského pravěku (*Křivánek 2002*, 238).

K nálezům z doby hradištní, konkrétně středohradištní, patří i tři sídlištní objekty z výzkumu V. Salače z roku 1988 na jih od Ratenic v poloze Nad Loučkama (*Salač 1988*, 136), kostrové hroby z cihelny v Radimi a kostrový hrob u silnice k Plaňanům objevený už J. L. Pičem (*Kudrnáč 1963*, 188). Střepey z nádob z hradištního období také zachytil výzkum V. Sakaře na Pičhoře v roce 1988 (*Sakař 1995*, 44-45). F. Dvořák uvedl sídlištní jámy z doby hradištní okolo kostela Nejsvětější Trojice v Dobřichově (*Dvořák 1936*, 129), u Chotutic (*op. cit.*, 144), v Plaňanech u nádraží (*op. cit.*, 146), v Radimi v poloze Na Bojišti (*op. cit.*, 147) a ve Vrbčanech na poli Ing. Uhra (*op. cit.*, 152). Kostrová pohřebiště z doby hradištní se pak nacházela za starým kostelem v Plaňanech (*op. cit.*, 146), v Radimi v poloze Pod Lipou (*op. cit.*, 147) a ve Vrbčanech v poloze Velká Stráž, Malá Stráž a Čertova Brázda (*op. cit.*, 152). V roce 2015 poté proběhl archeologický výzkum v poloze Za štěpníci na katastrálním území Cerhenic, který, mimo jiné zachytil sídlištní objekty ze starší až střední doby hradištní (*Beneš 2016*, 903).

Osídlení z mladší doby hradištní je doloženo ve Vrbčanech, kde se okolo kostela nalézalo kostrové pohřebiště z tohoto období, dále hrobem s mladohradištní nádobou z cihelny v Chotuticích a sídlišti v Dobřichově a v Pečkách (*Kudrnáč 1963*, 188-189). Především mladohradištní keramiku obsahovala i lahvovitá sídlištní jáma hluboká 2,32 m objevená v roce 1964 v Pečkách během hloubení základů domu na č. kat. 156/11. Kromě mladohradištní keramiky se v ní také nacházela keramika středohradištní a dále pak skleněné korálky, kusy mazanice, zvířecí kosti, uhlíky a kameny. Druhotně se do ní dostala keramika kultury knovízské a z doby římské (*Justová 1966*, 200-201). Osídlení z doby hradištní je doloženo i v pískovně na jihozápad od Cerhenic, kde v roce 1973 těžba písku narušila několik sídlištních objektů, mimo jiné šest jam z doby hradištní (*Sedláček 1976b*, 32-34). Kostrový hrob z mladší doby hradištní spolu s hroby z jiných období pak zachytil výzkum H. Sedláčkové na poli 400/1 v Ratenicích v roce 1971 (*Sedláčková 1971*, 127-128). Z raného středověku jsou také patrně zlomky keramiky získané v roce 2013 z výkopu v Dobřichově v poloze U hřiště ppč. 100/17 (*Beneš 2014*, 942).

Jako první z dnešních obcí ležících okolo středního toku Výrovky se v písemných pramenech objevují v roce 1088 Vrbčany v souvislosti s Vyšehradskou

kapitulou (*Profous 1957*, 623-624). Kostel sv. Václava ve Vrbčanech pak, dle tradice, už v roce 990 vysvětil sv. Vojtěch. O kostelu nicméně poprvé psal kanovník vyšehradské kapituly, který zaznamenal, že kaplan Vít údajně našel v kostele praporec sv. Vojtěcha, který před bitvou u Chlumce roku 1126 přinesl Soběslavovi I. Ten poté porazil římského krále Lothara III. (*Bahlcke – Eberhard – Polívka 2001*, 616-617). Okolo kostela se nalézá kruhový val vysoký až 1,5 m a příkop. Na jazykovitém návrší nad pravým břehem Výrovky, kde kostel stojí, proběhl v letech 1935 až 1936 výzkum, který vedl V. Budaváry (*Sedláček – Vencl 1975*, 155). Dnešní kostel pochází z druhé poloviny 12. století z doby vlády Vladislava II. (*Bahlcke – Eberhard – Polívka 2001*, 617). Dle archeologického výzkumu měl ale předchůdce z 10. století (*Sedláček – Vencl 1975*, 155). Dnešní podobu kostela ovlivnila celá řada úprav. V 15. století k němu přibyl polygonální presbytář a v 17. století a ve 2. polovině 18. století byl přestaven. V této době u něj byla také přistavěna barokní zvonice (*Nováková a kol. 1991b*, 1040).

Kostelem s údajným předchůdcem z raného středověku je i kostel Nejsvětější Trojice v Dobřichově. Dojem předrománské původně samostatně stojící stavby budila sakristie na severní straně kostelní lodi (*Kibic – Králová 2010*, 61). Dodnes stojící kostel byl však postaven až ve 14. století a upraven roku 1495, ve 40. letech 18. století a v roce 1829 (*Kuča 2002a*, 182). Sakristie pravděpodobně vznikla až dodatečně a žádná z jejích částí nenese stopy po použití zdiva nebo stavebních článků ze starší stavby (*Kibic – Králová 2010*, 69). Kostel původně ohrazoval kruhový val a příkop (*Sedláček – Vencl 1975*, 152). V roce 1996 byla při stavbě veřejného osvětlení na severní plošině kopce, na kterém kostel stojí, nalezena šedá kulturní vrstva s jámovitými objekty s hlinitou výplní s uhlíky, mazanicí a zlomky keramiky ze 13. století (*Valentová 1996*, 41). Objekty z vrcholného středověku v okolí kostela Nejsvětější Trojice ppč. 38, 39/2 a 39/12 narušil také výkop pro vodovod v roce 2014. V bezprostředním okolí kostela se nacházela hřbitovní vrstva s pohřby středověkého až novověkého stáří a hřbitovní zeď zbouraná v roce 1900. K nálezům patřily i sídlištní objekty obsahující keramiku datovanou do 13. století (*Beneš – Bernat 2015*, 856-857). První písemná zpráva o Dobřichově ale pochází až z roku 1345, a to v souvislosti s panstvím Poděbrady (*Profous 1947*, 358). Už předtím se v písemných pramenech v roce 1222 setkáváme s Plaňany (Plaňasy) v souvislosti s olomouckým kastelánem Holcem z Plaňas. Roku 1225 se pak v písemných pramenech objevuje první zpráva o Pečkách v souvislosti

s Janem z Pecek, který byl svědkem darovací listiny Přemysla Otakara I. (*Augustin 2001*, 430).

V Plaňanech se nachází kostel Zvěstování Panny Marie (do roku 1629 sv. Petra a Pavla); (*Sedláček – Vencel 1975*, 153). Původně šlo o pozdně románský kostel z 12. století, ke kterému byl ve 14. století přistavěn gotický presbytář a roku 1587 zvonice s dřevěným patrem (*Nováková a kol. 1991b*, 714). Od roku 1892 do počátku 20. století poté proběhlo jeho puristické restaurování (*Kuča 2002b*, 822-823). Kostelem z vrcholného středověku pak je ve zkoumané oblasti kostel sv. Jakuba Většího v Ratenicích s jižní stranou přízemí věže zbudovanou z kvádrového zdiva (*Durdík – Chotěbor – Sakařová 1989*, 137).

Ve 14. století se setkáváme v písemných pramenech spolu s Dobřichovem i s dalšími obcemi z okolí středního toku Výrovky. O Velkých Chvalovicích se z písemných pramenů dovídáme poprvé roku 1316 v souvislosti s Divišem z Chvalovic (*Profous 1949*, 75). Z roku 1340 poté pochází z berního rejstříku písemný doklad existence Radimi a Ratenic (*Nováková a kol. 1991b*, 778-789) a v roce 1416 jsou v kouřimské Městské knize uvedeny Chotutice (*Profous 1949*, 46). Snad už v předcházejícím století stála v Plaňanech tvrz, jejíž základy byly objeveny v 19. století při výsadbě stromků. V roce 1539 pak v Plaňanech nechal Beneš ze Solopysk postavit novou tvrz později přestavěnou na sýpku a pivovar (*Kuča 2002c*, 162). S doklady tvrzí se lze setkat i v jiných obcích v okolí. Například na jihu Peček směrem k Dobřichovu na levém břehu mlýnského náhonu stála původně renesanční tvrz ležící v sousedství polohy Kandie vyznačená ještě na mapách stabilního katastru z roku 1842. Tvrziště bylo patrné do 90. let 19. století (*op. cit.*, 92). Tvrz, dle lidové tradice, vznikla už ve středověku a získala jméno podle svého zakladatele Kandese. Na začátku 16. století pak byla pobořena jako sídlo loupeživého rytíře a poté na jejím místě vznikla zemědělská usedlost (*Karbus 1985*, 84). Další tvrz stála už roku 1474 v Cerhenicích. V roce 1618 proběhla její renesanční přestavba, ale roku 1775 ji vyplenili sedláci. Poté se několikrát změnilo její využití, a nakonec byla v roce 1918 přestavěna na bytové jednotky (*Nováková a kol. 1991a*, 145).

Roku 1604 Rudolf II. povýšil Plaňany na městečko. V roce 1654 se pak staly součástí Kouřimského kraje (*Kuča 2002c*, 161). Pečky tehdy začaly spadat do kraje Hradeckého (*op. cit.*, 91). Kolem roku 1610 dal Karel Záruba z Hustířan na místě staré tvrze v Radimi vystavět renesanční zámek (*Kuča 2002b*, 931). Ten byl poté v 19. století novorenesančně přestavěn (*Nováková a kol. 1991b*, 778). Další

renesanční zámek vznikl ve 2. polovině 16. století kupříkladu i ze starší tvrze ve Svojšicích vzdálených přibližně devět kilometrů jižně od Peček (*Kuča 2002b*, 1088). Rozvoj oblasti značně narušila Třicetiletá válka, kdy například Plaňany dosáhly předbělohorského počtu obyvatel až v roce 1713 (*Kuča 2002c*, 163). Z obcí v okolí Peček se pak během války úplně vylidnily Cerhenice (*Augustin 2001*, 87).

V roce 1720 byla přes Plaňany postavena zemská silnice z Drážďan do Vídně (*Kuča 2002c*, 163) a roku 1757 se Pečky staly součástí Bydžovského kraje (*op. cit.*, 91). Ke stavbám z 18. století ve zkoumané oblasti patří kostel sv. Jana Nepomuckého v Cerhenicích postavený v roce 1734 (*Kuča 1996*, 432). V této době opět vzrůstalo zalidnění oblasti, například ve Vrbčanech rostla chalupnická a domkářská zástavba (*Pešta 2003*, 268). V následujícím století měla velký význam pro rozvoj oblasti železnice. Na jihu Peček od roku 1845 vedla železnice z Olomouce do Prahy. Roku 1850 se Pečky staly součástí okresu Poděbrady (*Kuča 2002c*, 91), zatímco Plaňany začaly v roce 1868 spadat do okresu Kolín (*op. cit.*, 161). Ve druhé polovině 19. století se Pečky rozšířily na jih od železnice (*op. cit.*, 92-93) a v roce 1879 byly císařským výnosem povýšeny na městys (*Augustin 2001*, 430). Roku 1881 pak začala železnice fungovat i v Plaňanech (*Kuča 2002c*, 163). Důležitou událost z pohledu kulturního vývoje Peček představoval vznik Obecní jednoty musejní roku 1909 a v roce 1911 následné otevření muzea, v kterém byly, mimo jiné shromažďovány archeologické nálezy z okolí (*Kysilka 1961b*, 62-63). O katalogizaci nálezů se zasloužil Z. Šolle pověřený touto prací roku 1934 J. Böhmem ze Státního archeologického ústavu (*Kysilka 1961b*, 65-66). Dnes jsou nálezy z pečeckého muzea převážně uloženy v M Poděbrady.

V roce 1912 byl na severu náměstí v Pečkách postaven novorománský kostel sv. Václava a v letech 1914-1915 pak na jihu městyse evangelický kostel Mistra Jana Husa. Statut města Pečky získaly roku 1925 (*Kuča 2002c*, 91-94). V roce 1960 se poté staly součástí okresu Nymburk a roku 1996 součástí okresu Kolín, do kterého v současné době náleží všechny obce na zkoumaném území.

5. Vývoj osídlení v době římské

5.1 Nálezy z doby římské na katastrálním území Dobřichova

5.1.1 Nejstarší zprávy o nálezech žárových hrobů

Náhodné nálezy popelnicových hrobů se zlomky keramiky a bronzovými předměty z okolí Dobřichova zaznamenal již v roce 1860 F. Petera, který také uvedl, že už před rokem 1860 p. Hůlek při rozšiřování farní zahrady narušil žárové hroby. Žároviště se pak, dle F. Petery, nacházelo na levém břehu Výrovky dvacet kroků nalevo od mostu (*Sklenář 2011*, 58).

5.1.2 Žárové pohřebiště z mladší doby římské v poloze Třebická

Poloha Třebická (cca 235 m n. m.) se nachází jihovýchodně od Dobřichova na vrchu prudce spadajícím směrem k severovýchodu a východu. Roku 1890 zde byly před Velikonocemi během hloubení jamek pro výsadbu stromků objeveny žárové hroby s popelnicemi a železnými a bronzovými artefakty. V létě poté na Třebické proběhly pod vedením J. Waňka vykopávky. Další nálezy pocházejí z prosince téhož roku a z března až července roku 1891 (*Píč 1892*, 562-568). Na Třebické J. Waněk našel více jak sto, většinou popelnicových, hrobů (*Droberjar 1999*, 179-180) a cca osm žárovišť. Artefakty se nacházely na dně popelnic, ve vrstvě kostí a okolo popelnice. Kovové nálezy, kupříkladu meče, hroty kopí a nůžky byly většinou zohýbány. Spony se pak nalézaly hlavně na východní části pohřebiště, kde se vyskytla pouze jedna zbraň (*Píč 1892*, 577-578).

K importům z římských provincií patří například čtyři římské meče (*Droberjar 2002*, 56-57), kovové části zámků skříněk (*Sakař 1991*, 13), bronzové nádoby a zlomek ze skleněné nádoby (*Salač 2008*, 127). Z pohřebiště také pocházejí předměty vyrobené ze sklovitého materiálu souhrnně označovaného fajáns (*Venclová 2005*, 29), konkrétně čtyři žebrované, původně modré, soudkovité korálky, z nichž se tři nacházely ve stejném hrobě společně se závěskem (*Kačl 2014*, 127) ve tvaru na břicho ležícího lva spočívajícího na obdélné destičce s podélným otvorem ve středu. Fajánsové předměty, které byly v Čechách nalezeny pouze v ženských hrobech, pocházejí s největší pravděpodobností z Egypta, odkud jsou známy doklady starověké výroby a velké množství finálních výrobků. Mnoho fajánsových předmětů kromě toho vychází z egyptských námětů, jako kupříkladu

závěsek z Třebické. Nejčastěji nalézané tzv. melounovité korálky pak tvarem napodobují poupě lotosu (*Venclová 2005, 55*). Fajánsové předměty, vyskytující se ve střední Evropě nejintenzivněji ve stupních B2 až C1a, mohly do Čech proudit z příčernomořských obchodních středisek, nebo ze Středomoří. Uvažuje se také o jejich produkci na západě římské říše (*Kačl 2014, 135-140*). Kromě J. L. Piče se nálezy z Třebické zabýval také J. Hellich, který popsal spolu s jedním hrobovým celkem z Pičhory, předaným J. Waňkem do muzea v Poděbradech, také devět popelnic z Třebické. Tři z popelnic J. Hellich daroval L. Niederlemu do univerzitního kabinetu předhistorických památek a další, až na jednu příliš rozpadlou, slepil. J. Hellich také sbíral zlomky rozbitých popelnic na Třebické, z nichž některé byly vyobrazeny v Památkách archeologických v článku o této lokalitě (*Hellich 1919, 95-97*). Několik keramických nádob z Třebické kromě toho daroval V. Požárecký do městského muzea v Lysé nad Labem.⁵

5.1.3 Archeologické výzkumy v poloze Pičhora

5.1.3.1 Žárové pohřebiště ze starší doby římské

Na jih od kostela Nejsvětější Trojice narušila roku 1896 těžba písku v poloze Pičhora (232 m n. m.) žárové pohřebiště, z kterého tamější dělníci přinesli nádobu J. Waňkovi, správci velkostatku v Radimi. Za finanční náhradu mu donesli ještě další dvě nádoby, a když byla zastavena stavba silnice, na kterou byl písek určen, požádali dělníci J. Waňka o možnost pracovat pro něj při odkrývání pohřebiště. Poté, co se ukázalo, že jde o hroby z doby římské, požádal J. Waňk o povolení obce Dobřichov k prokopání pohřebiště ve prospěch sbírek Musea Království českého, dnešního Národního muzea.

Pohřebiště se rozprostíralo od severovýchodu k jihozápadu na ploše přesahující jeden korec (1 korec = 2877,5 metrů²) a bylo ze severu a východu ohraničeno prudkým svahem obtékaným Výrovkou. Ze 131 žárových hrobů prozkoumaných do poloviny května a porůznu poškozených dlouhodobou erozí se zachovalo 82 keramických a 6 bronzových popelnic a hrobové přídavky uložené většinou v popelnici a v některých případech poškozené žárem (*Pič 1897b, 479-481*). K následujícím letům se váží náhodné nálezy dalších žárových hrobů a jednotlivých artefaktů objevených při vybírání štěrku, které byly zachráněny J.

⁵ Hlášení ARÚ 1475/37

Waňkem a uloženy do sbírek NM (*Píč 1905a*, 531).

Z konečného počtu rekonstruovaných 160 hrobů jich spadá 61 do fáze B1a a 25 pak do fáze B1b. Do stupně B1 i s blíže neurčenými hroby patří celkem 141 hrobů. Do fáze B2a náležel jeden hrob, do fáze B2b sedm hrobů a na konec stupně B2 tři hroby. Zbývajících 8 hrobů nebylo možné určit přesněji než do doby mezi stupni B1 a B2 (*Droberjar 1999*, 158). Hroby se nepřekrývaly a většinou obsahovaly ostatky lidí ve věku do 40 let. Artefakty germánského původu tvořily 58,7 % celkového počtu hrobových přídavků, zbytek představovaly předměty z území římských provincií (*op. cit.*, 33-36). Jde především o bronzové nádoby tvořící 69,4 % z celkového množství římských importů na pohřebišti. Původ bronzových nádob byl, dle kolů jednotlivých výrobců, v Itálii, Galii a Noriku. Kromě jednoho hrobu z konce stupně B2 se bronzové nádoby nacházely v hrobech ze stupně B1, minimálně v deseti případech pak konkrétně z fáze B1a (*op. cit.*, 127-130). Dataci na počátek stupně B1 odpovídají například bronzové nádoby s figurálními aplikami určené J. Bouzkem jako produkty římských dílen z augustovského období (*Bouzek 1975*, 4).

K dalším hrobovým přídavkům provinciálního původu patří, mimo jiné spony náležící z velké části k typům datovaným do fáze B1a, a části opasků, v 16 hrobech konkrétně z noricko-panonských opaskových souprav (*Droberjar 1999*, 137-144), které jsou vyrobeny z antické mosazi (aurichalca). Z předmětů vyrobených v barbariku pak vysoce kvalitní mosaz obsahují především spony s očky (*Droberjar – Frána 2004*, 458). Ojedinelý nález původem z římské říše představuje zlomek bronzového kruhového víčka schránky na pečetě pocházející z blíže neurčených hrobových celků 147-149. Schránky na pečetě s kruhovým víčkem se vyskytovaly především v 1. století našeho letopočtu, přičemž tento konkrétní exemplář pochází z fáze B1a (*Droberjar 2000*, 67-68). Četné římské importy mohou dokládat přítomnost obchodního a mocenského centra (*Droberjar 2007*, 62). To se týká především stupně B1a, kdy území Čech náleželo k nejbohatší části evropského barbarika. Římské importy tak představují vodítka k poznání tehdejších obchodních, sociálních a mocensko-politických vztahů (*op. cit.*, 41).

5.1.3.2 Výzkum V. Sakaře v roce 1988

Zjišťovací výzkum trvající od 4. do 29. července proběhl v poloze U Monumentu před památníkem J. Waňka čpp. 65 a v poloze V Dolíkách čpp. 568

jihozápadně od památníku. Při výzkumu byl použit detektor kovů, který ale zachytil pouze recentní mince a kovový odpad. V poloze v Dolíkách byly vyhloubeny sondy I, II, IV a VII a v poloze U Monumentu sondy III, V a VI. Sonda I o rozměrech 0,5 x 10,5 m se nacházela na jihovýchodním cípu zkoumané parcely. Pod 30 až 40 cm silnou vrstvou štěrkopísku se v ní nalézalo žluté písčité podloží. Sonda neobsahovala žádné archeologické nálezy. V sondě II o stejných rozměrech a se stejnou stratigrafickou situací ležící na severním okraji parcely byl nalezen pouze zlomek novověké glazované keramiky. Stejnou velikost měla i negativní sonda IV na východní straně parcely. V prostoru sondy VII o rozměrech 0,5 x 7 m pak byly zjištěny dva zlomky středověké keramiky v ornici. Sonda III o rozměrech 1 x 7 m vyhloubená uprostřed parcely v poloze U Monumentu obsahovala zlomek novověké glazované keramiky. V sondě V o rozměrech 0,5 x 9 m poté byly nalezeny v severní části dva objekty s tmavošedou výplní, první se zlomkem dna a části stěny černé nádoby s příměsí slídy z doby římské a druhý bez nálezů. Jeden z objektů narušil recentní vkop, ve kterém byl nalezen zlomek novověké keramiky. Terénní zásah se projevoval i v jižní části sondy. Z ní pochází zlomek keramiky z doby hradištní.

V sondě VI velké 1 x 5 m a položené téměř rovnoběžně se sondou V byl v jižní části zachycen terénní zásah obsahující zlomek stěny tmavě šedé nádoby s příměsí slídy z doby římské a dva zlomky z mladší doby hradištní. K terénnímu zásahu v severní části téže sondy se pak váže nález tří fragmentů keramiky z doby římské. První zlomek pochází z mísovité hnědošedé nádoby zdobené plastickou lištou. Z mísovité nádoby zdobené plastikou lištou je i druhý střep. Pod plastickou lištou se nachází skupina tří šikmých rýžek. Třetí keramický fragment se vlastnostmi materiálu podobá předchozím dvěma střepům. Objekty ze sondy VI byly zahloubeny do hnědošedého štěrkopísku ležícího v severní části sondy na písku a v jižní části na jílu. U povrchu se nalézaly zlomky recentní keramiky. Během výzkumu nebyl zachycen žádný objekt prokazatelně související s pohřebištěm ze starší doby římské.⁶

5.1.4 Sídliště v poloze Pod Pičhorou

J. Waněk kromě pohřebišť na Pičhoře a Třebické na katastrálním území

⁶ Hlášení ARÚ č. j. 348/94

Dobřichova prozkoumal také sídliště z doby římské, které se nalézalo na jihozápadním úbočí Pičhory v poloze Pod Pičhorou (cca 205 m n. m.) na mírném svahu spadajícím k severozápadu k Výrovce. V této poloze orba roku 1897 narušila na parcele 555 třicet sídlištních objektů (*Píč 1897b*, 513), ke kterým náležely zbytky otopného zařízení. Hloubka objektů se pohybovala mezi 50 až 150 cm a délka mezi 2 až 5 metry (*Motyková-Šneidrová 1963*, 15). Z výplně těchto objektů pochází více jak 260 zlomků keramiky a zvířecí kosti uložené dnes v M Poděbrady.

K bronzovým nálezům z polohy Pod Pičhorou patří obdélné kování (Tab. 8:9), kornoutovitá trubička a dva slitky. Železný předmět z polohy Pod Pičhorou představuje rovný nůž (Tab. 8:5). K dalším nálezům se řadí čtyři provrtané korálky ze skelné hmoty zelenomodré barvy, kamenný brousek a čtyři kostěná šídla. V. Vokolek také k této poloze přiřadil bronzovou pinzetu (Tab. 8:4), bronzovou jehlu s horním roztepaným koncem, část bronzové spony s podvázanou nožkou (Tab. 8:6) a další bronzovou sponu s rozvinutým vynutím (Tab. 8:8); (*Vokolek 2004*, 22).

5.1.4.1 Keramický materiál ze sídliště z polohy Pod Pičhorou

Keramické nádoby z polohy Pod Pičhorou se dochovaly pouze ve zlomcích pocházejících především z okrajů a výdutí, často z terin a mís, méně z pohárovitých tvarů a ve dvou případech také z cedníku. Použitý materiál je většinou jemný, často s příměsí slídy a v několika případech kaménků o průměru do 0,4 cm. Povrch střepů má nejčastěji pískově žlutou barvu, v přibližně 47 případech pak černou, 18x šedou, 14x hnědou, 11x cihlově červenou a 2x bílou. V 11 případech byl povrch leštěný a ve více jak 20 případech drsněný, nejčastěji nerovnoměrným rýhováním nebo hřebenováním a 13x nehtovými vrypy. Celkem 112 zlomků je zdobeno, ve 12 případech pomocí ozubeného kolečka, 11x vodorovnou lištou mezi hrdlem a výdutí, 10x rytými obloučky, 9x svislými rýhami, 7x vodorovnou rýžkou a šikmými žlábků pod ní, 6x plastickými žebry a 5x řadami důlků. Stejný počet keramických fragmentů na sobě má plastickou pásku se šikmými rýžkami. Další výzdobu a úpravu povrchu představuje žlábkování, svazky vodorovných a šikmých linií, vrypy, řady drobných výstupků a kombinace těchto motivů. V 9 případech se kromě toho na střepích nachází ouško a v 16 případech ojedinělý výstupek. Z lokality také pocházejí tři keramické přesleny.

A. Rybová zařadila některé zlomky z polohy Pod Pičhorou už do stupně A. Jednalo se o nečleněné teriny (Tab. 8:1); (*Rybová 1974*, Obr. 9:15), části nádob s

uchy (Tab. 7:1); (*op. cit.*, Obr. 9:10) a další tvary hrubé keramiky. Jemnou keramiku ze stupně A by mohl představovat střep (Tab. 5:15) pocházející snad z nožky poháru, ale může se jednat i o zlomek z pozdějšího tvaru (*op. cit.*, 492, Obr. 9:6) podobného miskám na nožce z pohřebiště v Lužci nad Vltavou (o. Mělník) ze 2. století (*Kytlicová, 1970*, 356, Obr. 35:3-4). A. Rybová v keramickém souboru z polohy Pod Pičhorou určila i tvary navazující na laténské výrobky, například fragment z vejčité nádoby se zesíleným okrajem (*Rybová 1974*, Obr. 9:4) a střep pocházející snad ze spodku vázy vyrobené na kruhu (*op. cit.*, Obr. 9:3) podobné exemplářům z hrobů z Pičhory. Datace založení sídliště Pod Pičhorou už na konec stupně A by znamenala, že vzniklo dříve než samotné pohřebiště na Pičhoře (*op. cit.*, 394). V keramickém materiálu uloženém v muzeu v Poděbradech se mi nicméně podařilo dohledat pouze některé z výše uvedených zlomků. Ty pocházejí z tvarů vyskytujících se i v pozdějších obdobích doby římské. Stejně tomu je například i u střepů zdobených křížícími se rýhami (Tab. 2:12) a s vodorovnými širokými žlábkami (Tab. 2:5). Podobně zdobené zlomky byly nalezeny i na sídlišti ze stupně A v Dobřichovicích (o. Praha-západ); (*Halama 2006*, 354, Obr. 7:5, 13). Z dobřichovického sídliště se kromě toho dochoval fragment cedníku (*op. cit.*, Obr. 9:1). Jak cedníky, tak uvedené typy výzdoby se vyskytují i v dalších stupních doby římské.

Část nádoby (Tab. 8:1) zařazená A. Rybovou už do stupně A se tvarem podobá nečleněným terinám typu 1 dle L. Halasové, které se v Čechách vyskytovaly i ve stupni B1, přičemž například exempláře z Dobřichova Pičhory se řadí především do fáze B1a (*Halasová 2010*, 583, Obr. 1). Výzdoba nádoby pak odpovídá typu 341 dle E. Droberjara, s kterým se lze kromě stupně B1 setkat i v kontextech z pozdějších období, například v Křepicích (o. Břeclav) v chatě 5 (*Droberjar 1997b*, 78, Abb. 20) datované na konec stupně B2 (*op. cit.*, 148). K typům nádob z 1. století určeným L. Halasovou lze přiřadit i další zlomky z polohy Pod Pičhorou. Dva fragmenty (Tab. 7:6, 8) pocházejí z nádob podobných typu terin 3b s konickým odsazeným hrdlem, které se vyskytovaly ve stupni B1 a na počátku stupně B2 (*Halasová 2010*, 583, Obr. 1). Další zlomek (Tab. 7:4) patří k nádobě typu 3b/3c s válcovitým hrdlem vyskytující se ve fázi B1b (*Halasová 2010*, 582-584, Obr. 1). Do stupně B1 je dále možné zařadit střepy zdobené meandry vytvořenými ozubeným kolečkem (Tab. 4:4, 14) s analogiemi na nádobě z hrobu 14 z pohřebiště na Pičhoře datovaného do stupně B1 (*Droberjar 1999*, 51, Taf.

31:14/1). Do tohoto stupně by mohl patřit i zlomek zdobený dvouřadým ozubeným kolečkem (Tab. 4:12) známým například ze sídliště v Praze-Křeslicích, které existovalo od stupně A do fáze B1a (Beneš, J. - Jiřík, J. Kypťáková, J. 2006, 302, Obr. 6:6).

Ke střepům s výzdobou vytvořenou pomocí hřebene lze kromě části teriny (Tab. 8:1) řadit i další keramické fragmenty (Tab. 5:13, 7:2, 4, 6), přičemž výzdoba na dvou zlomcích (Tab. 5:13, 7:2) odpovídá typu výzdoby 351 dle E. Droberjara vyskytující se ve stupni B2 (Droberjar 1997b, 66-67, Abb. 20). V keramickém inventáři sídliště v poloze Pod Pičhorou lze nalézt i jiné střepy s výzdobou analogickou k typům výzdoby určeným E. Droberjarem. Dva zlomky (Tab. 5:1, 3) nesou výzdobu odpovídající typu 163b (op. cit., Abb. 17), dva střepy (Tab. 5:4, 12) výzdobu podobnou typu 356 a jeden fragment (Tab. 8:7) výzdobu analogickou s typem 361 (op. cit., Abb. 20). Tyto typy výzdoby se stejně jako typ 351 vyskytují ve stupni B2 a na počátku stupně C1 (op. cit., 66-67). Na konec stupně B2 nebo počátek stupně C1 lze datovat také dva zlomky (Tab. 4:5, 4:8) nesoucí výzdobu typu 591 (op. cit., 66-67, Abb. 24) a dva fragmenty (Tab. 2:7 a 3:4) s výzdobou typu 541a (op. cit., 66-67, Abb. 22).

K poloze Pod Pičhorou se váží i další typy výzdoby s obdobami ve stupni B2 a na počátku stupně C1. Jeden z fragmentů (Tab. 4:10) je zdoben barbotinem známým také z pozdní fáze stupně B2 na sídlišti v Branči na západním Slovensku (Tejral 2008, Obr. 2:15). Výzdoba dvou zlomků (Tab. 4:9, 5:10) v podobě kombinace meandru a půlměsícovitých kolků je pak známá z Mikulovic (o. Pardubice) a z Dřetovic (o. Kladno) z objektu datovaného do fáze B2b (Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010, 384, Obr. 12:6). Na dvou střepích (Tab. 2:9, 4:6) z polohy Pod Pičhorou se kromě toho nalézá páska s kruhovými kolky podobná výzdobě nádoby z hrobu 21 z Pičhory z první poloviny 2. století (Droberjar 1999, 54, Taf. 33:21/1). Výzdoba na jednom fragmentu (Tab. 6:7) je pak analogická s výzdobou střepů ze sídliště v Šarovcích na jihozápadě Slovenska zdobených barbotinem typickým pro konec stupně B2 (Beljak 2010, 43, Obr. 17:15-16). Do stupně B2 a na počátek stupně C1 je možné zařadit některé nádoby i dle tvarových typů určených E. Droberjarem. Jde o dva fragmenty (Tab. 6:3, 6) podobné profilací hrdla typu nádob 2320 (Droberjar 1997b, Abb. 26), již výše uvedené zlomky zdobené vrypy kapkovitého tvaru (Tab. 5:1, 3) z nádoby odpovídající profilací misce se zahnutým okrajem typu 2454 (op. cit., Abb. 38) a jeden střep (Tab. 6:4) z nádoby

typu 2405 (*Droberjar 1997b*, Abb. 38). Další specifický tvar představuje nádoba s nožkou (Tab. 1:1) podobná míse ze sídliště v Ladné (o. Břeclav) datované do pozdní fáze stupně B2 (*Tejral 2008*, Obr. 1:16). Dva zlomky (Tab. 5:2, 7) pak pocházejí z nádoby podobající se hluboké míse se zalomeným tělem ze Šarovců. Tento tvar se vykytoval ve stupni B2 a na počátku stupně C1 (*Beljak 2010*, 41, Obr. 6:4).

Do stupně C1 lze zařadit tři střepy (Tab. 1:3, 5, 15) s výzdobou odpovídající typu 553a dle E. Droberjara vyskytující se na počátku mladší doby římské (*Droberjar 1997b*, 66-67, Abb. 23). Na počátek mladší doby římské kromě toho přetrvaly některé starší typy výzdoby jako například překrývající se hřebenové oblouky (Tab. 7:2); (*Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010*, 385). Nově se začala vyskytovat výzdoba kanelurami na maximální výduti zastoupená na sídlišti v poloze Pod Pičhorou jedním střepem (Tab. 4:1); (*Peškař – Ludíkovský 1978*, 43-44). Jeden zlomek (Tab. 5:8) je poté zdoben nehtovými vrypy tvořícími větvičkový motiv odpovídající kupříkladu výzdobě střepu ze Šarovců ze stupně C1 (*Beljak 2010*, 46, Obr. 7:4). Na počátku mladší doby římské také pokračoval výskyt nádob s lištou s nehtovými vrypy (Tab. 2:4, 7); (*Sedláček – Kašpárek – Jílek 2010*, 384). Často se vyskytující prvek pak v tomto období představují různě tvarované výčnělky zastoupené i na sídlišti v poloze Pod Pičhorou (Tab. 3:9, 4:1 a 5:5); (*Hušťák – Jiřík 2009*, 336). Jeden fragment (Tab. 3:6) poté zvlněnou vrchní částí připomíná střep z Prahy-Čimic (*Procházka 2009*, Obr. 3) z nádoby napodobující keramiku točenou na kruhu. Analogický zlomek z Plotiště nad Labem (o. Hradce Králové) spadá na přelom 4. a 5. století (*op. cit.*, 354-355).

5.1.4.2 Rozbor nekeramických nálezů z polohy Pod Pičhorou

Sponu s podvázanou nožkou lze datovat pouze rámcově do mladší doby římské. Tento typ spon se rozšířil po obsazení Dacie Římany (rok 106) do Panonie a dále do střední Evropy. Nejstarší nálezy vně římské říše pak pocházejí z Maďarska a jsou datovány k roku 200. Poté se tento typ spon udržel až do 4. století (*Svoboda 1948*, 117-118). Přesněji lze datovat spona s rozvinutým vynutím, která se podobá sponám ze skupiny Schulze 55, pro které je typickou výzdobou kombinace fasetování, okrajových rýžek a příčných drážek. Tyto spony se vyskytovaly především ve středním Podunají v době od 1. poloviny 4. století do doby okolo roku 400 (*Schulze 1977*, 43-44, Taf. 5). Z našeho území jsou známy kupříkladu z

pohřebiště v Kostelci na Hané (o. Prostějov), na kterém se pohřbívalo od první poloviny 3. století až do konce doby římské (*Zeman 1961*, 276-277). J. Zeman tyto spony zařadil mezi spony s obdélnou nožkou, které představovaly druhou nejpočetnější skupinu spon na kosteleckém pohřebišti (*op. cit.*, 200).

5.1.5 Sídliště v Macháckově cihelně

F. Dvořák kromě sídliště v poloze Pod Pičhorou přiřadil ke katastrálnímu území Dobřichova ještě další sídliště z doby římské, které se mělo nalézat v místech Macháckovy cihelny ležící 80 m severozápadně od polohy Pod Pičhorou. Neuvedl k němu však žádné bližší informace. Mohlo se nicméně jednat o součást sídliště v poloze Pod Pičhorou (*Dvořák 1936*, 129). Z Macháckovy cihelny daroval J. Waněk do NM bronzovou jednoduchou sponu (Tab. 8:10).⁷ Jedná se o vojenskou sponu typu Almgren 15, která je v Čechách známá z 9 lokalit (*Pecinovská 2008*, 91-92). Označení vojenská spona souvisí s častým výskytem tohoto typu v římských vojenských táborech. Její původ je hledán v Porýní, kde se vyvinula z pozdně laténských spínadel. Odsud se šířila především do Podunají, ale také do Galie, Británie a v menší míře i do barbarika, konkrétně severního a středního Německa, Čech, Slezska, Moravy a Slovenska. V Čechách se vyskytovala od fáze B1a až do počátku 3. století. Spona tohoto typu je známa i z Pičhory a byla E. Droberjarem zařazena mezi římské importy z doby Marobudovy říše. V šesti případech byl v Čechách tento typ spony nalezen v hrobech, mužských i ženských (*op. cit.*, 20-22).

5.1.6 Sídliště v poloze Na Přední obci

Sídliště z doby římské se, dle povrchových sběrů z roku 1998, nacházelo i v poloze Na Přední obci (cca 195 m n. m.) na levém břehu Výrovky cca 1300 m severně od Pičhory a pochází z něj keramický inventář z 2. až 3. století. Ojedinělý nález odsud představuje zlomek středogalské terry sigillaty typu Drag. 37 (*Droberjar 1999*, 178-179) s reliktem reliéfního úponku (*Halama 2007*, 201, Obr. 5:4). J. Halama kromě zlomku z Dobřichova zařadil mezi fragmenty terry sigillaty původem ze středogalských dílen dalších 19 exemplářů tvořících 32,3 % celkového počtu nálezů terry sigillaty z Čech. Všech 20 zlomků ze 14 lokalit pochází pravděpodobně ze sídlištního kontextu. Středogalská terra sigillata přestala být do

⁷ Hlášení ARÚ čj. 2250/58

Panonie a Norika importována po roce 175/178. Stejná situace byla zjištěna v barbariku (*op. cit.*, 209-210).

5.1.7 Mincovní a nelokalizované nálezy

K Pičhoře se váží i mincovní nálezy, konkrétně dva denáry ražené Alexandrem Severem pro Julii Mamaea (226); (Tab. 22:6) objevené roku 1911 a uložené dnes v Regionálním muzeu v Kolíně. Římské mince nalezené na území Dobřichova kromě toho představují antoniniany Proba (Tab. 22:7); (276-282) a Maximiana Herculia (Tab. 22:8); (293) z roku 1910 uložené rovněž v kolínském muzeu, dále dnes nezvěstný denár ražený Antoninem Piem pro Faustinu I. (138-161) nalezený před rokem 1926 a bronzové mince Galliena (253-268), Crispa (317-326) a Constantia II. (324-361) nalezené před rokem 1936 (*Militký 2013*, 140-141). V muzeu v Pečkách se také nacházely předměty z území Dobřichova postrádající bližší lokalizaci, původem nejspíše z Pičhory. Šlo o železný trojúhelníkovitý hrot kopí, další trojúhelníkovitý hrot kopí se zesíleným hřbetem,⁸ železnou šipku s křídélky a baňatou urnu z 1. nebo 2. století.⁹

5.2 Nálezy z doby římské na katastrálním území Chotutic

5.2.1. Poloha Ve Slínech

K Chotuticím se v době římské váží pouze mincovní nálezy. Z polohy Ve Slínech (212 m n. m.) pod Viselcem severně od Chotutic je znám antoninian Volusiana z let 251-253 uložený v NM a dnes nezvěstný denár Marca Aurelia z přelomu let 176 a 177 (*Militký 2013*, 142).

5.3 Nálezy z doby římské na katastrálním území Peček

5.3.1 Žárový hrob z pozemku továrny Bruno Bauer

K nejstarším nálezům z doby římské v Pečkách patří žárový hrob, který byl roku 1889 nalezen na pozemku továrny firmy Bruno Bauer (později Battista a Schulz) 114 m jižně od nádraží v Žerotínově ulici s pohřbem uloženým v hrncovité nádobě s malým pravoúhle lomeným ouškem pod okrajem a třemi výstupky pod ním (Tab. 9:1). Popelnice měla na dně zbytky rzi (*Hellich 1919*, 94). Podobá se kupříkladu urně z hrobu 52 na pohřebišti Zauschwitz v Sasku datovaného do stupně

⁸ Hlášení ARÚ č. j. 1817/46

⁹ Hlášení ARÚ č. j. 1814/46

C1 (*Meyer 1969*, 24, Abb. 69). Tvarem také odpovídá urně z hrobu 210 z Plotišt' nad Labem (o. Hradec Králové); (*Rybová 1979*, Abb. 18:9), která se řadí ke dvoukonickým hrncům s vyhnutým tělem typu B1a dle A. Rybové, které se vyskytovaly od konce stupně B2 po počátek stupně C2 (*Rybová 1980*, 128).

5.3.2 Nálezy z pozemku p. Vrby

Jedná se o nálezy objevené v roce 1934 při kopání vodovodní přípojky k prameni Kysibelky. V prostoru mezi domem p. Vrby (č. p. 264?) a pramenem Kysibelky se nalézal v hloubce 90 cm jeden žárový hrob ze starší doby římské s pohřbem uloženým v hrncovité nádobě (Tab. 9:2), v které se údajně nacházely také nůžky. Nádobu tvarem odpovídá hrncovitým terinám s vyhnutým hrdlem typu 14 dle E. Droberjara. Teriny tohoto tvaru se vyskytovaly především ve 2. století (*Droberjar 1999*, 47). Podobný tvar je znám i z hrobu 9 ve Velkých Hostěrádkách (o. Břeclav), kde byl zařazen mezi trojdílné vázovité teriny a datován do 2. poloviny 2. století (*Peškař – Ludikovský 1978*, 34, Obr. 6:3).

Další hrob ze starší doby římské pochází z plochy za pískovnou p. Vrby s žárovým pohřbem uloženým v popelnici s válcovitým hrdlem odsazeným žlábkem (Tab. 9:4); (*Motyková-Šneidrová 1961*, 35). Popelnice se podobá nádobě z hrobu 54 z pohřebiště v Lužci nad Vltavou, která se řadí k vázovitým dvoudílným terinám s válcovitým hrdlem a je datována do 2. poloviny 2. století (*Kytlicová, 1970*, 358, Obr. 13:1). Přímo u domu p. Vrby na jihovýchodě Peček (cca 202-200 m n. m.) pak byla nalezena část černé misky pokryté tenkým žlutohnědým nátěrem a se zataženým rovně seříznutým okrajem.¹⁰

5.3.3 Žárové hroby nalezené v roce 1935

K roku 1940 se váže zpráva J. Sadílka, správce sbírek muzea v Pečkách, o nálezech z doby římské zjištěných v roce 1935 při kopání vodovodu, konkrétně čtyř žárových hrobů u domu p. Vocáska (č. p. 250?) 226 m severně od domu p. Vrby, dalšího žárového hrobu v téže ulici a čtyř žárových hrobů na poli p. Kratochvíla.¹¹

Kromě nich J. Sadílek ve zprávě také uvedl žárový hrob ze starší doby římské z první poloviny 1. století nalezený téhož roku na jihovýchodě obce na dvoře za stodolou p. Čápa (č. p. 369) při kopání jámy. B. Čáp následně odevzdal nálezy

¹⁰ Hlášení ARÚ č. j. 1826/46

¹¹ Hlášení ARÚ č. j. 2205/40

do muzea v Pečkách. Obsah hrobu nacházejícího se v hloubce 60 cm představuje část popelnice zdobená na výduti dvěma rytými horizontálními liniemi s klikatkou uprostřed (Tab. 9:3), dva trojúhelníkovité hroty oštěpů s křídélky, celý hrot kopí čočkovitého tvaru se středovým žebrem, dále stejný, ale rozlomený hrot kopí, železná tyčinka, část rámečku bronzové zápony s háčkem v podobě ptačí hlavičky (Tab. 9:5); (Motyková-Šneidrová 1961, 36) a dva kusy bronzového zohýbaného plechu o průměru 5 a 3 cm.¹²

Z nádoby se zachovala pouze spodní část a nelze tedy určit, k jakému typu náleží. Výzdoba v podobě ryté klikatky mezi dvěma horizontálními liniemi je nicméně známá z nádob z hrobů z 1. století a také ze sídlištních nálezů ze 2. století (Droberjar 1999, 52). Zápona pak byla K. Motykovou zařazena mezi domácí napodobeniny noricko-panonských opaskových uzávěrů (Motyková-Šneidrová 1964, 359). Typově fragment zápony náleží k typu Garbsch G1c a k ní připevněné upevňovací kování k typu Garbsch B7g (Droberjar 2006b, 688).

Noricko-panonská garnitura opasku spolu se sponami představovala součást ženského oděvu původních obyvatel římských provincií Norika, Panonie a východní Raetie v prvních dvou stoletích našeho letopočtu (Kvetánová 2006, 381). V prostoru barbarika se pak nacházejí v hrobech dospělých žen i mužů. Podle častého přebírání pouze jednotlivých částí kroje a odlišného způsobu nošení šlo ve většině případů spíše o průnik kulturních prvků než o výsledek přesunu osob (op. cit, 392). Kování typu Garbsch B7 byla K. Motykovou určena jako imitace dle nižší umělecké úrovně oproti dalším typům a dle skutečnosti, že se nevyskytují na území provincií (Motyková-Šneidrová 1964, 359). Na rozdíl od jiných typů také nejsou zdobena prolamováním ale rytím. Vyskytují se ovšem v kombinaci se záponami Garbsch G1 určenými jako provincionální výrobky, což by mohlo, dle V. Sakaře, znamenat, že šlo ve skutečnosti o provinciální výrobky určené k exportu do barbarika. Zápona z Peček by nicméně mohla být, dle tvarových odlišností, místním výrobkem. Analýza složení materiálu noricko-panonských kování z Čech pak prokázala, že jsou všechny exempláře vyjma kování z Dobřichovic vyrobeny z mosazi. To znamená, že buď byly zhotoveny v provinciích, nebo, konkrétně typ Garbsch B7, z mosazných ingotů dovezených do barbarika (Křištofová 2010, 113-116).

¹² Hlášení ARÚ č. j. 1818/46

5.3.4 Žárový hrob z pozemku továrny Tona

Obsah dalšího žárového hrobu z Peček předal v roce 1956 předseda Osvětové Besedy p. Hájek Archeologickému ústavu v Praze. Hrob se nacházel severozápadně od obce (cca 202 m n. m.) na pozemku továrny Tona (dnes ZPA automotive) na kat. 383/1 a byl datován do mladší doby římské. Urna z něj má podobu teriny s třemi trojicemi výstupků okolo důlku (Tab. 9:8). K výbavě hrobu kromě ní náleží krátký železný hrot kopí s ulomenou špičkou (Tab. 9:10), ohnutý hrot kopí (10:1) a také železná sekerka (Tab. 10:2). K menším kovovým předmětům z hrobu patří železná hraněná tyčinka, dále pak železná, dodnes nedochovaná, spona, bronzová obdélná destička přezky (Tab. 9:6), dvě části železného ohnutého nože (Tab. 9:9, 10:3), část ohybu železných nůžek a železná ocílka s ulomeným kroužkem k zavěšení (Tab. 9:7); (*Motyková-Šneidrová 1961*, 34-38).

5.3.4.1 Rozbor nálezů z hrobu

Urna tvarem odpovídá trojdílným terinám s konickým hrdlem, které byly vyráběny od konce stupně B2 (*Rybová 1970*, 28). Podobá se kupříkladu nádobě z hrobu 590 z Plotiště nad Labem (*Rybová 1979*, Abb. 13:1) řadící se k typu vysokých terin A2 dle A. Rybové, které se vyskytovaly především v první fázi pohřebiště, ale přetrvaly až do počátku II. fáze (*Rybová 1980*, 125). První fáze pohřebiště v Plotištích náleží mezi roku 180 a 260 a druhá pak mezi roky 260 a 300 (*op. cit.*, 216-217).

Hrot krátkého kopí tvarem, rozměry a průřezem listu odpovídá typu Kaczanowski XVII. Nejstarší exempláře tohoto typu se vyskytovaly ve stupni B2. Nejvíce jich pak je známo ze stupně C1 a lze se s nimi setkat i ve stupni C2 (*Kaczanowski 1995*, 24, Tabl. XIII:3-4). Obdélná destička přezky s osou zdobenou knoflíky se pak podobá kování přezky z hrobu 36 ze žárového pohřebiště v Opočně (Louny) z mladší doby římské (*Pleinerová 1995*, 22). K obdélné destičce z Peček nicméně chybí rámeček, který by umožňoval její přesnější datování. Ocílka z pečeckého hrobu poté tvarem odpovídá kupříkladu exempláři z hrobu 37 ze žárového pohřebiště Zauschwitz (*Meyer 1969*, Abb. 51:1), na kterém se ocílky nacházely převážně v hrobech ze stupně C2. Jinak jsou ale na území Saska známy už od stupně B2 (*op. cit.*, 34). Z území Čech je ocílce z hrobu od továrny Tona podobný například exemplář ze žárového hrobu 80 na pohřebišti v Lužci nad Vltavou datovaného na počátek stupně C1 (*Kytlicová, 1970*, 334, Obr. 25:7). Ocílky

byly trvale spojeny s opaskem a sloužily jako úderná plocha pro křesací kameny. Místo vzniku tohoto typu křesací soupravy je umístěno do prostředí przeworské kultury. Nejstarší exempláře jsou datovány k roku 100, nejvíce jich pak pochází ze 3. století (*Peškař 1967*, 362-363).

5.3.5 Žárový hrob z parcely 162/6

Mezi náhodně nalezené hroby v Pečkách se řadí i žárový hrob objevený roku 1960 při stavbě domu na parcele 162/6 na jihovýchodě obce v hloubce 75 cm (*Kysilka 1961a*, 15), který obsahoval keramickou popelnici s bronzovou sponou (*Motyková-Šneidrová 1963*, 40). Nález tohoto hrobu oznámil v únoru následujícího roku Archeologickému ústavu předseda Vlastivědného kroužku ZK ROH továrny Tona v Pečkách F. Kysilka. Popelnice v podobě členěné teriny má hrdlo odsazeno dvěma rovnoběžnými rýhami podobnými dvěma rýhám těsně nade dnem (Tab. 10:4). Nádobu do poloviny zaplňovaly spálené kosti, pod kterými se nalézala poškozená bronzová spona¹³ odpovídající typu Riha 2.2.1 (Tab. 10:5); (*Riha 1979*, Taf. 4:138-153). Tyto jednoduché galské spony se vyskytovaly především na konci doby laténské a počátku doby římské v galo-římském prostředí a šířily se v důsledku tažení římské armády. Jen vzácně se s nimi lze setkat v barbariku. Spony tohoto typu nalezené v Čechách patří do fáze B1a (*Droberjar 1997a*, 278). Nádobu z pečeckého hrobu se pak řadí k typu terin 8c dle E. Droberjara vyskytujících se ve stupni B1 (*Droberjar 1999*, 44).

5.3.6 Žárový hrob a depot nalezené severovýchodně od továrny Tona

K roku 1961 se váže nález hrobu objeveného 60 m severovýchodně od rohu továrny Tona na konci července při výkopu přívodu k čistící stanici. Hrob nalézající se v hloubce 80 cm obsahoval mísovitou nádobu s výstupkem a plastickou přesekávanou páskou nad výdutí, pod kterou se nacházel mělký žlábek (Tab. 10:6, 8). Dvacet centimetrů severně od hrobu se v hloubce 90 cm nalézal depot železných předmětů, konkrétně hrotu kopí se středovým žebrem (Tab. 11:7), dalšího hrotu kopí (Tab. 11:6), sekerky (Tab. 10:9), dvou noží (Tab. 11:2-3), ocílky s kroužkem k zavěšení (Tab. 11:5), nůžek (Tab. 11:4), dlátka (Tab. 10:12), čtverhranné přezky (Tab. 10:7), kování s pravoúhlým rámečkem (Tab. 10:11), průvlečky na řemen (Tab.

¹³ Hlášení ARÚ č. j. 2062/62

10:14) a dvou částí opaskového kování s obdobami na Třebické (Tab. 10:10, 13). Hrob byl datován na přelom 2. a 3. století (*Fridrich 1964*, 889-891). Předměty byly vyzdviženy už před příchodem archeologa, takže nálezovou situaci šlo rekonstruovat pouze zpětně a například z popelnice se zachovalo pouze několik střepů.¹⁴

Depoty železných a bronzových předmětů z doby římské nalezené v Čechách a na Moravě jsou datovány do období markomanských válek (166-180) a na přelom doby římské a stěhování národů (*Droberjar 2002*, 48). Z období markomanských válek pocházejí depoty z Blučiny (o. Brno-venkov) a Mušova-Burgstallu (Brno-venkov). V případě prvního byly v bronzovém vědru uloženy zlomky železných nástrojů a zbraní a dále celé nůžky a kosa (*op. cit*, 20), druhý se pak skládal ze zlomků železných artefaktů, hřebů, kování, nástrojů a čtyř bronzových předmětů (*op. cit*, 195). Datací jsou blízké depotu z Peček, liší se ovšem místem uložení, neboť první byl nalezen v sídlištním objektu a druhý v objektu uvnitř římského tábora. Ze sídlištního kontextu pochází i depot železných a bronzových předmětů z přelomu doby římské a doby stěhování národů nalezený v Mušově v poloze U sv. Jana (*op. cit*, 202). V prostoru továrny Tona je pro dobu římskou kromě žárových hrobů doložena i existence sídliště. Depot by tedy mohl souviset s ním, nikoliv s hrobem.

5.3.6.1 Rozbor nálezů z hrobu a z depotu

A. Rybová zařadila urnu k širokým mísám typu C4a vyskytujícím se na počátku stupně C1 (*Rybová 1980*, 127). Analogii ke kopí se středovým žebrem pak lze najít kupříkladu na pohřebišti v Plotištích nad Labem, kde z hrobu 1312, datovaného mezi roky 180 a 260 (*op. cit*, 201), pochází hrot kopí podobného tvaru (*Rybová 1979*, Abb. 12:10). Hrot z Peček se průřezem a šířkou listu podobá typu Kaczanowski XVI. Je nicméně delší, což se projevuje především v odlišném poměru délky ostří a šířky listu. Typ XVI se vyskytoval ve stupních C1 a C2. Většina hrotů tohoto typu pak náleží do stupně C1a, nicméně už ve stupni B2 se objevovaly podobné hroty, které ale měly o něco delší tulejku a méně masivní hrot (*Kaczanowski 1995*, 23-24). Průřezem listu hrot kopí odpovídá typu 6 z obětiště Illerup Ådal nalézajícího se na východě Jutského poloostrova. Jedná se o

¹⁴ Hlášení ARÚ č. j. 4441/61

rozdílnou skupinu kopí s exempláři tvarem podobným ostatním typům určeným v Illerupu a v několika případech tvarově ojedinělými, které spojuje právě tvar průřezu listu. Kopí s tímto průřezem listu jsou známa v severní Evropě už ze žárových hrobů ze starší doby římské. V Illerupu pak byla nalezena na ploše A a B (*Ilkjær 1990*, 60-61, Abb. 44), přičemž na ploše A se nacházely koncentrace předmětů datovaných do doby okolo roku 200 a na ploše B nálezy z doby okolo roku 230 (*Ilkjær 2000*, 32).

Druhé kopí tvarem průřezu listu odpovídá typu 7 z Illerupu zastoupenému čtyřmi exempláři z plochy A. Odlišuje se ale tvarem listu a nehraněnou tulejkou (*Ilkjær 1990*, 62-63, Abb. 45). Nůžky z pečeckého depotu se potom podobají například nůžkám ze žárového hrobu 8 z Ohnišťan (o. Hradec Králové) určeným jako typ Bezzenberger A a datovaným do stupně B1 (*Černý 2011*, 82, Obr. 4:4). Tento typ nůžek se ale vyskytoval i v mladší době římské. Například na pohřebišti Zauschwitz v Sasku pochází z hrobů z obou fází pohřebiště (*Meyer 1969*, 33) datovaného do stupňů C1 a C2 (*op. cit.*, 76). Ocílka tvarem odpovídá exempláři ze žárového hrobu 58 z pohřebiště v Lužci nad Vltavou, který byl datován na počátek stupně C1 (*Kytlicová, 1970*, 334, Obr. 13:3).

Průvlečka a kování jsou podobné například nálezům z hrobu č. 12 z Pňova (Kolín) datovaného na konec starší nebo počátek mladší doby římské (*Rybová 1970*, 53-54, Taf. V:10-11). Přezka s obdélným rámečkem pak připomíná exemplář ze žárového hrobu v Nepochech (o. Hradec Králové), který byl určen jako typ Madyda-Legutko G16. Původ přezky z Nepoch je společně s dalšími předměty z hrobu hledán v prostředí przeworské kultury, odkud se na konci stupně B2 a počátku stupně C1 tento typ přezek rozšířil do dalších oblastí (*Jílek 2009*, 256-257, Obr. 7:5). M. Olędzki nástup dvoudílných přezek s obdélným rámečkem spojil s průnikem vlivů przeworské kultury do středního Podunají po trase Jantarové stezky (*Olędzki 1998*, 63). Přezka z Peček je značně poškozena korozí, nicméně by se také mohlo jednat o přezku typu Madyda-Legutko G16, které se vyznačují lehce trapezoidním dvojitým rámečkem, v případě přezky z Peček původně asi se střechovitým průřezem, a rovným trnem. V Čechách se tento typ vyskytoval především ve stupni B2, ale je znám i ze stupně C1 (*Madyda-Legutko 1986*, 48-49, Tafel 14). Přezka by mohla náležet i k typu Madyda-Legutko G28, pro který jsou charakteristické dopředu vytažené přední rohy přezky, což je do jisté míry patrné i na pečeckém exempláři. Může se ovšem jednat pouze o deformaci korozí (*op. cit.*,

51, Tafel 15). Oba typy přezek jsou známy ze stupně B2 a z fáze C1a, přičemž typ Madyda-Legutko G16 se ojediněle vyskytoval i ve fázi C1b. Koncentrují se v prostoru przeworské kultury, ale pocházejí i z dalších oblastí v severní a střední Evropě. Jsou charakteristické především pro mužské opaskové garnitury (*op. cit.*, 57-60).

5.3.7 Žárový hrob od domu č. p. 779

Žárový hrob z první poloviny 1. století narušil v červnu roku 1963 výkop žumpy u domu č. p. 779 na jihovýchodě Peček v Riegrově ulici na pozemku p. Vrby. Nález ohlásil V. Chalupa, který uvedl, že tři hroby byly již zhruba před rokem na téže parcele zničeny. Hrob z roku 1963 se nalézal v hloubce 90 cm s pohřbem uloženým ve štíhlé vázovité nádobě s hrdlem odděleným od těla žlábkem (Tab. 11:1). Hrobové přídavky představovala část ohnutých železných nůžek (Tab. 12:1) uložená původně na vrchu nádoby společně s hrotem kopí (Tab. 11:8). Nálezy převzalo Oblastní muzeum v Poděbradech (*Justová 1964*, 289-290).

Nádoba se podobá terině typu 1 dle E. Droberjara známé kupříkladu z Pičhory a datované do fáze B1a (*Droberjar 1999*, 40-41). Hrot kopí pak, dle tvaru a datace nádoby, lze přiřadit k typu Kaczanowski I2, který se vyskytoval ve stupních B1, B2 a ojediněle i ve fázi C1a. Hrot kopí od domu č. p. 779 je nicméně značně poškozen korozí, což komplikuje jisté určení. Délkou tulejky se pak odlišuje od exemplářů tohoto typu (*Kaczanowski 1995*, 11-12, Tabl. IV:1).

5.3.8 Kostrový hrob od rafinerie cukru

Mezi nálezy z Peček se řadí i kostrový hrob objevený cca 168 m severozápadně od nádraží u bývalé rafinerie cukru a datovaný, dle bronzové spony (Tab. 12:2), do první poloviny 1. století (*Motýková-Šneidrová 1961*, 36-37). Spona uvedená už M. Šollem v soupisu inventáře muzea v Pečkách¹⁵ byla po převezení do M Poděbrady v roce 1969 určena H. Sedláčkovou jako typ Almgren 45. Spony tohoto typu jsou známy z germánského i římského prostředí a patří k nejčastěji nalézanému typu spínadel doby římské v Čechách. E. Droberjar je rozdělil do dvou skupin, spona z Peček ovšem není k dispozici a kresebné zobrazení a fotografie nedostačují k určení, o kterou skupinu se jedná. Častěji se nicméně vyskytuje typ

¹⁵ Hlášení ARÚ č. j. 1839/46

A45b zdobený kolkovanými páskami. Tento výzdobný motiv je znám z augustovského období a ukazuje vliv kultury římských provincií na oblast barbarika. Spony A45 se koncentrují především v oblasti Čech, středního a dolního Labe, přičemž pro Čechy jsou datovány do fáze B1b. Z hrobu z Peček je známa pouze jedna spona, jinak se ale tyto spony často vyskytují ve dvojicích nebo i ve trojicích (Černý 2013, 42-45).

Kostrovými hroby ze starší doby římské, včetně hrobu z Peček, se zabýval kupříkladu J. Břeň, který si povšiml, že cca 80 % kostrových hrobů ze starší doby římské na českém území pochází z první poloviny 1. století (Břeň 1953, 528) a většinou leží stranou žárových pohřebišť (op. cit, 516). E. Droberjar uvedl, že se kostrové hroby ve stupni B1 v Čechách nacházely ve srovnání s okolními zeměmi ve výrazně větším množství a nelze je, s výjimkou v podobě hrobu z Prahy-Bubenče, řadit k hrobům lübsowského typu. Také upozornil na to, že tyto kostrové hroby většinou mají chudší výbavu, ale obsahují velké množství římských importů (44,4 %) srovnatelné s pohřebišťem na Pičhoře (Droberjar 2006b, 650-652). První kostrové hroby z doby římské patří do fáze B1a. Tyto hroby ovšem ještě neobsahovaly římské importy, které začaly být do kostrových hrobů ukládány až ve fázi B1b. Do ní náleží většina kostrových hrobů ze stupně B1. Výskyt kostrových hrobů ve starší době římské může být výsledkem kulturních vlivů z římských provincií (Droberjar 2011, 13-19).

5.3.9 Žárový hrob od domu č. p. 300

V květnu roku 2015 Z. Beneš (ÚAPPSC) našel na dobřichovské faře keramickou nádobu zdobenou ozubeným kolečkem ze starší doby římské. O nádobě Z. Beneše informoval starosta obce p. Jícha. Nádoba byla dochována v celku a obsahovala lístek s nápisem „Popelnice snad z vykopávek na Pičhoře dar místostarosty p. Kejdy z Peček“. Dle p. Kejdy pochází keramická nádoba ze stavby přípojky vodovodu v 60. letech 20. století u vchodu domu č. p. 300 na parcele 1205 v Riegrově ulici v Pečkách-jih. K nádobě náleží dva zlomky bronzové, snad vendické, spony datovatelné do 1. stol. K bronzovým nálezům od p. Kejdy patří i jeden amorfní slitek. Železné nálezy představuje nožik s tenkým řapem a ve dvou kusech dochované nůžky.

Další předměty předané p. Kejdou už nejspíše nepocházejí z hrobu od domu č. p. 300 ale z prostoru mezi Dobřichovem a Cerhenicemi. Jedná se o tři zlomky

keramiky ze 12.-13. století, dva blíže neurčitelné keramické střepy a dva fragmenty keramických nádob zdobených nehtovými vrypy v jednom případě a hřebenováním ve druhém, které nejspíše patří do doby římské.¹⁶

5.3.10 Ojedinělý nález od domu č. p. 542

Z ulice Slavie od domu č. p. 542 cca 101 m jižně od továrny Tona pochází bronzová spona (Tab. 12:3) ze starší doby římské.¹⁷ Patří ke sponám se dvěma uzlíky na lučíku, které se vyvinuly z laténských předloh a byly součástí ženského kroje v Noriku a Panonii v 1. a 2. století našeho letopočtu. V barbariku se pak vyskytovaly v ženských i mužských hrobech. (*Pecinovská 2008*, 53). V. Sakař tyto spony dal do souvislosti s kontaktem Čech a území Norika ve starší době římské, a to už před obsazením Norika Římany (*Sakař 1975*, 58). Spona z Peček odpovídá, dle rámcového zachycovače, typu Almgren 236 (*Pecinovská 2008*, 54), který byl dále rozdělen J. Garbschem. Sponu lze přiřadit k jeho typu A236c (*Garbsch 1965*, Abb. 4), který se vyskytoval především v oblasti jihozápadní Panonie, jižního Norika, Raetie, severní Italie a je znám i z Čech, kde většina nálezů pochází především z fáze B1b a ojediněle už z fáze B1a (*Pecinovská 2008*, 56). Délka spon tohoto typu se, dle nálezů shromážděných J. Garbschem, pohybuje od 3 do 11 cm a šířka hlavice od 1 do 2,8 cm, přičemž z území mimo římské provincie pocházejí pouze malé nebo průměrně velké exempláře (*Garbsch 1965*, 29). Ke sponě z ulice Slavie se ale nedochovaly informace o jejích rozměrech. Délka většiny exemplářů z Čech se nicméně pohybuje mezi 5 a 6 cm (*Pecinovská 2008*, 56).

5.3.11 Sídliště z pískovny p. Horáčka

K místům se sídlištními nálezy ze starší doby římské se v Pečkách řadí pískovna p. Horáčka u silnice mezi Pečkami a Velkými Chvalovicemi 238 m severovýchodně od továrny Tona. F. Horáček odsud, jak zapsal předseda obecního musejního spolku v Pečkách O. V. Hrázký, přinesl roku 1938 části keramických nádob správci muzea J. Sadílkovi. Nálezy z pískovny p. Horáčka z doby římské představují dva přesleny a 11 zlomků z keramických nádob. Střepy pocházejí z okrajů a výdutí hrncovitých a mísovitých tvarů, většinou s hnědým povrchem zdobeným 1x plastickou vlnovkou, 1x krokvicí, 2x rytými spirálami a ve stejném

¹⁶ Ústní sdělení Mgr. Z. Beneše (Ústav archeologické památkové péče středních Čech)

¹⁷ Hlášení ARÚ č. j. 1819/46

počtu případů s rýhou oddělující tělo a hrdlo. Povrch je 2x upraven nehtovými vrypy. K pískovně p. Horáčka se také váže nález dvou zvířecích kostí, konkrétně části kloubu a žebra, a dále deseti kusů mazanice s otisky dřev.¹⁸

Jeden z keramických zlomků (Tab. 12:5) pochází z nádoby odpovídající tvarem typu 1 dle L. Halasové (*Halasová 2010*, 580). Výzdoba plastickou vlnovkou na tomto fragmentu potom má ve starší době římské analogie například ve výzdobě na zásobnících z jámy z plaňanského cukrovaru (*Ernée 1998*, Abb. 3:4). Další střep (Tab. 12:4) se pak profilací podobá typu 1211 dle E. Droberjara patřícímu k esovitě profilovaným soudkovitým hrncům (*Droberjar 1997b*, 95-96, Abb. 29) a datovanému na konec stupně B2 (*op. cit.*, 148). Z pískovny p. Horáčka také pochází fragmenty nádoby s výzdobou typu 356 (Tab. 12:6) a typu 363 (Tab. 12:8); (*op. cit.*, Abb. 20). Oba způsoby výzdoby jsou typické pro stupeň B2 (*op. cit.*, 66-67).

5.3.12 Další lokalizovaná sídliště

Blíže nepopsané nálezy sídlištní keramiky z doby římské pocházejí i z roku 1962 z prostoru továrny Tona. Ve zprávě se píše, že byly zapůjčeny Archeologickému ústavu ČSAV k podrobnějšímu prozkoumání (*Kysilka 1962*, 32). Kulturní vrstvu obsahující několik zlomků sídlištní keramiky z doby římské kromě toho roku 1970 narušil severozápadně od Peček (cca 190 m n. m.) výkop plynovodu (*Vaněk 1970a*, 103-104). V roce 2009 poté byla během druhé etapy záchranného výzkumu v poloze Kandie (cca 195 m n. m.) jižně od železniční trati na východním okraji Peček nalezena polozemnice ze starší doby římské (*Hložek 2009*, 179-180). S uvedenou polohou by mohla souviset intruze keramiky z doby římské v objektu z doby středohradištní z Dobřichovské ulice ohraničující polohu Kandie ze západu (*Justová 1966*, 200-201).

5.3.12.1 Polozemnice z polohy Kandie

Výzkum v poloze Kandie zachytil celkem 48 archeologických objektů (*Hložek 2010*, 8). Patřila k nim i částečně odkrytá polozemnice ze starší doby římské (objekt č. 608) široká 3,35 m, zahloubená do podloží 25 až 30 cm a orientovaná podélnou osou ve směru západ-východ. Tři sloupové jámy o průměru 20 až 30 cm, přičemž středový sloup byl zdvojený, ukazují na střešní konstrukci

¹⁸ Hlášení ARÚ č. j. 1556/46

nesenou hřebenovou vaznicí. Polozemnici dále vymezovalo příkopové ohrazení (objekt č. 603), široké 120 až 175 cm a hluboké až 30 cm (*op. cit.*, 11-12). Osteologické hodnocení proběhlo u osmi fragmentů kostí nalezených v polozemnici. Třemi zlomky minimálně ze dvou jedinců bylo zastoupeno prase domácí (*Sus domesticus*), dalšími dvěma ze dvou jedinců ovce/koza (*Ovis/Capra*) a jedním tur domácí (*Bos taurus*). Zbylé fragmenty nešly blíže určit. Na kostech se nenacházely stopy po opálení nebo jiném lidském zásahu (*op. cit.*, 15). Makrozbytková analýza zaznamenala přítomnost pšenice dvouzrnky a dále pak planého merlíku bílého a rdesna (*op. cit.*, 16). Tři uhlíky podrobené xyлотomární analýze pocházely z dubu a jedle/smrku (*op. cit.*, 18).

5.3.13 Sídlištní keramika postrádající bližší lokalizaci

Bez bližší lokalizace je několik zlomků sídlištní keramiky uvedených v soupisu inventáře muzea v Pečkách. Větší zachované části nádob představuje spodek hrubší silnostěnné nádoby s povrchem drsněným vodorovnými nehtovými vrypy a spodní část nádoby s hrubým povrchem se stopami po prstech. K dalším nálezům se řadí devět zlomků z okrajů a výdutí keramických nádob, v 5 případech s černým a 2x hnědým nebo šedým povrchem, který je 4x hlazený, 1x zdobený ozubeným kolečkem a 6x drsněný nehtovými vrypy. Ke zlomkům patří exemplář (Tab. 13:5) s výzdobou odpovídající typu 633 dle E. Droberjara charakteristickému pro stupeň B2 (*Droberjar 1997b*, 66-67, Abb. 25) a fragment (Tab. 13:2) s výzdobou podobnou typu 163b vyskytujícímu se také ve stupni B2 (*op. cit.*, 66-67, Abb. 17).

5.3.14 Mincovní nálezy

Ke starším nálezům patří denár Faustiny I. nebo II. (138/180) nalezený už před rokem 1894 a uložený v NM. K areálu továrny Tona se pak k roku 1961 váže nález denáru Antonina Pia (Tab. 22:9) raženého v letech 145-165 a uloženého dnes v M Poděbrady. Další mincovní nálezy z Peček představuje denár Treboniana Galla (Tab. 22:10) vládnoucího v letech 251 až 253 uložený v NM a dvě dnes nezvěstné mince Constantia II. z let 350-361 (*Militký 2013*, 155).

5.4 Nálezy z doby římské na katastrálním území Plaňan

5.4.1 Nádobu nalezená při stavbě cukrovaru

Na území Plaňan se nálezy z doby římské koncentrují především na jihu obce, z části pak na ploše bývalého cukrovaru na jihozápadě Plaňan (cca 218 m n. m.) cca 200 m východně od Výrovky. Už roku 1867 byla při jeho stavbě nalezena část keramické nádoby (Tab. 13:6) ze starší doby římské darovaná do NM A. Staňkem. Nádobu zdobí tři vodorovné rýhy, mezi kterými se nacházejí klikatky. Tato výzdoba se vyskytuje už ve stupni A například na plaňanském poháru z Dobřichovic (*Halama 2006*, Obr. 6:1). Tvarem horní části se nádoba podobá exempláři z objektu 1/09 z Přešťovic (o. Strakonice) datovaného do stupně A (*Parkman – Zavřel 2010*, 336, Obr. 22:3).

5.4.2 Kulturní jáma ze dvora cukrovaru

Na podzim roku 1894 byla na dvoře plaňanského cukrovaru ve vytvářeném průkopu zachycena popelovitá vrstva s jámou hlubokou přibližně jeden metr, která obsahovala zvířecí kosti a keramické nádoby, mimo jiné tři kompletní poháry podobné nádobám řazeným tehdy k tzv. kostomlatskému typu pojmenovanému dle žárového hrobu objeveného v roce 1872 v Kostomlatech nad Labem (o. Nymburk); (*Píč 1897a*, 190-191). V jámě z plaňanského cukrovaru se nacházely čtyři poháry plaňanského typu, tři celé a zlomky ze čtvrtého. Horní část pohárů s leštěným povrchem pokrývaly různé kombinace rytých linií a výzdoby vytvořené pomocí ozubeného kolečka.

V jámě se kromě toho nalézaly zásobnice. První měla meandrovitou výzdobu na horní části těla a 18 vertikálních pruhů na části spodní, druhá byla v horní části zdobená horizontálními liniemi a pod nimi meandrovitým ornamentem vytvořeným ozubeným kolečkem. Z jámy pochází ještě další dvě zásobnice s drsněnou spodní částí těla a v případě první s třemi oušky na rozmezí drsněného a hlazeného povrchu a v případě druhé s třemi plastickými ornamenty ve tvaru V (*Ernée 1998*, 232). Nálezový celek z Plaňan M. Erneé určil jako obětinu pokrmů, které se vyskytovaly ve střední Evropě i v předchozích obdobích (*op. cit.*, 249-250). U nás podobné objekty z nejstarší části doby římské známe, kromě Plaňan, také Dobříčan (o. Louny), Limuz (o. Kolín), Starého Vestce (o. Nymburk) a Svatého Jana pod Skalou (o. Beroun), přičemž například chemická analýza vnitřku nádob z Vestce prokázala, že v nich byly původně uloženy potraviny. Kromě Limuz k

nálezům dále patřily i zvířecí kosti, v Plaňanech a Svatém Janu pod Skalou bez možnosti určení zvířete (*op. cit.*, 238-239), ve Starém Vestci pak konkrétně ze zajíce (*op. cit.*, 234) a v Dobříčanech z kohouta společně se zubem z koně (*op. cit.*, 229). Dle výše uvedeného nálezu se od 50. let 20. století jmenuje plaňanský typ určený roku 1941 M. Jahnem jako součást grossromstedtské kultury pojmenované dle pohřebiště ze středního Německa (*Droberjar 2006a*, 23).

5.4.3 Žárové hroby z mladší doby římské

Další archeologické nálezy byly v cukrovaru učiněny na jaře roku 1921. Tehdy byla při budování nových řepných splavů na jih od továrny narušena v hloubce jednoho metru kulturní vrstva s nálezy z neolitu, mladší doby bronzové, mladší doby železné a také s pěti žárovými hroby z mladší doby římské (*Hellich 1922*, 115-116). První hrob obsahoval nezdobenou tuhovanou popelnici (Tab. 13:10), zoomorfní hliněnou figurku na kulaté plné nožce (Tab. 13:13) a také fragment bronzové spony s knoflíkem na lučíku (Tab. 13:12). V hrobě se kromě ní ještě nalézala část destičkové spony s plechovou destičkou ve tvaru jelena (Tab. 13:11) a dva zlomky krycích destiček kostěného hřebene zdobených řadou dvojic rytých koncentrických kroužků s tečkou uprostřed (Tab. 13:9).

Ve druhém plaňanském hrobě se nacházela šedá popelnice s ouškem s třemi výstupky pod ním (Tab. 13:8). Nádoba kromě popela a kostí obsahovala dva kousky černé smůly a zlomky kostěného trojvrstvého hřebene s obloukovitou rukojetí zdobenou dvojicemi tří koncentrických kroužků a jednoduchými kroužky s tečkou ve středu (Tab. 14:1). Z třetího plaňanského hrobu pochází popelnice s hrdlem odděleným od těla dvěma vodorovnými rýhami (Tab. 13:7). Hrobové přídavky tvoří hliněný dvoukonický nesouměrný přeslen, dva kusy smůly, fragmenty trojvrstvého kostěného hřebene (Tab. 14:2), dva zlomky kostěné jehlice, bronzová slitina v podobě nepravidelné kuličky, fragmenty zeleného skleněného korálku a dva úzké železné předměty, kvůli rzi blíže neurčitelné.

Ke čtvrtému hrobu náleží popelnice se spodní částí drsněnou šikmým hřebenováním doplněným horizontálním lemem. Hrobové přídavky představuje hliněný dvoukonický nesouměrný přeslen a také bronzová destičková spona s destičkou ve tvaru kance. Ke čtvrtému hrobu z Plaňan dále patří bronzová vypouklá puklička (Tab. 14:5), čtyři okrouhlé bronzové destičky (Tab. 14:6-8), dva kousky černé smůly, zbytky kostěné jehlice, fragmenty trojvrstvého hřebene s výzdobou v

podobě trojic koncentrických kroužků s tečkou uprostřed (Tab. 14:3) a šest slitků ze zelených skleněných korálků. V pátém hrobě z plaňanského cukrovaru byly nalezeny pouze fragmenty nezdobené mísovité popelnice.

Plaňanské hroby se od sebe nacházely v různých vzdálenostech. První hrob ležel 50 m od druhého hrobu a 65 m od třetího. Hroby tři a čtyři od sebe byly vzdáleny 30 m a jako jediné ležely v řadě směřující od severu k jihu. Druhý hrob se pak nalézal 28 m daleko od třetího hrobu a pátý hrob 7 m od čtvrtého hrobu (*op. cit.*, 119-122).

5.4.3.1 Rozbor nálezů z 1. hrobu

Urna se profilací podobá například nádobě z hrobu 1212 z pohřebiště v Plotištích nad Labem (*Rybová 1979*, Abb. 4:4), která se řadí k typu terin A4a dle A. Rybové vyskytujících se od stupně C1 (*Rybová 1980*, 127, Abb. 1:5). Spona s knoflíkem na lučíku poté tvarem knoflíku odpovídá typu III dle E. Meyera. Spony tohoto typu mají polokulovitý knoflík a v některých případech lučík trojúhelníkovitého průřezu (*Meyer 1960*, 228). Tvarově podobný knoflík je znám kupříkladu u ojediněle nalezené spony ze Stradonic (o. Beroun), která má nicméně oproti sponě z Plaňan čtvercový průřez lučíku (*op. cit.*, 327, Abb. 89). Spony s knoflíkem na lučíku se vyskytovaly od 2. poloviny 3. století v rozsáhlé oblasti severního Švýcarska, západního a středního Německa, severního Polska, jižní oblasti Skandinávie a také Čech. Dle E. Meyera vznikly pod vlivem samostřílových spon s knoflíky známých z římských kastelů z 1. poloviny 3. století. Imitace těchto římských výrobků ale oproti nim byly spirálové nikoliv šarnýrové konstrukce. Spony s knoflíkem na lučíku se vyskytovaly až do 1. poloviny 6. století, přičemž jich nejvíce pochází ze 4. a počátku 5. století. Jednotlivé typy dle E. Meyera pak nepředstavují proměny těchto spon v průběhu času ale stylové varianty objevující se současně. Jsou známy z mužských i ženských hrobů (*Meyer 1960*, 254-255). Například J. Tejral ale nástup spon s knoflíkem na lučíku zařadil až do stupně C3 (Tejral, 229).

Keramická zoomorfní figurka představuje snad kance, který spolu s hovězím dobytkem patřil k nejčastěji v barbariku zpodobňovaným zvířatům. Většinou se ale jednalo o zpodobnění zvířete na jiném předmětu nikoliv o samostatný artefakt. Z Greussenu v Durynsku je známo několik zoomorfních různě detailně provedených nádob zpodobňujících kance, které byly společně s dalšími

nádobami nalezeny v šachtě a interpretované F. Schlettem jako obětiny nádob z doby okolo roku 200 (*Schlette 1977*, 259-261). Zlomky hřebene pak pocházejí z trojvrstvé varianty, jejíž výskyt rámcově spadá do 3. a 4. století. Jde o častou součást hrobové výbavy. V Opočně byly kupříkladu trojvrstvé hřebeny druhým nejčastějším hrobovým přídatkem vyskytujícím se v ženských, mužských i dětských hrobech (*Pleinerová 1995*, 82). Na pohřebišti v Plotištích nad Labem pak představovaly nejpočetnější složku hrobové výbavy. Blíže určitelné exempláře patří typu Thomas I s obloukovitým držadlem, který se na pohřebišti v Plotištích vyskytoval po celou mladší dobu římskou (*Rybová 1980*, 157). Tento typ hřebenu má většinou zdobenou rukojeť. Výzdoba jednotlivých hřebenů se liší v detailech, lze nicméně rozpoznat různé varianty. Nález z hrobu 1 se výzdobou v podobě skupin koncentrických kroužků řadí k variantě Thomas B (*Thomas 1960*, 80-81). Destičková spona s destičkou ve tvaru jelena je určena a datována v podkapitole věnující se čtvrtému hrobu, v kterém se nacházela destičková spona s destičkou ve tvaru kance.

5.4.3.2 Rozbor nálezů z 2. hrobu

Popelnice tvarem připomíná urnu z hrobu 1103 z Plotiště nad Labem (*Rybová 1979*, Abb. 21:2), která se řadí k typu širokých mís C1c dle A. Rybové vyskytující se ojediněle už mezi roky 180 a 260. V letech 260 až 300 pak představovaly jeden z dominantních tvarů (*Rybová 1980*, 127).

5.4.3.3 Rozbor nálezů ze 3. hrobu

Urna se podobá se kupříkladu nádobě z hrobu 27 ze Zauschwitzu datovaného do stupně C1 (*Meyer 1969*, 24, Abb. 39). Profilací připomíná také nádobu z hrobu 383 z Plotiště nad Labem (*Rybová 1979*, Abb. 36:8) řazenou k typu širokých mís s ostrou profilací C4b dle A. Rybové, které se na pohřebišti vyskytovaly mezi roky 260 a 300 (*Rybová 1980*, 129). Kostěná jehlice byla spolu s hřebenem uložena například i ve dvou hrobech v Lužci nad Vltavou. Dle H. J. Eggerse mohly oba artefakty tvořit soupravu. Důsledkem přepálení se však tyto předměty v žárových hrobech dochovaly jen v některých případech (*Kytlicová, 1970*, 344-345). Dvoukonické nesouměrné přesleny s ostrým nebo oblým lomem pak představují nejčastější tvarový typ. Přesleny jsou v době římské vzácným hrobovým přídatkem, obsahuje je pouze 2,6 % hrobů z tohoto období. Nacházejí

se v ženských a v menší míře i mužských a dětských hrobech datovaných v 80 % případů do mladší doby římské (*Chytrá 2011*, 392).

5.4.3.4 Rozbor nálezů ze 4. hrobu

A. Rybová urnu přiřadila k vysokým terinám typu A4b pocházejícím z první poloviny 3. století (*Rybová 1980*, 128-129). Bronzová destičková spona s destičkou ve tvaru kance (Tab. 14:4) byla B. Svobodou, stejně jako spona s destičkou ve tvaru jelena z prvního hrobu, zařazena mezi zvířecí spony s destičkou vyřiznutou z plechu vyskytující se v mladší době římské, a to hlavně ve 3. století (*Svoboda 1948*, 107-108). S. Thomasová tuto variantu destičkových spon určila jako typ F charakteristický destičkou ve tvaru zvířete (*Thomas 1966*, 60). Dle zvířete pak spona s destičkou ve tvaru kance náleží k sérii 1 a spona s destičkou tvaru jelena k sérii 2. Destičkové spony typu F byly rozšířeny mezi léty 180/190 až 300/320 především na území Staré Marky, středního Německa a Čech. Inspirovaly se provinciální zvířecími sponami z 2. a 3. století, nicméně kromě jelena a kance zpodobňovaly jiná zvířata než římské předlohy. Výběr určitých zvířat by mohl souviset s funkcí těchto spon jako amuletů, což se týká především kance spojovaného s bohem Freyem. Spony s destičkou tvaru kance představují 77,8 % spon tohoto typu uvedených S. Thomasovou (*Thomas 1966*, 61-66). F. Schlette je pak určil jako typické pro polabské Germány, u kterých se s nimi lze setkat v ženských hrobech (*Schlette 1977*, 260-261). Ze ženského hrobu je kupříkladu exemplář ze Zauschwitzu (*Meyer 1969*, 50, Abb. 86). Z Čech také pochází spona s destičkou ve tvaru laně nalezená v Čelákovících (o. Praha-východ) určená jako typ Almgren 229 a datovaná do fáze C1b nebo stupně C2 (*Droberjar – Špaček 2003*, 324-326, Obr. 4:3).

U bronzových destiček a pukličky se nabízí více možností určení účelu. Může se kupříkladu jednat o kování nebo součást oděvu. Bronzové kolečko s perforací ve středu, které bylo nalezeno na sídlišti ze starší doby římské ve Slepoticích, pak je interpretováno jako součást zakončení přeslice (*Jílek a kol. 2013*, 65, Tab. 69:11). Okrouhlé destičky by také mohly pocházet z destičkovitých spon podobných například sponám z hrobu 26 na pohřebišti Zauschwitz (*Meyer 1969*, Abb. 38:4-6).

5.4.4 Nálezy z polohy Na Skřipci

Lokalitu z pozdní doby římské na území Plaňan představuje sídliště v poloze Na Skřipci (cca 225 m n. m.) ležící jihozápadně od Plaňan na svahu spadajícím směrem k severu a východu k Výrovce. V roce 1897 zde na pozvolné stráni naproti plaňanskému cukrovaru orba narušila sídlištní objekty. Jámy obsahovaly popelovitou výplň s mazanicí a zlomky tuhovaných nádob ze starší doby železné, dále dvoudílnou sponu s ostře hraněným lučíkem z doby stěhování národů a fragmenty z nádob odpovídajících mladší fázi pohřebiště na Třebické (*Pič 1898*, 209-212). První z dochovaných nádob měla baňaté tělo s měkkým lomem, nad kterým se nacházely tři výstupky (Tab. 15:1), a druhá nádoba byla soudkovitého tvaru (Tab. 15:2). V. Vokolek k nálezům z pozdní doby římské v poloze Na Skřipci přiřadil i střep z oblé stěny keramické nádoby se dvěma pásy rýh vytvořených hřebenem (Tab. 14:12), část dovnitř zaobleného okraje nádoby zdobené svíslými pásy nehtových vrypů (Tab. 14:11) a tři fragmenty z mísovité nádoby (Tab. 14:13); (*Vokolek 2007*, 81).

Soudkovitá nádoba se tvarem podobá exempláři z objektu č. 1 z Kanína (o. Nymburk) ze sídliště datovaného do pozdní doby římské (*Vávra – Šťastný 2006*, 479, Obr. 6:2). Tento tvar nádoby byl nalezen také v Praze-Hloubětíně. Jedná se o soudkovitý hrnec se zataženým okrajem vyskytující se po celou mladší a pozdní dobu římskou (*Hušťák – Jiřík 2009*, 336, Tab. 2:1). Část mísovité nádoby (Tab. 14:13) pak profilací odpovídá hluboké míse z Prahy-Čimic datované do stupňů C3 až D2 (*Procházka 2009*, 355, Obr. 4:4). Analogii k výzdobě nádoby se zaobleným okrajem poté lze nalézt na střepu z Prahy-Hloubětína zdobeném prstovými vrypy tvořícími větévkovitý motiv, který byl rozšířen v pozdní době římské (*Hušťák – Jiřík 2009*, 336, Tab. 18:1). Nádoba se třemi výstupky se podobá esovitě profilovanému hrnci z hrobu 26 z pohřebiště ve Velkých Hostěrádkách, který je datován do 2. poloviny 4. až časného 5. století (*Peškař – Ludíkovský 1978*, 53, Obr. 8:11).

5.4.5 Nálezy z polohy U silnice

V poloze U silnice (cca 221 m n. m.) ppč. 561/28 na východě obce roku 2016 proběhl z důvodu výstavby komunikace záchranný archeologický výzkum na ploše 0,2 ha. Už před počátkem výzkumu výkop pro kanalizaci a vodovod vedený v ose budoucí komunikace narušil několik sídlištních objektů. Během výzkumu pak

bylo zachyceno 72 archeologických objektů ze 2 sídlištních fází, první z 3. - 4. století n. l. a druhá z 9. - 10. století n. l. K nalezeným sídlištním objektům patřily zásobní jámy a sloupové jamky, hliník zřízený patrně na těžbu spraše a objekt 4 interpretovaný jako výkop studny, nicméně beze stop po výdřevě. Prospekce orné plochy prokázala pokračování lokality i východním směrem.¹⁹ Starší fáze tohoto sídliště vzdáleného cca 1,3 km východně od Výrovky časově odpovídá sídlišti v poloze Na Skřipci nacházející se cca 1,5 km na jihozápad i hrobům z cukrovaru, který se nalézá přibližně 1 km také na jihozápad.

5.4.6 Další nálezy z doby římské

Nálezy z doby římské byly, dle J. Hellicha, objeveny i při stavbě Sokolovny v letech 1894 až 1895 na severu Plaňan (217 m n. m.); (*Hellich 1922*, 117). V M Poděbrady se poté nachází vázovitá nádoba ze starší doby římské zdobená vodorovnou linií pod okrajem a svislými pásy s řadami kolků (Tab. 14:9). Nádoba údajně pochází ze dvora plaňanského cukrovaru. Tvarově odpovídá nádobám s neodsazeným hrdlem odděleným od těla rýhou typu 3a dle L. Halasové, které se vyskytovaly ve fázi B1b (*Halasová 2010*, 582-583).

V poloze nad cukrovarem pak byla nalezena keramická vejčitá nádoba s hrdlem odděleným těla plastickou lištou mezi dvěma žlábků a s výstupkem na výduti (Tab. 14:10), kterou J. Waňek v roce 1898 daroval do NM. Nádoba se tvarem podobá vázovitým terinám s kuželovitým hrdlem, s lištami na hrdle a odsazenou výdutí, které se v Čechách vyskytovaly ve stupni B1 (*Droberjar 2006b*, 610-612). Podobná nádoba pochází z hrobu 7 z Pičhory datovaného do fáze B1a (*Droberjar 1999*, 42, Taf. 25, 7/1).

K nálezům z Plaňan bez bližší lokalizace se řadí keramická pohárovitá nádoba ze starší doby římské s lištou na rozhraní těla a hrdla uložená v Regionálním muzeu v Kolíně (*Motýková-Šneidrová 1967*, 36).

5.4.7 Mincovní nálezy

Z polohy na Skřipci kromě zlomků keramiky pochází z doby před rokem 1903 antoninian ražený Gallienem pro Salonina v letech 253-268 (*Pochitonov 1955*, 154) a solidus Theodosia I. z let 379-395 uložené v Regionálním muzeu v

¹⁹ Ústní sdělení Mgr. Z. Beneše (Ústav archeologické památkové péče středních Čech)

Kolíně (*op. cit.*, 183). Již k roku 1892 se pak váže nález 24 až 25 mincí mezi Plaňany a Dobřichovem, z kterých se zachoval sestercius ražený Antoninem Piem pro Faustinu I. (138-161) a sestercius ražený Septimiem Severem pro Julii Domnu z let 193-211 (*Militký 2013*, 141). Do roku 1912 poté patří nález dupondiu Domitiana (Tab. 22:11); (81-96), Maximiana I. (Tab. 22:12); (236) a follisu Galeria (Tab. 22:13); (308-310) z polohy Za Dobřichovem uložených v Regionálním muzeu v Kolíně (*Pochitonov 1955*, 160) a do roku 1936 dnes nezvěstná mince Constantina I. z let 306-337 (*Militký 2013*, 156).

5.5 Nálezy z doby římské na katastrálním území Radimi

5.5.1 Rozrušené hroby z polohy Viselec

Z Radimi kromě mladších nálezů z doby římské pocházejí předměty darované J. Waňkem na konci 19. a začátku 20. století do NM. V mnoha případech postrádají bližší nálezové informace. Tak tomu je například u artefaktů z rozrušených hrobů z první poloviny 1. století z polohy Viselec (cca 230 m n. m.) na vrchu táhnoucím se od západu k východu a spadajícím směrem k jihu k Výrovce. K nálezům patří část bronzové přezky typu Madyda-Legutko A1 (Tab. 15:5), mosazné upevňovací kování opasku typu Garbsch B7b (Tab. 15:6); (*Droberjar 2006b*, 688), bronzové okrajové kování opasku (Tab. 15:9), profilovaná hlavice bronzové jehlice typu Beckmann IIc (Tab. 15:10), bronzové nákončí picího rohu typu Andrzejowski B2 (Tab. 15:4) a bronzové kování s kosočtverečným tělem a po obou stranách s hrozníčkovitými ploškami (Tab. 15:8). Mezi nálezy z polohy Viselec se řadí i bronzové nůžky s obloukovitým držadlem typu Bezzenberger A (Tab. 15:3) a kroužek z bronzové hraněné tyčinky nasazený na přehnuté bronzové destičce (Tab. 15:7), který pochází z kování opasku nebo picího rohu (*op. cit.*, 688).

Kování picích rohů se v hrobech z 1. a 2. století často vyskytují společně se součástmi noricko-panonského opasku. Jedná se především o specifickou skupinu hrobů s kováním typu Garbsch B7 nalézající se v Čechách a v menší míře i na území jižního Slovenska mezi řekou Moravou a Váhem (*Kvetánová 2006*, 391). Nůžky pak tvarem odpovídají kupříkladu železným nůžkám z hrobu 10 v Ohnišťanech (*Černý 2011*, Obr. 7), který náleží do stupně B1 (*op. cit.*, Tab. 1). Liší se od nich ale užitým materiálem. Bronzové nůžky se oproti železným objevují vzácněji a mají často prolamované okraje čepele a rukojeť zdobenou rytím. Takto zdobené bronzové exempláře jsou charakteristické především pro starší dobu římskou

(*Droberjar 2002*, 219). Přezky typu Madyda Legutko A1 vyrobené z bronzu se pak koncentrují v prostoru Čech a dolního Labe, především ve druhé fázi stupně B1. Jsou spojovány s mužskou opaskovou garniturou (*Madyda-Legutko 1986*, 4-11, Tafel 1).

5.5.2 Rozrušené hroby z polohy u nádraží

Hroby z mladší doby římské byly v Radimi nalezeny roku 1900 v panském písečníku za nádražím cca 240 m severně od Výrovky (cca 205 m n. m.); (*Piř 1905b*, 306). Jednalo se o dva kompletní a několik rozrušených hrobů. První z hrobů obsahoval popelnici zdobenou třemi dvojicemi mělkých kruhových jamek a třemi skupinami výstupků na výduti, dále bronzovou podvázanou sponu s lichoběžníkovitou nožkou (Tab. 15:13), železnou břitvu (Tab. 15:14) a železný nůž (Tab. 15:16). Ve druhém hrobě se nacházela pouze popelnice (*Droberjar 2002*, 278). Z rozrušených hrobů pochází železná podvázaná spona s přehnutou patkou a úzkou nožkou (Tab. 16:1), tři železná kování s trojúhelníkovitým zahnutým rámečkem vytvářejícím očko pro kroužek (Tab. 15:15, 16:4, 8) a železná průvlečka s podkovovitým rámečkem (Tab. 15:12).

Další nálezy z rozrušených hrobů z Radimi jsou uvedeny v inventárních knihách NM ne jako hroby z panského písečníku, ale jako rozrušené hroby u nádraží. Pravděpodobně se jedná o stejnou lokalitu. I nálezy z této polohy do muzea daroval J. Waněk. Jde o dvě železné přezky s oblým rámečkem (Tab. 16:3), železnou krycí destičku řemene obdélného tvaru (Tab. 16:2), fragment železné přezky s trojúhelníkovitou destičkou a obloukovitým rámečkem, rzi značně poškozené fragmenty železného kování s kroužkem (Tab. 16:18), železné nákončí se zkosenými hranami a vidlicovitě rozštěpeným trapezoidním koncem (Tab. 16:5), další železné nákončí s původně zkosenými hranami a veslovitě rozšířenými konci (Tab. 16:14), železnou hraněnou tyčinku zahnutou na konci v očko (Tab. 16:17) a úlomek z kování z hraněné železné tyčinky s bronzovým zakončením na dolní části (Tab. 16:13). K nálezům z polohy u nádraží kromě přezek a kování patří i ocílka s hřebem (Tab. 16:11), železný hrot (Tab. 16:6), železná břitva (Tab. 16:9), dva železné nože (Tab. 16:10,12), železné rydlo (Tab. 16:7), úlomek železné jehly a fragmenty dvou trojvrstvých kostěných hřebenů s železnými nýtky (Tab. 16:15-16).

Keramické nálezy z polohy u nádraží představuje nádoba s třemi svislými žebírky na výduti (Tab. 15:11), úlomek nádoby s dovnitř prohnutým výstupkem na

výduti a kompletní nádoba se dvěma dvojicemi kruhových jamek a skupinou čtyř výstupků na výduti. Uvnitř této nádoby se nacházely zlomky z nádoby zdobené prstencovým žebrem a vodorovnými a šikmými rýhami.

5.5.2.1 Rozbor nálezů

Nůž z hrobu 1 patří k exemplářům s obloukovitým ostřím a mírně prohnutým jednostranně rovně nebo šikmo odsazeným řapem určeným jako břitvy, které se u polabských Germánů vyskytovali hlavně ve starší době římské, ale jsou známy i ze žárového pohřebiště Zauschwitz (*Meyer 1969*, 32) nebo z Plotišť nad Labem z hrobu 1351 (*Rybová 1979*, 381) ze stupně C1 (*Rybová 1980*, 201) a z hrobu 1103 (*Rybová 1979*, Abb. 21:5) ze stupně C2 (*Rybová 1980*, 201). Podvázané spony s lichoběžníkovitou nožkou se rozšířily z Podunají do Polabí na konci 2. století (*Svoboda 1948*, 188-122). Spona z Radimi je tvarem nožky podobná rané formě spony s podvázanou lichoběžníkovitou nožkou typu Almgren 181 typickou v Polabí pro stupeň C1 a vyskytující se v této době také na území wielbarské a przeworské kultury a na severu Evropy (*Schuster 1998*, 249, Abb. 2), odkud pochází například z lokality Thorsberg ve Šlesvicku-Holštýnsku. Spony tohoto typu ale mají oproti sponě z Radimi trojúhelníkový průřez lučíku (*Blankenfeldt 2015*, 54, Tafel 3:PA 9). Z Čech je známa podobná dvoudílná spona s lichoběžníkovitou podvázanou nožkou kupříkladu z Opočna z hrobu 200 ze 3. století (*Pleinerová 1995*, 88, Taf. 34:5).

Jednodílná spona s podvázanou nožkou z rozrušených hrobů se podobá kupříkladu sponě z hrobu 582 z pohřebiště v Opatówě (Svatokřížské vojvodství) na území przeworské kultury. Jednodílné spony s podvázanou nožkou ze skupiny Almgren VI, typy 158 a 159, jsou na území przeworské kultury charakteristické pro fázi C1a (*Wielowiejski 1981*, 96, Tab. XVI, Obr. 22). První formy této skupiny spon byly vyráběny už v 1. století v severopontské oblasti a na konci 2. století se staly předlohou pro provinciální samostřílovité spony s podvázanou nožkou a střeoevropské jednodílné spony s podvázanou nožkou a vysokým lučíkem (*Ioniță 1998*, 231), které jsou, mimo jiné typické pro stupeň C1 na Slovensku (*Godłowski 1992*, 36). Představují také nejčastější typ spony z pohřebiště v Kostelci na Hané. Jednodílná podvázaná spona z Radimi je podobná například sponě z hrobu 54 (*Zeman 1961*, 180-181, Obr. 11 A/a). J. Zeman datoval počátek výskytu spon s úzkou podvázanou nožkou do průběhu 1. poloviny 3. století, kdy se vyvinuly ze

spon s lichoběžníkovitou nožkou objevujících se v Čechách už okolo roku 200. Koncentrovaly se především na našem území, v jižním Polsku a mezi Dunajem a Tisou. Bez větších tvarových proměn se udržely až do doby stěhování národů (*op. cit.*, 272).

Tři železná kování s kroužkem odpovídají nálezům z lokality Illerup Ådal (*Ilkjaer 1993*, 71, Abb. 69), kde kování s kroužkem vyrobená z bronzu a železa sloužila k zavěšení nože a další výbavy. Na kroužku byla nasazena jedna přichytná destička, popřípadě i dvě a více. K jednomu opasku pak mohlo náležet jedno i více kování s kroužkem. Tato kování se v Illerupu nacházela především na ploše A. Vyskytovala se nicméně i později, například v hrobě z lokality Simris na jihu Švédska, který byl datován do stupně C2 (*op. cit.*, 211-216). Podobná kování interpretovaná jako součásti koňských postrojů a opaskových garnitur jsou známa i z Thorsbergu a datována do stupně C1 (*Blankenfeldt 2015*, 170, Taf. 24, 25). Železná průvlečka se poté tvarem rámečku a destičky podobá některým přezkám ze skupiny Madyda-Legutko D, chybí jí ale otvor pro trn a nejedná se tedy o přezku (*Madyda-Legutko 1986*, Taf. 7-10).

Železné nákončí s vidlicovitě rozštěpeným koncem odpovídá bronzovému a železnému exempláři ze žárového hrobu 42 na pohřebišti Zauschwitz. Obě nákončí byla určena jako typ Raddatz JV řazený do stupně B2. Dle nálezu v hrobu 42 datovaném do stupně C1 se nicméně tato nákončí vyskytovala i v následujícím období (*Meyer 1969*, 56, Abb. 57:2-3). Nákončí s veslovitě rozšířenými konci se pak podobá exempláři PA 155 z lokality Thorsberg. Jde o jazykovité nákončí s prohnutými delšími stranami typu Raddatz JIV1 vyskytující se ve stupni B2 a fázi C1a (*Blankenfeldt 2015*, 163, Taf. 19). Železná nákončí stejné typu pocházejí i ze žárového pohřebiště Kemnitz v Braniborsku. Patřila k nálezům původem z prostoru na východ od řeky Odry, které se na pohřebišti vyskytovaly v hrobech z konce stupně B2 a počátku stupně C1 a dokládají zesílení kontaktů s prostředím przeworské kultury v této době. Podobně tomu bylo i na území Slovenska, Moravy a Čech (*Geisler 1976*, 326-327, Abb. 2:1-7).

Přezka s oblým rámečkem náleží k přezkám typu Madyda-Legutko D17. Tento typ se vyskytoval u wielbarské kultury na konci starší a na počátku mladší doby římské podobně jako u przeworské kultury, kde se nacházel ve stupni C1. Z Čech je tato přezka známa kupříkladu z Třebické a patří zde nejspíše do starší fáze mladší doby římské (*Madyda-Legutko 1986*, 29-30, Taf. 9). Železná tyčinka

s koncem zahnutým v očko pak tvarem do jisté míry odpovídá zadní části klíče podobajícího se exemplářům z Illerupu z plochy A. Ty měly tělo vyrobené z drátku na jednom konci zahnutém do pravého úhlu a na druhém stočeném v očko, v kterém se nacházel kroužek (*Ilkjær 1993*, 325, Taf. 334). Tyčinka z Radimi se ovšem nedochovala celá, takže její účel nelze s jistotou stanovit.

Jeden z hřebenů (Tab. 16:16) je zdoben řadami vpichů vytvořených ozubeným kolečkem odpovídajícím výzdobné variantě Thomas C. Výzdoba druhého hřebenu (Tab. 16:15) se podobá výzdobné variantě Thomas B (*Thomas 1960*, 80-81). Železný hrot by pak mohl pocházet kupříkladu z křesadla podobného exemplářům z Illerupu, které se skládají z jehlicovitého hrotu a držadla vyrobeného ze dřeva a v několika případech z kosti. Jehlicovité hroty měly čtvercový průřez a v části nekryté držadlem skosené hrany. Kromě pěti ojedinělých nálezů se nacházely na ploše A (*Ilkjær 1993*, 242-243, Abb. 94). Hrot z Radimi má nicméně část, která by měla mít skosené hrany, deformovanou korozí a je výrazně delší než nálezy z Illerupu. Také by se mohlo jednat o železné šídlo podobné nálezům z Lužce, kupříkladu z hrobu 80, který byl datován na počátek mladší doby římské (*Kytlicová 1970*, 334, Obr. 25:8).

5.5.3 Žárový hrob z písečníku

J. Waněk do NM odevzdal také nálezy ze žárového hrobu z mladší doby římské narušeného těžbou písku v blíže nelokalizovaném písečníku, snad totožném s panským písečníkem za nádražím. Z nálezů uvedl B. Svoboda zbytek destičkové spony (Tab. 17:6), část bronzového páskového závěsku (Tab. 17:7) a také bronzovou sponu s mnohoúhelníkově hraněným klenutým lučíkem a vysokým zachycovačem (Tab. 17:14). Oba konce spony, lučík a okraje vnutí zdobí nepravý filigrán z členěné tyčinky tvořící ornament podkovovitého tvaru podobný výzdobě spon z Hasslebenu v Durynsku (*Svoboda 1948*, 168-169). Nálezy z rozrušeného hrobu v písečníku se zabýval i V. Sakař. Šlo o již B. Svobodou popsanou bronzovou sponu podobnou typu Almgren 203, vnutí další spony stejného typu (Tab. 17:13), část bronzového plechu poškozeného žářem (Tab. 17:8), železný nůž (Tab. 16:20), zlomky kostěného trojvrstvého hřebene (Tab. 16:19) a kostěných jehel, hrudku černé smoly (Tab. 17:10) a několik skleněných korálek (*Sakař 1970*, 40), kterým se podrobně věnoval P. Kacl.

Ke skleněným a tzv. fajánsovým nálezům z hrobu v písečníku se řadí dva

mírně deformované rourkovité korálky se čtyřmi žlutými šroubovitými liniemi (Tab. 17:2, 4), podobný, ale žárem značně deformovaný, korálek (Tab. 17:1), tři slitky modrozeleného skla obsahující zlomky lidské kosti (Tab. 17:15), zbytek žárem poškozeného černého korálku s vloženými střídavě bílými a červenými liniemi (Tab. 17:9), zploštělý světle zelený korálek (Tab. 17:5), čočkovitý červený korálek silně poškozený žárem (Tab. 17:3), svisle žebrovaný soudkovitý korálek tyrkysové barvy (Tab. 17:11) a polovina černého prstencového korálku (Tab. 17:12). Hrob lze datovat do stupně C2 (*Kacl 2014*, 131-133). Této dataci odpovídá i zlomek páskového závěsku. Zlomky železných a bronzových páskových závěsků, které původně obsahovaly kupříkladu skleněné nebo hliněné kuličky (*Droberjar 2002*, 378), pocházejí například z pohřebiště z Plotiště nad Labem z hrobu 459 po jednom exempláři a po dvou z hrobů 539 a hrobu 964. Hroby 459 a 964 patří do doby mezi roky 260 a 300. Hrob 539 mohl vzniknout i na počátku 4. století (*Rybová 1979*, 159-162, Abb. 37:6, 64: 6-7, 12, 43:3, 7).

5.5.4 Nálezy z nelokalizovaných hrobů

Obsah blíže nelokalizovaného žárového hrobu předal J. Waněk do NM v roce 1902. Nálezy představuje bronzové terčovité kování ze dvou částí se zbytky organické látky na vnitřní straně (Tab. 17:18), slítek z černého korálku ze skelné hmoty s bílými liniemi (Tab. 17:17) a zbytek okrajového kování z bronzového přehnutého plechu (Tab. 17:16). Kování se podobá řemínkovým krytům z lokality Thorsberg, které jsou interpretovány jako nákončí řemene nebo také součást pochvy nože. Podobné nálezy se koncentrují především na území przeworské kultury a dolního Labe, kde se vyskytují v prvních dvou stoletích a uvažuje se i o jejich pozdějším užívání, přinejmenším ve stupni C1 (*Blankenfeldt 2015*, 175, Taf. 32). Mohlo by se také jednat o okrajové kování štítu podobné například kováním z Thorsbergu (*Matešić 2015*, Taf. 88-89). K dalším J. Waňkem darovaným nálezům z blíže nelokalizovaných rozrušených hrobů patří pět střepů z keramických nádob z mladší doby římské.

K nálezům bez bližší lokalizace se řadí i keramická nádoba z mladší doby římské zdobená na horní části výduti šikmými kanelurami a třemi výstupky. Dle záznamu v inventární knize NM pochází ze žárového hrobu a obsahovala kromě spálených kostí také zlomky hřebene. K nálezům původem ze žárového hrobu kromě toho nejspíše patří i předměty odevzdané J. Waňkem v roce 1895 do NM.

Jde o bronzovou sponu s klínovitou nožkou (Tab. 17:20), dva přesleny, pazourkové křesadlo (Tab. 17:19) a kostěné šídlo (Tab. 17:21). B. Svoboda umístil počátek výskytu samostřílových spon s dlouhou klínovitou nožkou do posledních desetiletí 3. století. Poté se vyskytovaly po celé 4. století a v době stěhování národů (*Svoboda 1948*, 176). Spona z Radimi se podobá sponám ze skupiny Schulze 174. Tyto spony byly rozšířeny v Polabí a v jihozápadním Německu ve 2. polovině 3. a počátku 4. století. Dlouhý zachycovač nicméně odpovídá i dřívějším tvarům z počátku 3. století. Spony ze skupiny Schulze 174 byly v Čechách nalezeny také v Prosmykách (o. Litoměřice); (*Schulze 1977*, 100, Taf. 12). Šlo ale o exempláře vyrobené ze stříbra a s lučíkem zdobeným na koncích pozlaceným plechem (*Svoboda 1948*, 179-180).

5.5.5 Poloha Šance

Sídlištní keramiku J. Waněk našel v poloze Šance (cca 255 m n. m.) na vrchu západně od Radimi a jižně od Chotutic, který je ohraničen ze severu a západu prudkým svahem obtékaným Výrovkou. Zlomky keramiky z této lokality jsou uloženy v NM. Sídlištní nebo ojedinělý nález ze Šancí představuje část bronzové trubkovité spony s ulomenou hlavicí (Tab. 20:4). K nálezům ze Šancí se řadí i dva přesleny, dva kostěné hroty, horní část kostěné jehlice a tři miniaturní nádobky (18:3-4, 19:1); (*Vokolek 2007*, 106-108).

5.5.5.1 Rozbor nálezů

Trubkovité spony byly rozšířeny po celém barbariku, především pak na severu střední Evropy a v severských oblastech. Starší typy vyrobené z bronzů mají střechovitě hraněnou dolní část lučíku. Dle tvaru snad spona z Radimi patří k nejstarším trubkovitým sponám typu Almgren 74/75 z fáze B2b. Jisté zařazení ale znemožňuje chybějící hlavice. Nejmladší nálezy trubkovitých spon pocházejí z počátku 3. století (*Černý 2013*, 63-64, Obr. 57).

Keramické nálezy z polohy Šance uložené v NM představuje cca 53 zlomků hlavně ze spodků a okrajů mísovitých a hrncovitých nádob, v devíti případech pak z cedníků a ve dvou z vykuřovadla, 31x s černým nebo černohnědým povrchem a ve zbylých případech, především u cedníků a vykuřovadel, s hnědým, červenohnědým nebo okrovým povrchem. Ve dvou případech poté keramický fragment pochází z nádoby s černým hrdlem a okrovým tělem. Ke keramickým

střepům patří nožka poháru s černým hlazeným povrchem a horní část poháru se zvednutým okrajem a hraněnou výdutí ze stejného materiálu. Povrch nádob je 27x hlazený, 2x leštěný a zdobený 17x pomocí ozubeného kolečka, 5x půloblouky provedenými tahy hřebene, 2x dvěma vodorovnými rýhami s dvojitou klikatkou mezi nimi, 2x rytými trojúhelníky vyplněnými důlky, 2x žebírkem oddělujícím hrdlo od těla a ve stejném počtu případů plastickou lištou. K další úpravě povrchu patří nehtové vrypy, vodorovné a svislé rýhy, vodorovný žlábek a jejich kombinace.

Dva zlomky z Šancí (Tab. 18:1, 5) představují části nádob, které lze zařadit k typům určeným L. Halasovou. První střep pochází z nádoby typu 3b/3c vyskytující se ve fázi B1b a druhý fragment je částí nádoby typu 1 ze stupně B1 (*Halasová 2010*, 582). Další zlomek (Tab. 18:6) se pak podobá esovitě profilovaným mísám typu 2104 dle E. Droberjara známým například z objektu J v Blučině (*Droberjar 1997b*, 99, Abb. 32) datovaného do stupně B2 (*op. cit.*, 148). Do tohoto stupně patrně patří i střep (Tab. 18:2) z nádoby podobající se tvarem terinám s trychtýřovitým hrdlem typu 3401 typickým pro stupeň B2 (*Droberjar 1997b*, 95-96, Abb. 43). Dva zlomky (Tab. 18:2, 19:9) jsou poté zdobený trojúhelníky vyplněnými důlky, s kterými se sice lze setkat v Dobřichovicích ve stupni A (*Halama 2006*, 354, Obr. 8:11), ale také odpovídají typu výzdoby 243 dle E. Droberjara (*Droberjar 1997b*, Abb. 19) ze stupně B2. Ve stupni B2 se vyskytovala i výzdoba typu 633 (*op. cit.*, 66-67), která se nachází na třech fragmentech ze Šancí (Tab. 17:22-23, 26). Výzdoba ozubeným kolečkem na dvou zlomcích (Tab. 17:27, 19:5) se pak podobá kupříkladu výzdobě na nádobách z Lužce z hrobu 44, hrobu 64 a hrobu 92 datovaných do průběhu stupně B2 až počátku stupně C1 (*Kytlicová, 1970*, 354 Obr. 9:3, 15:4, 34:1). Další střep (Tab. 17:28) výzdobou odpovídá typu 641 dle E. Droberjara známému například z Mušova z chaty I (*Droberjar 1997b*, 87, Abb. 25) datované do stupně C1 (*op. cit.*, 148).

5.5.6 Nálezy z polohy Na ohrádkách

Další archeologické nálezy J. Waněk zachránil v poloze Na ohrádkách (cca 215 m n. m.) z kulturní jámy na jižním okraji Radimi u levého břehu Výrovky. Údajně se jednalo o jámu z doby římské, nicméně známé nálezy z ní představují pouze dvě závaží jehlancového a čtverhranného tvaru původem z tkalcovského stavu. Nález závaží pocházejících prokazatelně z doby římské je znám kupříkladu

ze Slepotic, kde byl na sídlišti ze starší doby římské nalezen objekt interpretovaný jako tkalcovská dílna, v kterém se dochovalo celkem 76 tkalcovských závaží, z nichž se 64 koncentrovalo do tří skupin určených jako relikty vertikálních tkalcovských stavů. Závaží byla stejně jako radimské exempláře vyrobena z nekvalitně vypálené hlíny. Většina z nich měla pyramidální tvar, méně pak kuželovitý a čtverhranný. V rámci skupin se nacházela různě tvarovaná a velká závaží, kterým ty radimská odpovídají použitým materiálem a neliší se od nich ani rozměry. V objektu ze Slepotic byla doložena i existence ohnišť sloužících jako zdroj světla a tepla při práci na stavech (*Jílek a kol. 2013*, 66-86). K závažím z Radimi ale chybějí bližší nálezové informace, které by umožňovaly určit, z jakého kontextu pocházejí.

5.5.7 Sídliště ze dvora radimské školy

Do této polohy umístil sídliště z doby římské už F. Dvořák (*Dvořák 1936*, 147). V roce 1969 poté byla na dvoře školy na východě Radimi (cca 216 m n. m.) výkopem pro kanalizaci narušena jáma se 2 nádobami pražského typu s intruzí v podobě keramického zlomku z doby římské (Tab. 20:7) a 7 zkorodovaných fragmentů železného nože (*Vaněk 1970b*, 130). Střep pochází z pískově žluté nádoby zdobené svislou rýžkou a řadami vpichů. Fragment je charakterem výzdoby podobný zlomkům z Dobřichovic zdobených pásy vyplněnými důlky, které jsou od nezdobené plochy oddělené svislou rýhou (*Halama 2006*, Obr. 9:15). Důlky na střepu z Radimi jsou ovšem menší, uspořádány do řad a mají pravidelnější tvar. Zlomek se navíc od ostatních radimských střepů z doby římské odlišuje vzhledem materiálu a nemusí tedy do tohoto období spadat. Železný nůž by pak mohl souviset s nádobami pražského typu.

5.5.8 Sídliště na východě Radimi

Nálezy fragmentů sídlištní keramiky ze starší doby římské se váží i k povrchovému sběru, který proběhl roku 1971 při východním okraji obce směrem k Pičhoře (cca 195 m n. m.) jižně od Výrovky pod vedením S. Vencla (*Vencl 1971*, 126). Snad zde byla zachycena část sídliště z polohy Pod Pičhorou ležícího na východ od Radimi.

5.5.9 Poloha V cihelně

V této poloze jižně od Radimi byly roku 1928 nalezeny kostrové hroby z doby hradištní.²⁰ Kromě nich se k nálezům řadily také tři nádoby tvarem odpovídající nádobám z doby římské, které byly stejně jako nálezy z kostrových hrobů uloženy v radimské škole. Nevztahují se k nim však žádné další informace.²¹ Nádoby snad souvisely se zlomky sídlištní keramiky uloženými dnes v M Poděbrady, které také pocházejí z této lokality. Kromě nich se k poloze V cihelně váže nález části srnčího parohu, fragmentu kuželovitého přeslenu a tří plochých kamenů na vrchu ohlazených a se stopami po ohni.

5.5.9.1 Rozbor keramiky

Jde o více jak 45 střepů především z okrajů a výdutí hrncovitých a mísovitých nádob z pískově žlutého, šedého, hnědého a černého materiálu často s příměsí slídy nebo drobných kaménků. Jeden zlomek pochází z duté černé nožky s hlazeným povrchem s příměsí slídy. Dva střepy pak na sobě mají ouško. Jako úprava povrchu se v několika případech objevuje nepravidelné rýhování, případně naopak hlazení, ve více případech poté řady trojbokých vrypů, 1x stopy po vhlazovaných žlábcích, 1x plastická páska s nehtovými vrypy a 1x svazky šikmých rýh. Dva zlomky (Tab. 21:1-2) náleží k nádobám odpovídajícím typu 3b dle L. Halasové vyskytující se během stupně B1 a na počátku stupně B2 (*Halasová 2010*, 582). Střep s povrchem pokrytým nepravidelnými rýhami (Tab. 20:13) se pak podobá kupříkladu úpravě povrchu zlomku ze Lhoty Kestřanské (o. Písek), z které pochází také střep zdobený křížujícími se rýhami podobnými výzdobě jednoho ze zlomků z polohy V cihelně (Tab. 20:14); (*Zavřel 2006*, Obr. 23:25, 27). Sídliště ve Lhotě Kestřanské patří do stupně A. Do tohoto stupně náleží i sídliště ze Zlivi (o. České Budějovice); (*op. cit.*, 237) odkud jsou známy fragmenty keramiky zdobené hřebenováním odpovídajícím výzdobě na dvou zlomcích z Radimi (Tab. 20:11, 15); (*Zavřel 2006*, Obr. 23:18-19, 22, 26). Svislé hřebenování určené E. Droberjarem jako typ 311 se ale vyskytovalo i ve stupni B2 (*Droberjar 1997b*, 66-67, Abb. 20). Také křížující se rýhy se na keramice objevovaly i později. Jde kupříkladu o typ výzdoby 215 dle E. Droberjara známý z keramiky v chatě V z Křepic (*op. cit.*, 74, Abb. 18) z konce stupně B2 (*op. cit.*, 148).

²⁰ Hlášení ARÚ č. j. 417/28

²¹ Hlášení ARÚ č. j. 331/28

5.5.10 Předměty odevzdané J. Waňkem v roce 1900

J. Waňek v roce 1900 odevzdal do NM několik artefaktů bez známých nálezových okolností. Dle časové shody s objevem hrobů za nádražím, by mohly pocházet z nich. Jedná se o tři železné nože (Tab. 21:8, 11, 15), železnou šipku s listovitým hrotem (Tab. 21:5), bronzovou sponu s vysokým zachycovačem (Tab. 21:12), bronzový nýt (Tab. 21:10), přeslen a kostěný jednoduchý hřeben z mírně prohnuté na konci zaoblené destičky (Tab. 21:14). K odevzdaným nálezům se řadí i dvanáct zlomků keramiky. Jde o střepy z okrajů, výdutí a den nádob s hnědým až černým, v pěti případech leštěným nebo hlazeným, povrchem a s příměsí slídy. Povrch střepů je 2x zdobený dvojicí vodorovných rýh a 1x vodorovnou rýhou nade dnem a třemi výstupky na výduti.

Kostěný hřeben patří k jednostranné variantě s nezdobenou půlkruhovitou rukojetí typu Thomas AI (*Thomas 1960*, 56). Na lokalitě Illerup Ådal spadají hřebeny tohoto typu na začátek fáze C1b (*Ilkjaer 1993*, 284). Na jiných lokalitách se nicméně vyskytují už ve starší době římské (*op. cit.*, 273). S. Thomasová zařadila těžiště výskytu tohoto typu do stupně B2. Dále jsou známy i z počátku mladší doby římské (*Thomas 1960*, 57). Spona poté náleží ke sponám s páskovým lučíkem. V Čechách se jedná především o jednoduché nezdobené spony s vysokým zachycovačem. Jinak jsou rozšířeny hlavně v oblasti dolní Visly, Velkopolska, Pomoří, severního Německa a Dánských ostrovů a datovány do průběhu 2. století. Přímou v Čechách pocházejí především z fáze B2b, ale jsou známy i exempláře z kontextů datovaných od fáze B2b do počátku stupně C1 (*Černý 2013*, 74-75, Obr. 62). K Lužci se váže nález šesti exemplářů těchto spon ze čtyř hrobů, v kterých se vždy nacházely společně s dalšími sponami (*Kytlicová 1970*, 325).

5.5.11 Tři bronzová nákončí bez známých nálezových okolností

V NM jsou uložena tři opasková profilovaná nákončí z doby římské původem z Radimi (21:6-7, 9). Bronzová a železná bohatě profilovaná pásová nákončí se kupříkladu v hrobech kultury przeworské objevovaly už od stupně B1, často ve dvou i více exemplářích. Dále se rozšířily ve stupni B2, přičemž se zjednodušila jejich profilace, a vyskytovaly se i ve stupni C1 (*Wielowiejski 1981*, 93-94). Podobně tomu bylo i kultury wielbarské (*op. cit.*, 143). Z Dolních Rakous z lokality Baumgarten an der March pochází bronzové opaskové nákončí s profilovanou hlavicí kuželkovitého tvaru, které bylo nalezeno v ženském

kostrovém hrobě (*Pollak 1980*, 13, Taf. 3:8) datovaném do druhé části první poloviny 1. století (*op. cit.*, 189). Do 2. století pak byla datována dvě nákončí s profilovanou hlavicí z pohřebiště Nauheim v Hesensku (*von Uslar 1938*, Taf. 27:7-8), na jehož území se také nachází lokalita Gießen, na které byla nalezena dvě nákončí s profilovanou hlavicí jednoduší formy určená jako mladší varianta (*op. cit.*, 126, Taf. 23:57-58). Nákončí z Radimi odpovídají starším složitěji profilovaným formám. Dalším pásovým nákončím s profilovanou hlavicí nalezeným v Čechách je kupříkladu exemplář z rozrušených hrobů v Ohnišťanech zařazený do stupně B2 (*Černý 2011*, 67, Obr. 15:3). Tato nákončí byla rozšířena v barbariku a jsou známa i z římských provincií, především z oblasti limitu (*op. cit.*, 74).

5.5.12 Mincovní nálezy

Mezi nálezy z polohy Šance se řadí i římské mince nalezené roku 1909. Jde o denár Caesara (Tab. 22:14); (44 př.), dupondius Caliguly (37-41) a tetradrachmu Proba (Tab. 22:15) raženou pro Alexandrii (276-282) uložené v Regionálním muzeu v Kolíně. Na území Radimi byl také nalezen denár Proba, který ale postrádá bližší lokalizaci (*Pochitonov 1955*, 156). K mincím z Radimi bez bližší lokalizace kromě toho patří denár Traiana (116-117) objevený před rokem 1907 a uložený v NM (*Militký 2013*, 156).

5.6 Nálezy z doby římské na katastrálním území Ratenic

5.6.1 Žárové hroby z parcely 400/1

Starý nález z doby římské na území Ratenic představuje hrob z první poloviny 1. století s pohřbem uloženým v hrncovité urně přiklopené pokličkou, který byl nalezen roku 1935 na pozemku p. Tučka na parcele 400/1 na jihovýchodním okraji obce (cca 200 m n. m.) při kopání základů pro chlév spolu s esovitou ozdobou z plochého drátu s očky na obou koncích, čárkou naznačující ústa, černou hřbetní linií a prohlubní uprostřed.²² K hrobu se kromě toho váže železné kopí s listem čokkovitého průřezu a další dnes ztracené předměty.²³

Na parcele č. 400/1 byl nalezen žárový hrob z doby římské také v roce 1971 při melioracích na poli mezi hřbitovem a silnicí do Cerhenic. Hrob z první poloviny

²² Hlášení ARÚ č. j. 1824/46

²³ Hlášení ARÚ č. j. 1823/46

1. století objevený v hloubce 70 cm se v pískovém profilu rozrušeném bagrem jevil jako čočka písku promíšená s popelem a obsahoval spodní část nádoby a bronzové pásové kování z čtverhranného plechu. Další milodar z hrobu představoval bronzový drátek s železnou jehlicí se čtyřmi vývalky na hlavici na jednom konci a na druhém konci s hraněným kroužkem se dvěma profilovanými závěsky s analogií na Pichoře (*Sedláčková 1972b*, 437-438). Podobné soupravy se vyskytovaly především ve 3. století v povodí Odry, ale jsou známy i exempláře z doby okolo přelomu 1. a 2. století. K železné jehlici často patřila ocílka nebo křesací kameny. Souprava tedy pravděpodobně sloužila k rozdělování ohně (*Peškař 1967*, 361-363). V hrobě se kromě toho nacházela železná tyčinka na jedné straně čtyřhranná a zahrocená a na druhé od jedné třetiny osmihranná a zakončená kulovitou hlavici (*Sedláčková 1972b*, 438) určená jako rydlo (*Droberjar 2006b*, 689).

5.6.2 Žárové hroby ze zahrady p. Švestáka

K roku 1935 se kromě hrobu z pozemku p. Tučka váže nález žárového hrobu z první poloviny 1. století ze zahrady p. Švestáka (v literatuře také jako Šversták) na parcele 442/22 vzdálené 217 m jihozápadně od pozemku p. Tučka s vázovitou urnou zdobenou vodorovnou linií pod okrajem a svislými liniemi na výduti. V hrobě se kromě ní nacházel hrot železného kopí (*Motyková-Šneidrová 1963*, 51). Další žárový hrob ze starší doby římské ze zahrady p. Švestáka, ke kterému ale chybí datum jeho nalezení, obsahoval slitek bronzové spony s očky, tři zlomky železa, tři kostěné jehlice, skleněný korálek a bronzovou sponu typu Almgren 19aII (*Droberjar 2006b*, 688-689) řadící se k porýnským výrazně členěným sponám s těžištěm výskytu ve fázi B1b (*Pecinovská 2008*, 33-35). K roku 1940 se pak váže zpráva J. Sadílka o nálezů tří žárových hrobů při kopání základů domu na zahradě p. Švestáka a o předání nálezů z nich do muzea v Pečkách.²⁴

5.6.3 Sídliště v poloze Nad Loučkama

Sídliště se v době římské v Ratenicích nalézala na západě a východě obce. Zlomky sídlištní keramiky z doby římské byly už před rokem 1961 vyorávány přibližně kilometr a půl na západ od obce²⁵ na levém břehu Výrovky v poloze Nad Loučkama (cca 195 m n. m.) na parcelách 77-80, 83, 86-87, 90, 94, 95/1 a 105-106.

²⁴ Hlášení ARÚ č. j. 2206/40

²⁵ Hlášení ARÚ č. j. 2139/61

Nálezy tvoří struska a zlomky keramiky z mladšího laténu až mladší doby římské. Už v roce 1953 byl kupříkladu na parcele 94 při orbě ze země vyrván struskovitý odlitek s odpichovým výčnělkem původem z pece.²⁶ Střepy z polohy Nad Loučkama pocházejí z plaňanských pohárů, polokulovitých nádob a terin s vyhnutým okrajem zdobených rýhami, tečkováním nebo ozubeným kolečkem, popřípadě s tělem drsnějším hřebenováním (*Motyková-Šneidrová 1963, 50*) a dále ze zásobních nádob s vyhnutým okrajem s prstovými otisky nebo rýhami na okraji, z černé leštěné nádoby s vertikálními žlábkami a z vykuřovadla (*Motyková-Šneidrová 1967, 40*). V roce 1988 pak proběhl v poloze Nad Loučkama archeologický výzkum, který zachytil, mimo jiné 4 sídlištní objekty a zlomky keramických nádob ze starší doby římské (*Salač 1988, 136*).

5.6.4 Sídlíště na pozemku bývalého JZD

Roku 1961 kopání silážní jámy JZD na severovýchodě obce na parcelách 359-368 (cca 195 m n. m.) narušilo sídlištní objekty s keramikou z doby laténské a ze starší doby římské.²⁷ V profilu silážní jámy se rýsovaly dva objekty prozkoumané K. Motykovou. Objekt A obsahoval dvě železné pokroucené tyčinky, strusku, zvířecí kosti, mazanici s otisky prutů a keramické zlomky z hrubých zásobnic bez upraveného povrchu nebo s vrypy, fragment spodní části plaňanského poháru, část cedníku a střep zdobený ozubeným kolečkem. V objektu B se pak nacházela část hlazené teriny s hrdlem odsazeným plastickým žebrem od těla, střep zdobený pětiřadým ozubeným kolečkem a zlomky z hrubých nezdobených nádob. Dle dělníků stavba JZD především na jihu narušila i další objekty s archeologickými nálezy. Přibližně 4 m od silážní jámy potom byl nalezen antoninian Valeriana II. z let 253 až 255 (Tab. 22:16) uložený dnes v M Poděbrady.²⁸

V prostoru bývalého JZD poté v roce 2014 majitel pozemku provedl na ploše 30 x 22 m skrývku do hloubky 50-60 cm. Následně byla plocha pod dohledem archeologa začištěna a podařilo se zachytit 18 archeologických objektů datovaných do plaňanského horizontu starší doby římské. Objekty náleží k sídlíšti zkoumanému již H. Sedláčkovou (*Beneš 2015, 864*).

²⁶ Ratenický zpravodaj, číslo 4-9, str. 6.

²⁷ Hlášení ARÚ č. j. 2139/61

²⁸ Hlášení ARÚ č. j. 7824/62

5.6.5 Sídlištní nálezy od domu č. p. 3

V roce 1972 proběhl pod vedením H. Sedláčkové zjišťovací výzkum před zahájením výstavby bytových jednotek na zahradě statku č. p. 3 na parcele 367 na severozápadě obce. V hloubce 40–70/80 cm zde byla zjištěna kulturní vrstva obsahující především fragmenty drsněných výdutí keramických nádob ze starší doby římské a příměs keramiky z mladšího laténu a z mladší doby bronzové. K nálezům patří zlomky nádob s tupými výstupky na těle, část okraje s páskovým uchem, zlomek nádoby s plastickým výběžkem na rozhraní hrdla a výduti, střep z výduti s rytou krokvicí pod vpichovanou linií, zlomek misky s dovnitř zataženým okrajem, dva fragmenty nádob s plastickou promačkávanou lištou a střepy s drsněným tělem a hlazenou horní částí. Během výzkumu byla také nalezena nádobka s plastickým výstupkem pod okrajem, zlomek okraje zásobnice s výrazně profilovaným vně vyhnutým hlazeným okrajem a struhadlovitě seříznutým tělem, fragmenty výduti nádoby s plastickou přesekávanou lištou pod okrajem a střepy ze dvou misek.²⁹

5.6.6 Sídliště na východním okraji obce

V roce 1972 F. Mottl, učitel z Ratenic, upozornil archeology na nálezy sídlištní keramiky na východním okraji obce na poli kat. 374. Následně zde na 360 m² pod vedením H. Sedláčkové proběhl zjišťovací výzkum ve spolupráci AÚ ČSAV a muzea v Poděbradech. Kromě sídlištních objektů z doby železné výzkum zachytil i zahloubený objekt č. 4 a nezahloubené objekty č. 1, 3-7 s půdorysy vyznačenými mazanicí ze starší doby římské a dále studnu (objekt č. 5) kúlové konstrukce ze starší a počátku mladší doby římské (*Sedláčková 1972a*, 155). V roce 1973 se poté výzkum rozšířil na východ a na západ. Kromě dalších objektů z mladšího laténu probíhal výzkum objektů z doby římské, konkrétně výplně studny č. 10, zahloubeného objektu výrobního charakteru č. 11 a nezahloubených objektů č. 13 a 17 ze starší doby římské (*Sedláčková 1973*, 146).

Studna č. 10 měla obdélný tvar o rozměrech 240x220 cm a okolo ní se nacházelo deset kúlových jamek. Její výplň byla vybrána do hloubky 350 cm, ale dna nebylo z technických důvodů dosaženo. Z její výplně pochází zlomek z výduti nádoby provinciálního původu z plaveného oranžového materiálu s pásem

²⁹ Hlášení ARÚ č. j. 507/73

červeného nátěru a fragment spodní části nezdobené nádoby z jemného okrového materiálu také provinciálního původu. Provinciální keramiku obsahovala i kůlová jamka č. 31 v jihovýchodním rohu studny. Jde o část ucha z jemného okrového materiálu se stopami červeného nátěru a se dvěma žebry. Nad zaniklou laténskou polozemnicí poté byla nalezena část stěny nádoby z okrového materiálu s vnějším červeným nátěrem (*Sedláčková 1976*, 185). Zlomek spodní části nádoby z vrstvy nad studnou a část ucha z jamky č. 31 patří k provinciální keramice okrové barvy. Část výduti nádoby z vrstvy nad studnou č. 10 a střep z vejčité nádoby s červeným nátěrem zdobený ozubeným kolečkem nalezený nad zaniklou laténskou polozemnicí pak náleží k páskované panonské keramice (*Jančo 2003*, 269-273). Všechny uvedené zlomky provinciální keramiky pocházejí z časového intervalu 2. poloviny 2. století až počátku 3. století. Právě ve 2. polovině 2. století dosáhl přísun provinciální keramiky do Čech vrcholu. Ukončen byl na přelomu 2. a 3. století. Zvýšený přísun provinciální keramiky a dalšího zboží z Římské říše do barbarika mohl mít souvislost s markomanskými válkami a intenzivnějšími kontakty mezi oběma oblastmi (*op. cit.*, 292-293).

5.6.7 Sídlištní nálezy od domu č. p. 31

Další fragmenty sídlištní keramiky ze starší doby římské našel v Ratenicích cca 100 m jihovýchodně od areálu bývalého JZD při prokopávání záhonu u domu č. p. 31 na parcele č. 4 p. Volák v roce 1975. K nálezům patří okraj teriny s černým leštěným povrchem s příměsí slídy, část stěny z černé leštěné nádoby zdobené ozubeným kolečkem a také dva zlomky z okraje teriny sigillaty. Z důvodu ohrožení stavbou další bytové jednotky JZD zde byl téhož roku zahájen archeologický výzkum pod vedením K. Motykové, při kterém byla nalezena část zahloubeného objektu se střepy struhadlovitě drsněné keramiky z mladší doby laténské s příměsí keramiky kultury lužické a ze starší doby římské.³⁰ Zlomky keramiky z doby římské od domu č. p. 31 uložené v M Poděbrady pocházejí především z okrajů a výdutí misek a terin, méně pak z hrncovitých nádob, především s černým nebo šedým povrchem z jemného materiálu s příměsí slídy. Povrch nádob je ve více případech drsně nehtovými vrypy a k výzdobným motivům patří vhlazované linie a hřebenové vlnice. K dalším nálezům od domu č. p. 31 uloženým v muzeu

³⁰ Hlášení ARÚ č. j. 6743/75

Poděbradech se řadí fragmenty mazanice s otisky prutů a struska.

5.6.8 Sídlištní nálezy od domu č. p. 2

V Poděbradském muzeu se nachází soubor keramiky ze starší doby římské z polohy za zahradou domu č. p. 2 na západním okraji Ratenic směrem k Pečkám. Jde o 26 keramických zlomků především z mísovitých a hrncovitých tvarů, ve 24 případech z černého, popřípadě tmavě šedého, a ve dvou případech z okrového materiálu s příměsí slídy, které jsou 4x zdobeny rytými překříženými liniemi, 5x pomocí ozubeného kolečka a v 11 případech mají povrch drsněn nehtovými vrypy.

5.6.9 Keramika postrádající nálezové okolnosti

K nálezům z Ratenic bez bližších nálezových okolností patří miska se zaobleným okrajem uvedená v soupisu inventáře muzea v Pečkách.³¹ Už v roce 1941 poté učitel Blahoslav Forman daroval do NM soubor nálezů postrádajících bližší lokalizaci. Do doby římské patří 14 keramických zlomků z okrajů, výdutí a den z nádob v osmi případech s hnědým, ve čtyřech šedým a ve dvou černým povrchem zdobeným 1x ozubeným kolečkem, 1x svazky rytých obloučků, 1x s plastickou páskou s nehtovými vrypy, 2x se svislými rýhami, 1x se šikmými nepravidelnými rýhami, 1x s nehtovými vrypy a 2x se šikmými vrypy v jednom případě doplněnými šikmými zářezy. Dva zlomky na sobě mají ouško a jeden pochází z cedníku. Výzdoba odpovídá době existence obou později zjištěných sídlišť, střepy by tedy mohly pocházet z prostoru jednoho z nich.

5.6.10 Mincovní nálezy

Mincovní nálezy z doby římské jsou z katastrálního území Ratenic kromě prostoru bývalého JZD známy i na východ od obce z trati Nad Mokřými a na jih od ní. Jedná se o 11 mincí nalezených pomocí detektoru před rokem 2002, z nichž je chronologicky nejstarší mince Caesara (Tab. 22:17); (49-48 př.). Dále jde o šest denárů Marca Antonia (Tab. 22:18); (32-31 př.), denár Vespasiana (22:19); (69-79), mince ražené Vespasianem pro Tita (79), denár Antonina Pia pro Marca Aurelia (145-160) a denár Marca Aurelia z let 145-160 (Tab. 22:20); (*Militký 2013*, 187), přičemž u mincí Marka Antonia se jedná o tzv. legionářské denáry, které byly v

³¹ Hlášení ARÚ č. j. 1799/46

oběhu ještě během markomanských válek (*op. cit.*, 23). K letům 2002 až 2003 se pak váží detektorové mincovní nálezy na jih od trati Nad Mokřými. Popsána byla mince Marca Antonia (Tab. 22:21); (32-31 př.), Vespasiana (Tab. 22:22); (72-73), Hadriana (Tab. 22:23); (119-120), Antonina Pia (138-161) a Marca Aurelia z roku 164 (Tab. 22:24); (*op. cit.*, 188).

5.7 Nálezy z doby římské na katastrálním území Velkých Chvalovic

5.7.1 Detektorové nálezy z Velkých Chvalovic

K Velkým Chvalovicím se váží především nálezy z doby římské zjištěné pomocí detektoru kovů. Jedná se například o poškozenou bronzovou sponu typu Vippachedelhausen (Tab. 21:18), která je napodobeninou římské spony A22a vyskytující se ve fázi B1a mezi Rýnem a Labem. U nás je známa i z Pičhory, Noutonic a Třebusic a mohla by být dokladem migrace Svěbů v tomto období do Čech (*Droberjar 2012*, 307-309). K Velkým Chvalovicím také patří stříbrný ingot (Tab. 21:16), který se podobá nálezu z Jevíčka. Těchto předmětů je známo pouze několik z germánských sídlišť, a to především ze staršího stupně doby stěhování národů. U ingotu z Velkých Chvalovic není ale možné, oproti ingotu z Jevíčka nalezenému na pohřebišti ze starší doby římské, bližší časové zařazení (*Droberjar 2014*, 140).

K detektorovým nálezům se řadí i dvě železné spony východogermánského původu z konce stupně B2, konkrétně typ A 43 (Tab. 21:13) nalezený v roce 2009 a typ A 59-60 z roku 2010 (*Droberjar 2015a*, 113). Typ A 43 představuje typické spínadlo przeworské kultury vyskytující se především v centrálním a jižním Polsku ale známé i z markomansko-kvádské oblasti ve středním Podunají (*Černý 2013*, 60-61). Mezi roky 2009 a 2010 byla kromě toho na území Velkých Chvalovic nalezena bronzová spona s válcovitou hlavicí typu Machajewski 3B z fáze B2b, která patří k typům spon vzniklým pod vlivem wielbarské kultury (*Droberjar 2015b*, 41-42). Další nález z doby římské na území Velkých Chvalovic představuje část noricko-panonské výrazně členěné spony se dvěma knoflíky typu A 236h (Tab. 21:17); (*Droberjar 2016a*, 829) kterou lze datovat od období vlády Hadriána (117-138) po 80. léta 2. století (*Pecinovská 2008*, 57). Ke sponám provinciálního původu z Velkých Chvalovic se také řadí čtyři terčovité spony typu Exner I 32, II 18, III 24, III 58 z rozmezí fází B2b až C1a, přičemž původ typu II 18 lze hledat v Porýní a původ typu III 24 v Panonii (*Droberjar 2016b*, 502).

5.7.2 Nádoba s neznámými nálezovými okolnostmi

V M Poděbrady je uložena miska s okrajem odděleným od těla vodorovným žlábkem a zdobená svislými rýhami, pásy vyplněnými důlky a vodorovnou rýhou nade dnem (Tab. 22:1) původem z Velkých Chvalovic. Z tvarů určených E. Droberjarem se nejvíce podobá typu 4105 řadícímu se k soudkovitým pohárkům a typickému pro stupeň C1 (*Droberjar 1997b*, 95-96, Abb. 44). Výzdoba v podobě dvojitého pásu důlků pak odpovídá výzdobě typu 574 dle E. Droberjara známé z Křepic z chaty VIII (*op. cit.*, 85, Abb. 23) datované do stupně B2 (*op. cit.*, 148).

5.8 Nálezy z doby římské na katastrálním území Vrbčan

5.8.1 Ojedinělý nález z lomu Velká Stráž

K nálezům z doby římské z území Vrbčan se řadí kupříkladu oblá nádobka se zataženým okrajem (Tab. 22:3) nalezená roku 1920 v lomu Velká Stráž 390 m severozápadně od Vrbčan, uvedená M. Šollem v soupisu inventáře muzea v Pečkách a uložená dnes v M Poděbrady.³²

Podobná nádoba, která má ale oproti exempláři z Vrbčan leštěný okraj, pochází ze sídliště z Prahy-Ruzyně datovaného na sklonek 4. a do první 1. poloviny 5. století (*Kuchařík kol. 2008*, 226, Obr. 7:1). Tvarem se podobá typu nádob C7f dle A. Rybové představovaném miskami nálevkovitého tvaru vyskytujícími se na pohřebišti v Plotištích nad Labem v pozdní době římské a na počátku stěhování národů (*Rybová 1980*, 131, Abb. 3:21).

5.8.2 Nelokalizovaný žárový hrob

Na území Vrbčan byl na neznámém místě nalezen žárový hrob z 2. století. Nálezy z něj v roce 1898 daroval do NM J. Waněk. Pohřeb se nacházel v mísovité nádobě s hrdlem odsazeným od těla plasticou lištou. V hrobě se dále nalézal železný nůž a spolu s ním k hrobové výbavě patřily dvě železné spony s válcovitou hlavici (Tab. 22:4-5), které byly určeny jako typ Machajewski 5b, který se koncentruje ve Slezsku, na jihu Velkého Polska a pod vlivem této oblasti také na Moravě a v Čechách (*Černý 2013*, 220). Tyto spony jsou zpravidla datovány do rozmezí fáze B2b a fáze C1a, přičemž se nalézají se v ženských i mužských hrobech, stejně jako v případě Vrbčan často v párech. Tak tomu je i na území

³² Hlášení ARÚ č. j. 1816/46

przeworské kultury, takže se objevují úvahy o jejich distribuci jako sady dvou spon (*op. cit.*, 76-78). Kupříkladu v hrobech 45 a 76 v Lužci nad Vltavou se ale nacházely po jednom exempláři (*op. cit.*, 156-157). M. Olędzki tyto spony spojil s průnikem prvků przeworské kultury na markomansko-kvádské území na konci starší doby římské (*Olędzki 1998*, 72).

5.8.3 Sídlištní objekt z parcely 421/1

Mezi nálezy z doby římské na území Vrbčan patří i jáma hluboká 225 cm a dlouhá v západovýchodní ose 180 cm narušená roku 1959 na parcele 421/1 (cca 234 m n. m.) na jihozápadě Vrbčan při výstavbě kravína. Jednalo se nejspíše o pec z mladší doby římské. Zlomky mazanice s otisky prutů ležely na dně objektu, při stěnách ale zůstala mazanice konstrukce zachována in situ. Keramika se nalézala především v jižní části objektu a šlo o střepy z esovitě profilovaných mís zdobených, mimo jiné barbotinem, fragmenty hrubých soudkovitých nádob a vejčitý hrnec se šikmo dovnitř zataženým okrajem ze 4. století.³³ V této době jsou již na našem území běžné dvoukomorové vertikální pece (*Peškař 1986*, 109) nalezené kupříkladu v Jiříkovicích (Brno-venkov), odkud je doložena i domácí výroba keramiky na kruhu (*op. cit.*, 115). U objektu z Vrbčan ale chybí bližší informace o vnitřním členění a místě uložení nálezů.

5.8.4 Keramický zlomek bez známých nálezových okolností

Z katastrálního území Vrbčan pochází střep z okraje hrncovité nádoby s povrchem drsněným řadami nehtových vrypů (Tab. 22:2), který J. Waněk daroval do NM společně se zlomky nádob ze žárového pohřebiště kultury lužické nalezeného u Vrbčan (*Vokolek 2007*, 144).

³³ Hlášení ARÚ č. j. 2875/59

6. Zhodnocení nálezů

Nejstarší nálezy z doby římské v mikroregionu pocházejí už ze stupně A. Jedná se v první řadě o jámu z prostoru plaňanského cukrovaru interpretovanou jako obětina pokrmů. Do stupně A patrně patří i nádoba zjištěná při stavbě cukrovaru a náleží do něj počátky některých sídlišť. Jde o sídliště z polohy Nad Loučkama a z prostoru na východ od Ratenic. Z tohoto stupně nicméně není z prostoru mikroregionu znám žádný hrob. V následujících stupních starší době římské se pak nejrozsáhlejší pohřebiště nacházelo v Dobřichově v poloze Pičhory na západním a jihozápadním svahu pahorku, který je vzhledem k okolnímu rovinatému terénu dobře viditelný od Radimi, Peček i Ratenic a mohl v době římské představovat krajinnou dominantu. Většina hrobů z Pičhory (88%) patří do stupně B1, 38 % poté konkrétně do fáze B1a, ke které se také váže velká část římských importů.

Do stupně B1 se řadí i další hrobové nálezy z prostoru mikroregionu, mimo jiné z Peček. Jde o žárový hrob z parcely 162/6 vzdálené cca 1,2 km severně od Pičhory datovaný do fáze B1a, do které nejspíše patří i žárový hrob nalezený u domu č. p. 779 nacházejícího se přibližně 50 m západně od parcely 162/6. Do fáze B1b se poté řadí žárový hrob nalezený na pozemku p. Švestáka v Ratenicích vzdáleném cca 2,9 km severovýchodně od Pičhory a také kostrový hrob od bývalé pečecké rafinerie. Jak k Ratenicím, tak k Pečkám se váží i další žárové hroby ze starší doby římské. V Pečkách se jedná o hrob od domu p. Čápa datovaný do stupně B1 a vzdálený cca 170 m západně od parcely 162/6 a žárový hrob od domu č. p. 300 z 1. století nacházející se cca 200 m západně od parcely 162/6. V Ratenicích pak jde o dva hroby z parcely 400/1 ležící cca 200 m severovýchodně od pozemku p. Švestáka a jeden hrob z pozemku p. Švestáka nejspíše také ze stupně B1.

Žárové hroby z Peček patřící do stupně B1 se koncentrovaly na jihovýchodě obce. Druhá skupina hrobů, v které od sebe hroby ležely ve větších vzdálenostech, se nacházela na západě obce. Ke druhé skupině nejspíše náležely dva hroby z pozemku p. Vrby pocházející ze závěru starší doby římské. Poblíž hrobů ze druhé skupiny se nalézal i kostrový hrob, který je ovšem starší a časově souvisí spíše s první skupinou hrobů, od které se nacházel cca 635 m na severozápad, což odpovídá většině dalších kostrových hrobů ze starší doby římské, které ležely mimo prostor žárových pohřebišť. Kromě hrobů z pozemku p. Vrby patří na závěr starší doby římské blíže nelokalizovaný hrob z Vrbčan. Ze starší doby římské dále pocházejí rozrušené hroby z polohy Viselec v Radimi vzdálené cca 2,3 km západně od

Piřhory. Dle známých nálezů by se mohlo jednat pouze o jeden hrob ze stupně B1.

Ze sídlišť zjištěných na území mikroregionu po celou starší dobu římskou fungovala již uvedená sídliště v poloze Nad Loučkama a na východním okraji Ratenic, která existovala i ve stupni C1. Další sídliště, například sídliště v poloze Pod Piřhorou v Dobřichově, pravděpodobně vznikla až ve stupni B1. Jednalo se i o sídliště na ploše pískovny p. Horáčka v Pečkách, které stejně jako sídliště v Radimi nejspíše zaniklo na konci stupně B2. Sídliště se ve starší době římské nacházelo i v poloze Na Přední obci v Dobřichově, kde vzniklo snad ve 2. století a trvalo až do století 3. Sídliště ze starší doby římské je známo také z polohy Kandie z Peček. Nálezy sídlištní keramiky ze starší doby římské východně od Radimi poté snad souvisejí se sídlištěm v poloze Pod Piřhorou. Sídlištní keramika ze starší a počátku mladší doby římské nalezená u domů č. p. 2 a 31 v Ratenicích by pak mohla pocházet ze sídliště, jehož část byla zjištěna v poloze Nad loučkama.

Importy z římských provincií ze starší doby římské jsou z mikroregionu známy nejen z hrobů ale i jako ojedinělé nálezy. Jedná se o sponu Almgren 15 z Macháčkovy cihelny v Dobřichově vyskytující se od fáze B1a po počátek stupně C1 a sponu Almgren 236c z ulice Slavie v Pečkách ze stupně B1. Domácí provenience pak jsou dvě ojediněle nalezené nádoby z plaňanského cukrovaru a z polohy nad cukrovarem, které datací do stupně B1 neodpovídají dalším známým nálezům z cukrovaru. Tak tomu je i u nálezů bez bližší lokalizace z Radimi, například páskové spony, jednodílného hřebene a profilovaných nákončů, které by nicméně mohly souviset s pohřebištěm v poloze Viselec nebo mladším pohřebištěm v písečníku u nádraží.

Na konec stupně B2 nebo počátek stupně C1 patří žárový hrob zjištěný severovýchodně od továrny Tona v Pečkách, který náleží do druhé skupiny peřeckých hrobů. K hrobu se váže i nález depotu kovových předmětů. Z prostoru továrny Tona jsou nicméně známy blíže nedatované nálezy sídlištní keramiky z doby římské. Depot by tedy mohl souviset se sídlištěm. Na Piřhoře pak z konce stupně B2 pochází sedm nejmladších hrobů, kterými je ukončeno pohřbívání na této lokalitě. Zároveň do tohoto období přísluší nejstarší hrob na Třebické. V této době se také nejspíše začalo pohřbívát v poloze u nádraží v Radimi. Ke konci starší doby římské se váže řada artefaktů původem z prostoru przeworské a wielbarské kultury. Jde kupříkladu o dvě spony z již uvedeného hrobu z Vrbčan, nákončů typu Raddatz JIV1 z rozrušených hrobů u nádraží v Radimi, ale i detektorem zjištěné spony typu

A 43 A 59-60 a A 124 z katastrálního území Velkých Chvalovic, ke kterým kromě toho patří nález terčovitých spon provinciálního původu také z konce stupně B2. Podobně jsou datovány zlomky provinciální keramiky ze sídliště východně od Ratenic. Zesílení kontaktů s římskými provinciemi a zároveň i s dalšími oblastmi barbarika je dááno do souvislosti s markomanskými válkami. Další z mikroregionu známé římské importy, které pocházejí především z oblasti Porýní, Panonie a Norika, se pak váží hlavně ke stupni B1.

V mladší době římské představovalo největší lokalitu v mikroregionu žárové pohřebiště na katastrálním území Dobřichova v poloze Třebická, na kterém se pohřbívalo až do konce doby římské. Další žárové hroby z mladší doby římské jsou známy z Peček. Zde do druhé skupiny hrobů na západě obce patří hrob z prostoru továrny Tona vzdálené cca 3,1 km od Třebické. Hrob se řadí do stupně C1 nebo počátku stupně C2, stejně jako hrob od továrny p. Schulze nacházející se cca 480 m na jihovýchod od továrny Tona. Pět žárových hrobů z mladší doby římské pochází i z plaňanského cukrovaru vzdáleného cca 2,5 km jihozápadně od Třebické, přičemž hrob č. 4 náleží do stupně C1, hroby č. 2 a 3 do stupně C1 nebo C2 a hrob č. 1 do stupně C2. Do rozmezí stupňů C1 a C2 lze rámcově datovat i rozrušené hroby z panského písečníku u nádraží v Radimi vzdálené cca 2,5 km západně od Třebické. Hrob z blíže nelokalizovaného písečníku v Radimi pak náleží do stupně C2 a hrob se sponou s klínovitou nožkou, který byl nalezen na neznámém místě v Radimi, do stupně C2 nebo na počátek stupně C3. Římské importy jsou z hrobů z mladší doby římské známy například z Třebické a z hrobu z písečníku v Radimi.

Sídliště ve stupni C1 stále fungovala v poloze Pod Pičhorou a na území Ratenic. Nálezy z polohy Pod Pičhorou pak ukazují na možnost osídlení lokality i ve stupni C3. V tomto stupni se sídliště prokazatelně nalézalo v poloze Na Skřipci v Plaňanech a v poloze U silnice v téže obci, přičemž osídlení na Skřipci existovalo i na počátku stěhování národů. Do pozdní doby římské nejspíše patří i sídliště zachycené na jihozápadě Vrbčan. Ojedinelý nález z pozdní doby římské nebo počátku stěhování národů potom představuje koflík nalezený v lomu Velká Stráž u téže obce.

Z mikroregionu jsou známy i další sídlištní a hrobové nálezy z doby římské, chybí k nim však bližší informace. Jedná se například o devět žárových hrobů, které byly narušeny v Pečkách při kopání vodovodní přípojky k prameni Kysibelky stejně jako hroby z pozemku p. Vrby. K devíti hrobům pocházejícím z okolí domu

p. Vozáska a z pole p. Kratochvíla se ale oproti těm z pozemku p. Vrby nedochovaly nálezy ani jejich popis. Pět hrobů z okolí domu p. Vozáska nicméně leželo v rámci první skupiny pečeckých hrobů a mohly tedy patřit do stejné fáze doby římské. Bez známých nálezů to však není možné potvrdit. Stejná je situace u třech hrobů z pozemku p. Švestáka, odkud pocházejí také dva hroby s dochovanými hrobovými přídávky. Ke třem hrobům se ovšem nezachovaly žádné bližší informace, které by je umožnily časově přiřadit ke dvěma zachovaným hrobům. Sídliště zařazené pouze rámcově do doby římské se pak nacházelo kupříkladu severozápadně od Peček a snad i v Radimi v poloze Na ohrádkách a na pozemku radimské školy.

Z mikroregionu středního toku Výrovky jsou známy i nálezy římských mincí. Jde o více jak 62 kusů z doby od druhé poloviny 1. století před naším letopočtem až po konec doby římské. Další mince poté pocházejí z doby stěhování národů. Část mincí nicméně postrádá bližší lokalizaci. K lokalizovaným patří kupříkladu dva denáry Alexandra Severa z roku 226 nalezené na Pičhoře. V době jejich ražby se však na pohřebišti již nepohřbívalo. K Dobřichovu se kromě toho váží tři nálezy celkem šesti mincí. Pět mincí ze šesti je nejdříve z mladší doby římské, postrádají ovšem bližší lokalizaci, takže nelze určit, zda jde o mince ztrátové nebo související s lokalitou z tohoto období. V případě Chotutic pak jsou dvě mince z polohy Ve Slínech jedinými nálezy z doby římské na území obce. Mince byla nalezena také na pozemku továrny Tona v Pečkách. Jde ale o ojedinělý nález bez bližších nálezových okolností stejně jako další čtyři římské mince z Peček.

Ze dvou mincí z polohy Na Skřipci u Plaňan předchází antoninian Galliena z let 253-268 časově sídlišti z pozdní doby římské a solidus Theodosia I. z let 379-395 se řadí na konec doby římské. Mince mohly být uloženy/ztraceny i později. Další mincovní nález z území Plaňan představuje depot 24-25 mincí nalezený na sever od obce směrem k Dobřichovu. Jde o největší mincovní nález ze zkoumaného území. Dochovaly se ale pouze dvě mince, mladší z nich je z let 193-211. Tři mince z polohy Za Dobřichovem s nejmladší mincí z let 308-310 pak nesouvisejí s žádnou ze známých archeologických lokalit z doby římské. Tak tomu je i u ojedinělého nálezu římské mince z území téže obce a dvou mincí z Radimi. Z lokality z doby římské poté pocházejí tři mince nalezené v poloze Šance jižně od Radimi. Nejmladší z mincí je tetradrachma Proba z let 276-282. V této době ale sídliště v poloze Šance pravděpodobně již neexistovalo. U antoniniana Valeriana II. z let 253

až 255 z prostoru bývalého JZD v Ratenicích souvislost se sídlištěm také není jistá. Více jak patnáct římských mincí, z toho sedm denárů Marca Antonia z let 32-31 př. n.l., pak bylo nalezeno v trati Nad Mokřými a na jih od ní východně od Ratenic pomocí detektoru kovů. Chronologicky nejstarší je mince Caesara z let 49-48 př. a nejmladší mince Marca Aurelia z roku 164. Minci by mohly souviset se sídlištěm ležícím na východním okraji Ratenic.

7. Závěr

Okolí středního toku Výrovky bylo osídleno po celou dobu římskou, v průběhu níž se na území mikroregionu nacházely lokality různého rozsahu a významu. Oblast byla osídlena již ve stupni A, ale většina sídlišť a všechna pohřebiště ze starší doby římské vznikla až ve stupni B1. Jednalo se i o žárové pohřebiště na Pičhoře, které, dle rozsahu, mělo ve stupních B1 a B2 roli centrálního pohřebiště. Bohaté hroby, především ve fázi B1a, pak ukazují na význam oblasti v této době. Pohřebiště na Pičhoře přestalo být užíváno na konci stupně B2, kdy jeho úlohu převzalo pohřebiště na Třebické. Podobný proces, během kterého starší pohřebiště zaniklo a pohřbívání se přemístilo na novou lokalitu, nejspíše proběhl i v Pečkách a v Radimi. Na konci starší doby římské kromě toho zanikla sídliště na katastrálním území obou těchto obcí. Sídlíště na katastrech Dobřichova a Ratenic oproti tomu byla obývána i na počátku mladší doby římské. Nově pak vzniklo pohřebiště v plaňanském cukrovaru a sídlíště v poloze U silnice na katastrálním území téže obce. K Plaňanům se také váží jedny z mála dokladů osídlení zkoumaného území v pozdní době římské, kdy na katastru Plaňan existovala dvě sídliště. Sídlíštní objekt z pozdní doby římské byl nalezen i u Vrbčan. Jediné hroby z okolí středního toku Výrovky pocházející prokazatelně z tohoto období jsou známy ze žárového pohřebiště na Třebické, které fungovalo až do konce doby římské. Do doby stěhování národů poté přetrvalo sídlíště v poloze Na Skřipci u Plaňan.

8. Zdroje

- Augustin, J. 2001: Velká encyklopedie měst a obcí ČR. Praha.
- Bahlcke, J. - Eberhard, W. - Polívka, M. (eds.) 2001: Lexikon historických míst Čech, Moravy a Slezska. Praha.
- Beljak, J. 2010: Germánska osada v Šarovciach. In. J. Beljak – G. Březinová – V. Varsik (ed.): Archeológia barbarov 2009: hospodárstvo Germánov: sídliskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek: zborník referátov v. protohistorickej konferencie Nitra, 21. - 25. septembra 2009, 33-66.
- Beneš, J. - Jiřík, J. Kypta, J. 2006: Sídlištní a hrobové nálezy ze starší doby římské z Prahy-Křeslic (poloha Ke Štítu). In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005, 287-311, Praha.
- Beneš, Z. 2014: Dobřichov, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2013. Archeologie ve středních Čechách 18/2, 942.
- Beneš, Z. 2015: Ratenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2014. Archeologie ve středních Čechách 19/2, 864.
- Beneš, Z. 2016: Cerhenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2015. Archeologie ve středních Čechách 20/2, 864.
- Beneš, Z. - Bernat, J. 2015: Dobřichov, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2014. Archeologie ve středních Čechách 19/2, 856-857.
- Beneš, Z. – Chlup, T. 2016: Ratenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2015. Archeologie ve středních Čechách 20/2, 916.
- Blankenfeldt, R., 2015: Die persönlichen Ausrüstungen. Das Thorsberger Moor, Band 2. Schleswig.
- Bouzek, J. 1975: Poznámky k několika římským importům z Čech. In: V. Sakař (ed.): Římské importy: referáty přednesené na semináři, který se konal ve dnech 12.-13. února 1974 při příležitosti výstavy Římské nálezy v Čechách (1.-4. století). Praha, 3-7.

- Břeň, J. 1953: Kostrové hroby starší doby římské v Čechách. Archeologické rozhledy V/4, 515-529.
- Culek, M. a kol. 1996: Biogeografické členění České republiky. Praha.
- Černý, M. 2011: Pohřebiště ze starší doby římské v Ohnišťanech, okr. Hradec Králové. In: E. Droberjar (ed.): Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc, 65-102.
- Černý, M. 2013: Germánské spony starší doby římské v Čechách. Magisterská diplomová práce, depon. in Ústav pro archeologii, FF UK, Praha.
- Čtverák, V. a kol. 2003: Encyklopedie hradiště v Čechách. Praha.
- Demek, J. a kol. 1965: Geomorfologie českých zemí. Praha.
- Demek, J. a kol. 1987: Zeměpisný lexikon ČSR – Hory a nížiny. Praha.
- Dreslerová, D. 1995: The prehistory of the middle Labe (Elbe) floodplain in the light of archaeological finds. Památky archeologické LXXXVI/2, 105-145.
- Droberjar, E. 1997a: Časně římské spony západní provenience v Čechách. Archeologie ve středních Čechách 1, 273–301.
- Droberjar, E., 1997b: Studien zu den germanischen Siedlungen der älteren römischen Kaiserzeit in Mähren. Praha.
- Droberjar, E. 1999: Dobřichov-Piňhora. Ein Brandgräberfeld der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen, Fontes Archaeologici Pragenses 23, Pragae.
- Droberjar, E. 2000: Unikátní archeologický doklad ke korespondenci mezi Římem a Marobudovou říší. (K nálezů římské schránky na pečetě z Dobřichova-Piňhory). In: Sborník Miroslavu Buchvaldkovi k 70. narozeninám. Most, 67-69.
- Droberjar, E. 2002: Encyklopedie římské a germánské archeologie v Čechách a na Moravě. Praha.
- Droberjar, E. 2006a: Plaňanská skupina grossromstedtské kultury. K chronologii germánských nálezů a lokalit v Čechách na sklonku doby laténské a v počátcích doby římské. In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005, 11-90, Praha.
- Droberjar, E. 2006b: Hornolabští Svěbové. K problematice dalšího vývoje grossromstedtské kultury ve stupni Eggers B1 ("Zeitgruppe 3") v Čechách (dobřichovská skupina). Archeologie ve středních Čechách 10/2, 599–712.
- Droberjar, E. 2007: "Veteres illic Sueborum praedae et nostris e provinciis lixae ac

- negotiatores reperti..." (Tacitus, Ann. II,62,3). K interpretaci římských importů u českých Svěbů v době Marobudově. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, České Budějovice, 41-91.
- Droberjar, E. 2011: Einige Bemerkungen zur Körperbestattung bei den böhmischen Sueben in der älteren römischen Kaiserzeit. In: E. Droberjar (ed.): Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc, 13-22.
- Droberjar, E. 2012: Spony typu Vippachedelhausen ze Středních Čech a problém třídění napodobenin Almgren 22A. Archeologie ve Středních Čechách 16/1, 307-314.
- Droberjar, E. 2013: Gold und Elite des 5. Jahrhunderts in Böhmen. In: M. Hardt – O. Heinrich-Tamáska (edd.), Macht des Goldes, Gold der Macht. Weinstadt, 281-294.
- Droberjar, E. 2014: Stříbro na žárovém pohřebišti z doby římské v Jevíčku. In: N. Komoróczy, (ed.): Archeologie barbarů 2011. Sociální diferenciace barbarských komunit ve světle nových hrobových, sídlištních a sběrových nálezů. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 44, Brno 2014, 133-147.
- Droberjar, E. 2015a: Markomannen und superiores barbari in Třebusice und Jevíčko zur Zeit der Markomannenkriege. Zur Problematik der Übergangsstufe B2/C1 in Böhmen und Mähren. Přehled výzkumů 56-2, Brno 2015, 103–125.
- Droberjar, E. 2015b: Wielbarské vlivy v Čechách a na Moravě. – Wielbark influence in Bohemia and Moravia. In: L. Tyszler - E. Droberjar (edd.), BARBARI SVPERIORES ET INFERIORES. Archaeologia barbarzyńców 2014. Procesy integracji środkowoeuropejskiego Barbaricum. Łódź – Wieluń 2015, 35–60.
- Droberjar, E. 2016a: Poznámka k nálezům římských spon v Čechách. Archeologie ve středních Čechách 20/2, 827-844.
- Droberjar, E. 2016b: Römische Fibeln aus Gräbern und Siedlungen des 1.–3. Jahrhunderts in Böhmen – eine Übersicht. In: H.-U.Voß - N. Müller-Scheeßel (eds.): Archäologie zwischen Römern und Barbaren. Kolloquien zur Vor – und Frühgeschichte 22/1. Bonn 2016, 495–510.
- Droberjar, E. - Špaček, J. 2003: Žárové hroby a ostrovní (?) nález z mladší doby římské v Čelákovících. Archeologie ve středních Čechách 7/1, 319-347.

- Droberjar, E. - Frána, J. 2004: Antická mosaz (aurichalcum) v českých nálezech časné doby římské. *Archeologie ve středních Čechách* 8/2, 441-462.
- Droberjar, E. - Stolz, D. 2005: Nové nálezy germánských a slovanských spon z 5. a 7. století ve středních Čechách. *Archeologie ve středních Čechách* 9/2, 523-530.
- Durdík, T. - Chotěbor, P. - Sakařová, J. 1989: Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1988-89, 137.
- Dvořák, F. 1936: *Pravěk Kolínska. Kolínsko a Kouřimsko*, I. díl, II. svazek. Kolín.
- Ernée, M. 1998: Opfergruben mit Tongefäßen aus der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. In: Lichardus J. - Stein F. hrgb.: *Saarbrücker Studien und Materialien zur Altertumskunde* Nr. 6/7, 1997/98, Bonn 1998, str. 227-254.
- Filip, J. 1956: *Keltové ve střední Evropě*. Praha.
- Fridrich, J. 1964: Žárový hrob ze střední doby římské z Peček. *Archeologické rozhledy* XVI/6, 898-891.
- Garbsch, J. 1965: *Die norisch-pannonische Frauentracht im 1. und 2. Jahrhundert*. München.
- Geisler, H. 1976: Östliche Elemente im Fundmaterial des mittleren Havelgebietes in der frühen römischen Kaiserzeit. *Zeszyty naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace archeologiczne* 22, s. 3-21-328.
- Godłowski, K. 1992: Die Chronologie der jüngeren und späten Kaiserzeit in den Gebieten südlich der Sudeten und Karpaten. In: K. Godłowski, R. Madyda-Legutko (red.): *Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter. Materialien des III. Internationalen Symposiums: Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im nördlichen Mitteldonauegebiet*, Kraków-Karniowice 1990. Kraków 1992, s. 23-54.
- Gojda, M. 1997: *Letecká archeologie v Čechách*. Praha.
- Hájek, L. 1960: *Kultura zvoncovitých pohárů v Čechách. Archeologické studijní materiály* 5-1960. Praha.
- Halama, J. 2006: Polozapomenuté nálezy doby římské z Letů u Dobřichovic, okr. Praha-západ. In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): *Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časné slovanské osídlení"*, Kounice, 20.-22. září 2005, 337-359, Praha.
- Halama, J. 2007: Nálezy terra sigillata v Čechách. In: E. Droberjar – O. Chvojka (edd.), *Archeologie barbarů 2006, Archeologické výzkumy v jižních Čechách*,

Supplementum 3, České Budějovice, 195-240.

- Halasová, L. 2010: Germánska keramika zo žiarových hrobov 1. storočia n. l. V Čechách a na Slovensku. In: J. Beljak – G. Březinová – V. Varsik (ed.): Archeológia barbarov 2009: hospodárstvo Germánov: sídliskové a ekonomické štruktúry od neskorkej doby laténskej po včasný stredovek: zborník referátov v. protohistorickej konferencie Nitra, 21. - 25. septembra 2009, 579-595.
- Hellich, J. 1919: Žárové hroby z doby císařství římského na Poděbradsku. Památky archeologické XXXI/2-3, 88-97.
- Hellich, J. 1922: Nové předhistorické objevy v cukrovaru v Plaňanech. Památky archeologické XXXIII/1-2, 115-132.
- Hložek, J. 2009: Pečky, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 2009, 179-180.
- Hložek, J. 2010: Pečky, k. ú. Pečky (okr. Kolín). Výstavba komunikací a inženýrských sítí obytné zóny v lokalitě Kandie, etapa 2009.
- Huštěák, P. - Jiřík, J. 2009: Osídlení z doby římské v Praze-Hloubětíně „Zahrady nad Rokytkou“. In: M. Karwowski, E. Droberjar (eds.): Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Collectio Archaeologica Ressoviensis XIII. Rzeszów, s. 249-283.
- Chytrá, H. 2011: Přesleny jako součást výbavy hrobů doby římské v Čechách, na Moravě a na jihozápadním Slovensku. In: E. Droberjar (ed.): Archeologie barbarů 2010: Hroby a pohřebiště Germánů mezi Labem a Dunajem. Studia Archaeologica Suebica I. Olomouc, 389-394.
- Ilkjær, J. 1990: Illerup Ådal, 1-2. Die Lanzen und Speer. Aarhus.
- Ilkjær, J. 1993: Illerup Ådal, 3-4. Die Gürtel. Bestandteile und Zubehör. Aarhus.
- Ilkjær, J. 2000: Illerup Ådal – ein archäologischer Zauberspiegel. Moesgård.
- Ioniță, I. 1998: Die Fibeln mit umgeschlagenem Fuß Almgren Gruppe VI, 1. In: J. Kunow (Hrsg.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung, Kleinmachnow, Land Brandenburg 25.–28. Mai 1997. Forsch. Arch. Land Brandenburg 5 (Wünsdorf 1998), 231-240.
- Jančo, M. 2003: Rímsko-provinciálna užitková keramika v Čechách. Archeologie ve středních Čechách 7/1, s. 261–318.
- Jílek, J. 2009: Doklady kontaktů mezi polabskými Germány, przeworskou a wielbarskou kulturou ve východních Čechách. In: M. Karwowski, E. Droberjar (eds.): Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Collectio Archaeologica Ressoviensis XIII. Rzeszów, s. 249-

- Jílek, J. a kol. 2013: Sídliště z časně doby římské ve Slepoticích. *Archeologie východních Čech* 6, s. 21-334.
- Justová, J. 1964: Žárový hrob ze starší doby římské v Pečkách, *Archeologické rozhledy* XVII/2, s. 289–290.
- Justová, J. 1965a: Knovízská dílna na výrobu parohové industrie. *Archeologické rozhledy* XVII/6, 790-795.
- Justová, J. 1965b: Pečky, o. Nymburk. *Výzkumy v Čechách*, 26.
- Justová, J. 1966: Slovanská lahvovitá zásobní jáma z Peček, o. Nymburk. *Archeologické rozhledy* XVIII/2, 200-201.
- Kačl, P. 2014: Nálezy fajánsových předmětů z doby římské v Čechách. In. M. Popelka – R. Šmidtová – Z. Beneš (ed.): *Od Skandzy k Dunaji, od Rýna k Pasłęce. Sborník k 70. narozeninám Lubomíra Košnara. Praehistorica XXXII/2.* Praha, 125-142.
- Kaczanowski, P. 1995: *Klasyfikacja grotów broni drzewcowej kultury przeworskiej z okresu rzymskiego.* Kraków.
- Karbus, J. 1985: Kandie, vodní tvrz v Pečkách. *Vlastivědný zpravodaj Polabí* 25/3-4, 84-85.
- Kibic, K. - Králová, B. 2010: Ke stavební historii kostela Nejsvětější Trojice v Dobřichově. *Památky středních Čech*, 2010, č. 2, s. 61-71.
- Klötzerová, M. 1968: Pečky, o. Nymburk. *Výzkumy v Čechách* 1968, 94.
- Koutecký, D. 1968: Velké hroby, jejich konstrukce, pohřební ritus a sociální struktura obyvatelstva bylanské kultury. *Památky archeologické* LIX/2, 400-487.
- Křištofová, V. 2010: *Noricko-panónske opaskové garnitúry a ich sociálne-etnický význam. Magisterská diplomová práce, depon. in Ústav pro klasickou archeologii, FF UK, Praha.*
- Křepelková, J. 1969: Cerhenice, o. Kolín. *Výzkumy v Čechách* 1969, 23.
- Křivánek, R. 2002: Radim, okr. Kolín. *Výzkumy v Čechách* 2002, 238.
- Kuča, K. 1996: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, I. díl.* Praha.
- Kuča, K. 2002a: *Atlas památek. Česká republika A/N.* Praha.
- Kuča, K. 2002b: *Atlas památek. Česká republika O/Ž.* Praha.
- Kuča, K. 2002c: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, V. díl.*

Praha.

- Kudrnáč, J. 1963: Vývoj slovanského osídlení mezi pražským Povltavím, Labem, Sázavou a Výrovkou. Památky archeologické LIV/2, 173-223.
- Kuchařík, M. a kol. 2008: Nové poznatky k osídlení západního okraje Prahy v 5. století. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (edd.): Barbarská sídliště: chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Brno 2008, 201-232.
- Kvetánová, I. 2006: Noricko-panónske súčasti odevu v germánských hroboch zo severnej časti stredného Podunajska. In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005, 379-404, Praha.
- Kysilka, F. 1961a: Archeologické nálezy v Pečkách a okolí. Vlastivědný zpravodaj Polabí 1/1961, 15.
- Kysilka, F. 1961b: Padesát let Městského muzea v Pečkách. Vlastivědný zpravodaj Polabí 4-5/1961, 62-66.
- Kysilka, F. 1962: Významnější archeologické nálezy v našem okolí II. Vlastivědný zpravodaj Polabí 1/1962, 30.
- Kytlicová, O. 1970: Pohřebiště z doby římské v Lužci nad Vltavou (o. Mělník). Památky archeologické LXI/2, s. 291-377.
- Ložek, V. a kol. 2005: Chráněná území ČR, XIII. Střední Čechy. Praha.
- Lutovský, M. 2001: Encyklopedie slovanské archeologie v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Madyda-Legutko, R. 1986: Die Gürtelschnallen der römischen Kaiserzeit und der frühen Völkerwanderungszeit im mitteleuropäischen Barbaricum, BAR 360, Oxford.
- Matešić, S., 2015: Die militärischen Ausrüstungen: vergleichende Untersuchungen zur römischen und germanischen Bewaffnung. Das Thorsberger Moor, Band 3,1. Schleswig.
- Mazač, Z. 1998: Plaňany, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1998, 140.
- Mazač, Z. 2001: Plaňany, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 2001, 177.
- Meyer, E. 1960: Die Bügelknopffibele. Arbeits – und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 8, 216-349.
- Meyer, E. 1969: Das germanische Gräberfeld von Zauschwitz, Kr. Borna: ein

- Beitrag zur spätrömischen Kaiserzeit in Sachsen. Berlin.
- Militký, J. 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách. Praha.
- Motyková-Šneidrová, K. 1961: Nálezy z doby římské v Pečkách, Archeologické rozhledy XIII/1, 33-40.
- Motyková-Šneidrová, K. 1963: Die Anfänge der römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 6. Praha.
- Motyková-Šneidrová, K. 1964: Noricko-Panonská kování opasků a jejich napodobeniny v Čechách. Památky archeologické LV/2, 350-359.
- Motyková-Šneidrová, K. 1967: Weiterentwicklung und Ausklang der älteren römischen Kaiserzeit in Böhmen. Fontes Archaeologici Pragenses 11. Praha.
- Nováková, B. a kol. 1991a: Zeměpisný lexikon ČSR – Obce a sídla A-M. Praha.
- Nováková, B. a kol. 1991b: Zeměpisný lexikon ČSR – Obce a sídla N-Ž. Praha.
- Neuhäuslová, Z. a kol. 1998: Mapa potenciální přirozené vegetace České republiky. Praha.
- Olędzki, M. 1998: The role of the Ambre Route in Infiltration of the Przeworsk Culture into Middle Danube Area. In: J. Čížmářová – Z. Měchurová (eds.): Peregrinatio gothica. Jantarová stezka. Acta Musei Moraviae, Scientiae sociales 82. Brno.
- Parkman, M. - Zavřel, P. 2010: Nové objevy na sídlištích doby římské v jižních Čechách. In: J. Beljak – G. Březinová – V. Varsík (ed.): Archeológia barbarov 2009: hospodárstvo Germánov: sídliskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek: zborník referátov v. protohistorickej konferencie Nitra, 21. - 25. septembra 2009, 315-339.
- Pecinovská, M. 2008: Provinciální spony starší doby římské v Čechách. Magisterská diplomová práce, depon. in Ústav pro archeologii, FF UK, Praha.
- Peškař, I. 1967: K otázce účelu závěsných jehlicovitých bodců z doby římské, Archeologické rozhledy XIX/3, s. 355–367.
- Peškař, I. 1986: Hrnčířské pece z doby římské na Moravě. Památky archeologické LXXIX, 106-169.
- Peškař, I. - Ludíkovský, K. 1978: Žárové pohřebiště z doby římské ve Velkých Hostěrádkách (o. Břeclav). Praha.
- Pešta, J. 2003: Encyklopedie českých vesnic, I. díl, Střední Čechy a Praha. Praha.
- Píč, J. L. 1892: Žárové hroby na Třebické u Dobřichova z doby císařství římského,

- Památky archeologické XV/10, 561-598.
- Píč, J. L. 1897a: Archeologický výzkum ve středních Čechách 1895-1896. Památky archeologické XVII/2-3, 175-192.
- Píč, J. L. 1897b: Archeologický výzkum ve středních Čechách 1895-1896. Památky archeologické XVII/6-7, 479-538.
- Píč, J. L. 1898: Archeologický výzkum ve středních Čechách 1897-1898. Památky archeologické XVIII/3-4, 210-226.
- Píč, J. L. 1905a: Paběrky z Pičhory u Dobřichova. Památky archeologické XXI/7, 531-534.
- Píč, J. L. 1905b: Starožitnosti země české II/3. Žárové hroby v Čechách a příchod Slovanů. Praha.
- Pleinerová, I. 1995: Opočno. Ein Brandgräberfeld der jüngeren und späten Kaiserzeit in Nordwestböhmen. Kraków.
- Pochitonov, E. 1955: Nálezy antických mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, Díl 1. In: E. Nohejlová Prátová (ed.): Nálezy mincí v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Pokorný, K. 1989: Historie Ratenic. Ratenice.
- Pollak, M. 1980: Die germanischen Bodenfunde des 1.-4. Jahrhunderts n. Chr. im nördlichen Niederösterreich. Wien.
- Profous, A. 1947: Místní jména v Čechách, I. díl. Praha.
- Profous, A. 1949: Místní jména v Čechách, II. díl. Praha.
- Profous, A. 1957: Místní jména v Čechách, IV. díl. Praha.
- Procházka, J. 2009: Osídlení z pozdní doby římské v Praze-Čimicích. In: M. Karwowski, E. Droberjar (eds.): Archeologia Barbarzyńców 2008: powiązania i kontakty w świecie barbarzyńskim. Collectio Archaeologica Ressoviensis XIII. Rzeszów, s. 353-362.
- Riha, E. 1979: Die römischen Fibeln aus Augst und Kaiseraugst. Augst.
- Rulf, J. 1983: Přírodní prostředí a kultury českého neolitu a eneolitu. Památky archeologické LXXIV/1, 35-95.
- Rybová, A. 1968: Laténská sídliště ve východních Čechách a přilehlé oblasti středočeské. Hradec Králové.
- Rybová, A. 1970: Das Brandgräberfeld der jüngeren römischen Kaiserzeit von Pňov. Archeologické studijní materiály, sv. 9. Praha.
- Rybová, A. 1974: Další nálezy z počátku doby římské ve východních Čechách.

- Archeologické rozhledy XXVI/5, 481-503.
- Rybová, A. 1979: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. -5. Jahrhundert u. Z. I. Teil. Památky archeologické LXX/2, 353-489.
- Rybová, A. 1980: Plotiště nad Labem. Eine Nekropole aus dem 2. -5. Jahrhundert u. Z. II. Teil. Památky archeologické LXXI/1, 93-224.
- Sakař, V. 1970: Roman imports in Bohemia. Praha.
- Sakař, V. 1975: Čechy a Norikum. In: V. Sakař (ed.): Římské importy: referáty přednesené na semináři, který se konal ve dnech 12.-13. února 1974 při příležitosti výstavy Římské nálezy v Čechách (1.- 4. století). Praha, 56-61.
- Sakař, V. 1991: Kování římských skříněk v českých nálezech. Časopis Národního muzea, řada historická 160, 11-19.
- Sakař, V. 1995: Dobřichov, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1993-5, 44-45.
- Salač, V. 1988: Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1988/9, 136-137.
- Salač, V. (ed.) 2008: Doba římská a stěhování národů, In: Archeologie pravěkých Čech 8, Praha.
- Sedláček, R. - Kašpárek, F. - Jílek, J. 2010: Sídlištní nálezy z doby římské z Mikulovic, okr. Pardubice. In: J. Beljak – G. Březinová – V. Varsik (ed.): Archeológia barbarov 2009: hospodárstvo Germánov: sídliskové a ekonomické štruktúry od neskorej doby laténskej po včasný stredovek: zborník referátov v. protohistorickej konferencie Nitra, 21. - 25. septembra 2009, 371-418.
- Sedláček, Z. 1975: Dobřichov, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1975, 21.
- Sedláček, Z. 1976a: Cerhýnky, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1976-77, 18.
- Sedláček, Z. 1976b: Záchranný výzkum v Cerhenicích v roce 1973 (část 1). Archeologické rozhledy XXVIII/1, 32-53.
- Sedláček, Z. 1980: Záchranný výzkum v Cerhenicích v roce 1973 (část 2). Archeologické rozhledy XXXII/2, 146-166.
- Sedláček, Z. – Vencel, S. 1975: Zprávy o leteckém snímkování na Kolínsku. Archeologické rozhledy XXVII/2, 151-158, 228-233.
- Sedláček, Z. – Veselý, J. 1984: Cerhenice, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1984-85, 25.
- Sedláčková, H. 1971: Ratenice, o. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1971, 127-128.
- Sedláčková, H. 1972a: Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1972, 155-156.
- Sedláčková, H. 1972b: Žárový hrob z doby římské z Ratenic, Archeologické

rozhledy XXIV/4, 437-439.

- Sedláčková, H. 1973: Ratenice, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1973, 146.
- Sedláčková, H. 1975: Pokus o rekonstrukci chat z mladší doby laténské v Ratenicích. Vlastivědný zpravodaj Polabí 15/1-2, 19-22.
- Sedláčková, H. 1976: Nálezy římsko-provinciální keramiky z Ratenic, okr. Nymburk, Archeologické rozhledy XXVIII/2, 184-188.
- Sedláčková, H. - Waldhauser, M. 1987: Laténská pohřebiště ve středním Polabí, okr. Nymburk. Památky archeologické LXXVIII/1, 134-204.
- Schlette, F. 1977: Germáni mezi Thorsbergem a Ravennou: kulturní dějiny Germánů do konce doby stěhování národů. Praha.
- Schulze, M. 1977: Die spätkaiserzeitlichen Armbrustfibeln mit festem Nadelhalter (Gruppe Almgren VI, 2). Bonn.
- Schuster, J. 1998: Die „klassischen“ Fibeln Almgren Fig. 181. In: J. Kunow (Hrsg.): 100 Jahre Fibelformen nach Oscar Almgren. Internationale Arbeitstagung, Kleinmachnow, Land Brandenburg 25.–28. Mai 1997. Forsch. Arch. Land Brandenburg 5 (Wünsdorf 1998), 249–253.
- Sklenář, K. 2011: Pravěké a raně středověké nálezy v Čechách do roku 1870. Praha.
- Sklenář, K. - Sklenářová, Z. - Slabina, M. 2002: Encyklopedie pravěku v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Praha.
- Šťastný, D. 2012: Pečky, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v roce 2011. Archeologie ve středních Čechách 16/2, 1038-1039.
- Šťastný, D. - Vávra, M. 2009: Pečky, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 2009, 179.
- Svoboda, B. 1948: Čechy a římské impérium. Praha.
- Svoboda, B. 1965: Čechy v době stěhování národů. Praha.
- Svobodová, L. 1968: Radim, o. Kolín. Výzkumy v Čechách 1968, 136.
- Tejral, J. 1992: Einige Bemerkungen zur Chronologie der späten römischen Kaiserzeit in Mitteleuropa. In: K. Godłowski, R. Madyda-Legutko (red.): Probleme der relativen und absoluten Chronologie ab Latènezeit bis zum Frühmittelalter. Materialien des III. Internationalen Symposiums: Grundprobleme der frühgeschichtlichen Entwicklung im nördlichen Mitteldonauegebiet, Kraków-Karniowice 1990. Kraków 1992,
- Tejral, J. 2008: Ke zvláštnostem sídlištního vývoje v době římské na území severně

- od středního Dunaje. In: E. Droberjar – B. Komoróczy – D. Vachútová (edd.): Barbarská sídliště: chronologické, ekonomické a historické aspekty jejich vývoje ve světle nových archeologických výzkumů. Brno 2008, 67-98.
- Thomas, S. 1960: Studien zu den germanischen Kämmen der römischen Kaiserzeit. Arbeits – und Forschungsberichte zur sächsischen Bodendenkmalpflege 8, 54-215.
- Thomas, S. 1966: Die provinzialrömischen und germanischen Scheibenfibeln der römischen Kaiserzeit im freien Germanien. Berliner Jahrbuch für Vor- u. Frühgeschichte.
- Tomášek, M. 2000: Půdy České republiky. Praha.
- Tvrdlík, R. 2005: Dobřichov, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 2005, 49.
- Uslar, R. 1938: Westgermanische Bodenfunde des ersten bis dritten Jahrhunderts nach Christus aus Mittel – und Westdeutschland. Berlin.
- Valentová, J. 1996: Dobřichov, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1996-97, 41.
- Vaněk, J. 1969: Pečky, o. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1969, 105-106.
- Vaněk, J. 1970a: Pečky, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1970, 103-104.
- Vaněk, J. 1970b: Radim, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1970, 130.
- Vaněk, J. 1970c: Vrbčany, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1970, 170-171.
- Vávra, M. 1996: Dobřichov, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 1996-97, 40-41.
- Vávra, M. 2007: Pečky, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 2007, 181.
- Vávra, M. 2008a: Radim, okr. Kolín. Výzkumy v Čechách 2008, 280.
- Vávra, M. 2008b: Pečky, okr. Nymburk. Výzkumy v Čechách 2008, 194.
- Vávra, M. 2010: Pečky, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2007 a 2008. Archeologie ve středních Čechách 14/2, 999.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2006: Záchraný výzkum na dálnici D11 v Kaníně, okr. Nymburk. In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časné slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005, 471-481, Praha.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2010a: Cerhenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2007 a 2008. Archeologie ve středních Čechách 14/2, 979.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2010b: Pečky, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2007 a 2008.

- Archeologie ve středních Čechách 14/2, 1000.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2011a: Cerhenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009 a 2010. Archeologie ve středních Čechách 15/2, 1155.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2011b: Cerhenice, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009 a 2010. Archeologie ve středních Čechách 15/2, 1155.
- Vávra, M. - Šťastný, D. 2011c: Cerhýnky, okr. Kolín. Terénní výzkumy Ústavu archeologické památkové péče středních Čech v letech 2009 a 2010. Archeologie ve středních Čechách 15/2, 1156.
- Vencl, S. 1968a: Radim, o. Kolín. Výzkumy v Čechách 1968, 135.
- Vencl, S. 1968b: Radim, o. Kolín. Výzkumy v Čechách 1968, 135.
- Vencl, S. 1968c: Pečky, o. Nymburk. Výzkumy v Čechách 1968, 94.
- Vencl, S. 1971: Radim, o. Kolín. Výzkumy v Čechách 1971, 126.
- Vencl, S. 1972: Několik eneolitických nálezů ve středních Čechách. Archeologické rozhledy XXIV/5, 489-504.
- Vencl, S. 1978: Stopy nejstarší lidské práce ve východních Čechách. Hradec Králové.
- Venclová, N. 2005: Sklo v období pravěku a raného středověku. In: Drahotová, O. a kol.: Historie sklářské výroby v českých zemích. 1. díl, Od počátků do konce 19. století. Praha, 27-72.
- Vlček, V. a kol. 1984: Zeměpisný lexikon ČSR – Vodní toky a nádrže. Praha.
- Vokolek, V. 2004: Katalog staré sbírky Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea. Fontes archaeologici Pragenses 30. Praha.
- Vokolek, V. 2007: Katalog staré sbírky Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea 3, Nálezy do roku 1913. Fontes archaeologici Pragenses 33. Praha.
- Waldhauser, J. 2001: Encyklopedie Keltů v Čechách. Praha.
- Wielowiejski, J. (red.) 1981: Prahistoria ziem polskich. T. 5, Późny okres lateński i okres rzymski. Wrocław.
- Zavřel, P. 2006: Současný stav poznání plaňanského horizontu v jižních Čechách. In: Droberjar, E. - Lutovský, M. (ed.): Archeologie barbarů 2005. Sborník příspěvků z I. Protohistorické konference "Pozdně keltské, germánské a časně slovanské osídlení", Kounice, 20.-22. září 2005, 237-256, Praha.

- Zeman, J. 1961: Severní Morava v mladší době římské: problémy osídlení ve světle rozboru pohřebiště z Kostelce na Hané. Praha.
- Zeman, J. 1978: Nejstarší slovanské osídlení Čech. Památky archeologické LXVII/1, 115-235.
- Ziegler, V. 1974: Geologie širšího okolí Poděbrad. Vlastivědný zpravodaj Polabí 14/5-6, 98-101.

8. 1 Zdroje map

- Základní mapa ČR 1:200 000: Geoportál ČÚZK – přístup k mapovým produktům a službám resortu [online]. Prohlížeč služba WMS – ZM 200, Síťové služby, ČÚZK, © 2010. Poslední změna 16. 4. 2015 [cit. 14. 10. 2016]. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM200_PUB/WMSservice.aspx
- Základní mapa ČR 1:10 000: Geoportál ČÚZK – přístup k mapovým produktům a službám resortu [online]. Prohlížeč služba WMS – ZM 200, Síťové služby, ČÚZK, © 2010. Poslední změna 11. 5. 2015 [cit. 14. 10. 2016]. Dostupné z: http://geoportal.cuzk.cz/WMS_ZM10_PUB/WMSservice.aspx
- Digitální model reliéfu České republiky 5: Geoportál ČÚZK – přístup k mapovým produktům a službám resortu [online]. Prohlížeč služba WMS – DMR 5G, Síťové služby, ČÚZK, © 2010. Poslední změna 5. 6. 2015 [cit. 14. 10. 2016]. Dostupné z: <http://ags.cuzk.cz/arcgis/services/dmr5g/ImageServer/WMSserver?>

8. 2 Zdroje obrázků

- Hlášení ARÚ č. j. 813/65 (**Tab. 11:1**)
- Hlášení ARÚ č. j. 2062/62 (**Tab. 10:5**)
- Droberjar, E. 2012: Spony typu Vippachedelhausen ze Středních Čech a problém třídění napodobenin Almgren 22A. Archeologie ve Středních Čechách 16/1, 307-314. (**Tab. 21:18**)
- Droberjar, E. 2014: Stříbro na žárovém pohřebišti z doby římské v Jevíčku. In. N. Komoróczy, (ed.): Archeologie barbarů 2011. Sociální diferenciace barbarských komunit ve světle nových hrobových, sídlištních a sběrových nálezů. Spisy Archeologického ústavu AV ČR Brno 44, Brno 2014, 133-147. (**Tab. 21:16**)
- Droberjar, E. 2015a: Markomannen und superiores barbari in Třebusice und Jevíčko zur Zeit der Markomannenkriege. Zur Problematik der Übergangsstufe

B2/C1 in Böhmen und Mähren. Přehled výzkumů 56-2, Brno 2015, 103–125.

(Tab. 21:13)

Droberjar, E. 2016a: Poznámka k nálezům římských spon v Čechách. *Archeologie ve středních Čechách* 20/2, 827-844. **(Tab. 21:17)**

Evidenční list M. Poděbrady Polabského muzea v Poděbradech pro předmět inv. č. 16.125. **(Tab. 12:2)**

Evidenční list M. Poděbrady Polabského muzea v Poděbradech pro předmět inv. č. 16.133. **(Tab. 12:3)**

Fridrich, J. 1964: Žárový hrob ze střední doby římské z Peček. *Archeologické rozhledy* XVI/6, 898-891. **(Tab. 10:11-12,14; Tab. 11:2-4)**

Militký, J. 2013: Nálezy řeckých, římských a raně byzantských mincí v Čechách. Praha. **(Tab. 22:6-24)**

Motyková-Šneidrová, K. 1961: Nálezy z doby římské v Pečkách, *Archeologické rozhledy* XIII/1, 33-40. **(Tab. 9:4; Tab. 8:6; Tab. 10:1-2)**

Motyková-Šneidrová, K. 1964: Noricko-Panonská kování opasků a jejich napodobeniny v Čechách. *Památky archeologické* LV/2, 350-359. **(Tab. 9:5)**

Vokolek, V. 2004: Katalog staré sbírky Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea. *Fontes archaeologici Pragenses* 30. Praha. **(Tab. 8:4,6,8; Tab. 13:6; Tab. 14:10; Tab. 21:5, 8, 10-12, 14-15)**

Vokolek, V. 2007: Katalog staré sbírky Oddělení prehistorie a protohistorie Národního muzea 3, Nálezy do roku 1913. *Fontes archaeologici Pragenses* 33. Praha. **(Tab. 14:11-13; Tab. 17:22-28; Tab. 18:1-8; Tab. 19:1-15; Tab. 20:1-3; Tab. 22:2)**

9. Seznam lokalit z doby římské vyobrazených na mapě

1. Lok.: Zahrada fary (Dobřichov) Popis: Žárové hroby nalezené před rokem 1860, doba římská? Lit.: *Sklenář 2011*; 2. Lok.: Poblíž mostu přes Výrovku (Dobřichov) Popis: Žárové nalezené před rokem 1860, doba římská? Lit.: *Sklenář 2011*; 3. Lok.: Pičhora (Dobřichov) Popis: **a)** Žárové pohřebiště nalezené roku 1896, stupně B1-B2, **b)** Dvě mince nalezené roku 1911, uložené po roce 226 Lit.: **a)** *Bouzek 1975, Droberjar 1999, Droberjar 2000, Droberjar 2007, Droberjar – Frána 2004, Pič 1897b, Pič 1905a* **b)** *Militký 2013*; 4. Lok.: Třebická (Dobřichov) Popis: Žárové pohřebiště nalezené roku 1890, mladší a pozdní doba římská Lit.: *Droberjar 1999, Droberjar 2002, Hellich 1919, Kac 2014, Pič 1892, Sakař 1991*; 5. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov) Popis: Třicet sídlištních objektů nalezených roku 1897, starší a počátek mladší doby římské (Z lokality pocházejí i nálezy z pozdní doby římské) Lit.: *Pič 1897b, Motyková-Šneidrová 1963, Rybová 1974, Vokolek 2004*; 6. Lok.: Macháčkova cihelna (Dobřichov) Popis: Spona uložená v NM (F. Dvořákem byla lokalita určena jako sídliště), fáze B1a až počátek stupně C1 Lit.: *Dvořák 1936, Pecinová 2008*; 7. Lok.: Na Přední obci (Dobřichov) Popis: Sídlištní střepy nalezené roku 1998, 2. až 3. století Lit.: *Droberjar 1999, Halama 2007*; 8. Lok.: Ve Slínech (Chotutice) Popis: Dvě ojediněle nalezené mince, uloženy po roce 176 a po roce 251 Lit.: *Militký 2013*; 9. Lok.: Továrna Bruno Bauer (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený roku 1889, stupeň C1 nebo počátek stupně C2 Lit.: *Hellich 1919*; 10. Lok.: Dům p. Vrby (Pečky) Popis: Ojedinělý nálezy z roku 1934 (Mezi domem p. Vrby a pramenem Kysibelky byl nalezen hrob ze stupně B2), doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 1826/46; 11. Lok.: Dům p. Vozáska (Pečky) Popis: Čtyři žárové hroby nalezené v okolí domu roku 1935, doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 2205/40; 12. Lok.: Dvůr za stodolou p. Čápa (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený v roce 1935, 1. polovina 1. století Lit.: *Droberjar 2006b, Křištofová 2010, Motyková-Šneidrová 1961, Motyková-Šneidrová 1964*; 13. Lok.: Továrna Tona (Pečky) Popis: **a)** Žárové hroby nalezený roku 1956, stupeň C1 nebo počátek stupně C2, **b)** Sídliště nalezené v roce 1962, doba římská, **c.** Mincovní nálezy z roku 1961, uloženy po roce 145 Lit.: **a)** *Motyková-Šneidrová 1961, Rybová 1970* **b)** *Kysilka 1962* **c)** *Militký 2013*; 14. Lok.: Parcela 162/6 (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený v roce 1960, fáze B1a Lit.: *Kysilka 1961a, Motyková-Šneidrová 1963, Pecinová 2008*; 15. Lok.: U severovýchodního rohu továrny Tona (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený v roce 1961, konec stupně B2 nebo počátek stupně C1 Lit.: *Friedrich 1964, Rybová 1980*; 16. Lok.: Dům čp. 779 (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený v roce 1963, fáze B1a Lit.: *Justová 1964*; 17. Lok.: Rafinerie cukru (Pečky) Popis: Kostrový hrob nalezený před rokem 1946, fáze B1b Lit.: *Břeň 1953, Černý 2013, Droberjar 2006b, Motyková-Šneidrová 1961*; 18. Lok.: Dům čp. 300 (Pečky) Popis: Žárový hrob nalezený v 60. letech 20. století, 1. století Lit.: /; 19. Lok.: Dům čp. 542 (Pečky) Popis: Ojediněle před rokem 1946 nalezená spona, stupeň B1 Lit.: *Pecinová 2008, Sakař 1975*; 20. Lok.: Pískovna p. Horáčka (Pečky) Popis: Sídliště nalezené v roce 1938, stupně B1-B2 Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 1556/46; 21. Lok.: Severozápad katastrálního území Peček Popis: Sídlištní keramika nalezená v roce 1970, doba římská Lit.: *Vaněk 1970a*; 22. Lok.: Kandie (Pečky) Popis: Sídlištní objekt nalezený v roce 1970, starší doba římská Lit.: *Hložek 2009, Hložek 2010*; 23. Lok.: Cukrovar (Plaňany) Popis: **a)** Ojediněle v roce 1867 nalezená nádoba, stupeň A, **b)** Objekt (obětina pokrmů) nalezený roku 1894, stupeň A, **c)** Pět žárových hrobů nalezených roku 1923, stupně C1 a C2, **d)** Ojediněle nalezená nádoba, fáze B1b Lit.: **a)** / **b)** *Ernée 1998, Pič 1897a* **c)** *Hellich 1922, Rybová 1970, Svoboda 1948* **d)** /; 24. Lok.: Sokolovna (Plaňany) Popis: Blíže neurčené nálezy z doby římské Lit.: *Hellich*

1922; **25.** Lok.: Na Skřipci (Plaňany) Popis: **a)** Sídliště nalezené v roce 1897, pozdní doba římská, **b)** Dvě mince nalezené před rokem 1903, uloženo po roce 379 Lit.: **a)** *Píč 1898, Vokolek 2007* **b)** *Pochitonov 1955*; **26.** Lok.: U silnice (Plaňany) Popis: Sídliště nalezené v roce 2015, 3. až 4. století Lit.: /; **27.** Lok.: Viselec (Radim) Popis: Žárové hroby nalezené na konci 19. nebo začátku 20. století, stupeň B1 Lit.: *Droberjar, E. 2002, Droberjar 2006b, Motyková-Šneidrová 1963* **28.** Lok.: U nádraží (Radim) Popis: Žárové hroby nalezené v roce 1900, konec stupně B2 až stupeň C2 Lit.: *Droberjar 2002, Píč 1905b*; **29.** Lok.: V cihelně (Radim) Popis: Sídlištní keramika (V roce 1928 zde také údajně byly nalezeny hroby z doby římské), stupně B1-B2 Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 331/28, Hlášení ARÚ č. j. 417/28; **30.** Lok.: Poloha Šance (Radim) Popis: **a)** Sídliště nalezené na konci 19. nebo začátku 20. století, stupně B1-B2, **b)** Tři mince nalezené v roce 1909, uloženy po roce 276 Lit.: **a)** *Vokolek 2007* **b)** *Pochitonov 1955*; **31.** Lok.: Na ohrádkách (Radim) Popis: Sídlištní objekt nalezený na konci 19. nebo začátku 20. století, doba římská Lit.: /; **32.** Lok.: Zahrada školy (Radim) Popis: Sídliště zjištěné F. Dvořákem před rokem 1936, doba římská Lit.: *Dvořák 1936, Vaněk 1970b*; **33.** Lok.: Východní okraj Radimi Popis: Sídlištní keramika nalezená v roce 1971, starší doba římská Lit.: *Venc 1971*; **34.** Lok.: Parcela 400/1 (Ratenice) Popis: **a)** Žárový hrob nalezený v roce 1935, 1. polovina 1. století, **b)** Žárový hrob nalezený roku 1971, 1. polovina 1. století Lit.: **a)** Hlášení ARÚ č. j. 1824/46, Hlášení ARÚ č. j. 1823/46 **b)** *Droberjar 2006b, Sedláčková 1972b*; **35.** Lok.: Zahrada p. Švestáka (Ratenice) Popis: **a)** Žárový hrob nalezený v roce 1935, 1. polovina 1. století, **b)** Tři žárové hroby nalezené v roce 1940, doba římská, **c)** Žárový hrob (snad jeden z hrobů z roku 1940), fáze B1b Lit.: **a)** *Motyková-Šneidrová 1963* **b)** Hlášení ARÚ č. j. 2206/40 **c)** *Droberjar 2006b*; **36.** Lok.: Nad Loučkama (Ratenice) Popis: **a)** Sídlištní keramika nalezená před rokem 1961, starší až počátek mladší doby římské, **b)** Čtyři sídlištní objekty nalezené roku 1988, starší doba římská Lit.: **a)** *Motyková-Šneidrová 1963, Motyková-Šneidrová 1967* **b)** *Salač 1988*; **37.** Lok.: JZD (Ratenice) Popis: **a)** Dva sídlištní objekty nalezené v roce 1961, starší doba římská, **b)** Mince nalezená také roku 1961, uložena po roce 253, **c)** Osmnáct sídlištních objektů nalezených roku 2014, stupeň A Lit.: **a)** Hlášení ARÚ č. j. 2139/61, Hlášení ARÚ č. j. 7824/62 **b)** Hlášení ARÚ č. j. 7824/62 **c)** *Beneš 2015*; **38.** Lok.: Dům čp. 3 (Ratenice) Popis: Sídliště nalezené roku 1972, starší doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 507/73; **39.** Lok.: Pole na východním okraji Ratenic Popis: Sídliště prozkoumané v letech 1972-1973, starší a začátek mladší doby římské Lit.: *Jančo 2003, Sedláčková 1972a, Sedláčková 1973, Sedláčková 1976*; **40.** Lok.: Dům čp. 31 (Ratenic) Popis: Sídliště nalezené v roce 1975, starší doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 6743/75; **41.** Lok.: Nad Mokřými (Ratenice) Popis: Nález 11 mincí, nejstarší uložena po roce 49 př., nejmladší po roce 145 Lit.: *Militký 2013*; **42.** Lok.: Za zahradou domu čp. 2 (Ratenice) Popis: Sídlištní keramika, starší doba římská Lit.: /; **43.** Lok.: Lom Velká Stráž (Vrbčany) Popis: Ojedinele nalezená nádoba z roku 1920, pozdní doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 1816/46; **44.** Lok.: Parcela 421/1 (Vrbčany) Popis: Sídlištní objekt nalezený v roce 1959, pozdní doba římská Lit.: Hlášení ARÚ č. j. 2875/59.

10. Seznam nálezů vyobrazených na tabulkách

Tab. 1: **1.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6658), Popis: Část misky na nožce s černým leštěným povrchem, Roz.: o. 15 cm, max. v. 14,9 cm, v. 7,8 cm, t. 0,8 cm; **2.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6668), Popis: Zlomek okraje hrncovité nádoby s hnědým leštěným povrchem, Roz.: v. 8,4 cm, max. š. 6 cm, t. 0,8 cm; **3.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek rovného okraje nádoby s hnědým hlazeným povrchem zdobené 2 vodorovnými rýhami a pod nimi šikmými žlábkami Roz.: v. 6,8 cm, max. š. 6,3 cm, t. 0,7 cm; **4.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6674), Popis: Zlomek okraje cedníku s hlazeným pískově žlutým povrchem, Roz.: v. 1,5 cm, max. š. 2,2 cm, t. 0,6 cm; **5.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6665), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým hlazeným povrchem zdobené 2 vodorovnými rýhami a pod nimi šikmými žlábkami, příměs slídy, Roz.: v. 2,2 cm, max. š. 2,8 cm, t. 0,6 cm; **6.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek okraje hrncovité nádoby s hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 5,2 cm, max. š. 5,4 cm, t. 0,4 cm; **7.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek okraje hrncovité nádoby s hlazeným pískově žlutým povrchem, Roz.: v. 5,8 cm, max. š. 4,3 cm, t. 0,7 cm; **8.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6662), Popis: Zlomek přesekávaného okraje nádoby s šedým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 3,2 cm, max. š. 6 cm, t. 0,8 cm; **9.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek rovného okraje nádoby s hnědým hlazeným povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 5,3 cm, max. š. 4 cm, t. 0,5 cm; **10.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6673), Popis: Zlomek poškozeného okraje nádoby s pískově žlutým povrchem zdobená 3 vodorovnými rýhami, Roz.: v. 6,1 cm, max. š. 5 cm, t. 0,8 cm; **11.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek okraje hrncovité nádoby s tmavě hnědým hlazeným povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 7,9 cm, max. š. 6,8 cm, t. 0,9 cm; **12.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6659), Popis: Zlomek ostře zalomené výdutě nádoby s černým leštěným povrchem, Roz.: v. 5,4 cm, max. š. 6 cm, t. 0,4 cm; **13.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6666), Popis: Zlomek stěny nádoby s drsným pískově žlutým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 9,3 cm, max. š. 8,2 cm, t. 1 cm; **14.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6660), Popis: Zlomek stěny nádoby s leštěným černým povrchem zdobené vodorovnými žebírky, Roz.: v. 5,2 cm, max. š. 6,5 cm, t. 0,6 cm; **15.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6664), Popis: Zlomek stěny nádoby s leštěným černým povrchem zdobené 2 vodorovnými rýhami a pod nimi šikmými žlábkami, příměs slídy, Roz.: v. 4,3 cm, max. š. 3 cm, t. 0,4 cm; **16.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16962), Popis: Zlomek nožky nádoby se světle šedým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 4,4 cm, max. š. 5,5 cm, dn. 2 cm, t. 0,5 cm; **17.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6667), Popis: Dno cedníku se žlutým povrchem, Roz.: v. 3,8 cm, š. 6 cm, t. 0,7 cm.

Tab. 2: **1.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov) Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6676), Popis: Zlomek mírně vyhnutého okraje nádoby s tmavě hnědým povrchem zdobeným vodorovnými rýhami, Roz.: o. 17,5 cm, max. v. 18,1 cm, v. 5,3 cm, max. š. 7,4 cm, t. 0,6 cm; **2.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov) Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek ven vyhnutého zesíleného okraje nádoby s černým povrchem se 2 vodorovnými žlábkami,

Roz.: v. 4,6 cm, max. š. 3,7 cm, t. 0,7 cm; **3. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6685), Popis: Zlomek mírně vyhnutého okraje nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným vodorovnými žlábkami, Roz.: o. 17,2 cm, max. v. 19,5 cm, v. 6,3 cm, max. š. 5,9 cm, t. 0,7 cm; **4. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6680), Popis: Zlomek poškozeného vyhnutého okraje nádoby s hnědým povrchem zdobeným vodorovnými žlábkami a řadami nehtových vrypů, Roz.: v. 7 cm, max. š. 6,6 cm, t. 0,5 cm; **5. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6673), Popis: Zlomek zevnitř mírně zesíleného okraje hrncovité nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným vodorovným žlábkem, Roz.: v. 7 cm, max. š. 7 cm, t. 0,7 cm; **6. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6673), Popis: Zlomek mírně ven zesíleného okraje nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným vodorovným žlábkem, Roz.: v. 7,1 cm, max. š. 7,9 cm, t. 0,8 cm; **7. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6684), Popis: Zlomek stěny a hrdla nádoby s hlazeným tmavě hnědým povrchem zdobeným plastickou páskou s vrypy, Roz.: v. 7,6 cm, max. š. 7 cm, t. 0,6 cm; **8. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6678), Popis: Zlomek výdutě a hrdla nádoby s leštěným černým povrchem se 2 rýžkami na přechodu těla a hrdla a dalšími vodorovnými rýžkami na spodní části, Roz.: v. 6,3 cm, max. š. 7 cm, t. 0,5 cm; **9. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6690), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým hlazeným povrchem zdobeným vodorovnými žlábkami a řadami důlků, Roz.: v. 5,5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,5 cm; **10. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6688), Popis: Zlomek stěny nádoby se zakouřeným pískově žlutým povrchem zdobeným vodorovnými přesekávanými žebírky, Roz.: v. 7,8 cm, max. š. 4,7 cm, t. 0,8 cm; **11. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6673), Popis: Zlomek stěny nádoby se zakouřeným hnědým povrchem zdobeným dvěma vodorovnými rýhami a svislými žlábkami, příměs slídy, Roz.: v. 6 cm, max. š. 6 cm, t. 0,7 cm; **12. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6689), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem s vodorovnými a svislými rýhami, příměs slídy, Roz.: v. 6,8 cm, max. š. 6,5 cm, t. 0,7 cm.

Tab. 3: **1. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6711), Popis: Zlomek okraje nádoby s hlazeným černým povrchem se 2 vodorovnými rýhami a půlkruhovými kolky, Roz.: o. 26 cm, max. v. 32 cm, v. 6,2 cm, max. š. 8,4 cm, t. 0,7 cm; **2. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6661), Popis: Zlomek stěny nádoby s uchem a hnědým zakouřeným povrchem s vodorovnými žebírkami, Roz.: v. 4,2 cm, max. š. 3,8 cm, t. 0,6 cm; **3. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6682), Popis: Zlomek vyhnutého okraje hrncovité nádoby s černým hlazeným povrchem a vlešťovanou výzdobou, Roz.: o. 17,2 cm, max. v. 21 cm, v. 7,3 cm, max. š. 7,5 cm, t. 0,5 cm; **4. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6725), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem a plastickou páskou s vrypy, Roz.: v. 5,7 cm, max. š. 4,9 cm, t. 0,7 cm; **5. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6731), Popis: Zlomek výdutě nádoby se zakouřeným pískově žlutým povrchem zdobeným vodorovnou klikátkou tvořenou trojicemi šikmých rýžek ohraničených seshora a zdola 2 rýhami, Roz.: v. 7 cm, max. š. 5,6 cm, t. 0,7 cm; **6. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6708), Popis: Zlomek okraje nádoby s pískově žlutým povrchem a zvlněnými stěnami, Roz.: o. 18,3 cm, max. v. 20 cm, v. 8,8 cm, max. š. 8,6 cm, t. 0,7 cm; **7. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6712), Popis: Zlomek okraje hrncovité nádoby s hlazeným tmavě hnědým povrchem se šikmými rýhami, rytými soustřednými kroužky a trojúhelníkovými kolky, Roz.: v. 9,2 cm, max. š. 9,5 cm, t. 0,7 cm;

8. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6710), Popis: Zlomek zvlněné stěny nádoby s pískově žlutým povrchem s ostrými výstupky na spodní části, Roz.: v. 6,8 cm, max. š. 10,8 cm, t. 0,8 cm; **9. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6704), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným hnědým povrchem s kotoučovitým výstupkem, Roz.: v. 7,2 cm, max. š. 6,1 cm, t. 0,7 cm; **10. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6679), Popis: Zlomek stěny nádoby se zakouřeným pískově žlutým povrchem zdobeným 2 vodorovnými rýhami a svislými žlábkami, Roz.: v. 6 cm, max. š. 4,8 cm, t. 0,6 cm; **11. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6673), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem a se 2 vodorovnými žlábkami, Roz.: v. 6 cm, max. š. 8,3 cm, t. 0,8 cm.

Tab. 4: **1. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6714), Popis: Zlomek okraje nádoby s pískově žlutým povrchem s výstupkem a svislými žlábkami na výdutí, Roz.: o. 21,5 cm, max. v. 28 cm, v. 7,5 cm, max. š. 11 cm, t. 0,8 cm; **2. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6652), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým leštěným povrchem zdobeným kruhovými kolky, vodorovnými rýhami a klikátkou vytvořenou dvojitém ozubeným kolečkem, Roz.: v. 5 cm, max. š. 6,2 cm, t. 0,4 cm; **3. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6749), Popis: Zlomek okraje nádoby se zakouřeným pískově žlutým povrchem, Roz.: v. 5,2 cm, max. š. 9,2 cm, t. 0,7 cm; **4. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6649), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným vodorovnými rýžkami meandrem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 3,5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,6 cm; **5. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6746), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým povrchem s řadami tupých výstupků, Roz.: v. 3,5 cm, max. š. 4,4 cm, t. 0,7 cm; **6. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6713), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým leštěným povrchem zdobeným 2 řadami kruhových kolků ohraničených v jednom případě žlábkami, nad kterými se nachází šikmé žlábkami, Roz.: v. 10,5 cm, max. š. 7 cm, t. 1 cm; **7. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6747), Popis: Zlomek stěny nádoby s leštěným černým povrchem zdobeným svislými rýhami ohraničujícími pásy s vrypy a důlky, Roz.: v. 4,9 cm, max. š. 7,4 cm, t. 0,4 cm; **8. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6724), Popis: Zlomek výdutě nádoby se spodní částí zdobenou řadami výstupků, Roz.: v. 5,8 cm, max. š. 6 cm, t. 0,8 cm; **9. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6724), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným meandrem vytvořeným ozubeným kolečkem a půlkruhovými kolky, Roz.: v. 4,5 cm, max. š. 5,8 cm, t. 0,8 cm; **10. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6738), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým povrchem s hrotitými výstupky, Roz.: v. 8,2 cm, max. š. 7,2 cm, t. 0,9 cm; **11. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6735), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným hnědým povrchem s trojúhelníkovitými kolky a šikmými žlábkami, Roz.: v. 6,8 cm, max. š. 7,7 cm, t. 0,8 cm; **12. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654m), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 3,2 cm, max. š. 3,3 cm, t. 0,5 cm; **13. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654c), Popis: Zlomek stěny nádoby s šedým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 3,7 cm, max. š. 5,7 cm, t. 0,4 cm; **14. Lok.:** Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654b), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem a s vodorovnou rýhou, Roz.: v. 4 cm, max. š. 4,3 cm, t. 0,4 cm.

Tab. 5: 1. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6645a), Popis: Zlomek misky se zataženým okrajem a černým povrchem s kolky tvaru obilného zrna, příměs slídy, Roz.: o. 17,4 cm, max. v. 18,5 cm, v. 5 cm, max. š. 7,8 cm, t. 0,5 cm; 2. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6656), Popis: Zlomek misky s černým povrchem a ostře zalomenou výdutí, Roz.: v. 4,3 cm, max. š. 7,8 cm, t. 0,5 cm; 3. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6645b), Popis: Zlomek misky se zataženým okrajem a černým povrchem s kolky tvaru obilného zrna, příměs slídy, Roz.: o. 17,3 cm, max. v. 17,8 cm, v. 7,6 cm, max. š. 9 cm, t. 0,5 cm; 4. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6637), Popis: Zlomek misky s rovným okrajem a pískově žlutým povrchem zdobeným skupinami širokých obloučků, příměs slídy, Roz.: v. 8,7 cm, max. š. 3,4 cm, t. 0,6 cm; 5. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6748), Popis: Část hrncovité nádoby s hlazeným pískově žlutým povrchem, výstupkem na výduti a vodorovným žebírkem na přechodu hrdla a těla, Roz.: v. 7,3 cm, max. š. 6,7 cm, t. 0,6 cm; 6. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6642), Popis: Část okraje a stěny nádoby s pískově žlutým povrchem s výzdobou v podobě vodorovných a svislých rýh tvořících pole vyplněná překříženými šikmými rýhami, příměs slídy, Roz.: v. 5,1 cm, 5 cm, t. 0,8 cm; 7. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6655), Popis: Zlomek misky s nálevkovitě rozevřeným okrajem, ostře lomenou výdutí a pískově žlutým zakouřeným povrchem, Roz.: v. 5,1 cm, max. š. 8 cm, t. 0,5 cm; 8. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6643), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým povrchem zdobeným dvěma řadami protilehlých šikmých vrypů, Roz.: v. 5,6 cm, max. š. 4,9 cm, t. 0,7 cm; 9. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek mírně ven zesíleného okraje nádoby s hnědým povrchem, Roz.: v. 4,9 cm, max. š. 4,5 cm, t. 0,5 cm; 10. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654d), Popis: Zlomek výdutě nádoby s černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem a půlkruhovými kolky, Roz.: v. 4,2 cm, max. š. 7 cm, t. 0,7 cm; 11. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6723), Popis: Zlomek výdutě nádoby s hnědým povrchem zdobeným na spodní část svislými žlábkami, Roz.: v. 9 cm, max. š. 10 cm, t. 0,6 cm; 12. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6640), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobený skupinami širokých půlobloučků, příměs slídy, Roz.: v. 5,5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,6 cm; 13. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6639), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným svazky oblých rýh, Roz.: v. 7,3 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,7 cm; 14. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6643B), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným křížícími se liniemi a oválnými vrypy, Roz.: v. 5,5 cm, max. š. 6,2 cm, t. 0,8 cm; 15. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16900), Popis: Zlomek nožky nádoby s černým leštěným povrchem, Roz.: v. 2,3 cm, dn. 4,7 cm, t. 0,6 cm (stěna).

Tab. 6: 1. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek zataženého okraje nádoby s hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 25 cm, max. v. 29,8 cm, v. 5,6 cm, max. š. 7,8 cm, t. 0,5 cm; 2. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek zataženého okraje nádoby s hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 21,3 cm, max. v. 28,5 cm, v. 6,2 cm, max. š. 4,8 cm, t. 0,6 cm; 3. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek vyhnutého okraje nádoby s hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 23,2 cm, max. v. 29,2 cm, v. 6,4 cm, max. š. 8,3 cm, t. 0,8 cm; 4. Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6646), Popis: Zlomek misky s rovným okrajem

a leštěným černým povrchem zdobeným důlky, příměs slídy, Roz.: o. 17,5 cm, max. v. 17,8 cm, v. 5 cm, max. š. 6 cm, t. 0,6 cm; **5.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6641), Popis: Zlomek okraje nádoby s leštěným pískově žlutým povrchem zdobeným svazky šikmých zaoblených rýh, příměs slídy, Roz.: v. 5,9 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,5 cm; **6.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek okraje nádoby s hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 16 cm, max. v. 20,2 cm, v. 5,1 cm, max. š. 9,2 cm, t. 0,6 cm; **7.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6650b), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným oblými výstupky, Roz.: v. 3,2 cm, max. š. 4,5 cm, t. 0,7 cm; **8.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16955), Popis: Zlomek stěny a hrdla nádoby s páskovým uchem a hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 5,5 cm, max. š. 7,6 cm, t. 0,8 cm; **9.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654D1), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným meandrem vytvořeným ozubeným kolečkem a pod ním rytou klikatkou, Roz.: v. 7,2 cm, max. š. 7,5 cm, t. 0,6 cm; **10.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6654ch), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným pomocí jednořadého ozubeného kolečka, Roz.: v. 3,8 cm, max. š. 3,5 cm, t. 0,4 cm; **11.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6649C), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným vodorovnou rýhou a pod ní důlky, Roz.: v. 3,8 cm, max. š. 4,8 cm, t. 0,5 cm.

Tab. 7: **1.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16910), Popis: Část hrncovité nádoby s uchem a hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 34,6 cm, max. v. 52 cm, v. 33 cm, max. š. 36 cm, t. 1,4 cm; **2.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16903), Popis: Část okraje nádoby s leštěným pískově žlutým povrchem zdobeným svazky hřebenem vytvořených oblouků, příměs slídy a drobných kaménků, Roz.: o. 30 cm, max. v. 36,6 cm, v. 12 cm, max. š. 15,4 cm, t. 1 cm; **3.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16894), Popis: Zlomek okraje nádoby s oře zalomenou výdutí a černým povrchem, Roz.: o. 9 cm, max. v. 10,5 cm, v. 6,5 cm, max. š. 9 cm, t. 0,4 cm; **4.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16888), Popis: Část okraje teriny s trychtýřovitým hrdlem a s leštěným černým povrchem zdobeným hřebenovými oblouky, příměs drobných kaménků, Roz.: o. 30,4 cm, max. v. 34 cm, v. 11 cm, max. š. 23 cm, t. 0,8 cm; **5.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16889), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým leštěným povrchem a s vodorovným žebírkem mezi tělem a hrdlem, Roz.: o. 10,5 cm, max. v. 11,7 cm, v. 5,2 cm, max. š. 7,8 cm, t. 0,4 cm; **6.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6636), Popis: Část okraje a plecí nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným hřebenovými oblouky, Roz.: o. 26 cm, max. v. 30,8 cm, v. 10 cm, max. š. 11,6 cm, t. 0,8 cm; **7.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16959), Popis: Zlomek okraje nádoby s pískově žlutým povrchem a s páskovým ouškem, příměs slídy, Roz.: v. 5,4 cm, max. š. 4 cm, t. 0,5 cm; **8.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16890), Popis: Část nádoby s pískově žlutým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 16 cm, max. v. 9,8 cm, v. 5,1 cm, max. š. 9,8 cm, t. 0,4 cm.

Tab. 8: **1.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16902), Popis: Část teriny s leštěným pískově žlutým povrchem s protáhlými hřebenovými oblouky, příměs slídy, Roz.: o. 23,7 cm, max. v. 26 cm, v. 13,3 cm, max. š. 15,3 cm, t. 0,5 cm; **2.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6672), Popis: Zlomek rovného okraje nádoby s hlazeným černým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 18 cm, max.

v. 24 cm, v. 7,5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,8 cm; **3.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16972), Popis: Zlomek ven zesíleného okraje nádoby s pískově žlutým povrchem, Roz.: o. 19,8 cm, max. v. 20,3 cm, v. 4,5 cm, max. š. 8 cm, t. 0,8 cm; **4.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: NM (inv. č. 225.674), Popis: Bronzová pinzeta s rozšířenými konci a kroužkem se dvěma perličkami uchyceným v očku na horní části, Roz.: d. 4,9 cm, š. 0,4 až 1,6 cm, t. 0,1 cm; **5.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6671A), Popis: Železný nůž s rovnou čepelí a oboustranně odsazeným řapem, Roz.: d. 12 cm, š. 1,3 cm (čepel) 0,7 cm (řap), t. 0,3 cm (čepel) 0,2 cm (řap); **6.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: NM (inv. č. 225.672), Popis: Bronzová podvázaná spona s chybějícím vynutím, Roz.: d. 6,1 cm (celek) 2,4 cm (zachycovač), v. 2,4 cm, š. 0,3 cm; **7.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6644B), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým zakouřeným povrchem zdobeným vodorovnou rýhou a rytými klikatkami, Roz.: v. 7,5 cm, max. š. 9 cm, t. 0,4 cm; **8.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: NM (inv. č. 225.673), Popis: Bronzová spona zdobená rýžkami s poškozeným vynutím, skupina Schulze 55, Roz.: d. 3,5 cm (celek) 1,2 cm (zachycovač), v. 2,3 cm, š. 0,5 cm; **9.** Lok.: Pod Pičhorou (Dobřichov), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 6670), Popis: Bronzové obdélné kování, Roz.: d. 5 cm, š. 0,9 cm, t. 0,2 cm; **10.** Lok.: Macháčkova cihelna (Dobřichov), Ulož.: NM (inv. č. 53.184), Popis: Bronzová jednoduchá spona s krátkým vynutím, typ Almgren 15, Roz.: d. 5,2 cm (celek) 1,5 cm (zachycovač), v. 1,5 cm, š. 0,3 cm (lučik) 0,8 cm (vynutí).

Tab. 9: **1.** Lok.: Továrna Battista a Schulz (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8597), Popis: Hrncovitá nádoba s hnědým povrchem a s lomeným ouškem nad třemi výstupky, Roz.: o. 23,6 cm, max. v. 25,6 cm, v. 23 cm, dn. 12 cm, t. 0,6 cm; **2.** Lok.: Mezi domem p. Vrby a pramenem Kysibelky (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 15937), Popis: Mísovitá nádoba se zakouřeným hnědým povrchem, oblým lomem, Roz.: o. 24 cm, max. v. 26 cm, v. 18,4 cm, dn. 12,4 cm, t. 0,8 cm; **3.** Lok.: Stodola p. Čápa (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 15940), Popis: Část nádoby s leštěným černým povrchem zdobená na výduti dvěma rytými horizontálními liniemi s klikatkou uprostřed, Roz.: max. v. 23,6 cm, v. 7 cm. dn. 5 cm, t. 0,3 cm; **4.** Lok.: Pískovna p. Vrby (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 10152), Popis: Mísovitá nádoba s šedohnědým povrchem, válcovitým hrdlem odsazeným žlábkem a výraznou výdutí, Roz.: o. 26,2 cm, max. v. 28 cm, v. 18,8 cm, dn. 10 cm; **5.** Lok.: Stodola p. Čápa (Pečky), Ulož.: neznámé, Popis: Část rámečku bronzové zápony typu Garbsch G1c s obdélnou přichytnou destičkou s devíti nýty s kruhovou hlavičkou a s háčkem v podobě ptačí hlavičky, Roz.: d. 7,5 cm, š. 2,5 cm; **6.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16113), Popis: Bronzová obdélná destička přezky s železnou tyčinkou provlečenou v okraji a zakončená dvěma knoflíky, Roz.: d. 2,8 cm, š. 5-7,8 cm, t. 1 cm; **7.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16111), Popis: Železná ocílka s ulomeným kroužkem k zavěšení a rozšířeným koncem, Roz.: d. 8,1 cm, max. š. 2,5 cm, t. 0,3 cm; **8.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 15959), Popis: Terina s hnědým povrchem, válcovitým odsazeným hrdlem a se 3 skupinami důlků a 3 výstupků na výduti, Roz.: o. 31 cm, max. v. 34 cm, v. 27 cm, dn. 14 cm, t. 1 cm; **9.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16109), Popis: Část železného ohnutého nože, Roz.: d. 5,3 cm, max. š. 1,5 cm, t. 0,2 cm; **10.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16107), Popis: Železný hrot kopí se středovým žebrem a ulomenou špičkou, Roz.: d. 14 cm (celek) 4 cm (tulejka), max. š. 3,6 cm (list) 1,8 cm (tulejka), t. 0,3 cm (list).

Tab. 10: **1.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16108), Popis: Železný ohnutý hrot kopí s úzkým listem, Roz.: d. 36 cm (celek) 8,5 cm (tulejka) š. 2,5 cm (list) 2 cm (tulejka); **2.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16106), Popis: Železná sekera se zesíleným týlem a rozšířeným břitem, Roz.: d. 15 cm, š. 5 cm (týl) 6 cm (ostří), max. t. 3,3 cm; **3.** Lok.: Továrna Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16110), Popis: Část železného ohnutého nože, Roz.: d. 8,8 cm, max. š. 2,5 cm, t. 0,3 cm; **4.** Lok.: Parcela 162/6 (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 15929), Popis: Část teriny s hlazeným černým povrchem zdobeným 2 vodorovnými rýhami pod hrdlem a 2 rýhami nade dnem, Roz.: o. 21 cm (neúplně dochován), max. v. 26,4 cm, v. 16 cm, dn. 10 cm, t. 0,6 cm; **5.** Lok.: Parcela 162/6 (Pečky), Ulož.: neznámé, Popis: Bronzová spona s plochým u hlavice rozšířením lučikem, ulomenou jehlou, vinutím původně s osmi závitů krytými dvěma křídélky a s prolamovaným zachycovačem, typ Riha 2.2.1. Roz.: d. 12 cm (celek) 6 cm (zachycovač), v. 2,7 cm, š. 0,7-1,8 cm (lučík) 3 cm (vynutí), t. 0,3 cm; **6.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16104), Popis: Zlomek nepatrně odsazeného okraje leštěné hnědé nádoby, Roz.: v. 5 cm, max. š. 7 cm, t. 0,4 cm; **7.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16091), Popis: Železná přezka s pravoúhlým rámečkem a vytaženými rohy, Roz.: d. 4 cm, š. 4 cm, t. 0,9 cm; **8.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16103), Popis: Zlomek z mísovité nádoby s leštěným hnědým povrchem, výstupkem na těle a s plastickou přesekávanou páskou nad výdutí ohraničenou 2 žlábků, Roz.: v. 11 cm, max. š. 9 cm, t. 0,6 cm; **9.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16098), Popis: Železná sekera, Roz.: d. 14 cm, š. 2-5 cm, max. t. 3,5 cm; **10.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16094), Popis: Železné kování opasku. Roz.: d. 4 cm, š. 0,5 cm, t. 0,2 cm; **11.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16092), Popis: Železné kování s pravoúhlým rámečkem a 2 nýty, Roz.: d. 4,8 cm, š. 1-2,8 cm; **12.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16095), Popis: Železné dlátko, Roz.: d. 4,7 cm, š. 1,5 cm, t. 0,5 cm; **13.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16093), Popis: Železné kování s pravoúhlým rámečkem, Roz.: d. 4,5 cm, š. 1-1,5 cm, t. 0,2 cm; **14.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16094), Popis: Železná průvlečka, Roz.: d. 3,8 cm, v. 0,8 cm, š. 0,6 cm, t. 0,2 cm.

Tab. 11: **1.** Lok.: U domu čp. 779 (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8808), Popis: Vázovitá nádoba s šedým hlazeným povrchem s příměsí slídy a nízkým konickým hrdlem odděleným od těla žlábkem, Roz.: o. 20,2 cm, max. v. 25,6 cm, v. 20 cm, dn. 9,4 cm; **2.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16100), Popis: Železný nůž s rovnou čepelí a oboustranně odsazeným řapem, Roz.: d. 15,7 cm (celek) 6 cm (řap), max. š. 2,3 cm (ostří), 1,2 cm (řap); **3.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16099), Popis: Železný nůž se zahnutou čepelí a oboustranně odsazeným řapem, Roz.: d. 12,4 cm (celek) 4 cm (řap), max. š. 3 cm (ostří) 1,3 cm (řap); **4.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16097), Popis: Železné nůžky, Roz.: d. 18,5 cm (celek) 9 cm (ramena), max. š. 2 cm (čepel) 0,3 cm (ramena); **5.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16096), Popis: Železná ocílka, Roz.: d. 10,3 cm, š. 1,6-2,2 cm, t. 0,4 cm; **6.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16102), Popis: Železný listovitý hrot kopí, Roz.: d. 28,3 cm (celek) 7,5 cm (tulejka), max. š. 3,5 cm (list) 2 cm (tulejka), t. 0,4 cm; **7.** Lok.: Severovýchodně od továrny Tona (Pečky), Ulož.:

M Poděbrady (inv. č. 16101), Popis: Železný hrot kopí se středovým žebrem, Roz.: d. 28,5 cm (celek) 8 cm (tulejka), max. š. 3,2 cm (list) 2 cm (tulejka), t. 1,2 cm; **8. Lok.:** U domu čp. 779 (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8809), Popis: Železný ohnutý hrot kopí s ulomenou špičkou, Roz.: d. 24 cm (celek) 8 cm (tulejka), max. š. 4,5 cm (list) 2,3 cm (tulejka), t. 0,3 cm.

Tab. 12: **1. Lok.:** U domu čp. 779 (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8810), Popis: Rameno železných nůžek, Roz.: d. 14,5 cm (celek) 11 cm (čepel), max. š. 2,8 cm (čepel) 0,7 cm (řap), t. 0,2 cm; **2. Lok.:** Rafinerie (Pečky), Ulož.: M Poděbrady? (inv. č. 16125), Popis: Bronzová spona s očky s uzlíkem na lučíku, typ Almgren 45, Roz.: d. 4,8 cm (celek) 1,7 cm (zachycovač), v. 1,7 cm, t. 0,3 cm; **3. Lok.:** Ulice Slavie (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 16133), Popis: Bronzová spona s vynutím o 8 závitěch, 2 uzlíky na lučíku, rámcovým zachycovačem a terčíkem na patce, typ Almgren 236, Roz.: neznámé; **4. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25014), Popis: Zlomek vyhnutého okraje nádoby s hlazeným hnědým povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 22,4 cm, max. v. 24,7 cm, v. 8,5 cm, max. š. 10,5 cm, t. 0,7 cm; **5. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25010), Popis: Část okraje hrncovité nádoby s leštěným černým povrchem zdobeným plastickou vlnovkou, Roz.: o. 27 cm, max. v. 35,4 cm, v. 13,6 cm, max. š. 14 cm, t. 1 cm; **6. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25018), Popis: Zlomek oblé stěny nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným skupinami širokých obloučků, Roz.: v. 8,1 cm, max. š. 8 cm, t. 0,5 cm; **7. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25022), Popis: Zlomek nálevkovitého okraje nádoby s pískově žlutým povrchem, Roz.: v. 7,2 cm, max. š. 8,1 cm, t. 0,6 cm; **8. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25013), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým povrchem zdobeným krokvicí, hrubá příměs, Roz.: v. 4,8 cm, max. š. 5,2 cm, t. 0,8 cm; **9. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25017), Popis: Zlomek výdutě nádoby s šedým povrchem zdobeným rytými spirálami, organická příměs, Roz.: v. 4 cm, max. š. 6,7 cm, t. 0,6 cm; **10. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25016), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem zdobeným řadami vodorovných vrypů, Roz.: v. 4,5 cm, max. š. 5,2 cm, t. 0,7 cm; **12. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25015), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem s nerovnoměrně rozmístěnými nehtovými vrypy, Roz.: v. 5 cm, max. š. 6,2 cm, t. 0,6 cm; **12. Lok.:** Pískovna p. Horáčka (Pečky), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25019), Popis: Zlomek výdutě nádoby se žlutohnědým povrchem se šikmými řadami nehtových vrypů, Roz.: v. 7,5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,8 cm.

Tab. 13: **1. Lok.:** Území Peček, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25033), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem s řadami nehtových vrypů, příměs slídy, Roz.: v. 8,5 cm, max. š. 9,1 cm, t. 1,2 cm; **2. Lok.:** Území Peček, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25066), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným světle hnědým povrchem s nehtovými vrypy, příměs drobných kaménků, Roz.: v. 4,4 cm, max. š. 5 cm, t. 0,9 cm; **3. Lok.:** Území Peček, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25092), Popis: Zlomek stěny nádoby s šedým povrchem s nehtovými vrypy, Roz.: v. 4 cm, max. š. 4,5 cm, t. 1 cm; **4. Lok.:** Území Peček, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25090), Popis: Zlomek stěny nádoby s tmavě šedým povrchem s nehtovými vrypy, příměs slídy, Roz.: v. 3,5 cm, max. š. 4,8 cm, t. 0,9 cm; **5. Lok.:** Území Peček, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 25067), Popis: Zlomek výdutě nádoby s leštěným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, organická příměs, Roz.: v. 4,3 cm, max. š. 5 cm, t. 0,7 cm; **6. Lok.:** Cukrovar (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 396.542), Popis: Oblá

nádoba s hlazeným černým povrchem a s chybějícím okrajem zdobená 2 vodorovnými rytými klikatkami ohraničenými 3 rýhami, Roz.: o. 7 cm, max. v. 14 cm, v. 11 cm, dn. 6,5 cm, t. 0,5 cm; **7. Lok.:** Cukrovar hrob č. 3 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 1489), Popis: Nádoba s hnědým povrchem, trychtýřovitým hrdlem a ostře zalomenou výdutí zdobená 2 vodorovnými rýhami na rozmezí těla a hrdla a 2 rýhami na výdutí, Roz.: o. 23 cm, max. v. 28,6 cm, v. 19 cm, dn. 10,4 cm, t. 0,8 cm; **8. Lok.:** Cukrovar hrob č. 2 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8414), Popis: Nádoba s nálevkovitým okrajem, pískově žlutým povrchem a s ouškem a s trojicí výstupků na výdutí, Roz.: o. 27,6 cm, max. v. 30 cm, v. 19,4 cm, dn. 15,2 cm, t. 1,2 cm; **9. Lok.:** Cukrovar hrob č. 1 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8413), Popis: Zlomek krycí destičky kostěného hřebene zdobený řadou dvojic rytých koncentrických kroužků s tečkou uprostřed, Roz.: š. 1,4x1,5 cm, t. 0,2 cm; **10. Lok.:** Cukrovar hrob č. 1 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8581), Popis: Nádoba se zakouřeným hnědým povrchem, vyhnutým krajem a oblou vysoko položenou výdutí, Roz.: o. 20 cm, max. v. 20,4 cm, v. 16 cm, dn. 10 cm, t. 0,6 cm; **11. Lok.:** Cukrovar hrob č. 1 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8411), Popis: Část destičky bronzové spony s destičkou tvaru jelena a s lichoběžníkovitým zachycovačem, Roz.: d. 3,3x3,3 cm (destička), v. 2,2 cm, š. 0,8 cm (zachycovač), t. 0,1 cm; **12. Lok.:** Cukrovar hrob č. 1 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8412), Popis: Část bronzové spony s knoflíkem na střeovitě hraněném lučíku, spirálou se 12 závitů, žebírkem oddělujícím lučík od nožky a s vodorovnou rýhou na obou stranách lučíku a 2 hlubšími rýhami u hlavičky a u patky, Roz.: d. 2,3 cm, v. 1,4 cm, š. 0,7 cm (lučík) 2,2 cm (vynutí), t. 0,5 cm (lučík); **13. Lok.:** Cukrovar hrob č. 1 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8410), Popis: Zoomorfní hliněná figurka na kulaté nožce s černým hlazeným povrchem a oboustranně rýhovaným hřbetem, Roz.: d. 10 cm, v. 5 cm (celek), 1 cm (nožka), š. 3 cm.

Tab. 14: **1. Lok.:** Cukrovar hrob č. 2 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8416), Popis: Zlomky kostěného hřebene s železnými a bronzovými nýtky s dvojicemi tří koncentrických kroužků s tečkou uprostřed a jednoduchými kroužky s tečkou ve středu, Roz.: d. 6,2 cm (část držadla), 10 cm (část se zuby), š. 2 cm (držadlo), 3,3 (okrajový zlomek se zuby); **2. Lok.:** Cukrovar hrob č. 2 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (bez inv. č.), Popis: Zlomky kostěného hřebene a kostěné jehlice, Roz.: d. 6 cm (část držadla) 7,6 cm (část se zuby), š. 1 cm (držadlo) 2,5 cm (okrajový zlomek se zuby); **3. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8427-8428), Popis: Zlomky kostěného hřebene se čtyřmi železnými a třemi bronzovými nýtky s výzdobou v podobě trojic koncentrických kroužků s tečkou uprostřed a zbytky kostěné jehlice s kulatou hlavičkou oddělenou od těla dvěma žlábkami, Roz.: d. cca 20 cm (jehlice), 6 cm (slepená část), max. š. 2,2 (slepená část); **4. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8418), Popis: Bronzová destičková spona se spirálou o 10 závitů, lichoběžníkovitým zachycovačem a s destičkou ve tvaru kance, Roz.: d. 4,5x3,4 cm (destička), v. 2 cm, š. 0,7 cm (zachycovač) 2 cm (vynutí), t. 0,1 cm (destička); **5. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8423), Popis: Bronzová puklice s otvorem ve středu a s menšími otvory po obvodu, Roz.: max. š. 2,8 cm, v. 0,4 cm; **6. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8421), Popis: Bronzová okrouhlá destička s otvorem ve středu, Roz.: max. š. 3,8 cm, t. 0,1 cm; **7. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8469), Popis: Bronzová okrouhlá destička s otvorem ve středu, Roz.: max. š. 4 cm, t. 0,1 cm; **8. Lok.:** Cukrovar hrob č. 4 (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8419), Popis: Bronzová okrouhlá destička s otvorem ve středu, Roz.: max. š. 3,1, t. 0,1 cm; **9. Lok.:** Cukrovar (Plaňany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8580), Popis: Vázovitá nádoba s pískově žlutým

povrchem zdobená vodorovnou linií 6 cm pod okrajem a svislými pásy s řadami kolků pod ní, Roz.: o. 26 cm, max. v. 31 cm, v. 22 cm, dn. 12 cm, t. 1 cm; **10. Lok.:** Nad cukrovarem (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 396.572), Popis: Nádoba s hlazeným šedočerným povrchem, prohnutým hrdlem odděleným od vejčitého těla plastickou lištou mezi dvěma žlábků a s výstupkem na výduti, Roz.: o. 11,4 cm, max. v. 19,4 cm, v. 20,4 cm, dn. 10 cm, t. 0,6 cm; **11. Lok.:** Na Skřipci (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 8271), Popis: Část dovnitř zaobleného okraje nádoby s okrovým hlazeným povrchem zdobená svislými pásy nehtových vrypů, Roz.: o. 14 cm, max. v. 16,4 cm, v. 5,2 cm, max. š. 3 cm, t. 0,8 cm; **12. Lok.:** Na Skřipci (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 8259), Popis: Zlomek oblé stěny nádoby s černohnědým povrchem se dvěma pásy rýh vytvořených hřebenem, Roz.: v. 5,3 cm, max. š. 5,1 cm, t. 0,7 cm; **13. Lok.:** Na Skřipci (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 8307-8309), Popis: Tři zlomky okraje mísovitě nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným na horní prohnuté části 2 vodorovnými rýhami, na výduti šikmými žlábků a skupinami 4 řad trojúhelníkových vrypů mezi nimi a pod výdutí opět 2 vodorovnými žlábků, Roz.: o. 20 cm, max. v. 20 cm, v. 7,1 cm, t. 0,5 cm.

Tab. 15: **1. Lok.:** Na Skřipci (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 51.123), Popis: Nádoba s šedým zakouřeným povrchem, vyhnutým okrajem a oblým lomem, nad kterým se nacházejí tři výstupky, Roz.: o. 20 cm, max. v. 28,4 cm, v. 29 cm, dn. 17 cm, t. 1,4 cm; **2. Lok.:** Na Skřipci (Plaňany), Ulož.: NM (inv. č. 51.124), Popis: Soudkovitá nádoba s hlazeným šedým povrchem a nožkovitým dnem, Roz.: o. 28 cm, max. v. 29 cm, v. 24 cm, dn. 19,4 cm, t. 1,4 cm; **3. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.164), Popis: Bronzové nůžky s prohnutým týlem zdobeným žlábků, čtyřhrannými rameny, 2 brázdami na hřbetě a 2 kruhovými otvory na čepeli, typ Bezenberger A, Roz.: d. 13,3 cm (celek), 7 cm (ramena), max. š. 1,8 cm (čepele), 0,6 cm (ramena), t. 0,2 cm (čepele); **4. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.168), Popis: Bronzové nákončí s kruhovým otvorem ve stěně a zesíleným okrajem nejspíše z picího rohu, typ Andrzejowski, Roz.: d. 4 cm, š. 2 cm (okraj), 2,3 cm (max. výduť), t. 0,3 cm; **5. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.165), Popis: Část bronzové přezky s osmičkovitým rámečkem a s hraněnými trny, typ Madyda Legutko A1, Roz.: d. 10,1 cm (celek) 9 cm (nejdelší trn), š. 2,5 cm (destička) 0,4 cm (trn); **6. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.166), Popis: Bronzová plechová destička opaskové zápony s bronzovými nýty ohraničenými rytými kroužky, typ Garbsch B7b, Roz.: d. 5,4 cm, š. 2,7 cm, t. 0,1 cm; **7. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.169), Popis: Kroužek z bronzové hraněné tyčinky nasazený na přehnuté bronzové destičce, Roz.: d. 2,2 cm (celek), 1,3 cm (kroužek), š. 0,3 cm (kroužek), 0,5 cm (destička), t. 0,2 cm (destička); **8. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.170), Popis: Bronzové kování s kosočtverečným tělem a po obou stranách s hrozníkovitými ploškami s 5 laloky a 3 otvory pro nýt Roz.: d. 3,5 cm (celek), 1 cm (střed), max. š. 1,3 cm, t. 0,2 cm; **9. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.181), Popis: Bronzové okrajové kování opasku z přehnutého plechu, na jedné straně seříznuté a na druhé se srdčitým lalokem s nýtem uprostřed, Roz.: d. 1,2 cm, max. š. 1,5 cm, t. 0,2 cm; **10. Lok.:** Viselec (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 53.167), Popis: Profilovaná hlavice bronzové jehlice zakončená hruškovitým vývalkem a s otvorem ve středovém článku, typ Beckmann Ilc, Roz.: d. 5,3 cm (celek) 3,5 cm (hlavice), max. š. 0,8 (hlavice) 0,3 (jehla); **11. Lok.:** U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.363), Popis: Část hnědošedé nádoby se 3 svislými žebírky na výduti, Roz.: o. 12,8 cm, v. 7,2 cm, d. 6 cm, t. 0,5 cm; **12. Lok.:** Panský písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.342), Popis: Železná průvlečka s podkovovitým rámečkem, přivěšeným železným drátem, osou připojení rámečku se dvěma knoflíky a s protáhlou trojúhelníkovitou

destičkou se dvěma nýty a příčným rýhovaným obdélníkem s diskovitou plochou pro nýt na konci, Roz.: d. 5 cm (celek) 1,7 cm (rámeček), max. š. 2,5 cm, t. 0,3 cm (rámeček) 0,2 cm (destička); **13.** Lok.: Panský písečník, 1. hrob (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.337), Popis: Bronzová podvázaná spona s vynutím o 10 závitech zakončeným kulovitými knoflíky, s páskovým lučíkem a s lichoběžníkovitou nožkou, Roz.: d. 4,2 cm (celek) 1,4 cm (nožka), š. 2,2 cm (vynutí) 0,3 cm (lučík) 2,4 cm (nožka), t. 0,2 cm; **14.** Lok.: Panský písečník, 1. hrob (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.338), Popis: Železná břitva s obloukovitým ostrím, zesíleným týlem a jednostranně odsazeným řapem, Roz.: d. 8,2 cm (celek) 3 cm (řap), max. š. 1,5 cm (ostří) 0,8 cm (řap), t. 0,3 cm (čepel); **15.** Lok.: Panský písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.343), Popis: Železné kování s trojúhelníkovitým zahnutým rámečkem vytvářejícím očko pro kroužek a s dolním koncem připojeným k horní části bronzovou destičkou se dvěma nýty, Roz.: d. 5,4 cm (celek) 2,2 cm (kroužek), max. š. 2,4 cm (destička) 0,7 cm (kroužek), t. 0,2 cm (destička); **16.** Lok.: Panský písečník, 1. hrob (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.339), Popis: Železný rovný nůž se seříznutou špičkou a jednostranně odsazeným řapem, Roz.: d. 11,1 cm (celek) 3,5 cm (řap), max. š. 2 cm (ostří) 0,7 cm (řap), max. t. 0,8 cm.

Tab. 16: **1.** Lok.: Panský písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.341), Popis: Železná podvázaná spona s krátkým vynutím, vykloněným lučíkem a s přehnutou patkou, Roz.: d. 6 cm, š. 1,2 cm (vynutí) 0,5 cm (lučík), v. 2 cm; **2.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.348), Popis: Železné dvojité kování obdélníkovitého tvaru spojené 2 nýty podloženými na spodní straně obdélnou destičkou a opatřené oboustrannou oblou průvlečkou, Roz.: d. 4 cm, š. 3 cm, max. t. 0,7 cm; **3.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.347), Popis: Železná přezka s podkovovitým rámečkem z ploché železné tyčinky, zahnutým trnem a s dvojitou obdélníkovitou, příčným břevnem opatřenou, destičkou, typ Madyda-Legutko D17, Roz.: d. 5 cm (destička) 3 cm (trn), š. 4,3 cm, t. 1 cm; **4.** Lok.: Panský písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.344), Popis: Zlomky železného kování s trojúhelníkovitým zahnutým rámečkem vytvářejícím očko pro kroužek, Roz.: cca d. 5 cm, max. š. 1,5 cm (destička) 2 cm (kroužek), t. 0,2 cm (destička); **5.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.351), Popis: Železné nákončí se zkosenými hranami a vidlicovitě rozštěpeným lopatkovitě rozšířeným koncem s nýtem, typ Raddatz JV, Roz.: d. 5,5 cm, š. 0,8-0,3 cm, t. 0,3 cm; **6.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.355), Popis: Železný hrot s hraněným řapem, Roz.: d. 14,7 cm, š. 0,7 cm (řap) 0,4 cm (hrot); **7.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.356), Popis: Železné rydlo se zaobleným týlem, podélným brázdovitým vybráním na čepeli a s ulomeným plochým řapem, Roz.: d. 10,5 cm, max. š. 1,3 cm, t. 0,4 cm; **8.** Lok.: Panský písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.345), Popis: Železné kování s trojúhelníkovitou zahnutou destičkou vytvářejícím očko pro kroužek a s dolním koncem rámečku připojeným k horní části bronzovou destičkou se dvěma nýty, Roz.: d. 4,1 cm (celek), max. š. 2,5 cm (destička) 2,3 cm (kroužek), t. 0,2 cm (destička) 0,7 cm (kroužek); **9.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.353), Popis: Železná břitva s prohnutou čepelí, zesíleným týlem a zahnutým plochým jednostranně odsazeným řapem, Roz.: d. 11 cm (celek) 3,7 cm (řap), max. š. 2,7 cm (čepel) 1,4 cm (řap), t. 0,6 cm; **10.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.358), Popis: Železný nůž se zesíleným zaobleným týlem a plochým oboustranně odsazeným ulomeným řapem, Roz.: d. 13,2 cm, max. š. 1,5 cm, t. 0,6 cm; **11.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.359), Popis: Železná ocílka z hraněné železné tyčinky opatřená na horním konci hřebem, Roz.: d. 9 cm, š. 1,3-2,1 cm, t. 0,6 cm; **12.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.357), Popis: Železný nůž s ulomenou špičkou a dlouhým oboustranně odsazeným řapem, Roz.:

d. 17,5 cm (celek) 8,2 cm (řap), max. š. 1,6 cm (čepel) 0,6 cm (řap), t. 0,4 cm (čepel); **13.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.360), Popis: Železné kování z hraněné železné tyčinky na horním konci rozšířené a na dolním s bronzovým členěným zakončením, Roz.: d. 11,2 cm (celek) 1,2 cm (bronzové zakončení), š. 0,3-0,8 cm; **14.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.352), Popis: Železné nákončí veslovitě rozšířené na obou stranách, s rozštěpeným horním koncem se dvěma nýty a původně se zkosenými hranami, typ Raddatz JIV1, Roz.: d. 7,5 cm, max. š. 2,6 cm, t. max. t. 0,5 cm; **15.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.273), Popis: Zlomky kostěného hřebene s obloukovitým týlem a destičkou zdobenou dvěma vodorovnými řadami kroužků se středovou tečkou a soustřednými kruhy nad nimi, Roz.: /; **16.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.361), Popis: Fragmenty kostěného hřebene s železnými nýty a zdobené ozubeným kolečkem vytlačenou klikatkou mezi dvěma dvojicemi rovnoběžek, Roz.: /; **17.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.354), Popis: Železná hraněná tyčinka zahnutá na konci v očko, Roz.: d. 3,5 cm, š. 0,2 cm; **18.** Lok.: U nádraží (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 51.350), Popis: Fragmenty železného kování s trojúhelníkovitou destičkou a kroužkem, Roz.: d. cca 4,7 cm (celek) 2,5 cm (destička), max. š. 1,2 cm (destička) 0,5 cm (kroužek), t. cca 0,4 cm; **19.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.268), Popis: Zlomky kostěného hřebene s železnými nýty, obloukovitým týlem a krajními zuby stupňovitě seříznutými zdobeného na držadle dvěma řadami ozubeným kolečkem vytlačených prohlubní lemujících okraje, Roz.: d. 1,5 cm (držadlo) 2,5 cm (část se zuby), š. 3 cm (část držadla) 0,8 cm (část se zuby); **20.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.260), Popis: Železný nůž se zesíleným obloukovitým týlem a plochým jednostranně odsazeným řapem, Roz.: d. 8,6 cm (celek) 2,8 cm (řap), š. 1,5 cm (čepel) 0,7 cm (řap), t. 0,3 cm.

Tab. 17: **1.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.263), Popis: Původně modrý korálek deformovaný žárem, Roz.: d. 4,4 cm, š. 1,3 cm; **2.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.262), Popis: Rourkovitý korálek se čtyřmi příčnými žlutými šroubovitými liniemi, Roz.: d. 4,1 cm, š. 0,7 cm; **3.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.270), Popis: Zploštělý světle zelený korálek, Roz.: d. 1,3 cm, š. 1,4 cm; **4.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.261), Popis: Rourkovitý korálek se čtyřmi příčnými žlutými šroubovitými liniemi, Roz.: d. 4,4 cm, š. 0,7 cm; **5.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.271), Popis: Čočkovitý červený korálek silně poškozený žárem, Roz.: d. 1,2 cm, š. 1,3 cm; **6.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.257), Popis: Část destičkové spony s fragmentem podlouhlé destičky a vynutím o 10 závitech zakončeným po obou stranách knoflíky, Roz.: d. 6,2 cm (celek) 2 cm (destička), š. 3,7 cm (vynutí) 0,8 cm (destička) 0,5 cm (jehla), v. 1,7 cm; **7.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.258), Popis: Část bronzového páskového závěsku z přehnuté tyčinky vytvářející nahoře očko, ve středové části kryté 2 spirálovitě stočenými drátky a dole roztepané na 3 klenutá ramena, Roz.: v. 5,8 cm (celek) 2,7 cm (rameno), š. 0,7 cm (svinuté drátky) 0,4 cm (rameno), t. 0,2 cm (rameno); **8.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.259), Popis: Úlomek bronzového plechu poškozeného žárem, Roz.: š. 2,7-3,1 cm, t. 0,2 cm; **9.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.264), Popis: Žárem poškozený černý korálek s vloženými střídavě bílými a červenými liniemi, Roz.: d. 2,9 cm, š. 1,5-1,2 cm, t. 0,8-1,1 cm; **10.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.266), Popis: Hrudka černé smoly, Roz.: š. 1,8-2 cm, t. 1,5 cm; **11.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.269), Popis: Tyrkysový soudkovitý korálek se svislými žebry, Roz.: d. 1,5 cm, š. 1,8 cm; **12.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.272), Popis: Polovina černého prstencového korálku, Roz.: d. 1,3 cm, š. 2,2 cm; **13.** Lok.: Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.256), Popis: Bronzové vynutí

spony o 8 závitech zdobené nepravým filigránem a zakončené členěnými knoflíky, Roz.: š. 3,4 cm, v. 1,1 cm; **14. Lok.:** Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.255), Popis: Bronzová spona s vynutím o 8 závitech zakončeným členěnými knoflíky, hraněným klenutým lučíkem, vysokým zachycovačem, kuželovitým knoflíkem na patce a na konci spony, lučíku a okrajích vynutí s nepravým filigránem z členěné tyčinky podkovovitého tvaru, Roz.: d. 4,6 cm (celek) 1,8 cm (zachycovač), š. 3,5 cm (zachycovač) 0,3 cm (lučík) 2 cm (zachycovač), v. 3,1 cm; **15. Lok.:** Písečník (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 65.265), Popis: Tři slitky modrozeleného skla obsahující zlomky lidské kosti, Roz.: d. 4 cm, 2,1 cm, 2 cm, max. š. 2,5 cm, 2,5 cm, 1,5 cm, max. t. 1,4 cm, 0,6 cm, 1 cm; **16. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 1 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.272), Popis: Okrajové kování z bronzového přehnutého plechu, Roz.: d. 3,4 cm, š. 0,3 cm, t. 0,1 cm; **17. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 1 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.271), Popis: Slitek černého korálku ze skelné hmoty s bílými liniemi, Roz.: d. 3,7 cm, š. 3,4 cm, t. 1,4 cm; **18. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 1 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.270), Popis: Bronzové terčovité kování ze dvou částí o průměru se dvěma otvory pro nýty s polokulovitými hlavičkami a se zbytky organické látky na vnitřní straně, Roz.: d. 3,3 cm, max. š. 6,6 cm (kování). t. 0,1 cm (kování); **19. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 2 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.287), Popis: Pazourkové křesadlo s plochou spodní a s do hřebenu odraženou horní částí, Roz.: d. 4,4 cm, š. 1,9 cm, t. 0,9 cm; **20. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 2 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.283), Popis: Bronzová spona s vynutím se 14 závitů zakončeným knoflíky, páskovým mírně klenutým lučíkem a klínovitou nožkou, skupina Schulze 174, Roz.: d. 4,7 cm (celek) 2 cm (zachycovač), š. 3,4 cm (vynutí) 0,4 cm (lučík) 0,8 cm (nožka), v. 1,4 cm, t. 0,2 cm (lučík); **21. Lok.:** Hrob bez lokalizace č. 2 (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 64.286), Popis: Kostěné šídlo na jednom konci zahrocené a na druhém s jednou hranou upravenou příčnými rýhami, Roz.: d. 10 cm, max. š. 0,8 cm, t. 0,3 cm; **22. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3386), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 5 cm, max. š. 5,9 cm, t. 0,7 cm; **23. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3375), Popis: Část výdutě nádoby s černým povrchem zdobeným ornamentem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 5,2 cm, max. š. 4,9 cm, t. 0,7 cm; **24. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3373), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným vodorovnými rýhami a rytou klikátkou, Roz.: v. 5,3 cm, max. š. 4,9 cm, t. 1 cm; **25. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3402), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 2,4 cm, max. š. 4,6 cm, t. 0,5 cm; **26. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3376), Popis: Část stěny nádoby s černým povrchem zdobeným ornamentem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 3,8 cm, max. š. 5,4 cm, t. 0,8 cm; **27. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3398), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným meandrem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 3,7 cm, max. š. 6,3 cm, t. 0,6 cm; **28. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3378), Popis: Část stěny nádoby s černým povrchem zdobeným ornamentem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 7,2 cm, max. š. 8,5 cm, t. 0,8 cm.

Tab. 18: **1. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 2322, 3428), Popis: Část nádoby s hlazeným hnědočerným povrchem, trychtýřovitým hrdlem a výraznou výdutí zdobenou hřebenovými oblouky, Roz.: o 25 cm, max. v. 28,5 cm, v. 8,5 cm, max. š. 8 cm, 9,5 cm, t. 0,7 cm; **2. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3395), Popis: Část nádoby s černým hrdlem a okrovým tělem, rovným hrdlem, přesekávanou páskou na rozhraní hrdla a těla se zavěšenými trojúhelníky vyplněnými vpichy, Roz.: o. 20,3 cm, max. v. 23,5 cm, v. 10 cm, max. š. 12,8 cm, t. 0,7 cm; **3. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3449), Popis:

Nádobka s hlazeným okrovým povrchem a ulomeným uchem, Roz.: o. 4,7 cm, max. v. 6 cm, v. 4,5 cm, dn. 3 cm, t. 0,5 cm; **4. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3450), Popis: Miska s nerovným okrovým povrchem, hrdlem odsazeným od těla a s nožkou, Roz.: o. 5,7 cm, max. v. 5,6 cm, v. 3,2 cm, dn. 2,4 cm, t. 0,3 cm; **5. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3423, 3430), Popis: Část teriny s hlazeným červenohnědým povrchem zdobeným protáhlými hřebenovými oblouky, Roz.: o. 23,2 cm, max. v. 25 cm, v. 14 cm, max. š. 13 cm, t. 0,9 cm; **6. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3380), Popis: Zlomek okraje a výdutě nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: o. 12,3 cm, max. v. 12,8 cm, v. 4,3 cm, max. š. 7,5 cm, t. 0,3 cm; **7. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3390), Popis: Zlomek okraje cedníku s hlazeným šedočerným povrchem, Roz.: v. 5,3 cm, max. š. 5,1 cm, t. 1 cm; **8. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3426), Popis: Zlomek okraje cedníku s drsným hnědým povrchem, Roz.: v. 4,7 cm, max. š. 5 cm, t. 0,9 cm.

Tab. 19: **1. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3448), Popis: Nádobka s šedočerným povrchem s otvory ve stěně, Roz.: o. 8,2 cm, v. 6,8 cm, dn. 6 cm, t. 0,7 cm; **2. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3434), Popis: Zlomek okraje cedníku s hlazeným červenohnědým povrchem, Roz.: v. 5,7 cm, max. š. 4,6 cm, t. 0,8 cm; **3. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3385), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 7,4 cm, max. š. 7,7 cm, t. 0,7 cm; **4. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3381), Popis: Zlomek okraje nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným vodorovnými rýhami a šikmými žlábkami, Roz.: v. 4,5 cm, max. š. 4,3 cm, t. 0,8 cm; **5. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3379), Popis: Zlomek výdutě nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 4,7 cm, max. š. 11 cm, t. 0,8 cm; **6. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3399), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným vodorovným žlábkem a ornamentem vytvořeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 4,3 cm, max. š. 5,8 cm, t. 0,7 cm; **7. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3372), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 10,1 cm, max. š. 11,5 cm, t. 0,7 cm; **8. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3420), Popis: Zlomek stěny nádoby s hrubým šedým povrchem zdobeným hřebenovými oblouky, Roz.: v. 9 cm, max. š. 9,3 cm, t. 0,8 cm; **9. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3377), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným rytým trojúhelníkem vyplněným vpichy, Roz.: v. 7 cm, max. š. 8 cm, t. 0,7 cm; **10. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3421), Popis: Zlomek stěny nádoby s černým povrchem zdobeným vřepy, Roz.: v. 4,1 cm, max. š. 5 cm, t. 0,7 cm; **11. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3403), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 5,5 cm, max. š. 5 cm, t. 1 cm; **12. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3401), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 10,3 cm, max. š. 8 cm, t. 0,7 cm; **13. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3432), Popis: Zlomek nožky nádoby s hlazeným černým povrchem, Roz.: v. 4,8 cm, š. 4 cm, dn. 4,5, t. 0,9 cm; **14. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3396), Popis: Zlomek dna nádoby s hlazeným černým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 2,7 cm, max. š. 6 cm, t. 0,8 cm (stěna); **15. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3392), Popis: Zlomek dna cedníku s hnědým povrchem, Roz.: v. 3,3 cm, max. š. 5,3 cm, t. 1 cm (stěna).

Tab. 20: **1. Lok.:** Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3389), Popis: Část stěny cedníku s okrovým povrchem, Roz.: v. 6 cm, max. š. 12,7 cm (celek) 7 cm (zlomek), t. 0,7 cm; **2.**

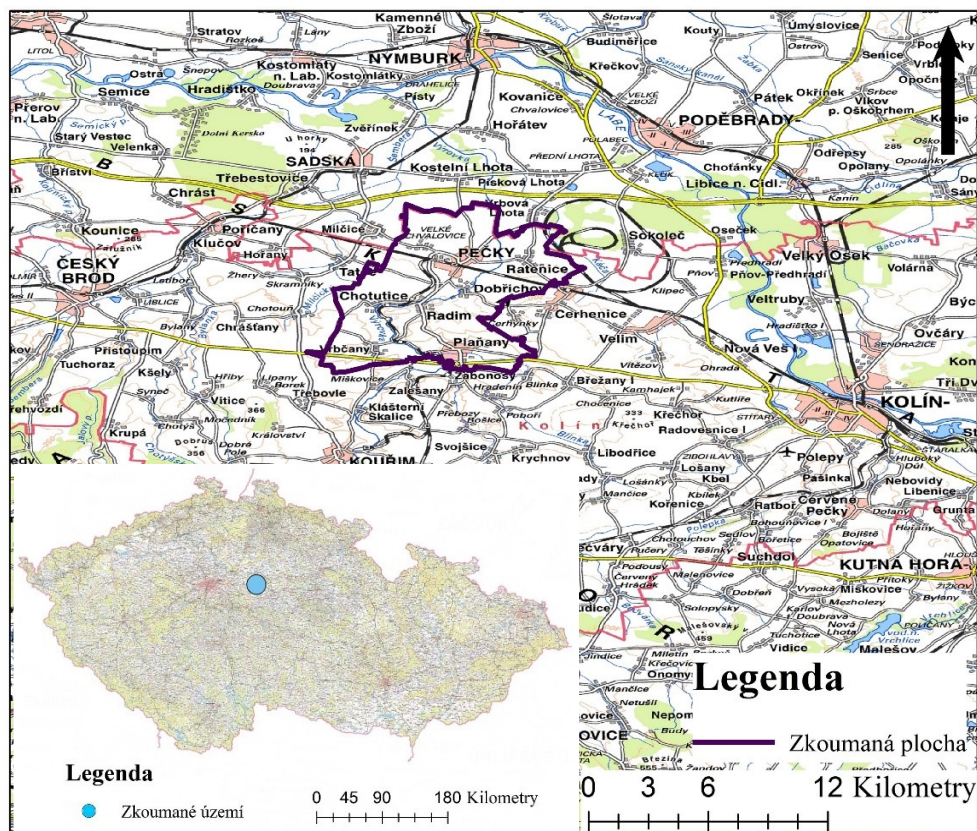
Lok.: Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3400a), Popis: Zlomek stěny nádoby s hlazeným okrovým povrchem zdobeným ozubeným kolečkem, Roz.: v. 6 cm, max. š. 5,5 cm, t. 0,7 cm; **3.** Lok.: Šance (Radim), Ulož.: NM (inv. č. 3429), Popis: Zlomek stěny nádoby se světle hnědým povrchem zdobeným hřebenovými oblouky, Roz.: v. 8,6 cm, max. š. 7,6 cm, t. 0,9 cm; **4.** Lok.: Šance (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 8431), Popis: část bronzové trubkovité spony s dvojitým diskovitým uzlíkem na lučíku a kulovitým knoflíkem na patce, Roz.: d. 3,8 cm (celek) 2 cm (zachycovač), š. 0,4-0,9 cm (lučík), v. 1,7 cm, t. 0,5 cm (lučík); **5.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3563), Popis: Část okraje nádoby s černým hlazeným povrchem, Roz.: v. 5 cm, max. š. 5,7 cm, t. 0,4 cm; **6.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3579), Popis: Zlomek stěny nádoby s pískově žlutým povrchem s protáhlými trojúhelníkovými vrypy, příměs slídy, Roz.: v. 4,9 cm, max. š. 5,1 cm, t. 0,8 cm; **7.** Lok.: Zahrada školy (Radim), Ulož.: M Poděbrady (př. č. 935/80), Popis: Zlomek stěny pískově žluté nádoby zdobené svislou rýžkou a řadami vpichů, Roz.: v. 6,4 cm, max. š. 5,1 cm, t. 0,7 cm; **8.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3564), Popis: Část rovného okraje nádoby s černým povrchem, Roz.: v. 4,8 cm, max. š. 4,7 cm, t. 0,8 cm; **9.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3565), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým leštěným povrchem zdobeným šikmými žlábkami, Roz.: v. 4,3 cm, max. š. 4,7 cm, t. 0,5 cm; **10.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3559), Popis: Zlomek výdutě nádoby s černým povrchem, příměs drobných kaménků, Roz.: v. 6 cm, max. š. 8,9 cm, t. 0,8 cm; **11.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3585), Popis: Zlomek okraje nádoby s černým povrchem zdobeným hřebenovými rýhami, Roz.: v. 3,9 cm, max. š. 2,4 cm, t. 0,7 cm; **12.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3590), Popis: Zlomek stěny nádoby s cihlově červeným povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 5,3 cm, max. š. 4,8 cm, t. 0,8 cm; **13.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3556), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým povrchem pokrytým křížícími se rýhami, Roz.: v. 5 cm, max. š. 5,5 cm, t. 1,2 cm; **14.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3587), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým povrchem se 2 svislými a 2 šikmými rýhami, příměs slídy, Roz.: v. 6,8 cm, max. š. 5,2 cm, t. 1 cm; **15.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3584), Popis: Zlomek stěny nádoby s hnědým hlazeným povrchem pokrytým hřebenovými rýhami, Roz.: v. 2,8 cm, max. š. 3,5 cm, t. 0,7 cm; **16.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3577), Popis: Část misky s černým povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 2,3 cm, max. š. 7,4 cm, dn. 5,5 cm, t. 0,7 cm; **17.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3554), Popis: Zlomek z nádoby s hnědým povrchem s hřebenem drsněným povrchem, Roz.: v. 9,5 cm, max. š. 12,2 cm, t. 0,6 cm.

Tab. 21: **1.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3572), Popis: Zlomek okraje nádoby s hnědým hlazeným povrchem, příměs slídy, Roz.: o. 34 cm, max. v. 40,8 cm, v. 11,6 cm, max. š. 17,4 cm, t. 0,8 cm; **2.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3577), Popis: Zlomek nálevkovitého okraje nádoby s šedým povrchem, Roz.: o. 30,4 cm, max. v. 33,6 cm, v. 14 cm, max. š. 18,2 cm, t. 0,8 cm; **3.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (bez inv. č.), Popis: Zlomek okraje nádoby s pískově žlutým povrchem a s ouškem, příměs slídy a drobných kaménků, Roz.: v. 8 cm, max. š. 10,8 cm, t. 0,8 cm; **4.** Lok.: V cihelně (Radim), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 3560), Popis: Zlomek zataženého okraje nádoby s černým hlazeným povrchem, příměs slídy, Roz.: v. 4,5 cm, max. š. 6,8 cm, t. 0,4 cm; **5.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.614), Popis: Železná šipka s listovitým hrotem, Roz.: d. 5,7 cm (celek) 2,5 cm (tulejka), max. š. 1,2 cm (list) 0,9 cm (tulejka), t. 0,2 cm (list); **6.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 487.382), Popis:

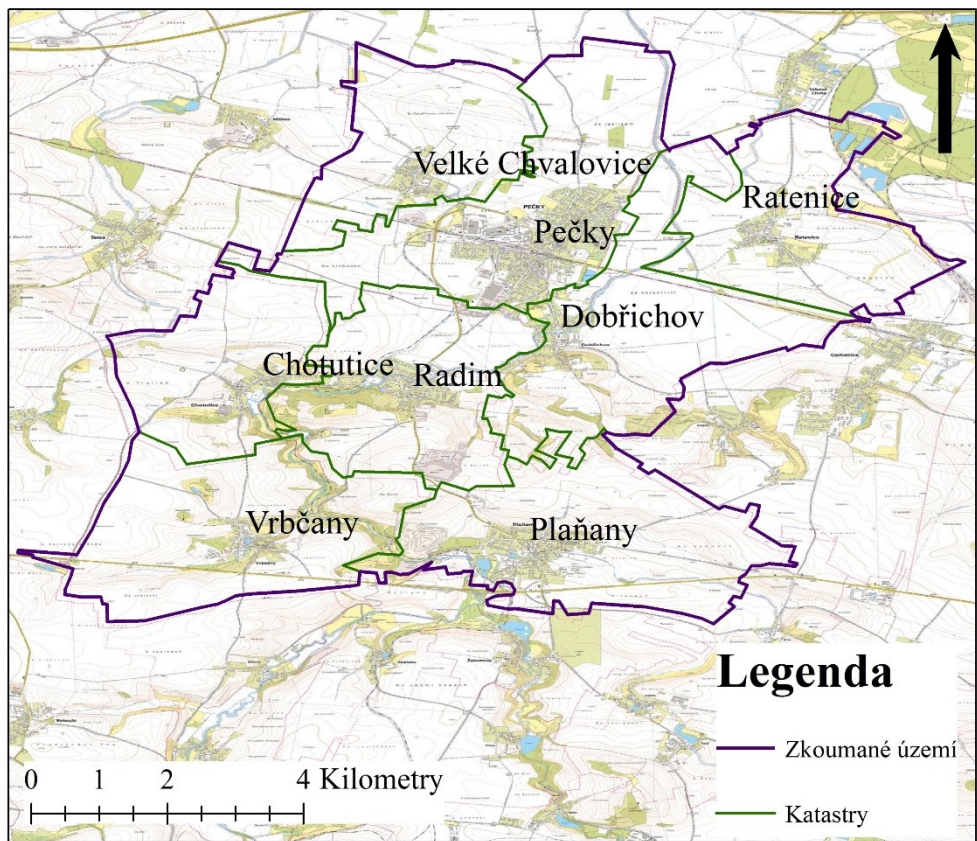
Bronzové profilované nákončí s nýtem, Roz.: d. 6,8 cm (celek) 2,5 cm (hlavice), max. š. 0,7 (hlavice) 0,9 (nožka), t. 0,3 cm (nožka); **7.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 487.383), Popis: Bronzové profilované nákončí s nýtem, Roz.: d. 5,2 cm (celek) 1,5 cm (hlavice), max. š. 0,7 cm (hlavice) 0,7 cm (nožka), t. 0,2 cm (nožka); **8.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.611), Popis: Železný nůž s rovným týlem a plochým oboustranně odsazeným řapem, Roz.: d. 23 cm (celek) 8 cm (řap), max. š. 3,5 cm (čepel) 2,5 cm (řap), max. t. 0,6 cm; **9.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 249/37), Popis: Bronzové profilované nákončí, Roz.: d. 4,5 cm (celek) 2 cm (hlavice), max. š. 0,7 cm (hlavice) 0,7 cm (nožka), t. 0,3 cm (nožka); **10.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.616), Popis: Bronzový nýt s oválnou hlavičkou, Roz.: v. 1,1 cm, š. 1,2 cm (hlavička) 0,2 cm (hrot); **11.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.612), Popis: Železný nůž se zesíleným týlem a s plochým oboustranně odsazeným řapem, Roz.: d. 12,7 cm (celek) 3,6 cm (řap), max. š. 1,7 cm (čepel) 1,1 cm (řap), max. t. 0,4 cm; **12.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.615), Popis: Bronzová spona s páskovým lučíkem, vysokým zachycovačem a zobákovitým ukončením lučíku, Roz.: d. 3 cm (celek) 1,3 cm (zachycovač), š. 0,7 cm, v. 2,2 cm, t. 0,2 cm (lučík); **13.** Lok.: Území Velkých Chvalovic, Ulož.: Soukromá sbírka, Popis: Část železné spony typu Almgren 43, Roz.: d. 2,4 cm, max. š. 2,8 cm, t. 0,4 cm; **14.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 226.008), Popis: Kostěný hřeben z mírně prohnuté na konci zaoblené destičky s vnější hlazenou částí, Roz.: d. 5,3 cm (celek) 2,5 cm (zuby), max. š. 4,9 cm, t. 1 cm; **15.** Lok.: Území Radimi, Ulož.: NM (inv. č. 225.613), Popis: Železný nůž s poškozeným ostřím, zesíleným hřbetem a plochým oboustranně odsazeným řapem, Roz.: 9,6 cm (celek) 3 cm (řap), max. š. 1,5 cm (čepel) 1 cm (řap), max. t. 0,5 cm; **16.** Lok.: Území Velkých Chvalovic, Ulož.: Soukromá sbírka, Popis: Stříbrný ingot se spodní hrubou stranou a oblým hlazeným hřbetem, Roz.: d. 5,4 cm, max. š. 1,2 cm, t. 0,4 cm; **17.** Lok.: Území Velkých Chvalovic, Ulož.: Soukromá sbírka, Popis: Patka noricko-panonské výrazně členěné spony se dvěma knoflíky typu A 236h, Roz.: d. 3 cm, v. 2,2 cm; **18.** Lok.: Území Velkých Chvalovic, Ulož.: Soukromá sbírka, Popis: Bronzová spona typu Vippachedelhausen s postranními knoflíky, křídélky na hlavici, silně zalomeným lučíkem a prolamovaným zachycovačem, Roz.: d. 5,2 cm (celek) 2,4 cm (zachycovač), max. š. 0,8 cm (lučík), v. 2,3 cm, t. 0,4 cm.

Tab. 22: **1.** Lok.: Území Velkých Chvalovic, Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 9018), Popis: Miska se šedohnědým povrchem s příměsí slídy, okrajem odděleným od těla vodorovným žlábkem a výzdobou tvořenou svislými rýhami, pásy vyplněnými důlky a vodorovnou rýhou nade dnem, Roz.: o. 8,1 cm, max. v. 8,3 cm, v. 7 cm, d. 5 cm, t. 0,4 cm; **2.** Lok.: Území Vrbčan, Ulož.: NM (inv. č. 2485), Popis: Zlomek nádoby s drsným hnědočerným povrchem s řadami nehtových vrypů, Roz.: v. 3,8 cm, max. š. 5,3 cm, t. 0,5 cm; **3.** Lok.: Velká Stráž (Vrbčany), Ulož.: M Poděbrady (inv. č. 385), Popis: Oblá nádobka s černým povrchem, zataženým okrajem a nožkovitým dnem, Roz.: o. 12,7 cm, v. 8,8 cm, d. 8 cm, t. 0,7 cm; **4.** Lok.: Hrob z území Vrbčan, Ulož.: NM (inv. č. 64.952), Popis: Železná spona s válcovitou hlavicí s vynutím o 12 závitech, nálitkem v podobě válcovité úseče na lučíku, zpět zahnutou rozšířenou patku a plným zachycovačem zdobená rýhami na hlavici, uprostřed lučíku a na rovně seříznuté nožce, Roz.: d. 4 cm (celek) 1,3 cm (zachycovač), š. 2,7 cm (vynutí) 1,3 cm (lučík) 2,5 cm (nožka), v. 2 cm, t. 0,6 cm (lučík); **5.** Lok.: Hrob z území Vrbčan, Ulož.: NM (inv. č. 64.953), Popis: Poškozená železná s válcovitou hlavicí s nálitkem v podobě válcovité úseče na lučíku, zpět zahnutou rozšířenou patku, Roz.: d. 3,7 cm (celek) 1 cm (zachycovač), š. 2 cm (vynutí) 1,3 cm (lučík) 1,5 cm (nožka), v. 1,8 cm, t. 0,6 cm (lučík).

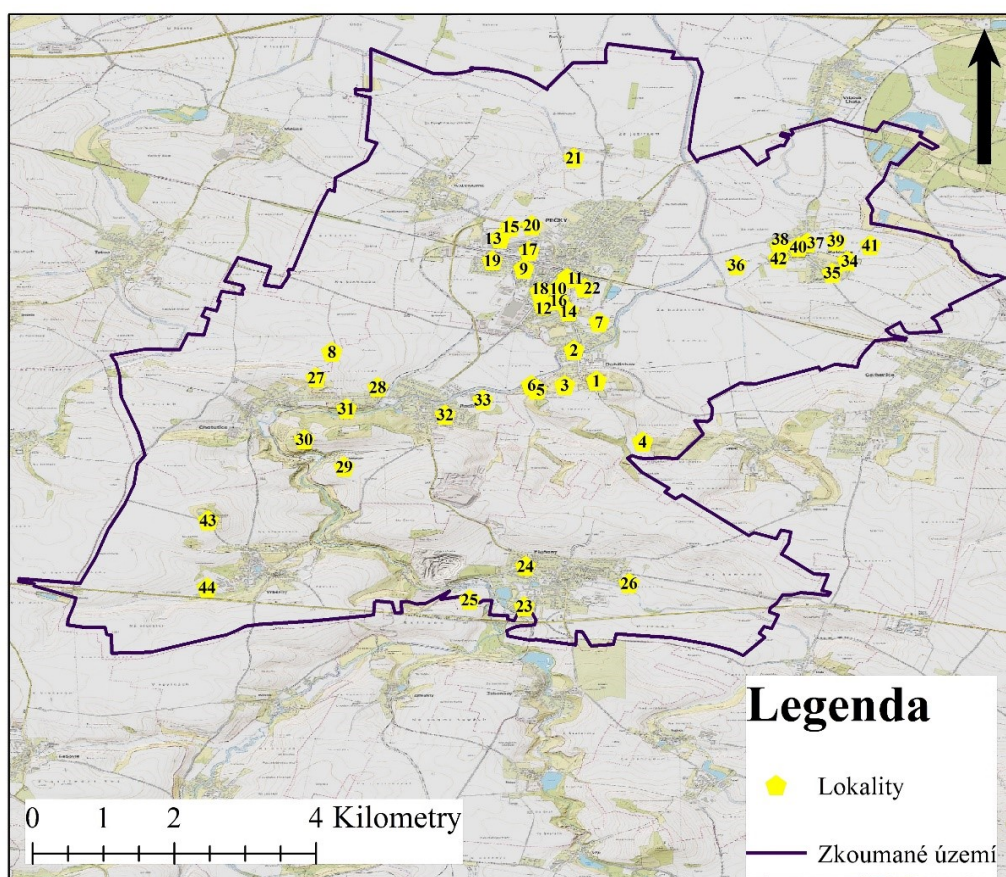
I. Mapová příloha

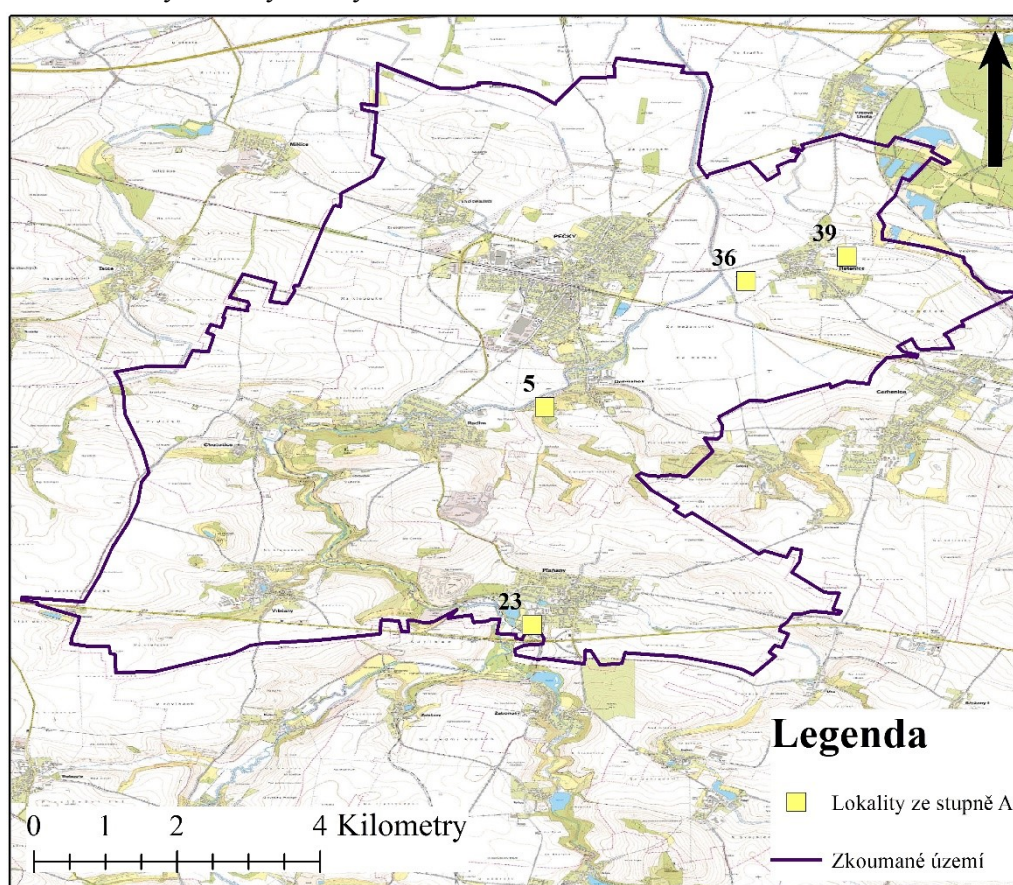
Obr. 1: Poloha zkoumané oblasti.

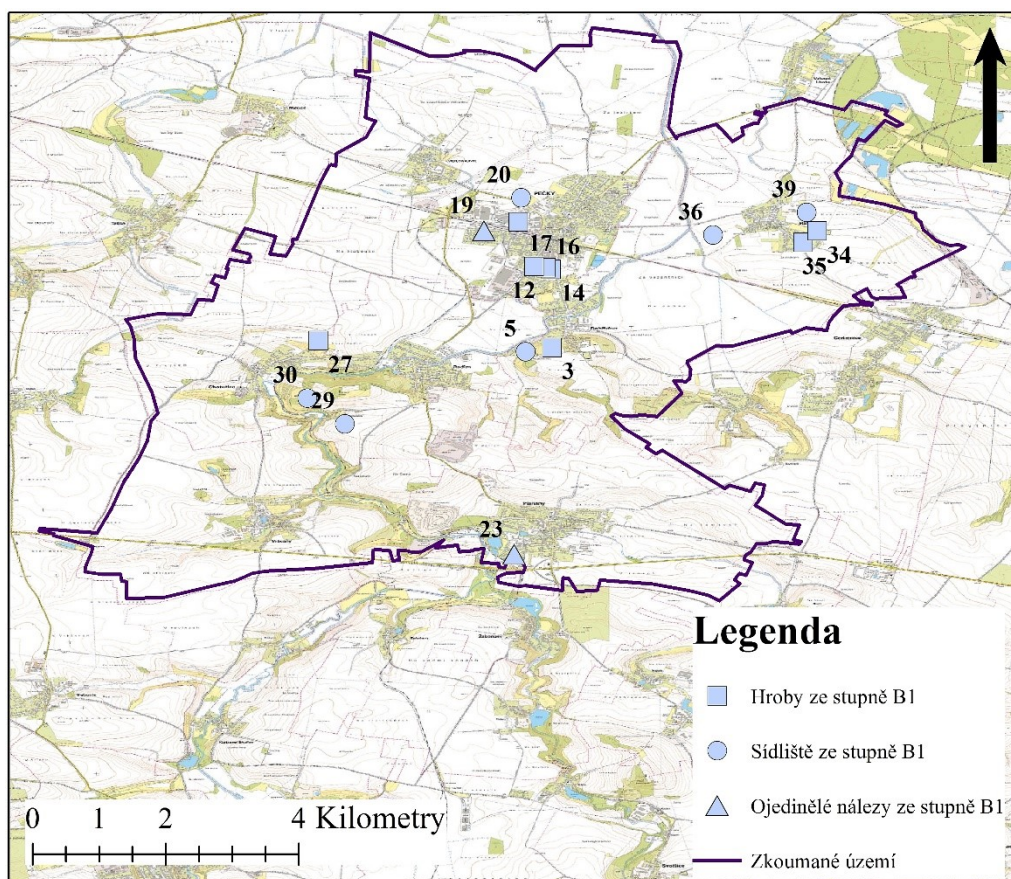
Obr. 2: Katastrální území obcí v mikroregionu.

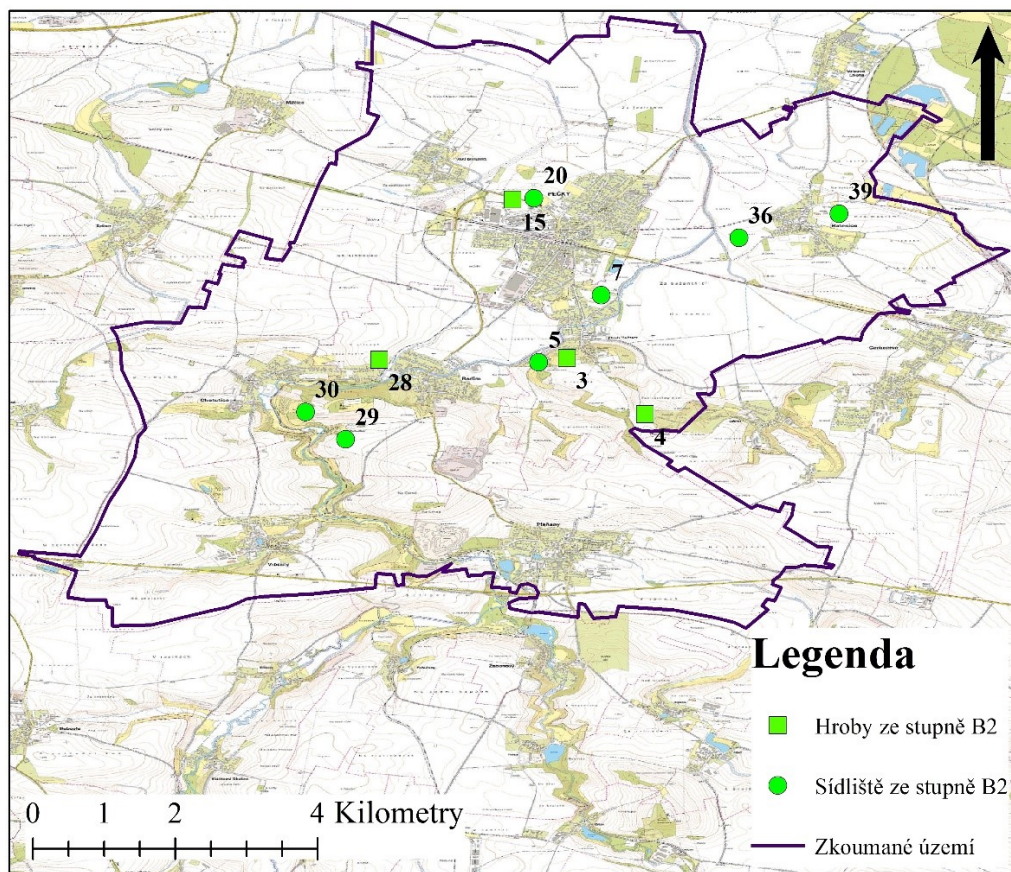
Obr. 3: Lokality s nálezy z doby římské.

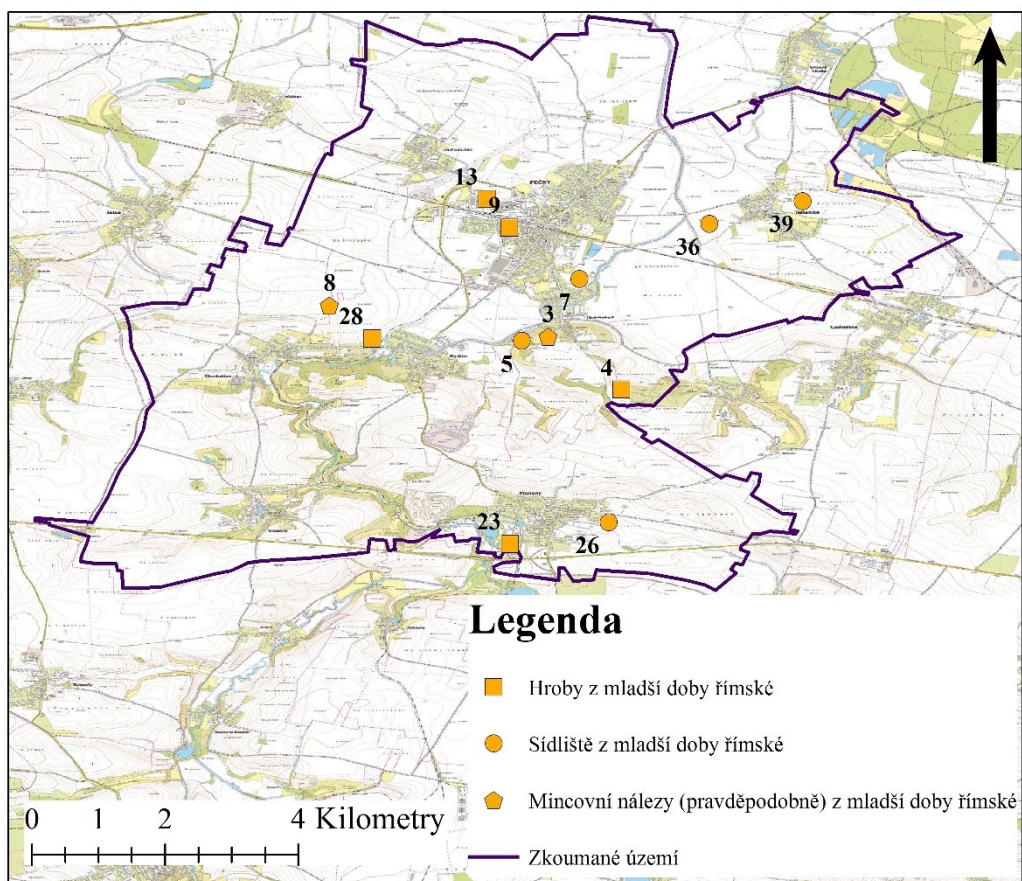
Obr. 4: Lokality ze stupně A v mikroregionu.

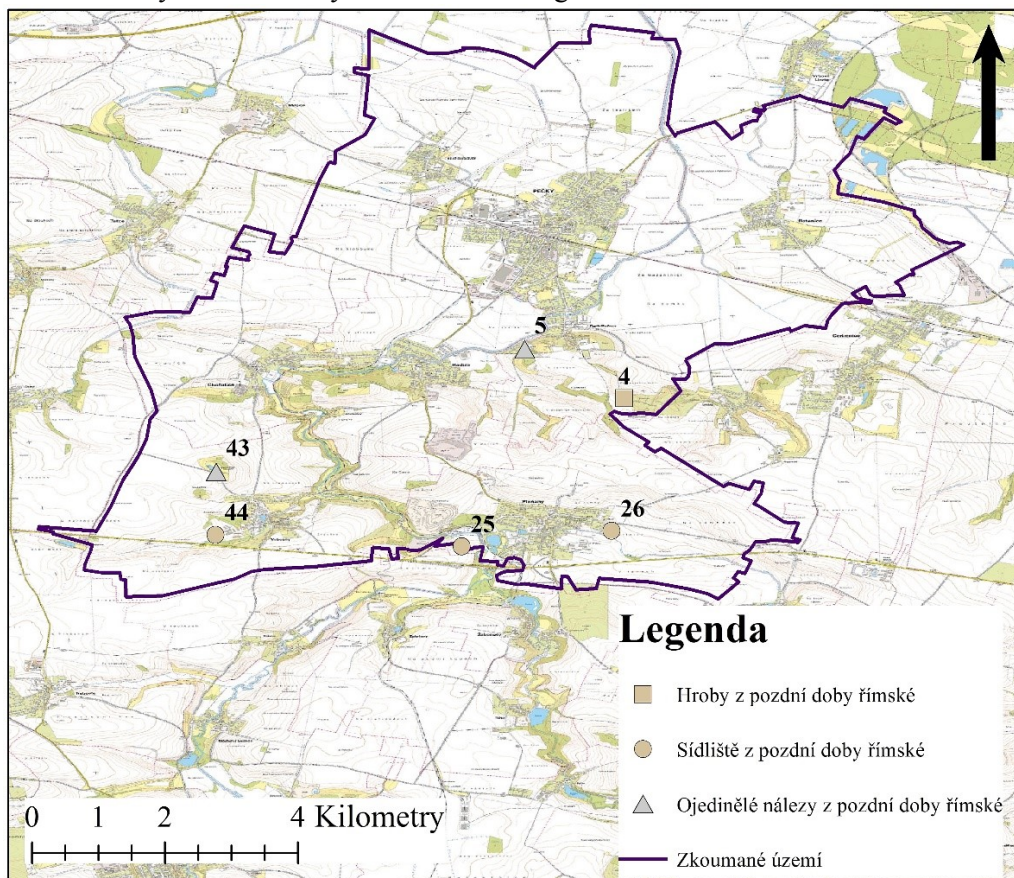
Obr. 5: Lokality ze stupně B1 v mikroregionu.

Obr. 6: Lokality ze stupně B2 v mikroregionu.

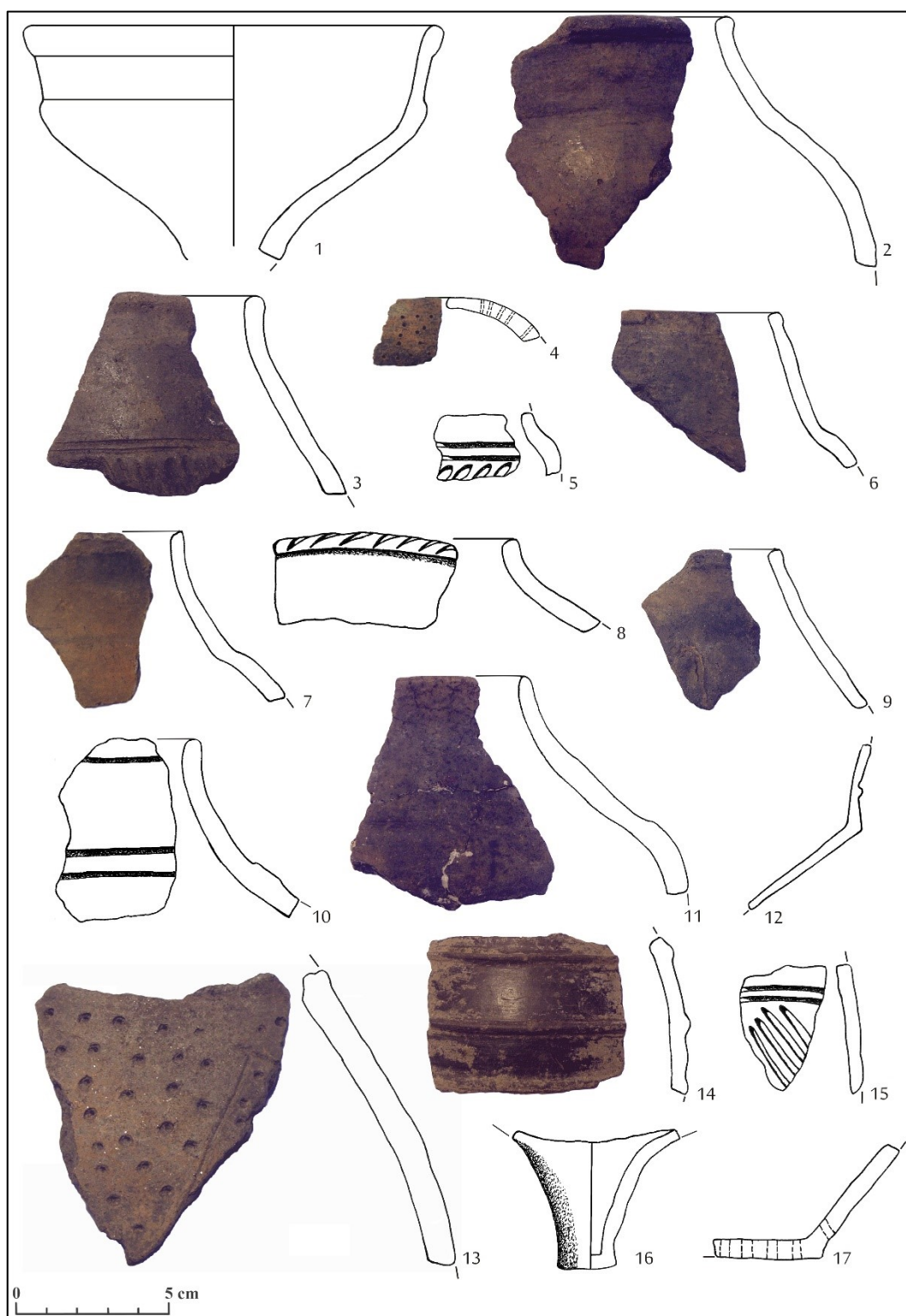

Obr. 7: Lokality z mladší doby římské v mikroregionu.

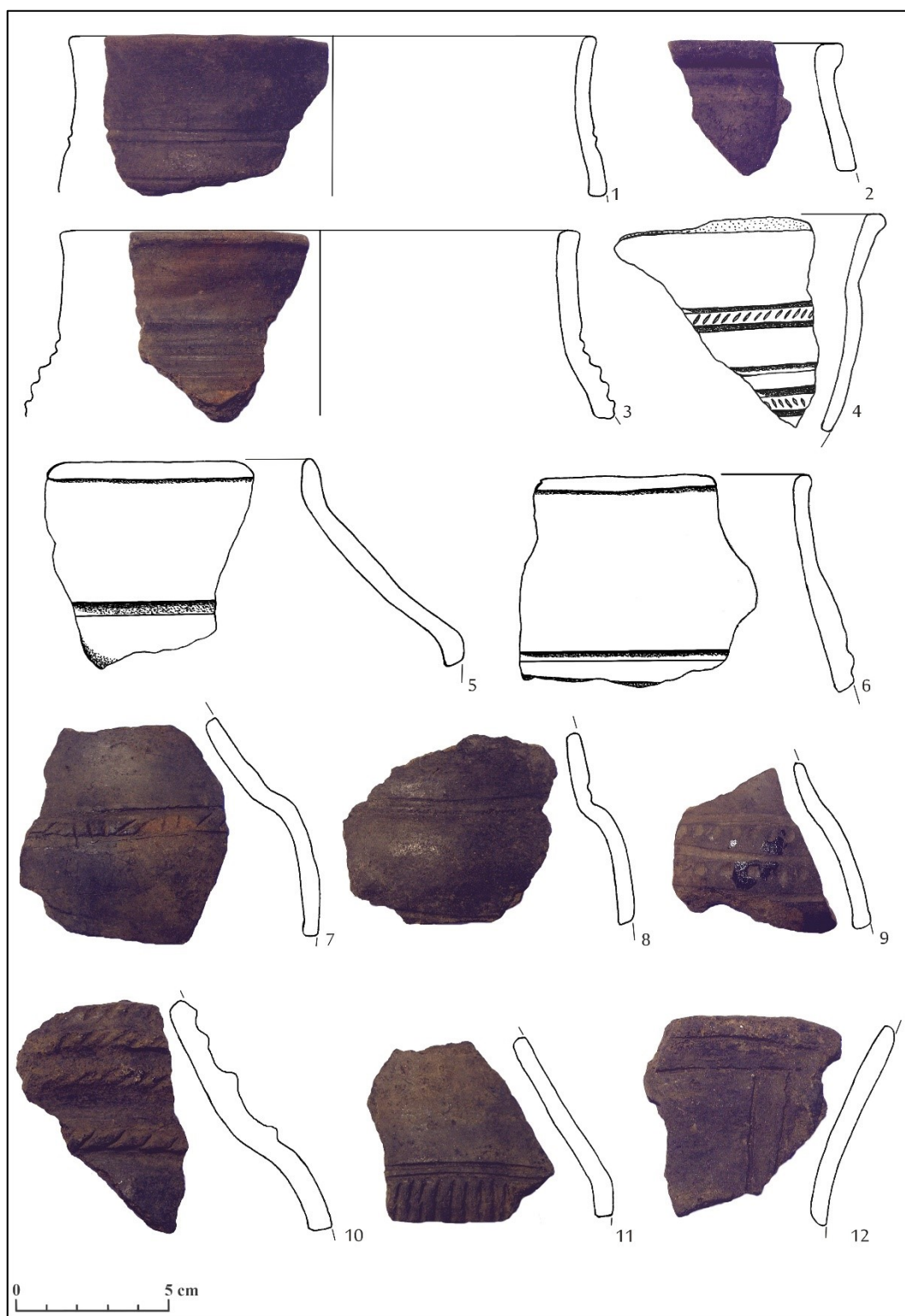

Obr. 8: Lokality z pozdní doby římské v mikroregionu.

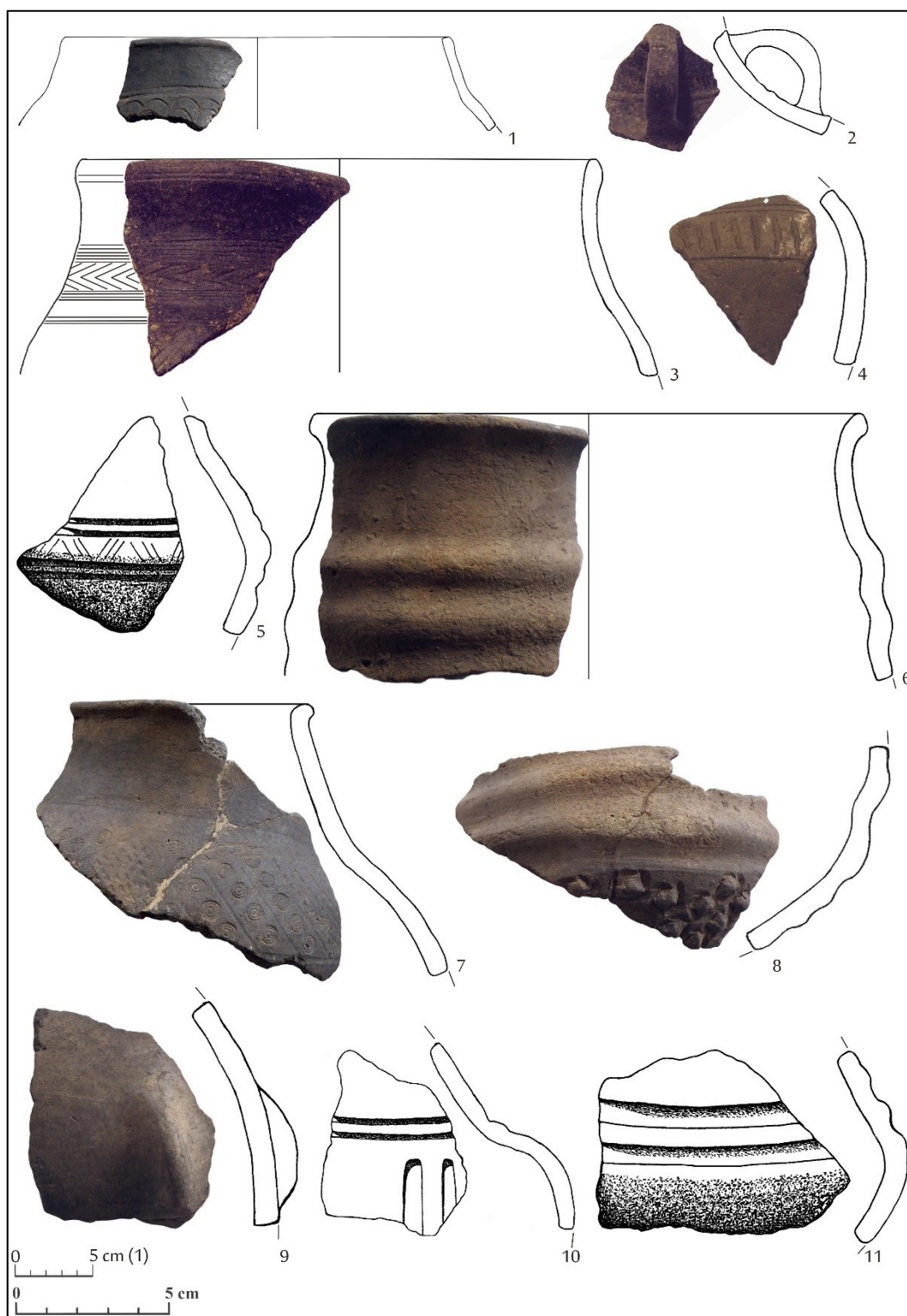
II. Obrazová příloha

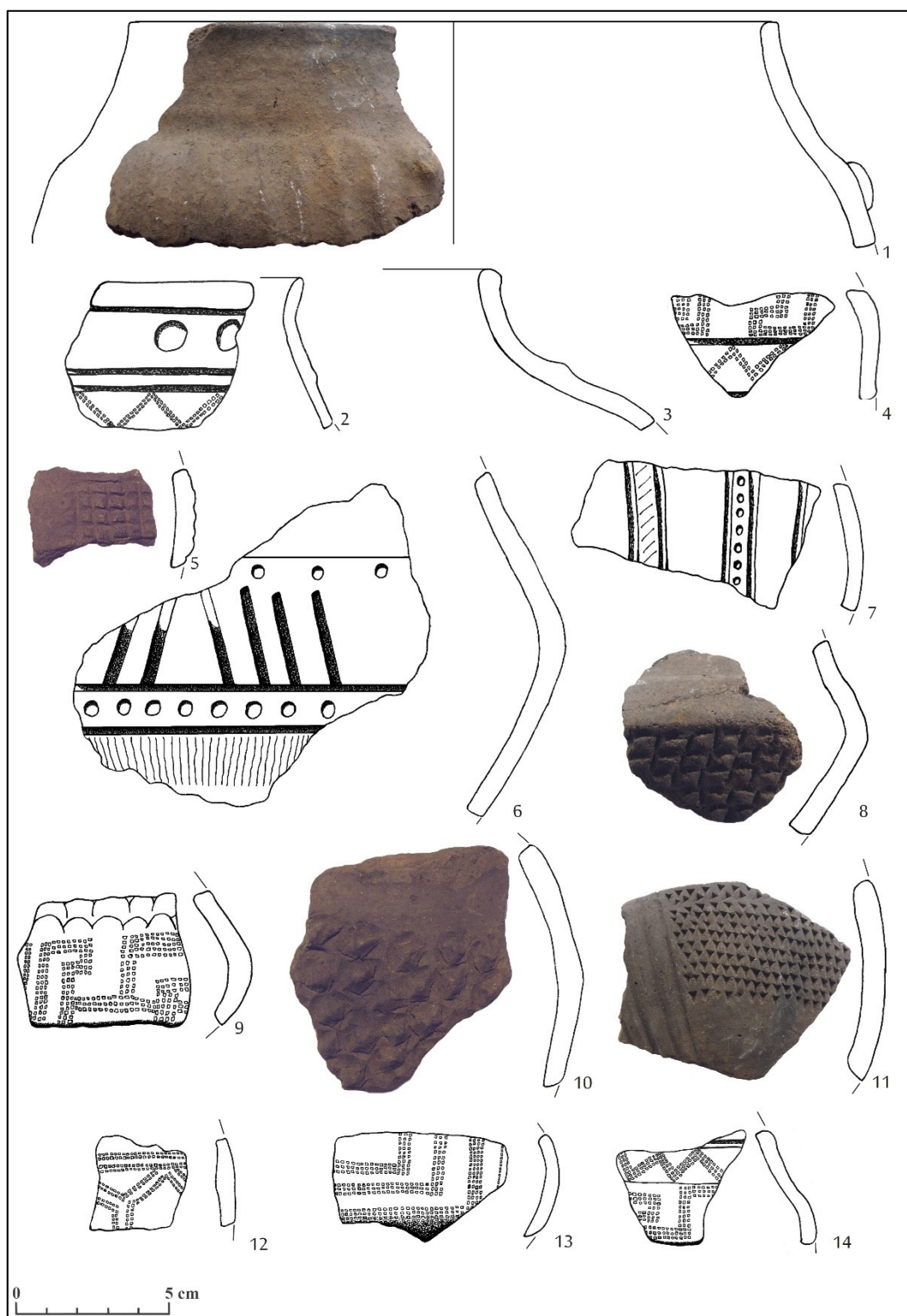
Tab. 1: Nálezy z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-17.

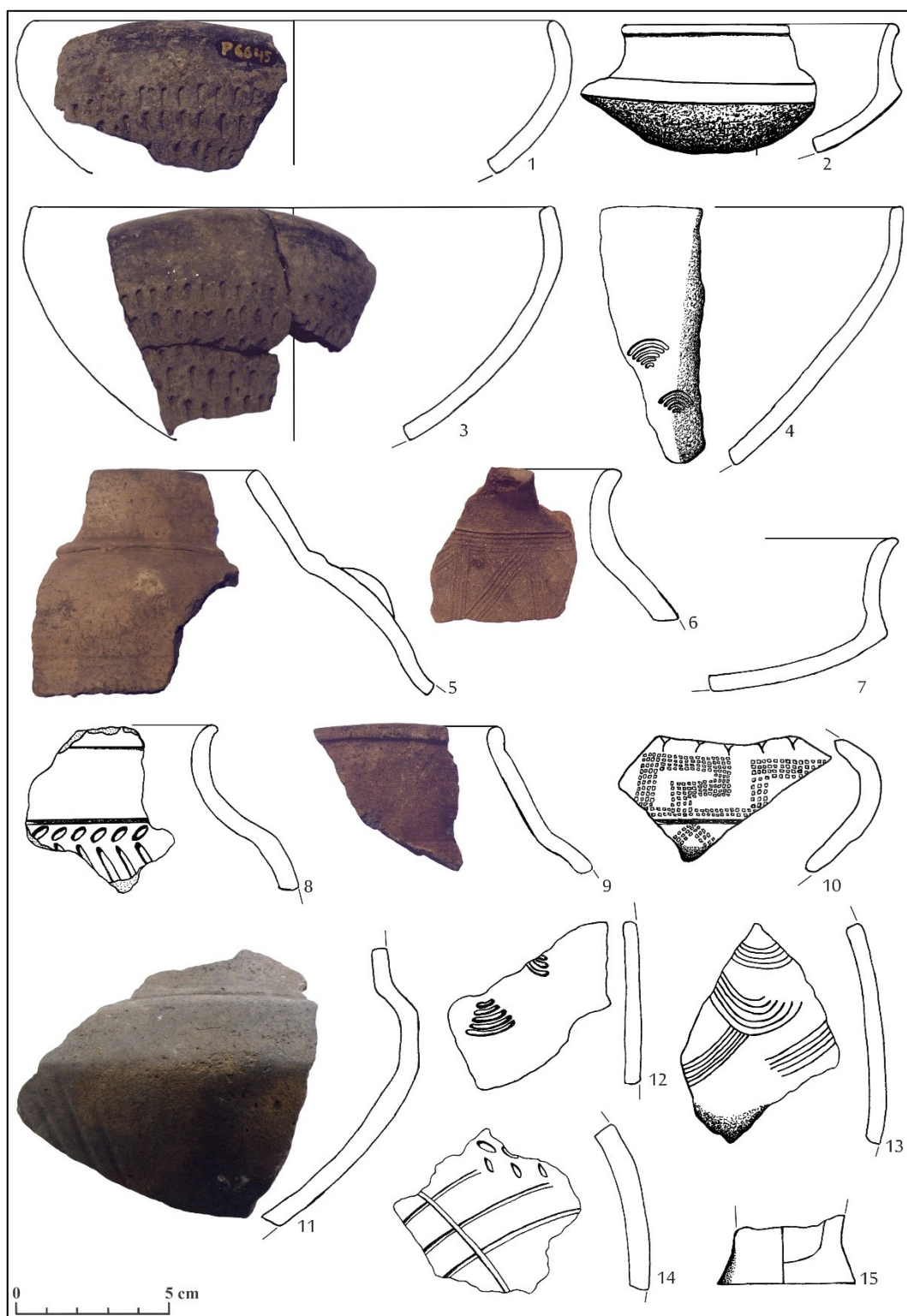
Tab. 2: Nálezy z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-12.

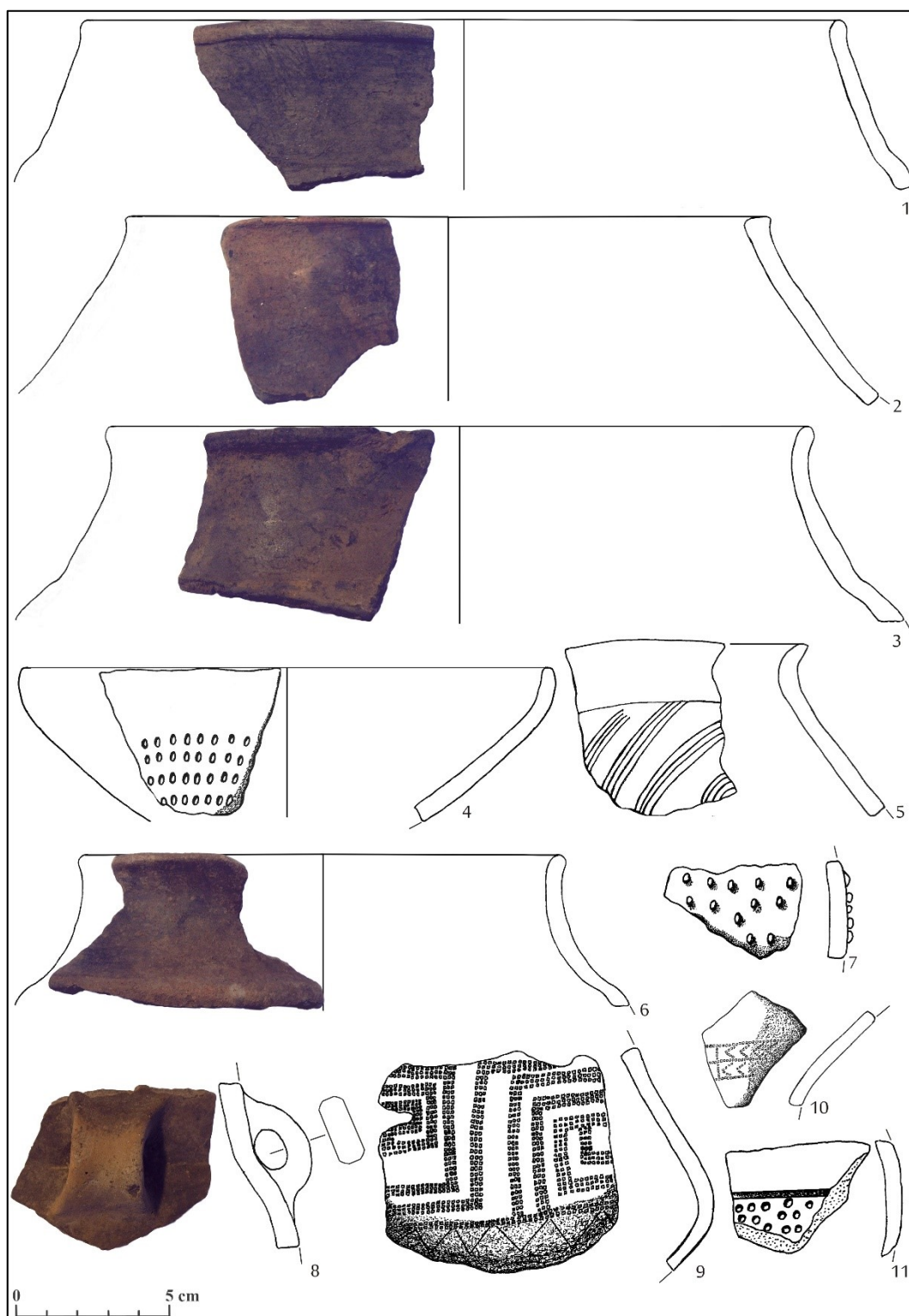
Tab. 3: Nález z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-11.

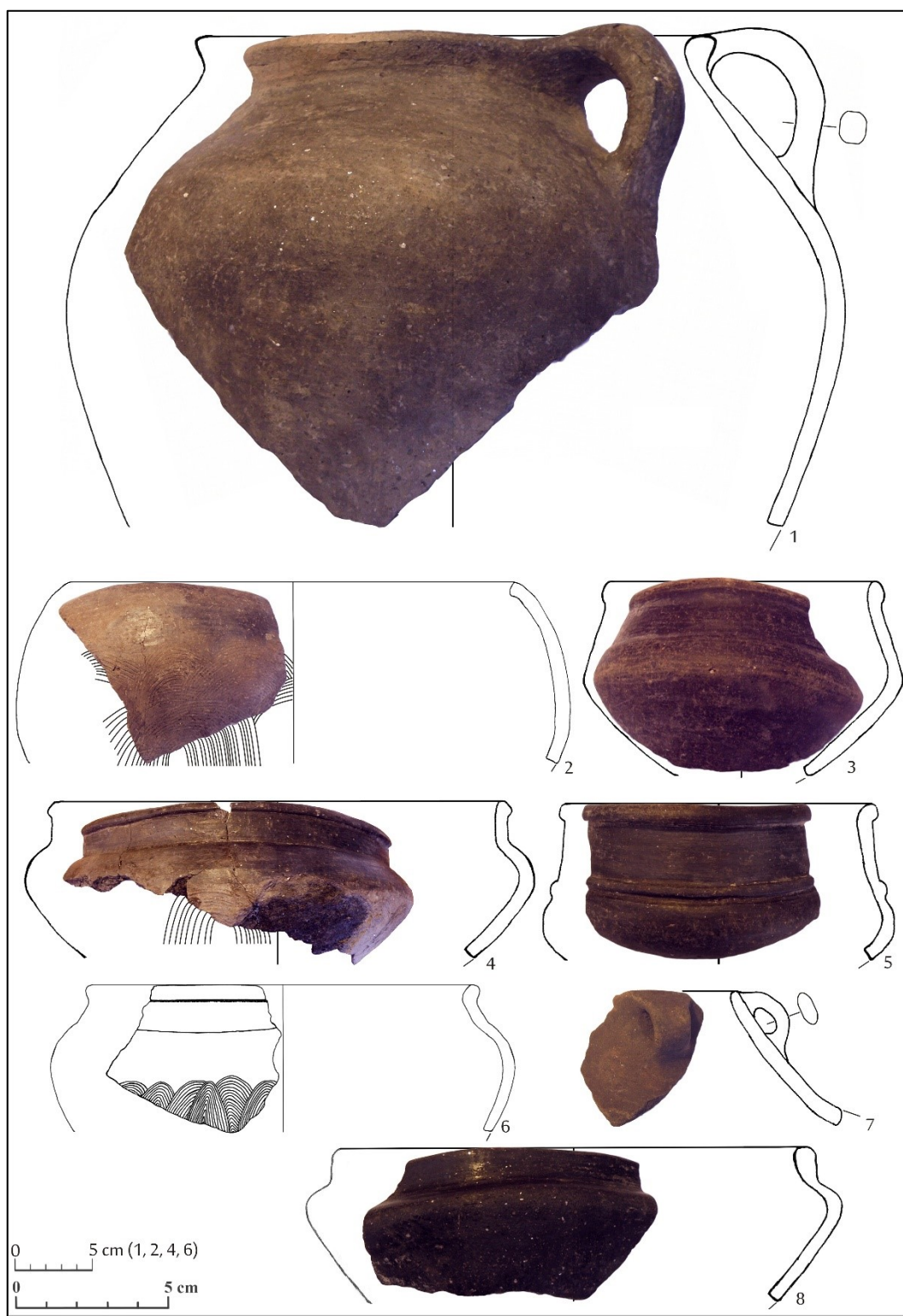
Tab. 4: Nález z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-14.

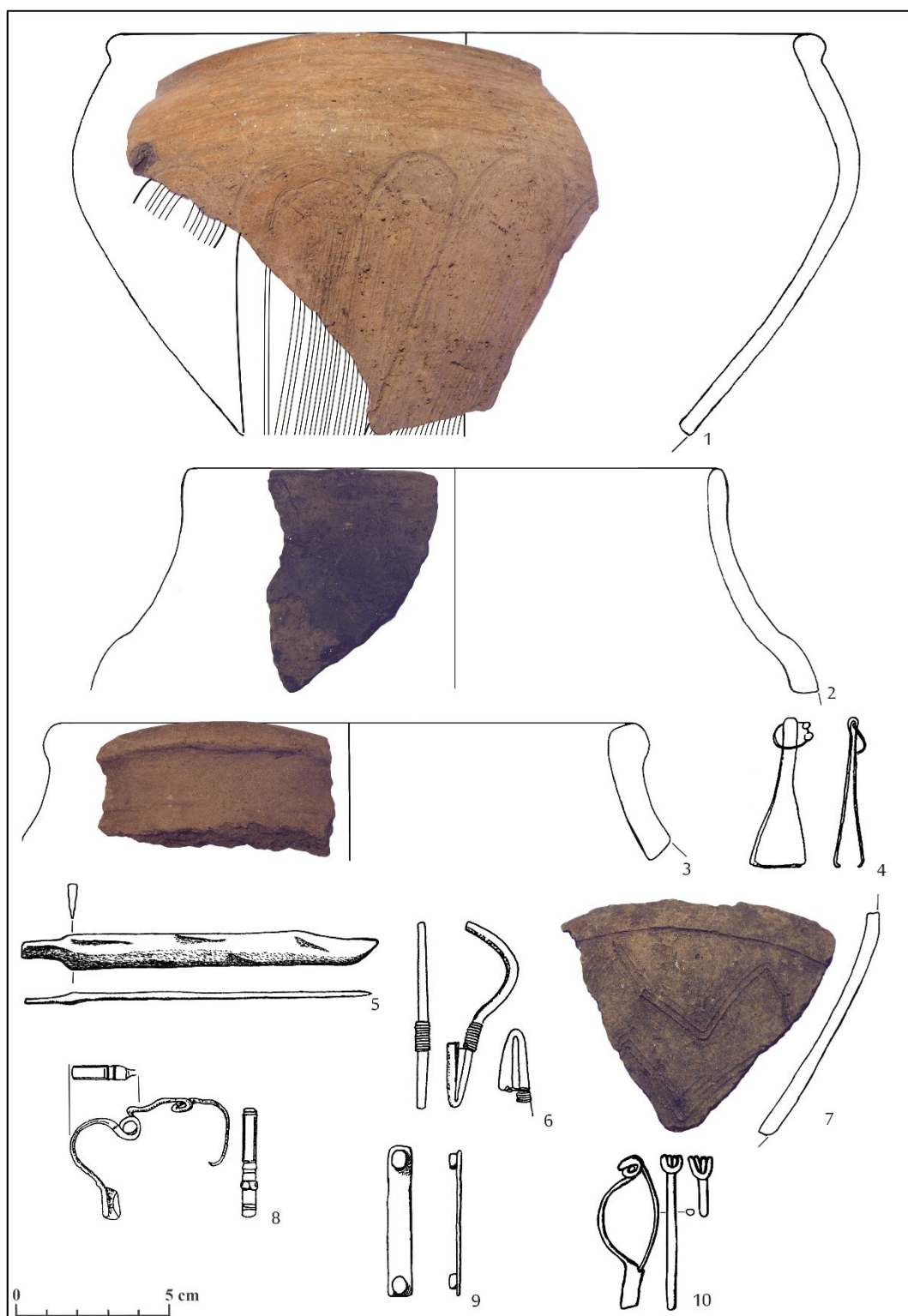
Tab. 5: Nález z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-15.

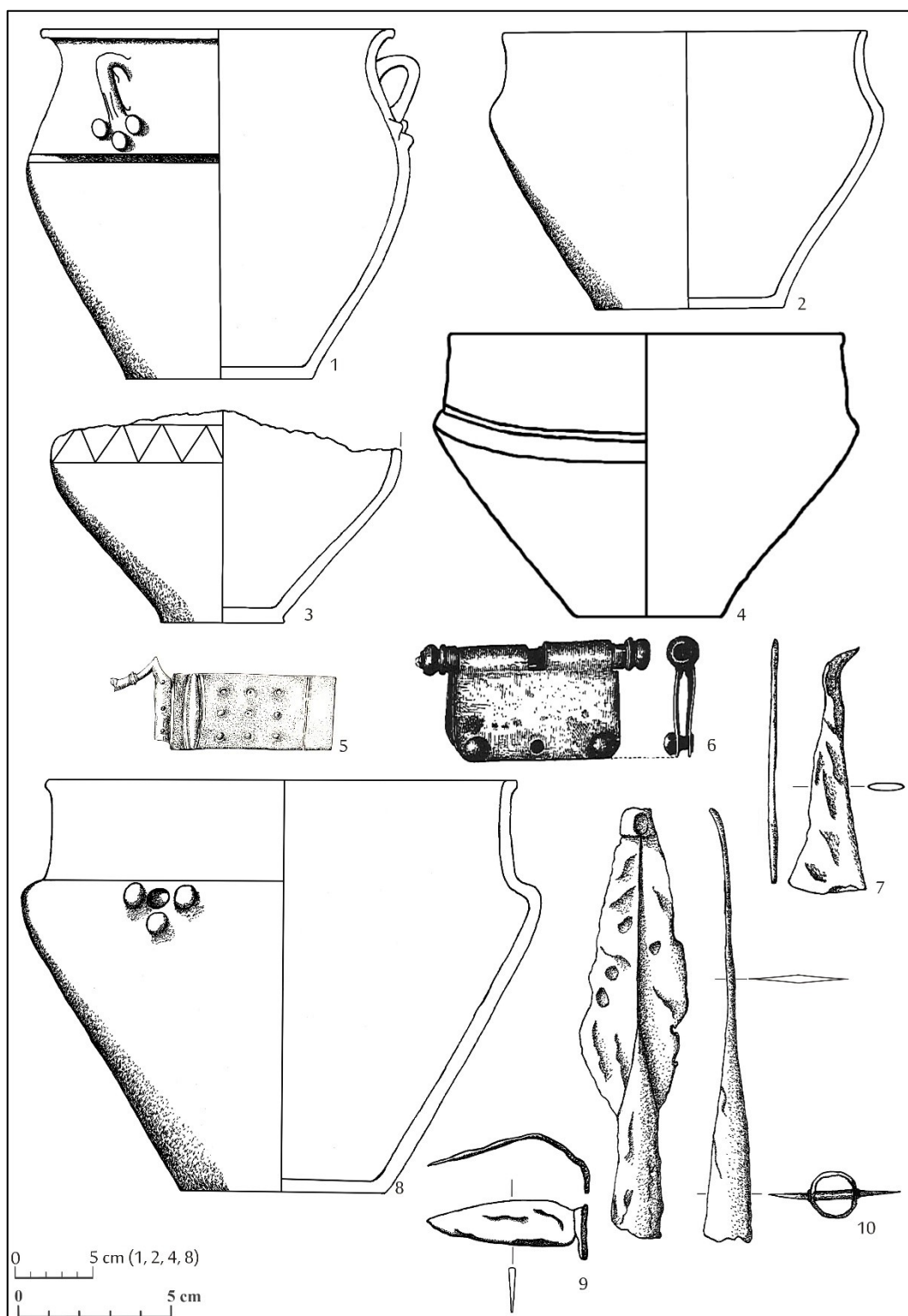
Tab. 6: Nálezy z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-11.

Tab. 7: Nález z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-8.

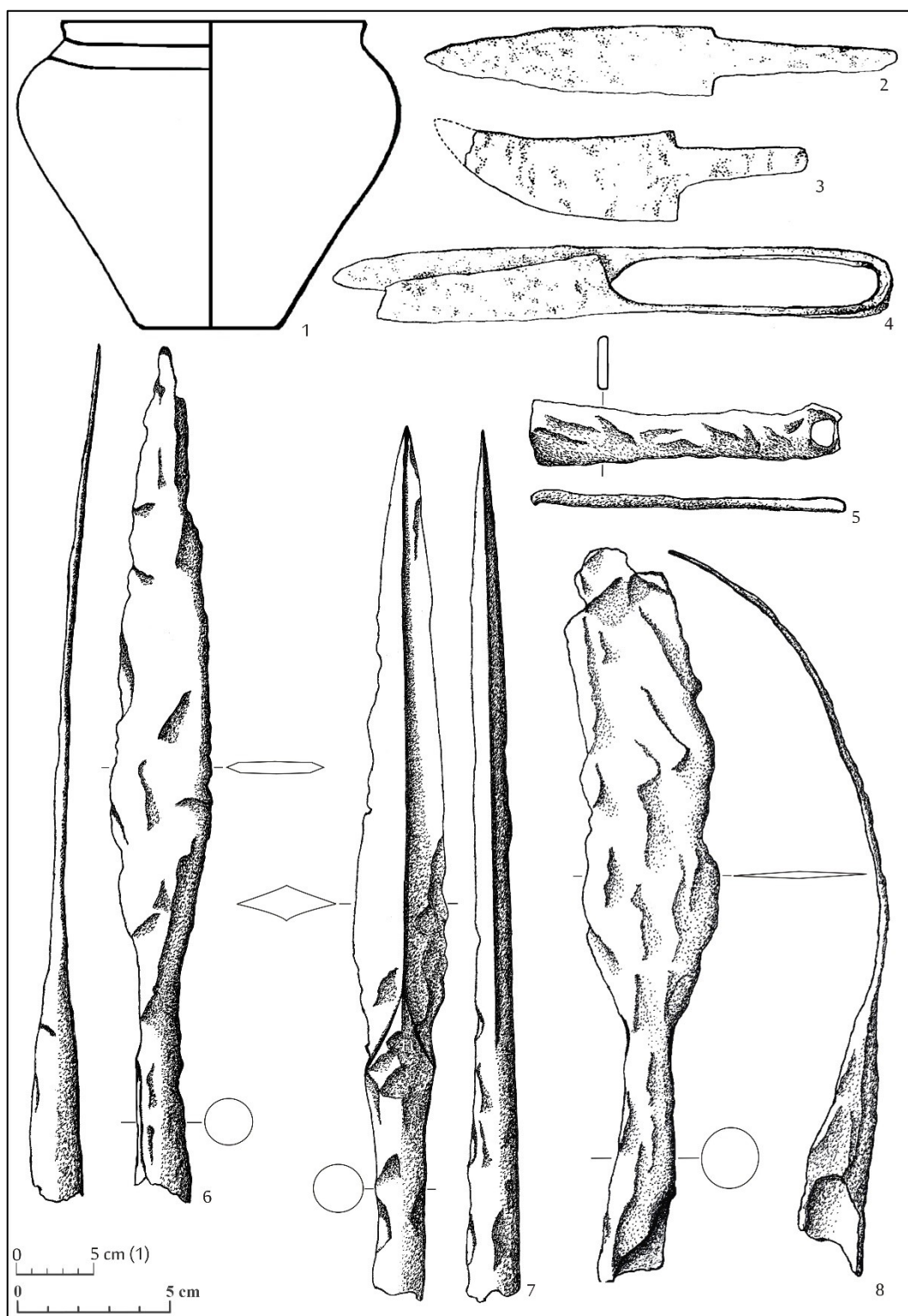
Tab. 8: Nálezy z polohy Pod Pičhorou (Dobřichov) 1-9 (4, 6 a 8 podle Vokolek 2004) a Macháckovy cihelny (Dobřichov) 10.

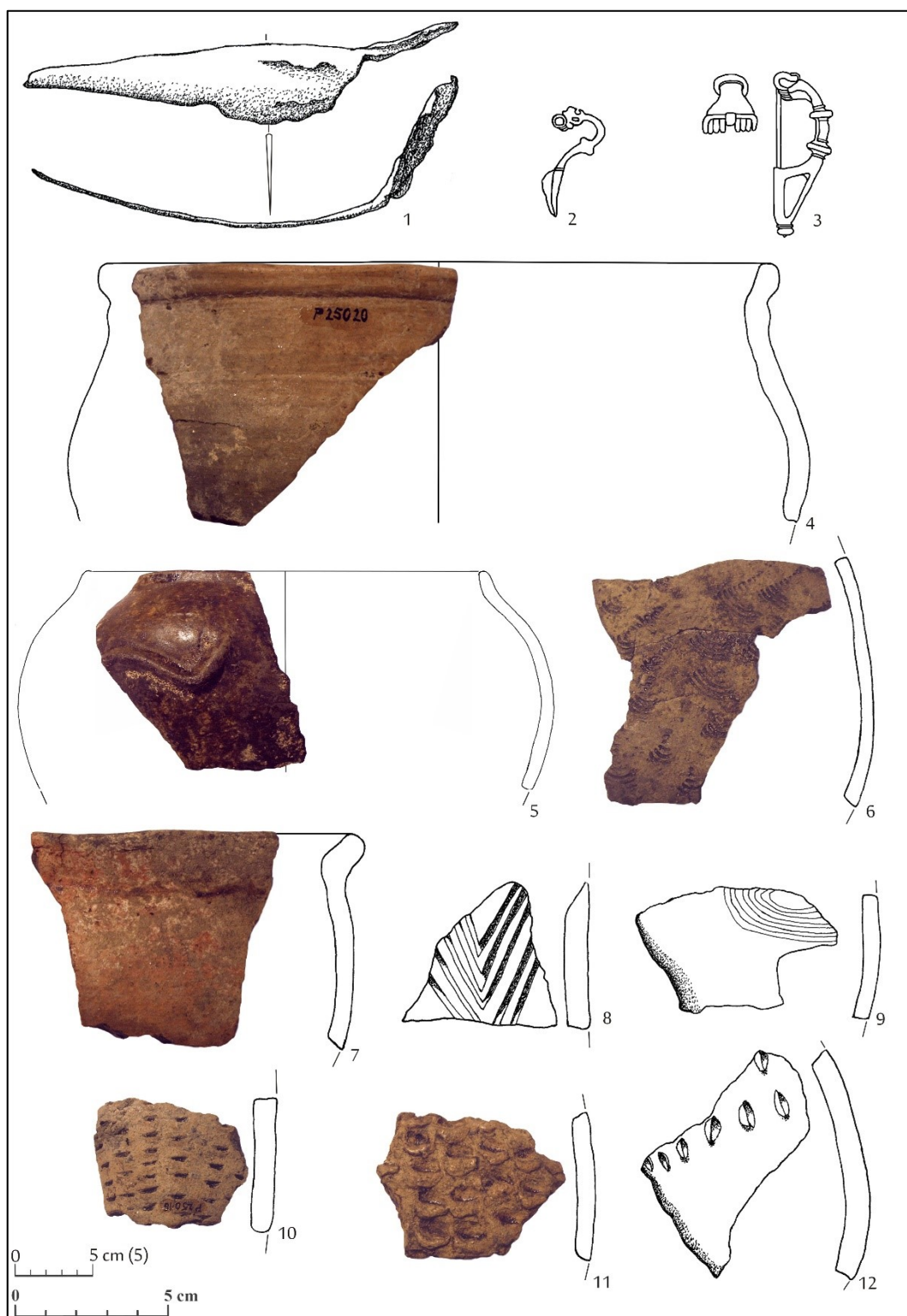
Tab. 9: Nálezy z hrobu továrny Battista a Schulz (Pečky) 1, mezi domem p. Vrby a pramenem Kysibelky (Pečky) 2, pískovny p. Vrby (Pečky) 4 (podle Motyková-Šneidrová 1961), stodoly p. Čápa (Pečky) 3, 5 (5 podle Motyková-Šneidrová 1964) a hrobu na pozemku továrny Tona (Pečky) 6-10 (6 podle Motyková-Šneidrová 1961).

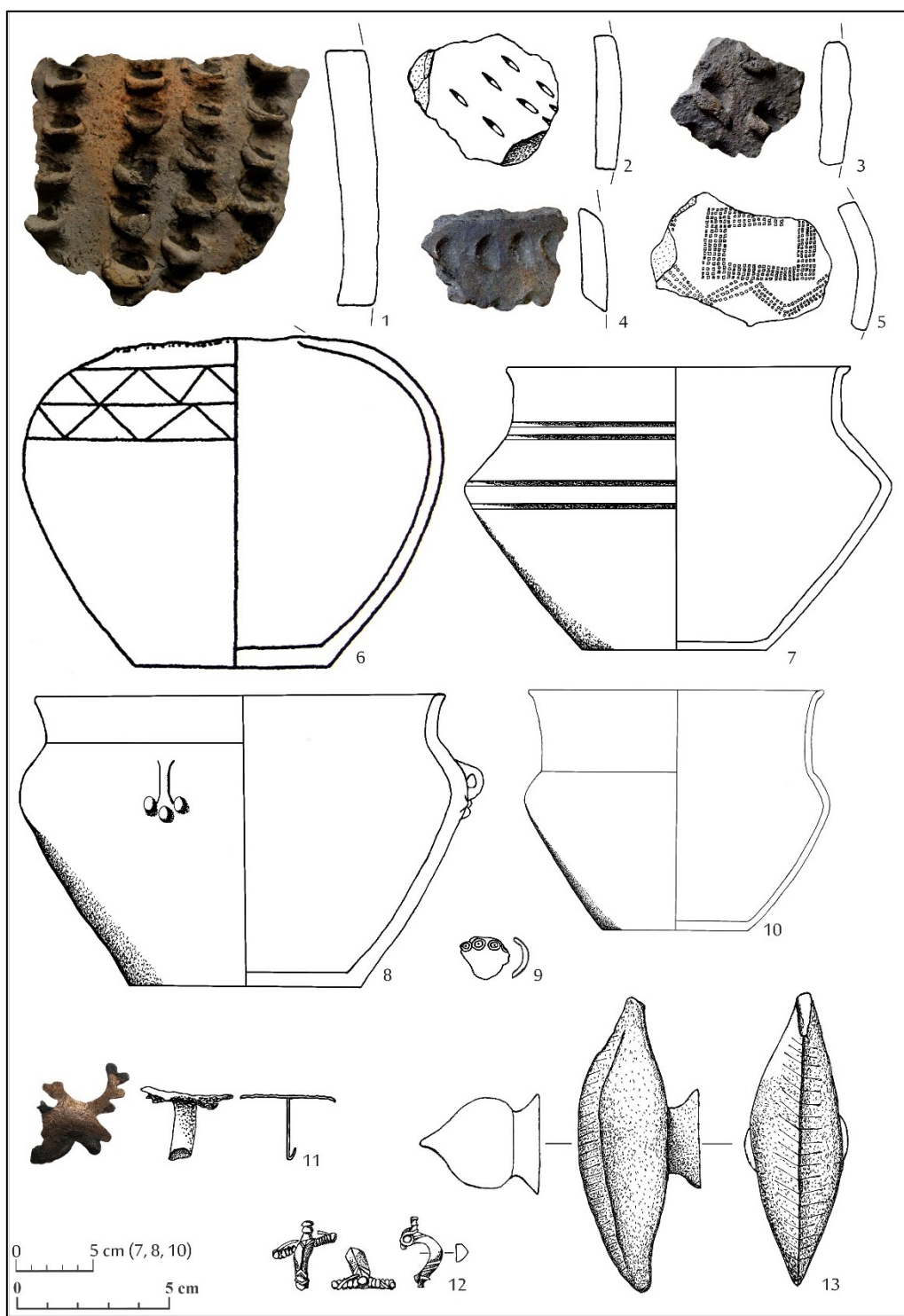
Tab. 10: Nálezy z hrobu na pozemku továrny Tona (Pečky) 1-3 (1-2 podle Motyková-Šneidrová 1961), parcely 162/6 (Pečky) 4-5 (5 podle Hlášení ARÚ č. j. 2062/62) a hrobu a depotu severovýchodně od rohu továrny Tona (Pečky) 6-14 (9, 11-12 a 14 podle Friedrich 1964).

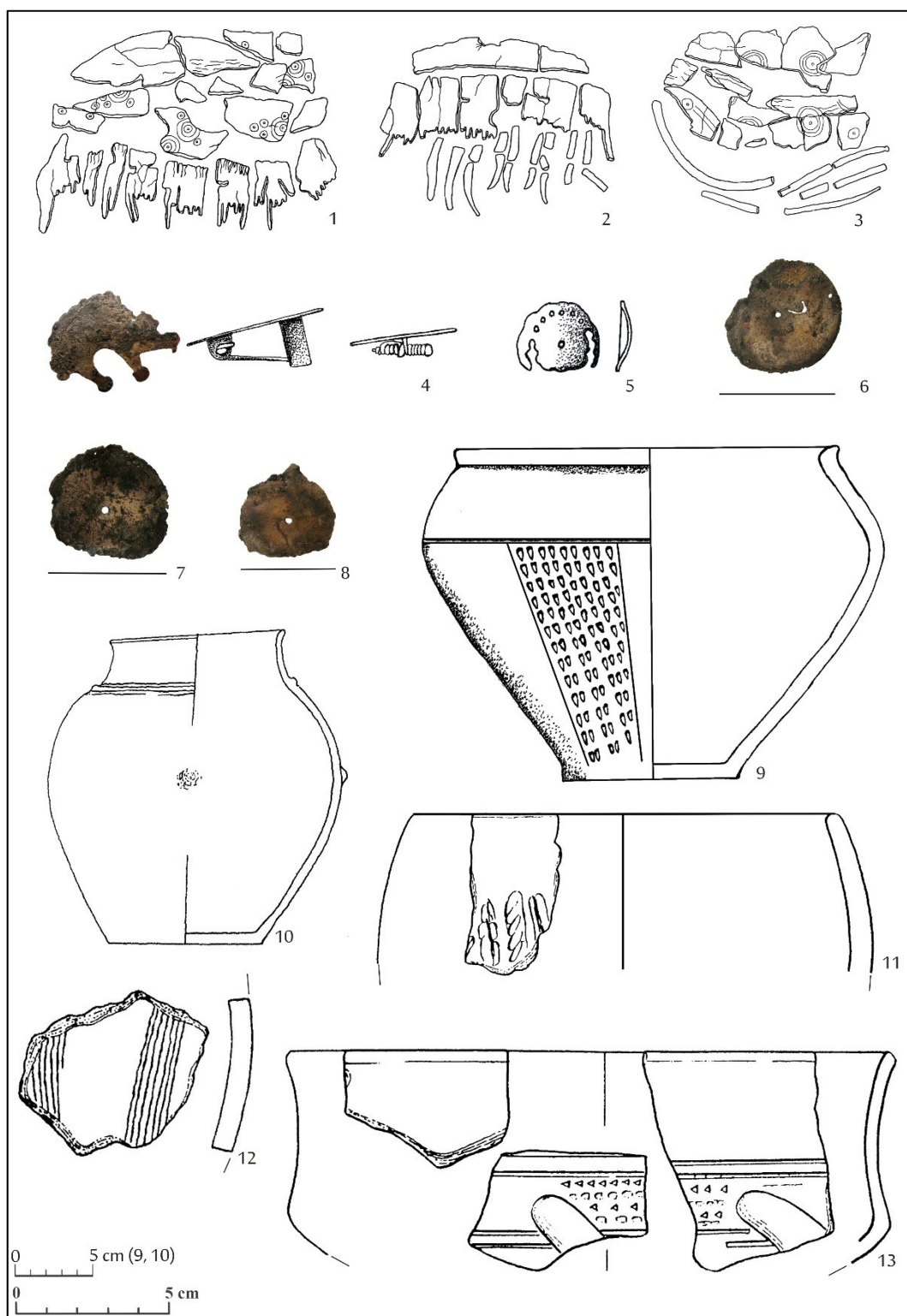
Tab. 11: Nálezy z hrobu u domu čp. 779 (Pečky) 1, 8 (1 podle Hlášení ARÚ č. j. 813/65) a hrobu a depotu severovýchodně od rohu továrny Tona (Pečky) 2-7 (2-4 podle Friedrich 1964).

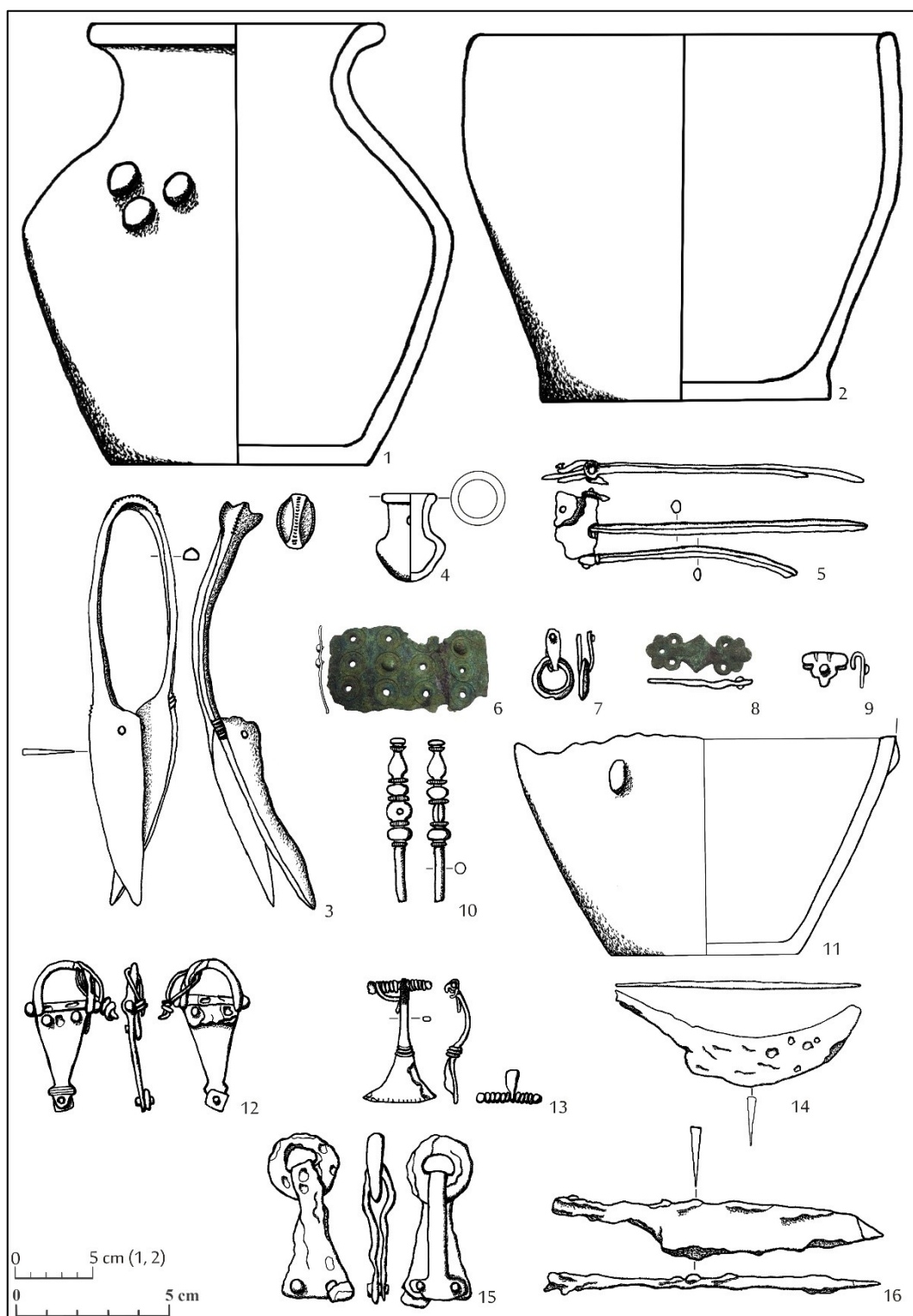
Tab. 12: Nálezy z hrobu u domu čp. 779 (Pečky) 1, rafinerie (Pečky) 2 (podle Evidenční list M Poděbrady inv. č. 16.125), ulice Slavie (Pečky) 3 (podle Evidenční list M Poděbrady inv. č. 16.133) a pískovny p. Horáčka (Pečky) 4-12.

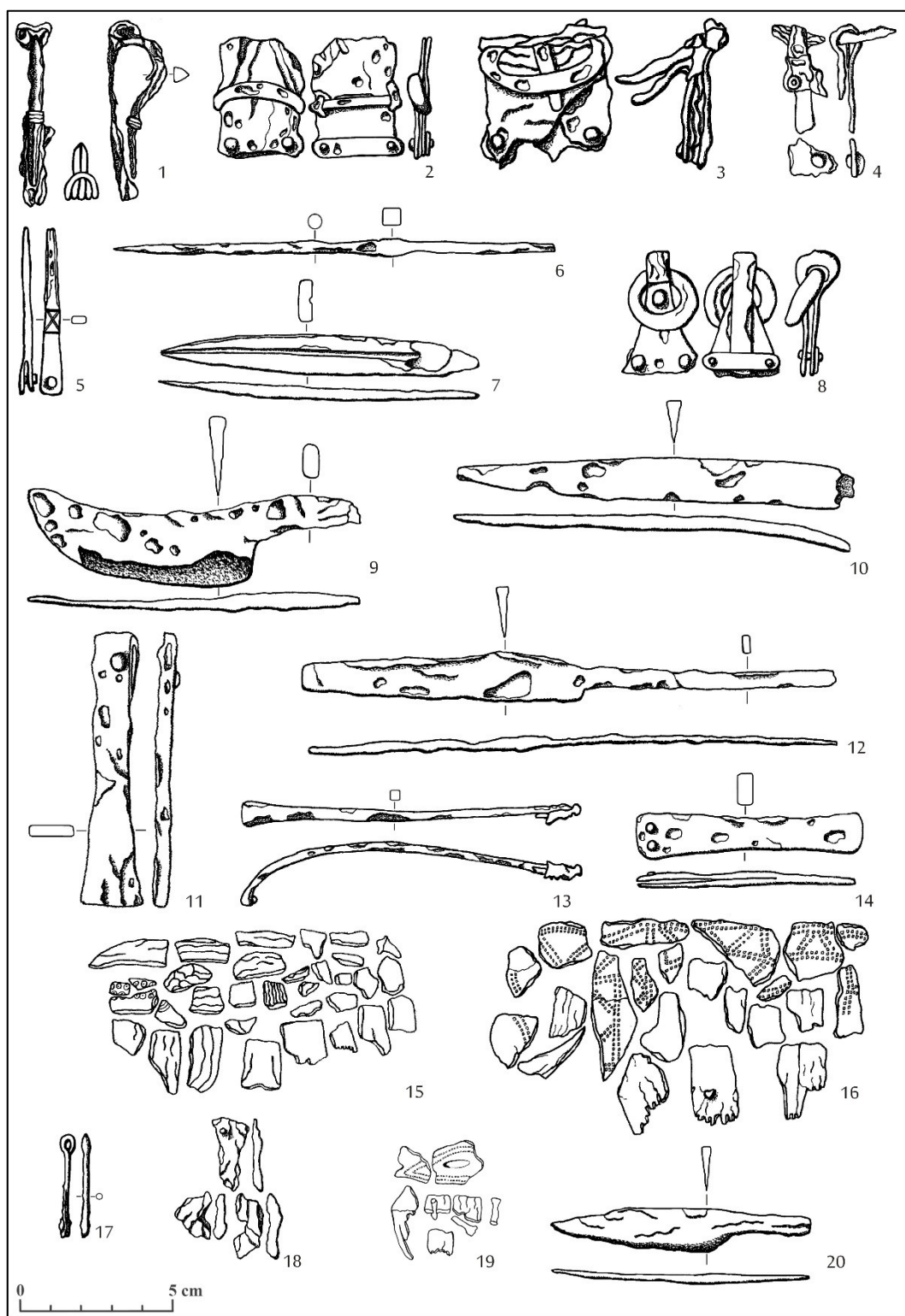
Tab. 13: Nález z území Peček 1-5, cukrovaru (Plaňany) 6 (podle Vokolek 2004), hrobu č. 3 z cukrovaru (Plaňany) 7, hrobu č. 2 z cukrovaru (Plaňany) 8 a hrobu č. 1 z cukrovaru (Plaňany) 9-13.

Tab. 14: Nálezy z hrobu č. 2 z cukrovaru (Plaňany) 1, hrobu č. 3 z cukrovaru (Plaňany) 2, hrobu č. 4 z cukrovaru (Plaňany) 3-8, cukrovaru (Plaňany) 9, polohy nad cukrovarem (Plaňany) 10 (podle Vokolek 2004) a polohy Na Skřipci (Plaňany) 11-13 (podle Vokolek 2007).

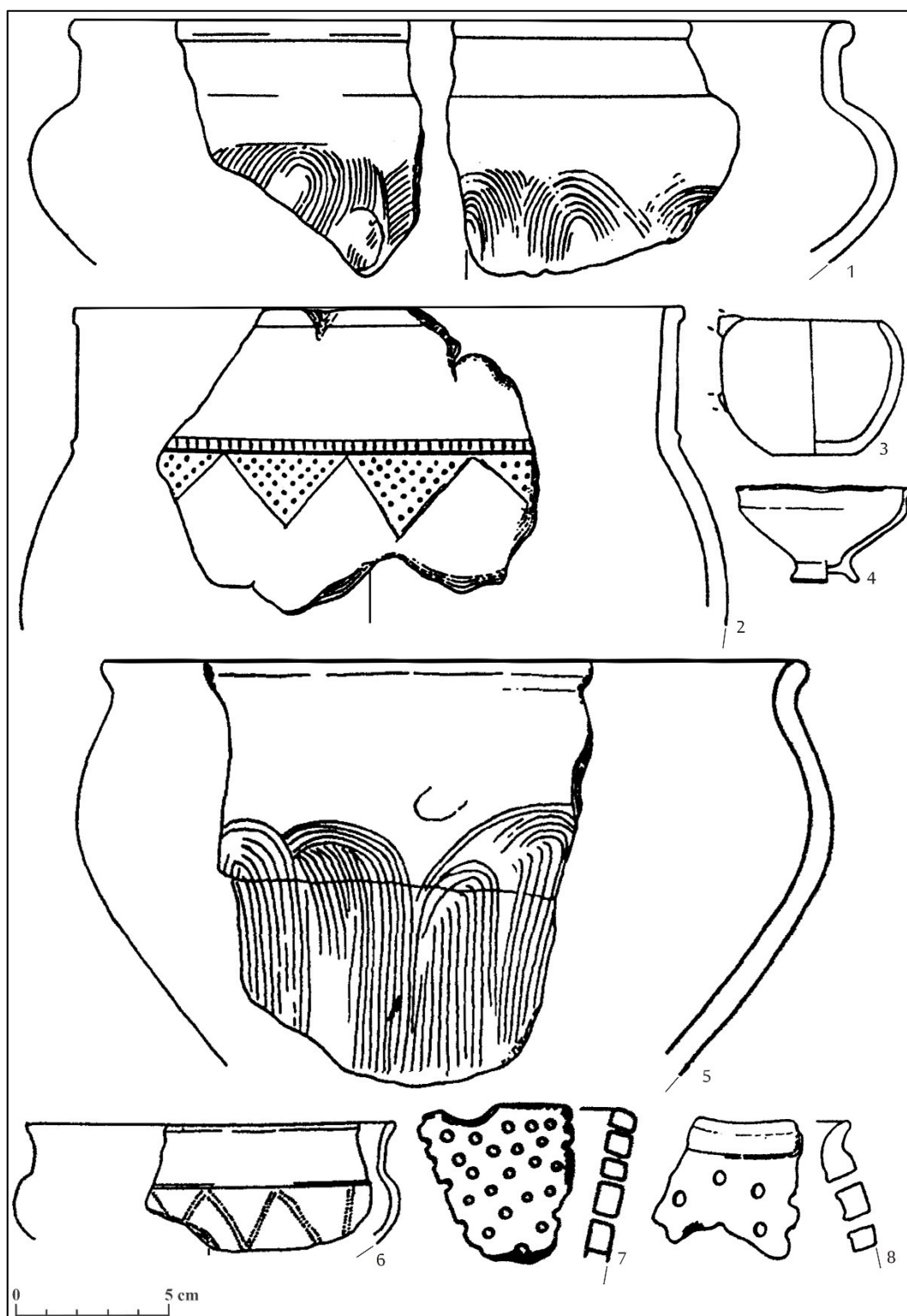
Tab. 15: Nález z polohy Na Skřípci (Plaňany) 1-2, polohy Na Viselci (Radim) 3-10 a z polohy u nádraží (Radim) 11 a z písčiny v Radimi 12-16.

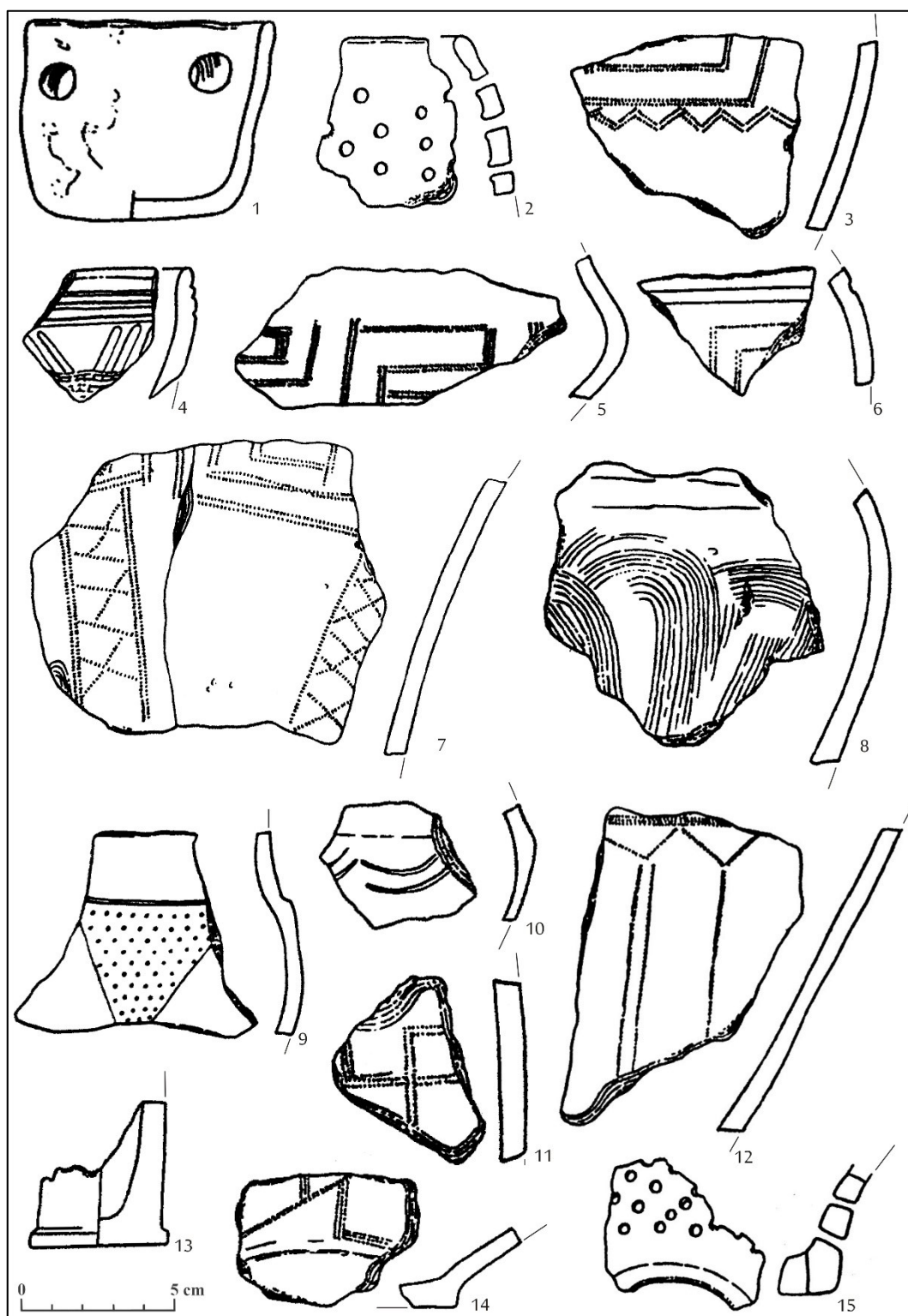
Tab. 16: Nálezy z pískovny (Radim) 1, 4, 8, z polohy u nádraží (Radim) 2-3, 5-7, 9-18 a písčínku (Radim) 19-20.

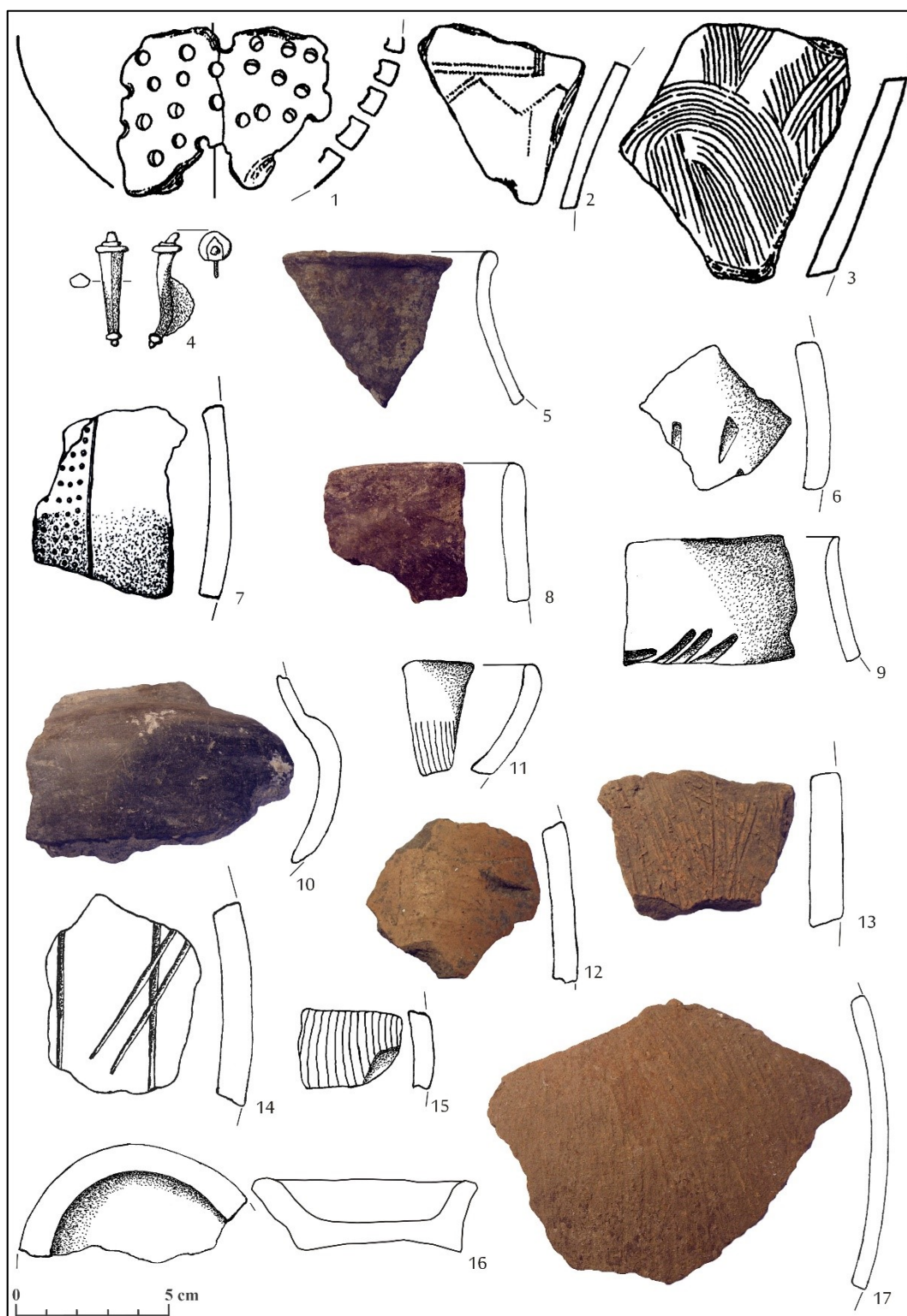
Tab. 17: Nálezy z písčínku (Radim) 1-15, hrobu č. 1 bez lokalizace (Radim) 16-18, hrobu č. 2 bez lokalizace (Radim) 19-21 a Šanci (Radim) 22-28 (podle Vokolek 2007).

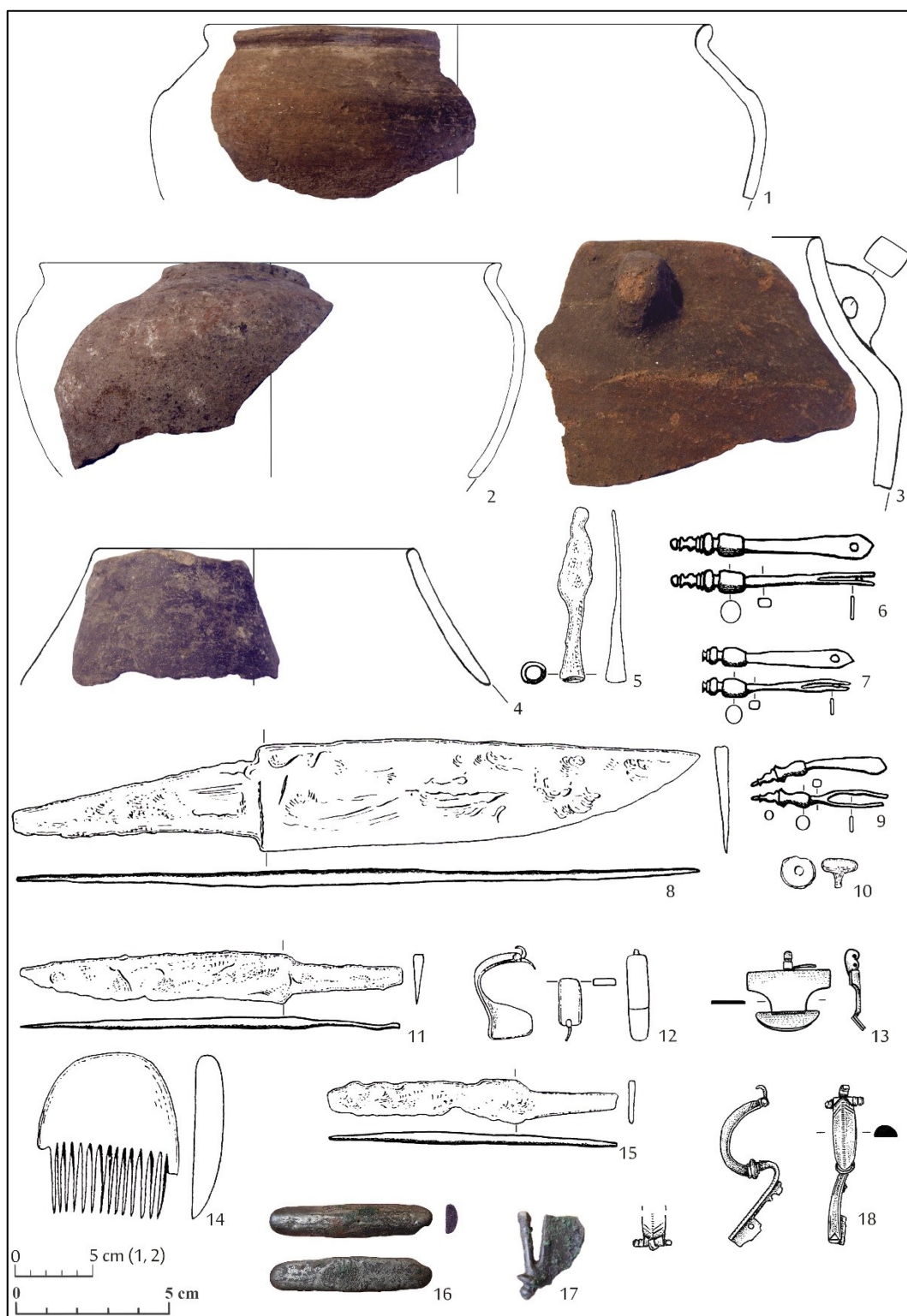
Tab. 18: Nálezy ze Šanci (Radim) 1-8 (podle Vokolek 2007).

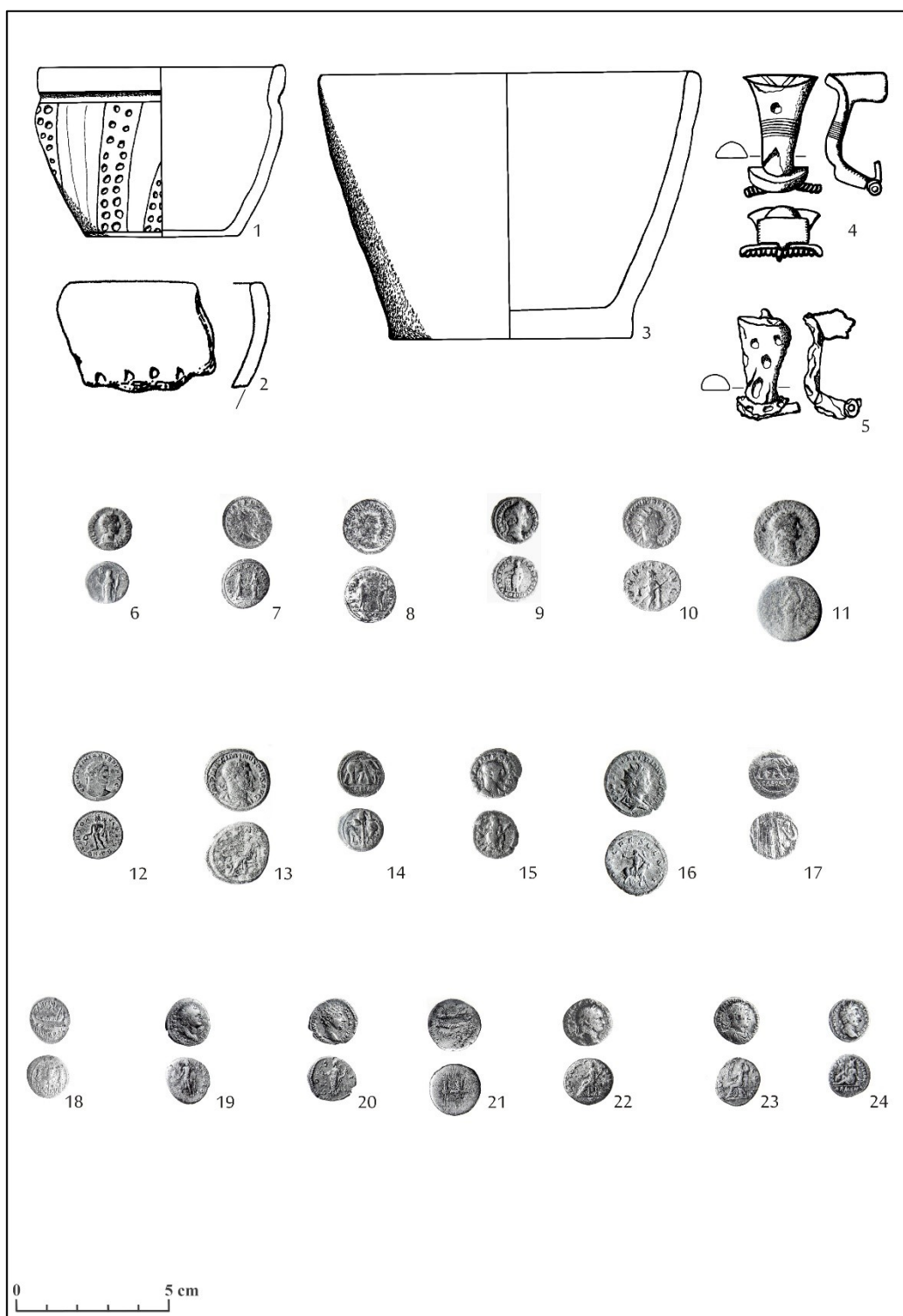
Tab. 19: Nálezy ze Šancí (Radim) 1-15 (podle Vokolek 2007).

Tab. 20: Nálezy ze Šancí (Radim) 1-4 (1-3 podle Vokolek 2007), zahrady školy (Radim) 7 a polohy V cihelně (Radim) 8-17.

Tab. 21: Nálezy z polohy V cihelně (Radim) 1-4, katastru Radimi 5-12, 14-15 (5, 8, 10-12, 14-15 podle Vokolek 2004) a z katastru Velkých Chvalovic 13, 16-18 (13 podle Droberjar 2015a, 16 podle Droberjar 2014, 17 podle Droberjar 2016a, 18 podle Droberjar 2012).

Tab. 22: Nálezy z katastru Velkých Chvalovic 1, katastru Vrbčan 2 (podle Vokolek 2007), lomu Velká Stráž (Vrbčany) 3 a hrobu z katastru Vrbčan 4-5.

Mince (podle Militký 2013): Pičhora (Dobřichov) 6, bez lokalizace (Dobřichov) 7-8, továrna Tona (Pečky) 9, bez lokalizace (Pečky) 10, Za Dobřichovem (Plaňany) 11-13, Šance (Radim) 14-15, prostor JZD (Ratenice) 16, východně od obce (Ratenice) 17-20, Nad Mokřými 21-24.